CONSTITVTIONES SOCIETATIS IESV.

Cum earum Declarationibus.

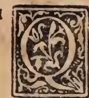

ROMÆ, M. D. LXX.

Apud Victorium Hælianum.

Cum facultate Superiorum.

PROOEMIVM
CONSTITVTIONVM.

1 VAMVIS ſumma Sapientia & bonitas Dei Creatoris noſtri ac Domini ſit, quæ conſeruatura eſt, gubernatura, atque promotura in ſuo ſancto ſeruitio hanc minimam Societatem IESV, vt eam dignata eſt inchoare; ex parte vero noſtra, interna Charitatis & amoris illius lex, quam ſanctus Spiritus ſcribere, & in cordibus imprimere ſolet, potius, quàm vllæ externæ Conſtitutiones, ad id adiutura ſit: Quia tamen ſuauis diſpoſitio diuinæ prouidentiæ ſuarum creaturarũ cooperationem exigit; & quia Chriſti Domini Noſtri Vicarius ita ſtatuit; & Sanctorum exempla, & ratio ipſa nos ita docet in Domino: neceſſariũ eſſe arbitramur, Conſtitutiones conſcribi; quæ iuuent ad melius in via incœpta diuini obſequij procedendum iuxta Inſtituti noſtri rationem.

2 Quamuis

PROOEMIVM IN Declarationes & Annotationes Conſtitutionum.

CVM Conſtitutionum hic finis ſit, vt vniuerſum corpus Societatis et particularia eius membra ad ſui conſeruationem & incrementum, ad gloriam Dei, & vniuerſalis Eccleſiæ bonum iuuentur; præter quàm quòd omnes & ſingulæ earum per ſe

ipſas ad finem dictum accõmodatæ ſunt; tria alia in eis expeti poſſunt;

Primum, vt plenæ ſint; quò omnibus, quæ incidere poſſint, quantum fieri poteſt, prouideatur.

Alterum, vt perſpicuæ ſint; quò minor ſcrupulis detur occaſio.

Tertium, vt breues ſint, quantũ plenitudinis ac perſpicuitatis ratio patitur; ut memoria retineri poſſint.

Quò tria hæc melius obſeruentur; præter Conſtitutiones vniuerſaliores & breuiores, quæ, vt obſeruentur à noſtris, & oſtendantur, cùm oportebit, externis, erunt magis ad vſum accommodatæ: viſum nobis eſt in Domino has Declarationes & Annotationes eſſe adijciendas: Quæ, cùm non minoris ſint authoritatis, quàm reliquæ Conſtitutiones; magis deſcendendo ad particularia, eos, qui reliquis præſunt, de rebus quibusdam poſſint edocere, quas breuitas & vniuerſalitas aliarum minus dilucidas reddebat. Sed præter vtraſque, quæ ad res immutabiles pertinent, & vniuerſaliter obſeruari debent, aliæ quædam ordinationes erunt neceſſariæ, quæ diuerſis temporibus, locis, & perſonis in diuerſis Domibus, Collegijs, & officiis Societatis (vniformitate tamen, quoad eius fieri poterit, in omnibus retenta) poſſint accommodari. De huiuſmodi ordinationibus, vel regulis hìc nõ agetur; ſed id ſolùm admonebimus, quòd ab vnoquoque, qui ibi fuerit, vbi hæ obſeruentur, iuxta voluntatem Superioris, qui ei præfuerit, ſunt obſeruandæ.

Vt redeamus ergo ad id, quod agitur hoc loco; harum Declarationum ordo hic erit, vt Conſtitutionibus reſpondeant;

deant; itaque Pars parti, Caput capiti, cùm declarandum aliquid fuerit, reddetur; quod in margine Constitutionum littera quædam indicabit, cui alia similis in Declarationibus respondebit. Et sic ordinatè procedetur, eius fauore aspirante, qui ordinis totius principium est, vtpote perfectissima & infinita Sapientia.

2 Quamuis primum illud sit, & maximi momenti in nostra intentione, quod ad corpus vniuersæ Societatis spectat; cuius vnio, & bonum regimen, & conseruatio in suo bono statu ad maiorem Dei gloriam in primis quæritur: quia tamē corpus hoc ex suis membris constat, & in ipsa executione primo loco occurrit, quod ad singulos spectat; tam in ipsis admittendis, quam in promouendis, ac deinde per vineam Christi Domini nostri diuidendis;

A *hinc exordium sumetur eo fauore, quem lux æterna nobis ad honorem & laudem suam conferre dignabitur.

PRIMA

DECLARATIO in Prooemium.

A ¶ *CONGRVVS esse solet procedendi modus ab imperfectioribus ad perfectiora, præcipuè in ijs, quæ pertinēt ad praxim; cùm id primum in executione occurrat, quod est in consideratione postremum, nam hæc à fine ad media descēdit; & sic in decem præcipuis partibus, ad quas reducuntur omnes Constitutiones, procedetur.*

Prima de ijs admittendis ad probationem agit, qui nostrum sequi Institutum expetunt.

expetunt.

Secunda de ijs dimittendis, qui ad illud non esse idonei videbuntur.

Tertia de ijs, qui retinebuntur, conseruandis, & in spiritu ac virtute promouendis.

Quarta de ijs instituendis in litteris & alijs medijs proximos iuuandi, qui in spiritu et virtute in seipsis profecerint.

Quinta de cooptandis in corpus Societatis ijs, qui sic fuerint instituti.

Sexta de ijs, quæ in seipsis obseruare debent qui in hoc corpus iam cooptati sunt.

Septima de ijs, quæ obseruanda sunt erga proximos, distribuendo scilicet operarios, & eos in Christi Domini nostri vinea occupando.

Octaua de ijs, quæ faciunt ad mutuam & cum suo capite vnionem eorum, qui distributi sunt.

Nona de ijs, quæ ad caput pertinent, & ad gubernationem, quæ ab eo ad corpus descendit.

Decima de ijs, quæ vniuersaliter ad conseruationem & augmentum totius corporis huius Societatis in bono suo statu pertinent.

Hic est ordo in Constitutionibus, & Declarationibus tenendus, finem illum intuendo gloriæ & laudis Dei Creatoris ac Domini nostri; quem nobis præfiximus.

PRIMA PARS

PRIMA PARS CONSTITVTIONVM DE ADMISSIONE ad Probationem.

DE EO, QVI ADMITtendi facultatem habet. Cap. I.

1
ACVLTAS admittendi ad probationem, quorum, & quanta sit; iudicio Præpositi Generalis relinquatur; qui in ea communicanda cõsiderabit, quid ad maius seruitium Dei ac Domini nostri conueniat.

2 Quando aliquis, qui idoneus videatur ad nostrum institutum sequendum, ad eum accederet, qui huiusmodi admittendi potestatem non habet, A * mittere eum poterit ad illum, penes quẽ ea sit; vel scribere ei, significãdõ qualis ille sit, & quibus præditus Dei donis, qui admitti petit; & exequatur quod ei in Domino præscriptũ fuerit: si quidem

IN CAP. I. De eo, qui admittit.

A. *Si commode nõ possit aliquis huiusmodi ad Societatis institutum idoneus ad eum mitti, qui potestatem habet admittendi; interim, dum ille admonetur, licebit cuiq; (si id necessarium esse,*

aut valde cõuenire iudicabitur) eum tamquam hospitem penes se retinere; donec responsum ab eo, ad quem relatum est de eo negotio, accipiat: & tunc iuxta ordinẽ sibi præscriptũ ꝑcedet.

si quidẽ ille * in absentia id præscribendi facultatem habebit. E

B ¶ *Qui ordinariè admittere poterunt in absentia, sunt Præpositi Prouinciales; extraordinariè verò quibus Commissarius Præpositi Generalis, vel eiusdẽ Prouincialis. At rectoribus Collegiorum, & Præpositis Domorum magis consuetum erit cõmittere, vt quos idoneos iudicabũt, domi suæ, aut in Collegio, possint admittere, cum præsentes fuerint.*

Quia refert plurimum ad diuinum seruitium, conuenientem haberi delectum eorũ, qui admittuntur; & diligentiam adhiberi, vt intelligatur quæ eorũ sint dotes & vocatio; qui talẽ admittendi facultatẽ habet, si per se ipsum id ipse non præstet, habeat in ijs, qui assiduè apud se agũt, aliquẽ, cuius opera vtatur ad cognoscendum eos, qui ingrediuntur, ad agendum cum illis, eosque examinandum; qui quidem prudentia præditus sit, & non ignoret agendi modum, qui cum tam varijs generibus & cõditionibus personarũ est tenendus; vt maiori cum intelligentia, & vtriusque partis satisfactione negotiũ ad Dei gloriam transigatur. 3

Tam ille, penes quem est facultas admittendi, quàm is, cuius opera ille vtitur, habeat oportet cognitionem rerum Societatis, ac zelum boni progressus ip- 4

ſus ipſius; vt nulla ratione dimoueri ab eo poſſit, quod in Domino conuenientius ad diuinum ſeruitium in hac Societate iudicauerit; quod vt conſe-
C quatur, * moderatus admodum ſit oportet in admittendi deſiderio.' Et vt liberior ſit ab omni minus ordinato affectu; vbi vitij huiuſmodi occaſio eſſe poſſet (vt cum conſanguineis, & amicis) ille, in quo aliquid periculi huiuſmodi timeretur, examinandi officio non fungatur.

5 D Quicunque autem eo fungetur, * in ſcriptis habeat quæ ad tale officiũ pertinent;' quò melius & certius id poſſit præſtare, quod in hac parte ad diuinũ ſeruitium quæritur.

C ¶ Vt par eſt, ſollicitè cooperari motioni & vocationi diuinæ, curãdo, vt augeatur in Societate numerus operariorũ vineę Christi Domini noſtri: ita diligenter cõſiderari oportet, ne quis admittatur, niſi qui donis illis Dei præditus ſit, quæ hoc inſtitutum ad ipſius gloriã exigit.

DE ADMIT-

D ¶ Vbicunque admittendi facultas fuerit, liber completus Examinis ſit oportet, & quidem in ijs linguis, quæ ferè ſolent eſſe neceſſariæ. Huiuſmodi ſunt vernacula loci illius, vbi agitur, & latina. Illud autem Examen ei proponi debet, qui admitti cupit, antè, quàm Domum ad communem cum alijs conuictum ingrediatur.

Et quidem impedimenta, quæ neceſſariò excludunt, etiam, antè, quàm ad primam probationem admittantur, proponi debent.

Erit

Erit etiam scriptum alterum examen, quod contineat ea, quæ sexto quoque mense per bienniū probationis proponi debent: & aliud item perbreue, quo illi vtentur, qui cum ijs, qui ingredi volunt, colloquuntur; vt vtrinque id, quod expedit, intelligatur antè, quàm ad primam probationem quis admittatur. Iidem officium etiā Examinatoris scriptum habere debent, & quod in eo continetur, exequi curent.

DE ADMITTENDIS in Societatem. Cap. II.

IN vniuersum loquendo de ijs, qui admittendi sunt, quo pluribus Dei donis naturalibus & infusis præditi ad promouendum iuxta Societatis institutum, diuinū seruitium: & quo certioribus experimentis perspecti fuerint; eo magis idonei erunt, vt in eam admittantur. 1

Vt particulatim de his loquamur, qui in Coadiutores admittuntur ad res temporales, vel exteriores curandas (qui plures esse non debent, quàm qui necessarij sint ad subleuādum Societatem in ijs rebus, in quibus * occupari alij non possunt sine detrimento maioris boni) esse eos oportet, quod ad animam spectat, bonæ conscientiæ, quietos, tractabiles, amatores virtutis ac perfectionis, propensos ad deuotionem, qui domesticis 2

A

DECLARATIO In cap. II.

A ¶ H*Viusmodi ferè sunt magnis in domibus, Coqui & dispen-*

& Dispensatoris occupationes, Emptoris, Ianitoris, Præfecti infirmariæ, Lotoris, Præfecti horti, eleemosynarum Curatoris (vbi ex eleemosynis viuitur) atque id genus aliæ esse possent. Quia tamen pro maiori aut minori numero hominum, qui in Domibus vel Collegijs versantur, pro maiori etiam vel minori distractione in huiusmodi exercitijs magis vel minus necesse esset huiusmodi officiales ad hæc officia omnino deputari; eorum prudentiæ, qui reliquis præsunt, id committitur: modo hanc curam sibi impositam sciant, vt finis meminerint, qui ad huiusmodi homines in Societatem admittendos mouet. Is est necessitas, vt alij, qui in vinea Christi Domini nostri laborant, vel litteris dant operam, vt postmodum in ea laborent, subleuentur: quò se in rebus ad maius Dei ac Domini nostri obsequium pertinentibus exerceant.

domesticis & externis ædificationi sint, B qui forte Marthæ in Societate contẽti, & ad eius institutum bene affecti, eam iuuare ad Dei gloriam exoptent.

3 Quod ad externa attinet; honesta specie, sanitate, ætate, & viribus ad labores corporis qui in Societate se offerunt, sufferendos præditi esse deberent; & qui

B ¶ *Qui sic dispositus cerneretur, vt videretur diu in externis ministerijs non esse conquieturus, eò, quod ad studia, vel ad sacerdotium affectus cognosceretur, non esset in Coadiutorem temporalem admittendus; nisi aptus ad progressum in litteris faciendũ, quantum opus esset, videretur.*

habere,

habere, vel certè habituri esse aliquando talentum aliquod, ad eam iuuandam viderentur.

Admittere homines difficili admodum ingenio, 4
vel inutiles Congregationi, licet ipsismet non inutile foret, admitti; considerantes tamen instituti nostri finem, ac procedendi modum, persuademus nobis in Domino ad ipsius maius seruitium & laudem non expedire.

Qui ad hoc admitterentur, vt in rebus spirituali- 5
bus Societatē iuuarent, considerando quid huiusmodi ministerium requirat, vt animæ proximorum iuuentur, sequentibus donis Dei ornari deberent.

Quod ad intellectum attinet, doctrina sana, vel 6
aptitudine ad eam addiscendam, & in rebus agendis discretione, vel certè indole boni iudicij ad eam acquirendam.

Quod ad memoriam, aptitudine ad percipien- 7
dum, & fideliter percepta retinendum.

Quod ad voluntatē, vt vniuersæ virtutis & perfe- 8
ctionis spiritualis studiosi sint, quieti, constantes, strenui in ijs, quæ ad diuinū seruitiū aggrediuntur; quique zelum habeant salutis animarum, & ea de causa ad nostrum institutum (quod ad illas iuuandas & disponendas ad vltimi sui finis de manu Dei Creatoris nostri ac Domini, consecutionem, rectà tendit) sint affecti.

In exterioribus exoptanda est sermonis gratia; ad 9
agendum cum proximis pernecessaria.

Species honesta, quæ ædificationi esse solet, ijs, 10
quibus

quibus cum agitur.

11 Bona valetudo, ac vires, quibus ferre possit instituti nostri labores.

12 Ætas, quæ ad ea, quę dicta sunt, conueniat, quæ quidem, vt admittantur ad Probationem, excedere debet decimumquartum annum; vt ad professionem verò, vigesimumquintum.

13 Dona externa, nobilitatis, diuitiarum, bonæ famæ, & similia vt non satis sunt, si desint alia; ita, cùm alia suppetent, hæc non erunt necessaria: quatenus tamen ad ædificationem faciant, reddunt magis idoneos, vt admittantur, qui sine ipsis alioqui essent idonei propter dotes alias prædictas; in quibus quo magis præcelluerit qui admitti cupit, eo magis erit ad hanc Societatem aptus ad Dñi Dei nostri gloriam; * quo verò minus excelluerit, eo minus erit idoneus. Quæ tamen mensura omnibus in rebus teneri debeat, vnctio sancta diuinæ Sapientiæ eos docebit, qui id curæ ad eius obsequium ac laudẽ vberiorem susceperunt.

DE IIS,

C *Quamuis aliquis vndecunq; idoneus ad Societatem omnibus his præditus esse debeat: si tamẽ in aliquo quid eorum desideraretur, verbi gratia, vires corporis, vel ætas ad professionem, vel quid simile; & in Domino iudicaretur alijs Dei donis quod ea ex parte deest, compensari; omnibusque perpensis ad Dei obsequium fore, & ad Societati propositum finem conuenire, vt admitteretur: dispensare cum eo Præpositus Generalis poterit*

lis poterit, vel etiam alij quatenus eis communicata ab ipso facultas se extendet.

DE IIS, QVÆ IMPEDIVNT, ne quis in Societatem admittatur. Cap. III.

QVAMVIS Charitas & zelus animarum, in quo se Societas hæc exercet iuxta instituti sui finem, omnia hominum genera complectatur, vt eorum seruiat spirituali vtilitati, ac ad beatitudinē consequendam in Domino iuuet; vt tamen in Societatis ipsius corpus admittat, amplecti non debet, vt dictum est, nisi quos iudicabit ad propositum Societati finem vtiles fore. 1

Ex impedimentis ad admissionem nonnulla, eos qui vellēt ingredi, omnino excludunt: quia rationes efficaces nos ad id in Domino mouent. Ea verò huiusmodi sunt. 2

DECLARATIO In cap. III.

Aliquando à gremio sanctæ Ecclesiæ abscessisse, Fidem abnegando inter infideles, uel incidendo in errores contra eam, in quibus * reprobatus fuerit per publicam sententiam: vel se * more 3 A

A Quamuis per publicam sententiam quis condemnatus non fuerit; si tamen error eius publicus extitisset, ac vehemēter suspectus esset, & quòd in iudicio conuenire posset, timeretur; admitti non debet. Verùm hoc

B * more Schismaticorum ab Ecclesiæ vnitate seiunxisse.'
C * Perpetrasse homicidium:'
D vel * esse propter enormia peccata infamem.'
4 ... * Assump- hoc iudicium Præposito Generali relinquetur.

B ¶ *Quod ad schisma attinet; qui in terris Schismaticorum nasceretur, ita, vt schisma generale peccatum esset patriæ, & non solum particulare ipsius; non esset hic talem ob causam inter eos numerandus, qui à Societate excluduntur: (Et tantundem dictum sit de ijs, qui in terris hæreticorum nascerentur:) Sed ille potius excludi intelligatur, qui esset infamis excommunicatus, contempta auctoritate & prouidentia nostræ sanctæ matris Ecclesiæ, ita, vt hæresis, vel schisma peccatum sit particulare personæ, & non generale nationis, aut patriæ.*

C ¶ *Quod ad homicidij impedimentum attinet, nulla (vt nec in alijs) declaratio adhibetur. Num autẽ sit homicidium, nec ne, si dubitaretur, discernant Præpositi Generales; nec se faciles in huiusmodi dubijs exhibeant. Qui cum deliberatione homicidium perpetrari iussisset, si effectus est consecutus, quamuis manu sua non occiderit, inter homicidas erit existimandus.*

D ¶ *Infamia propter enormia peccata ibi impedimentum esse intelligitur, vbi, qui sic peccauit, infamiam contraxisset. Si procul esset ab eo loco, tamque seriò resipuisset, vt de eo nihil timendum videretur; posset in Domino admitti. Qualia verò sint, vel non sint huiusmodi enormia peccata, iudicet Præpositus Generalis.*

E ¶ Non

E ¶ Non solùm si professionẽ emisisset, sed si vel vnum diem habitum religionis gestasset; admitti propter rationes in Examine dictas non potest. Intelligendum est autem, quòd habitum eo animo, vt sit religiosus, non propter aliam causam, quæ posset accidere, induisset.

* Assumpsisse Religionis habitum:' vel Eremitam cum vestitu monachali fuisse.

* Matrimonij vinculo, vel seruitutis legitimæ ligatum esse.'

* Capitis infirmitatem pati', vnde accidat obscurari, & parũ sanum esse iudicium; vel si notabilem habeat ad illud dispositionem;' vt in Examine fusius tractatur.

F ¶ Quando hoc vinculum solutum esset, quòd à Domino, vel à coniuge facultas concederetur, obseruatis alijs circunstantijs, quæ iuxta sanam doctrinã, & vsum sanctæ Ecclesiæ solent obseruari, impedimentum esse desinet.

G ¶ In omnibus his impedimentis expedit, vt nec Generalis Præpositus, nec Societas vniuersa dispensare possit; quandoquidem in vniuersum ita Societati conuenit, vt in huiusmodi non dispensetur. Sed si cerneretur aliquod ex his impedimentis in homine, qui talibus Dei donis ornatus esset, vt pro certo haberetur, Societatem ad Dei & Domini nostri obsequium eius opera admodum iuuari posse, si ille summo Pontifici, vel eius Nuncio, vel summo Pœnitentiario supplicaret sibi concedi, vt in Societatem non obstantibus Constitutionibus admitti posset, Præpo-

8 Cætera impedimenta quamuis singula * à Societate non excludant, reddunt tamen minus idoneum eum, qui admitti exoptat; & posset tanti momenti esse defectus; vt è seruitio Dei non esset futurum, cum eo quẽquam admitti.

9 Impedimenta autem hæc secundaria, de quibus modò est sermo, huiusmodi sunt. Quod ad interiora attinet, passiones vel affectus, qui domari nõ posse videantur; vel peccatorum habitus, de quibus non magna emendatio speretur.

10 Intentio minus recta, quàm par esset ad Religionis ingressũ; vt quæ cùm humano aliquo fine sit admixta.

11 Incõstantia, vel remissio animi notabilis, ex qua qui de ingressu agit, parũ vtilis futurus credatur ad Societatis munera obeunda.

12 Indiscretæ deuotiones, quæ in

set, Præposito eius Generali nõ re repugnãte; posset idem Præpositus consensum ad eum admittendum præstare: dum tamen ostiũ non multis, immo nulli, qui raris (vt dictũ est) dotibus non sit prędictus, aperiatur.

H ¶ *Quoduis ex his secundarijs impedimentis ex se satis esse posset, ne quis admitteretur. Sed quia accidere posset, aliquẽ huiusmodi defectũ alijs pręclaris Dei donis compensari, ac in Domino tolerandum esse iudicaretur; id discernendum prudentiæ eius, qui admittendi facultatem habet, relinquitur. Et eiusdem erit, in huiusmodi casibus dispensare, habita nihilominus ratione iudicij Superioris, ad quem referendum*

in causa esse solent, vt aliquis in illusiones, & non exigui momenti errores incidat.

Litterarum ignorantia; vel ingenij, aut memoriæ ad eas addiscendas, vel linguæ ad explicandum defectus, in illis, qui præseferunt intentionem vel desideriũ vlterius progrediendi, quàm solent Coadiutores temporales. 13

Iudicij defectus, vel notabilis in proprio sensu obduratio; quæ omnibus Congregationibus multum solet facessere negotij. 14

rendum erit quid quid difficultatem ingereret, & si statuerit, faciendum est.

I ¶ *Animaduertendũ est, eos,*

In exteriori homine, defectus in integritate corporis, morbus, debilitas, vel * notabilis deformitas. 15 I

* Ætas valde tenera, vel plus satis prouecta. K

* Æs alienum

qui deformitates vel defectus insignes habent, vt gibbos vel alia quæpiam monstruosa, siue sic nati fuerint, siue ex aliqua externa causa, vt percussione & similibus id acciderit, ad Societatem nostram non esse idoneos; partim quòd res huiusmodi ad sacerdotium obstare solent, partim quòd ad proximorum ædificationem, quibus cum ex instituti nostri ratione versamur, minimè iuuant; nisi, vt superius dictum est, alijs eximijs virtutibus ac donis Dei compensarentur, cum quibus huiusmodi defectus corporis potius ad augmentum, quàm ad diminutionem ædificationis facturi viderentur.

K ¶ *Quod ad ætatem attinet* 14 *annis minorem, vt quis ad*

quis ad probationem; aut 25, vt ad professionem admittatur, si in quibusdam peculiaribus de causis anteuertendum esse id tempus ad finem maioris diuini seruitij nobis præfixum videretur, penes Præpositum Generalem facultas erit prudenter ac circumspectè dispensandi: & idem, cùm prouectior ætas fuerit, considerabit, an expediat, nec ne, ad vniuersale bonum huiusmodi defectum tolerari.

L * Æs alienum; vel ciuiles obligationes.

16 Quo huiusmodi defectibus quis magis est obnoxius, eo minus est idoneus, vt Deo Domino nostro in hac Societate ad animarum auxilium seruiat: & qui facultatem habet admittendi, videat, ne charitatis particularis affectus vniuersali noceat; quæ vt magis ad gloriam & honorem Christi Domini nostri facit, ita semper præferri debet.

L ¶ *De ære alieno diligēter cōsideretur, ne inde offendiculi vel perturbationis occasio oriatur, præsertim in obligationibus ciuilibus, de quibus iura disponunt; præter rationem, quæ habenda est, ædificationis.*

DE MODO ADMITTENDI. Cap. IIII.

1 QVIA nobis in Domino valde persuademus, adhoc, vt diuina & summa Maiestas ministerio huius minimæ Societatis vti dignetur, multum referre, vt qui ad eam admittuntur, non solùm

diu probentur antequàm in eius corpus cooptentur, verum etiam vt valdè noti ſint, antequàm ad probationem eam admittantur, quæ fit in cõmuni conuictu cum domeſticis: expedit * habitationem aliquam noſtræ communi coniunctam deſignari, vbi, qui ad Probationem admittuntur, hoſpitum more duodecim dies, vel vſque ad viginti, & amplius, prout Superiori videbitur, diuerſentur; vt id temporis de ijs, quæ pertinẽt ad Societatem, illi certiores reddantur; & Societas eosdem plenius in Domino noſtro cognoſcat. A

DECLARATIO In Cap. IIII.

A *CVM domus primæ probationis diſtincta, & coniuncta noſtræ habitationi eſſe non poſſet; curandũ eſt, vt in noſtris Domibus aliqua habitatio ſeparata ad id deſignetur, vt, qui admittũtur, minorem habeant occaſionem conuerſandi, cũ alijs, qui non fuerint à Superiore deputati.*

2 In hanc domum, quæ primæ Probationis dicitur, facilius admitti poſſunt, qui id optant; ſi clarè ad Dei & Domini noſtri IESV Chriſti obſequium idonei in hac Societate eſſe viderẽtur; & contrà, qui clarè nõ eſſe tales cernerentur, cõſilio (& ſiquid aliud charitas ſuggerit) adiuti, vt alibi Deo ac Domino noſtro ſeruire curent, ſtatim dimitti poterunt.

3 Quòd ſi res non eſſet Societati tam clara, quàm oporteret; poſtquàm qui admitti cupit, voluntatẽ ſuam

suam proposuerit, & de primis impedimentis docenter interrogatus fuerit, & summam nostri instituti, probationesque ac difficultates, quæ in eo sunt, intellexerit; quãuis efficaciter desiderare videatur in Societatem admitti, vt

B in ea viuat & moriatur * (quod quidē si deesset, vt plurimū nemo ad primã Probationē admitti deberet) * responsum tamē, ac sententia vltima aliquandiu differatur; vt eo tēpore res melius considerari, & Deo commendari

C

B ❡ Si aliquis ob causas rationi consonas in Domū reciperetur, qui nō dū obsequio diuino in hac Societate se dedicare omnino statuisset, perinde vt hospes, & non ad primam vel secundam probationem admittetur. Sed ea in re vltra triduum, qui alijs præest, non facilē se exhibeat; nec sine facultate Præpositi Generalis, vel certè Prouincialis id faciet; & difficilius vbi Nouitij fuerint, quàm vbi non fuerint, ea facultas concedi poterit.

❡ C Vt responsum & deliberatio vltima aliquandiu differatur, & diligentia ad id, vt perspectior ille sit, adhibeatur, in vniuersum quidem obseruari debet. Aliquando tamen peculiares ob causas (vt si quis videretur raris dotibus ornatus, & in periculo versari, ne per dilationem à proposito suo dimoueri, vel certe valde sollicitari posset) compendio maiori, qua conuenit, diligentia adhibita, in Domum primæ probationis esset admittendus, vel post examinationem ad alia Societatis loca transmittendus.

 D ❡ *Diligentia*

mendari poſſit, ac * diligentia conueniens adhiberi; vt magis cognoſcatur, & vt de eius conſtantia periculum fiat. Quantū autem differri oporteat, & quæ diligentia ſit adhibenda, prudēti conſiderationi illius, qui admitendi facultatem habet, relinquendum eſt; qui ſemper maius Dei obſequium ſpectabit. D

4 Poſtquàm in Domino ſtatuetur, quòd ad Probationem aliquem admitti cōueniat; ſolitis veſtimentis indutus, aut prò cuiuſque deuotīone (niſi aliud Superiori

D ¶ *Diligentia ad eos, qui ingredi volunt, magis cognoſcendos adhibenda hæc eſt; vt compendio quodam Examinis, an aliquo ex primis impedimētis, vel etiam ex ſecundarijs, quæ tertio capite attinguntur (cuiuſmodi eſt bonæ valetudinis, vel ītegritatis corporis defectus, obligationes ciuiles, vel æs alienū) teneantur, intelligatur.*

Conferet etiam, vt præter Examinatorem aliqui ex ijs, quos Superior deſignauerit, agant ac verſentur cum eo, qui recipiendus ſit, & intellecto etiam eius nomine, & eorum, quibus cognitus eſt, extra domum inquiri poterit cuiusmodi homo ille ſit; ſi domi nulli fuerit ſatis notus.

Iuuabit etiam ad hoc ipſum, ſi frequenter ad confeſſionis ſacramentum in Eccleſia noſtra aliquandiu acceſſerit antè, quàm domum ingrediatur. Et ſi adhuc de eo dubitaretur; non parum conferet, ſi in ſpiritualibus exercitijs conſtituatur; vt ea claritas de eo habeatur, quæ ad gloriam Dei Domini noſtri requiritur.

E ¶ *Iis,*

Superiori videbitur) ingredi poterit, & in prædicta Probationis Domo, seu in loco ad id destinato, vt hospes constituetur; ac postridie, quo modo eo in loco se gerere debeat, ei declarabitur; ac nominatim, ne uerbo, aut scripto (nisi Superiori aliqua de causa non leuis momenti aliud videretur) cum externis, vel domesticis agat, præterquàm cũ ijs, qui ad id designati à Superiore fuerint. Quod fit, vt liberius secum & cum Deo perpendat vocationem suam, ac propositum diuinæ ac summæ Maiestati in hac Societate seruiendi.

5 Elapsis duobus aut tribus diebus post ingressum in Domum Probationis, examinari accuratius incipiat, prout in officio Examinatoris declaratur; & relinquatur ei scriptum Examẽ, vt solus id maturius cõsideret; postea eidẽ * ostendantur Diplomata Apostolica, ac Constitutiones, & Regulæ in Societate ac domo, quam ingreditur, obseruandæ; & qui litteris operam dederunt, de singulis facultatibus, in quibus versati sunt, singulas prælegant lectiones, & id coram eis, qui à Superiore

E

E ¶ Iis, qui litteras Apostolicas latinas nõ intelligerent, satis esset earum summam (vt etiam Cõstitutionum, & Regularum) declarare: Ex quibus ea pars ostendenda vnicuique intelligitur, quæ ei est obseruanda; ex qua summarium haberi potest, quod simul cum Examine vnicuique relinquatur; vt per otium illud magis consideret.

Superiore ad eius talentum in doctrina, & proponendi modo cognoscendum sunt constituti.

Eodem hoc tempore primæ Probationis consciẽtiam suã Superiori, vel ei, quem ipse delegauerit, aperiet (nisi id negotij cum Superioris consensu in aliud tempus differretur) & generaliter confitebitur (si nondum id fecisset) & illi quidem Confessario, qui à Superiore fuerit ad id destinatus. Et cùm in libro ad id designato scriptum fuerit, & * manu eius subscriptum, quidquid domũ tulit, & quod cõtentus sit obseruare omnia ei proposita; postremò post reconciliationẽ accepto sanctissimo Eucharistiæ Sacramento, ingredietur in Domum communis habitationis; vbi cum alijs uersari, & in secunda Probatione diutius exerceri solent Nouitij. 6 F

F ¶ *Si scribere nesciunt; alius coram eis eorum nomine scribet.*

* Quod dictum est de ijs, qui tunc primùm ad Societatem admittuntur, bona ex parte cum illis obseruabitur, qui à studijs, aut alijs locis Societatis, ubi diligenter examinati non fuerint, ueniunt; Qui quidem non, ut G 7

G ¶ *Præter dilationẽ admittendi ad primam probationẽ (qua vti cum ijs, qui alijs in locis Societatis fuerint, non esset equum) reliqua ferè omnia in eisdem locum habẽt: licet quò magis noti sunt, & firmi; minus necesse sit diligentiam adhibere ad eos cognoscendos & stabiliendos, qui ad probationem admittuntur.*

Professi,

Professi, vel Coadiutores formati, in corpus Societatis admissi sunt; ut quo maiori cum luce procedetur, eo quisque constantior in sua uocatione maneat; & ipsa etiam Societas melius discernat, an conueniat ad maiorem laudem & gloriam Dei & Domini nostri illum apud se retinere.

SECVNDA PARS

QVÆ AD EOS DIMITTENDOS PERTINET, QVI admissi parum apti in probatione ad Societatem inuenirentur.

Qui dimitti possint, & per quos. Cap. I.

1

T AVTEM ad propositū huic Societati finem diuini obsequij, & auxilij animarum conuenit cōseruari, & numero augeri operarios idoneos ac utiles ad hoc opus promouendum; ita dimitti eos oportet, qui tales nō fuerint inuenti; & successu tēporis deprehendatur, uel quòd hæc non sit eorū uocatio, uel quod ad cōmune bonum Societatis non cōueniat, ut in ea maneant. Sed tamen ut non

faciles esse ad admittendum, ita neque ad dimittẽdum, immo minus oportet: sed maturè omnino & considerate in Domino procedendum est. Et quamuis causas ad dimissionem dignas eo grauiores esse oportet, quo quis arctius Societatis corpori coniũctus est; * quantumlibet tamen quisque sit coniunctus, in quibusdã casibus separari ab ea posset, ac deberet: ut sequenti capite uidebitur. A

Dimittendi facultas in primis ad uniuersam Societatem pertinet, quando in Congregationem generalem conueniret: Eadem erit penes Præpositum Generalẽ in omnibus, præterquàm siquid ad ipsius personã pertineret. Penes reliquos ex Societate tãtum erit huius facultatis, quantum eis à capite collatum fuerit. * Præpositis 2

DECLARATIONES in secundam partem.

IN CAP. I.

Qui dimitti possint, & cæt.

A ¶ L*ICET omnes (vt in Constitutionibus dicitur) dimitti possint; alij tamen facilius, quàm alij, dimittentur. Qui in Domum primæ Probationis admissi sunt, antè quàm cum alijs versentur, si eo tempore appareret non esse ad Societatem idoneos, facilius, quàm alij, possent dimitti.*

In proximo gradu illi sunt, qui in secunda probatione in Domibus vel Collegijs nullis adhuc votis ligati versantur, si experimento comperiretur, quòd ad maius Dei obsequium non foret, si in Societate manerent.

In tertio

In tertio gradu illi ſunt, qui votis quidem ſponte ſua ſe Deo obligauerunt, verùm in Scholaſticos approbatos, vel Coadiutores Societatis formatos, exacto iam tempore probationis ſolitæ, non ſunt admiſſi.

In quarto & qui grauiori conſideratione & cauſa indigeant, ſunt Scholaſtici approbati.

In quinto gradu, vbi quidem maior erit difficultas, ſunt Coadiutores formati tam Spirituales, quàm temporales; ſi poſt vota ſua publica, licet non ſolemnia, neceſſario dimittendi viderentur.

In quibuſdam caſibus etiam Profeſſi cuiuſcunque gradus & dignitatis in Societate ſint, dimitti poſſent; ſi retineri ſine detrimento illius, ac diuini obſequij non poſſe iudicaretur.

Præter ea, quæ dicta ſunt; quò magis alicui Societas deberet, quod de ipſa benemeritus eſſet, vel quo pluribus Dei donis ad eandem in diuino obſequio iuuandã præditus eſſet, eò maiori cum difficultate eſſet dimittendus: vt contrà cui minus deberet Societas, quique minus ad eandem iuuandam in diuino obſequio eſſet idoneus, facilius poſſet dimitti.

B * Præpoſitis tamen Prouincialibus amplã ſatis cõferri expediet, ac* debi-

B ¶ *Quamuis Præpoſitus Generalis in patentibus litteris ad Præpoſitos particulares miſſis ampliſſimam eis facultatem impartiat, quò magis ſubditi eoſdẽ venerentur, & humiliores ac ſubmiſſiores ſe exhibeant: nihilominus tamen per ſecretas litteras hæc poteſtas contrahi (prout conuenire videbitur) & limitari poterit.*

C ¶ *Quod*

C ¶ *Quod ad eos attinet, qui in prima probatione & secunda sunt, nec dum votis emissis; facultatem ad eos dimittẽdos habebit quicũq; ad eos dem admittendos eam habuerit: si tamen circunstantiæ aliquæ non id impedirent; cuius modi esset, si in Domum aut Collegiũ, vbi manent, à Generali vel Prouinciali Præposito, vel ab aliquo, cuius habenda sit ratio, destinati fuissent; vel si de Societate ipsi tam benemeriti fuissent, vt eorũ esset particularis ratio habenda. In his enim & similibus casibus dimitti aliquis per quem uis Præpositum non deberet; nisi causæ admodũ vrgentes & graues essent, ita, vt minimè dubitaretur, Superiorum mentem huiusmodi futuram esse.*

Qui iam votis se obstrinxerunt in Domibus aut Collegijs, & Sholastici præterea biennio probationis exacto approbati, si dimittendi essent; Præpositus localis, nisi re communicata cum Prouinciali, id facere non deberet. Prouincialis autem pro modo facultatis à Generali acceptæ vel dimittere poterit, vel non poterit, quamuis Generalem non consuluerit.

ac * debita proportione etiam Præpositis Localibus, & Rectoribus, quibus videbitur esse cõferenda; ut eo melius in toto Societatis corpore subordinatio sanctæ Obedientiæ seruetur, quo clarius intelligent inferiores se à suis immediatè Superioribus pẽdere, & quod sibi cõueniat plurimùm, imò necesse sit, in omnibus eis subesse propter Christum Dominum nostrum.

DE CAVSIS

Coadiutores

Coadiutores formati siue spirituales siue temporales, nisi consulto & approbante Generali, dimitti non debēt; nisi in quibusdam remotissimis locis (vt in Indijs) huiusmodi facultatem Prouinciali cōmunicari oporteret, vel Generalis extra ordinem alicui, cui tanquam sibi ipsi fideret, & propter causas magni momenti eam communicasset.

Erga Professos minus etiam huiusmodi facultas inferioribus Præpositis est communicanda; nisi res ad Præpositum Generalem delata, & graui consideratione expensa foret, ita, vt conuenire ad diuinum obsequium, & commune Societatis bonum huiusmodi hominem dimitti, videatur; vt si contumax vel incorrigibilis esset.

DE CAVSIS, PROPTER quas dimitti aliquem conueniat. Cap. II.

1 CAVSAS eas, quæ ad aliquem dimittendum sufficiant, ponderare coram Domino debebit prudens charitas Superioris, qui huiusmodi facultatem habuerit; sed generatim loquendo, quatuor earum genera fore uidentur.

2 Primum, si in Domino iudicaretur, contra ipsius honorem & gloriam fore, quòd is in hac Societate maneret, qui uideatur in quibusdam prauis affectibus aut uitijs, quæ diuinam offendunt Maiestatem,

Maiestatem, corrigi non posse; * quæ eo minus tolerari deberent, quo grauiora essent, & plus culpæ haberẽt; licet alijs nullum offendiculũ (quod manifesta non essent) præberent. A

Alterum est, si existimaretur in Domino, aliquem retinere, contra Societatis bonum fore; quòd cùm uniuersale sit, haud dubiè bono particulari alicuius præferri ab eo debet, qui syncerè diuinum obsequium quærit. Tale quid esset, * si in Probationũ decursu aliqua impedimenta, uel insignes defectus, quos ãtea in Examine tacuisset, detege- B

IN CAPVT II.

DE CAVSIS dimissionis.

A § *Quatenus defectus aliqui, qui contra diuinum honorem, & Societatis bonum esse dicuntur, debeant tolerari; cũ id ex multis circũstantijs particularibus personarũ, temporum, & locorum pendeat: discreto zelo eorũ, quibus ea cura cõmissa est, relinqui est necessarium: Qui eo impensius rem Domino commendabunt, & diligentius cum alijs, qui ad cognoscendam Dei voluntatem iuuare possint, communicabunt; quò eis difficilius negotium, magisq; dubium videbitur.*

B § *Si ille, qui ingreditur, ipso in initio morbum aliquem, vel dispositionem ad illum detexit, & ea cõditione, vt periculũ fieret sanitatis eius, admissus est: cùm cerneretur non conualescere, nec labores Societatis ferre posse in posterum; dimitti, ac extra Domum, prout*

prout vera charitas dictauerit, iuuari poterit.

Si ingressus est sine vlla conditione, manifestata quidem infirma corporis habitudine, sed spe concepta, quòd ad maiora aptus esset futurus, quàm esse experimento comperiatur; quamuis etiam dimitti possit; animaduertendo, quòd sanitate ad nostrum institutum necessaria careat, magis erit considerandum, num dimitti debeat, nec ne, et multò magis, si, cùm sanus ingressus fuerit, in ministerio Societatis in ægritudinē incidit. Tunc enim, si ipsemet contentus non esset, iustum nõn foret, hac sola de causa à Societate dimitti.

Si in ingressu quis ægritudinē aliquam celasset; cùm ea detegeretur, constat, liberius & iustius eum dimitti posse. An autem re vera sit dimittendus, nec ne, propterea quòd alijs dotibus magni momenti ad diuinum obsequium polleat; prudentiæ Superioris relinquatur. Tantundem sit dictum, si deprehenderetur quòd in aliqua re alia, in Examine veritatem suppressisset. Quòd si aliquod ex quinque impedimentis dissimulasset; tunc non est æquum vt in Societate maneat, iuxta id, quod in prima parte dictum est.

C detegerentur; vel si * experimē to comperiretur, ualde inutilem fore eū, & per quem præpedienda magis, quàm adiuuanda esset Societas, propter eius insignē ad quæuis eius munera ineptitudinem: & multo magis dimitti oporteret, si damnum allaturus malo

C ¶ *Si bonum testimonium nõ referret ex probationibus, quæ extra domum fiunt, vel etiã domi; nec ea remedia, quæ charitas ante dimissionem solet*

nem solet adhibere, sufficerent: conducibilius est, eum dimittere, quàm in corpus Societatis homines, qui ad eius institutum nō videntur conuenire, admittere.

malo vitæ exemplo iudicaretur, ac præcipuè si inquietum se ostēderet, & * verbis aut actibus D offendiculum alijs præberet. Hoc enim tolerare, charitatis nō esset, sed vitij contrarij in eo quidem, qui tenetur cōseruare quietem, & bonum statum Societatis sibi commissæ.

Tertium, si iudicaretur, id 4 fore contra Societatis, ac simul ipsius dimittendæ personæ bonum; quod ex parte corporis posset accidere, si tempore probationis in aliquo morbus, aut debilitas huiusmodi cerneretur, cum qua

D ¶ *Alijs offendiculum præbere ille intelligitur, qui suo exēplo peccandi occasionem eis præbet, & quidem amplius, si verba adijceret suasoria, vt ad aliquid mali alliceret, præcipuè ad instabilitatē in sua vocatione, vel ad discordiam; vel si quid contra Superiores, vel commune Societatis bonum moliretur. In quibus enim talia locum haberent, rationi consentaneum non esset, vt ij in Societate manerent.*

Quando non tam propter rationem vel magnitudinem peccati, quàm ob remouendum offendiculum, quod alijs præbuit, dimitti aliquem necesse esset; si alioqui aptus esset; expendet prudentia Superioris, an expediat facultatem ei dare, vt ad locum alium Societatis valde remotum, eandem non egrediendo, proficiscatur.

qua eum non posse progredi in laboribus, quos noster procedẽdi modus requirit ad Deo in eo seruiendum, videretur: ex parte rerum animi, quãdo, qui ad probationem admissus fuit, se componere ad vitam sub Obedientia & iuxta modum procedẽdi Societatis ducendam non posset; quòd nequeat, vel nolit proprium suum sensum aut iudicium infringere; vel propter alia impedimenta, quæ à natura, vel à consuetudine promanarent.

5 Quartum, si cerneretur id fore contra bonum aliorum, qui de Societate non sunt; Vt si detegeretur vinculum matrimonij, vel seruitutis legitimæ, vel æs alienum magni momenti: quibus in rebus, dum initio examinaretur, veritatem subticuisset. Quæuis harum quatuor causarũ satis esse videtur, vt Deo gratius fore iudicemus, honestè dimitti eũ, in quo locum habuerint, quàm imprudentem in eo retinendo charitatem exercere.

DE MODO DIMITTENDI, Cap. III.

1 A CVM ijs, qui dimittendi erunt, obseruari eum modũ conueniet, qui in cõspectu Dei dimittenti,

IN CAPVT III.

DE modo dimittendi.

A ¶ *Animaduertendũ est, quòd Constitutiones de eo modo dimittendi loquuntur, cùm palam id, ac propter causas manifestas efficitur. Sed præter hos nonnulli occultè dimitti possunt; quãdo causæ (quæ pluri-*

C *mæ, &*

mæ, & quidem ex illis aliquæ sine peccato esse possent) essent occultæ; &, si non dicerentur, in alijs aliquid perturbationis timeretur. Tunc enim conducibilius est aliquo prætextu (vt probationum) extra domum mitti, quàm si eorum dimissio publicaretur.

Ad hos hoc modo dimittendos satis erit, si Præpositus, qui ad id facultatem habuerit, re Domino commendata, & vnius, aut plurium audita sententia (si iudicauerit in Domino cum eis rem esse conferendam) statuat quod facto opus sit, & exequatur.

Notandum est etiam, ea, quæ de modo dimittendi dicuntur, ijs magis conuenire, qui in probationibus versantur; minus autem illis, qui in corpus Societatis cooptati sunt; vt Scholastici approbati, & Coadiutores formati; ac multò minus Professis, in quibus charitas & discretionis donum à Spiritu sancto datum docebit modum, qui in eis dimittendis tenendus sit; si Deus permitteret, vt hoc facere esset necessarium.

dimittenti, dimisso, & alijs domesticis, & externis magis satisfaciat. Quod attinet ad dimittentē ob causas superius dictas tria obseruentur.

Primum est, vt oret ipse Dominum, & domi orari ea intētione curet (quamuis quis sit pro quo oratur non intelligatur) vt docere Dominus noster dignetur ea in re, de qua agitur, suá sanctissimam voluntatem. 2

Alterum, vt id conferat cum aliquibus, seu aliquo ex domesticis, qui ad hoc negotium aptiores ei videantur; 3

videantur; & audiat, quid illi sentiant.

4 Tertium, vt omnem exuendo affectum, & maiori Dei gloria præ oculis cõstituta, ac cõmunis boni, tum etiam (quoadeius fieri poterit) particularis ratione habita, expendat hinc inde causas, & statuat, an dimittere debeat, nec ne.

5 Quod ad dimissum attinet, tria itidem obseruentur: primum exterius; vt recedat ex domo, quantum fieri possit, sine dedecore vel B ignominia, ac * secum omnia sua ferat.

6 Alterum interius; vt eum dimittere Superior curet, conseruata, quantum fieri potest, charitate ac beneuolentia erga domum, & quanta cum consolatione in Domino fieri poterit.

7 Tertium; vt circa statum vitæ studeat eum dirigere vt aliquam conuenientem viã seruiendi Deo ineat, vel in Religione, vel extra eam; prout diuinæ voluntati cõuenientius fore videbitur. Demum consilio & oratione, & siquid aliud charitas dederit, iuuare curet.

Vt satisfiat

B ¶ *Ea, quæ ipsius esse constet, difficile non est statuere, vt secum ferat. Verum in ijs, quæ vel expẽdisset, vel dedisset Societati, vel alio qui, si accidisset, vt ficto animo in Domo vel Collegio ipsius habitasset, prudẽtiæ Superioris dimittentis relinquetur; vt habita ratione tum æquitatis, tũ ædificationis, statuat, num illi aliquid amplius, quàm quòd inuenitur de rebus ipsius, dari debeat, nec ne; & si amplius, quantũ.*

Vt ſatisfiat alijs domeſticis, & externis, tria etiã obſeruentur. 8

Primum eſt, vt quantum fieri poterit curetur, nequid perturbationis in alicuius animo propter dimiſſionem maneat, * ratione reddita, quantũ ſatis erit, quibus reddi opus ſit: abſtinendo, quantum fieri poterit, à defectibus, qui publici nõ fuerint, declarandis; quamuis in eo, qui dimittitur, nonnulli deprehenſi fuiſſent. C

C ¶ *Reddere rationem cauſarum, propter quas aliquis dimittitur, vel non reddere in communi, vel in particulari; magis, vel minus conueniet: prout is, qui dimittitur, in maiori vel minori exiſtimatione, & magis aut minus domi & foris charus fuerit.*

Alterum; ne malè affecti maneant erga dimiſſum, & quantũ fieri poſſit, ne de eo malè ſentiant; ſed potius eius vicem doleant, & in Chriſto eum diligant, ac diuinæ Maieſtati in ſuis orationibus, vt eum dirigere, & ei miſericordiam impẽdere dignetur, commendent. 9

Tertium, vt detur opera, vt eius exemplo iuuentur, ſi qui minori cum ædificatione, quã par eſſet, domi verſantur; & timeant, ne ſibi tantundem accidat, ſi nollent proficere. Et externi itidem, quibus id innotuerit, ædificationem accipiant, quòd domi non toleretur id, quod tolerari ad Dei gloriam non debet. 10

QVOMODO

QVOMODO SE GERAT Societas cum ijs, qui sua sponte recederent, vel quos ipsa dimitteret.

Cap. IIII.

1 QVI dimittuntur, vel iniussi discedũt, si ad alium locum Societatis se conferant,
A * videntur nobis in Domino admittendi non esse, nisi prius qui dimisit, vel qui loco præest, vnde discessit, vel Præpositus Generalis, aut qui eius vices gerit, admonitus suũ præstiterit assensum; ne defectus cognitionis rerum, aut personarum alicuius erroris in Dei offensam causa sit.
2 Communicationem autem facultatum, aut gratiarum, quæ ijs vt Societatis membris concessæ fuerant, simul atque membra esse desierint, constat cessare.

IN CAPVT IIII.

QVOMODO se habeat Societas cum ijs, qui sponte recedunt, vel ab ea dimittuntur.

A ¶ *QVamuis in genere dicatur, eũ qui sponte sua, vel dimissus recessit, in aliam domũ admitti, nisi cõsulto prius Præposito, in cuius domo vel Collegio fuit, & eius expectato responso, nõ debere: nihilominus tamen prudentiæ Præpositi domus, ad quam redijt, relinquetur;* ¶ 2 Declaretur *vt consideret, an tanquam hospes sit admittendus, vel non; donec responsum accipiat à Superiore, cuius voluntatem exequi debet.*

Declaretur ijs, qui dimittuntur, quòd absoluti 3
maneant à votis simplicibus, si ea iuxta formulam Societati consuetam (quæ in quinta Parte videbitur) emiserint; quòdque nulla alia dispensatione indigeant.

Ad eos reducendos, qui sine licentia recederent, 4
si prius parum idonei ad Societatem habebantur, nulla diligentia opus erit; sed potius dirigantur ad aliud institutum, vbi Deo seruire possint, relaxato illis voto, vt omnes scrupuli eis eximantur.

Si huiusmodi essent, vt Deo gratum fore videre 5
tur eos non sic relinquere, præcipuè, si ex aliqua vehementi tentatione, aut ab alijs decepti egressi videantur, * diligētia adhiberi ad B
eos reducendos poterit; ' & priuilegijs ad negotium huiusmodi concessis à sede Apostolica, quãtum Superiori in Domino videbitur, vti licebit. Et cùm aliquis horum sic reductus esset, * relin- C
quetur prudentiæ eiusdem Superioris; vt videat, num satisfactione

B ¶ *Qui à Societate discedunt, quamuis ad eam idonei videantur, si aliam religionē ingressi, & eiusdem habitu induti fuissent: nec litigandū esse Societati, nec procurandum videtur, vt eos reducat.* *Si habitum religionis non induissent, poterit ea diligentia adhiberi, quam ordinata & prudens charitas dictauerit, ad eos reducendos ad illum locum, vbi in Domino iudicatur, quòd Deo seruient.*

C ¶ *Quòd ad satisfactionem attinet eorum, qui sponte sua*

ctione aliqua opus ſit, ' & quanta, an melius cenſeat, omnino in ſpiritu manſuetudinis procedere; qua in re & eius, qui reductus eſt, bonum, & ædificatio domeſticorum ſpectanda eſt.

6 Siquis ſponte ſua ad Collegium, vel domum, vnde ſine facultate receſſerat, rediret, & alio qui idoneus ad Deo ſeruiendum in ea iudicaretur; conſiderandũ D erit, * an veram perſeuerandi voluntatem afferat,' & an ſit paratus ad quamuis ſatiſfactionem & probationem: quòd ſi ſecus eſſet, vt qui veræ pœnitentiæ ſigna non oſtendit, admitti non merebitur.

7 Si, qui fuit meritò dimiſſus, ad eãdem domum, vnde dimiſſus eſt, rediret, ad quãuis ſatisfactionẽ paratus; Si adhuc eædem

ſua redeunt, & admittuntur, vel qui reducti redeunt; cùm eius ſatis factionis ſcopus ſit aliorum ædificatio, & eiuſdem, qui rediit, profectus; ex circunſtãtiis perſonarum, temporis, & locorum, num fieri debeat, nec ne, et ſi fieri debet, quanta ea futura ſit, iudicabitur: & hæc omnia prudẽtiæ Superioris, in cuius domũ vel Collegium ingreditur, committi oportet.

D ¶ *Cùm de illo rum, qui ſponte ſua redeunt, conſtantia dubitaretur; in aliquo xenodochio, vel aliis probationibus poſſent conſtitui; vbi pauperibus Chriſti ex ipſius amore aliquandiu inſeruiendo, ſuæ ſtabilitatis & conſtantiæ ſpecimen præbeant; quod & ad expurgandam præteritæ leuitatis culpam pars quædam ſatisfactionis eſſet.*

rationes, propter quas fuit dimiſſus, manerent; perſpicuum eſt, non eſſe admittendum: Si non manerent, & qui dimiſit, iudicaret Deo gratum fore, ut denuo reciperetur in eandem, uel aliam domũ; admoneat Generalem, uel Prouincialem Præpoſitũ; & quod ab eo præſcriptum fuerit, exequatur.

Siue receſſerit ſponte ſua, ſiue dimiſſus qui redit; ſi admittitur, denuo examinari debet, & generalem confeſſionem facere ipſo in ingreſſu ab ultima, quam fecit, inchoando; & alijs probationibus & experimentis exercebitur: prout Superiori, habita ſemper ratione ædificationis uniuerſalis & particularis, ad gloriam Dei uidebitur.

TERTIA PARS,

TERTIA PARS, DE IIS CONSERVANDIS & promouendis, qui in probatione manent.

DE CONSERVATIONE in ijs, quæ ad animam & profectum in uirtutibus pertinent. Cap. I.

1 T IN ijs admittendis, quos ad noſtrum Inſtitutum uocat Deus, talentum ad id conueniens concedẽdo; & in dimittendis illis, qui cùm eo careant, ſe à diuina ſapiẽtia non eſſe uocatos oſtendunt; conſiderãda ſunt, quæ ſuperius attigimus: ita in eis conſeruandis in ſua uocatione, qui retinentur, & probãtur in domibus & Collegijs, & in eiſdem iuuandis, ut ſic proficiãt in uia Dei ſpiritu & uirtutibus, ut ſanitatis & uirium corporis, quæ ad laborãdum in uinea Domini neceſſariæ ſunt, ratio habeatur; cõſideratione ac prouidentia debita opus eſt: & ita agetur primo loco quidem de ijs, quæ ad animam; ſecundo de ijs, quæ ad corpus pertinent.

2 Quod ad animam attinet, cùm tanti referat, eos, qui in probationibus uerſantur, ab omnibus imperfectionibus & quibuſuis impedimentis maio-

ris

DECLARATIONES IN *Tertiam Partem*.

IN CAPVT I.

DE cõſeruatione in ijs, quæ ad animam pertinent.

ris ſpiritualis profectus remouere; multum ad id confert; * omnem cõmunicationem per verba & ſcripta ut abijciant cum ijs, qui in propoſito ſibi inſtituto intepeſcẽdi cauſa eſſe poſſent, & ut in uia ſpirituali incedendo * cum ijs duntaxat perſonis, & ijs de rebus agant, quæ iuuent in diuino obſequio ad id conſequendum, quod in ingreſſu Societatis ſibi ut ſcopũ præfigebãt. A B

3 Eadem de cauſa egredi domo non

A ¶ *SI in aliquo loco ſollicitatur vel perturbatur aliquis ab hominibus, qui in via ſpiritus non bene procedũt; videat Superior, num eundem in alium locum tranſmitti expediat, vbi diuino obſequio commodius inſiſtat. Et tunc Superior ad quem mittitur, certior fieri debet de rebus ipſius, quantum ſit ſatis ad eum magis iuuandum, & alios, quibus præeſt.*

B ¶ *Si aliquando permittendum videretur, vt conſanguineos vel amicos, quos, cùm eſſet in ſeculo, habebat, alloqueretur, coram aliquo à Superiore deſignato id fiat, & breuiter; niſi particulares ob cauſas is, qui ſupremã curam habet, aliud ſtatueret. Sic etiam, ſi aliquis ex ijs qui domi ſunt, cuiquam ſcriberet; non niſi obtenta facultate, litteris ei oſtenſis, quem Superior deſtinauerit, id faciet. Si ad eundem litteræ mitterẽtur; ei primò reddentur,*

dentur, qui à Superiore fuerit constitutus; qui eas lectas reddet, aut non reddet illi, ad quem sunt destinatæ; prout in Dño expedire ad maius ipsius bonum, & Dei gloriam existimabit. ex.c.4.46.

C non debent, nisi * quando, & cũ quo socio Superiori visum fuerit.' Nec domi hi cum illis pro D suo arbitratu colloquantur, * sed cum ijs tantùm, qui à Superiore præscripti fuerint;' quorum exemplo

C ¶ *Considerabit Superior, num aliqui, quibus con fidendũ uideatur, soli mitti possint; & siqua etiã quibusdam facultas generalis dari debeat, vel non, sed sigillatim eam peti, quandocunque domum egrediuntur, oporteat.* v.4 c.4.f 9rap.r.84 Ins.82.sacc. 8.Jan.r.i.

D ¶ *Vt plurimum Nouitios inter se conuersari non conuenit; sed silentium inuicem obseruare, nisi in rebus, in quibus loqui necesse sit. Agent verò potius cum maturis, ac prudentibus, qui scilicet à Superiore cuique fuerint designati. Sic etiam, si duo in eodem cubiculo lectulos suos habeant, alter eorũ huiusmodi sit, vt minimè dubitetur, quòd alter eius societate proficiat; & eâdem ob causam inter cubicula, quæ seorsum vnicuiq; iuniorum assignantur, par est, aliquos ex antiquioribus intermisceri.* M. nouit. r. 11. r. 1.9.54 M. nouitio: c. 19.

Sine facultate autem à Superiore accepta ordinariè vnus cubiculum alterius non ingredietur; &, si cum ea facultate ingressus fuerit, ostium semper apertum maneat, quandiu cum alio ibidem fuerit; vt & Superior, & officiales ad id destinati, quandocunque eis visum fuerit conuenire, ingredi possint. reg. cõ. 33.

E ¶ *Simile*

exemplo & ſpiritualibus colloquijs ædificationem accipiát, non autem offenſionem, & proficiant in Domino.

Omnes diligentiſſimè curent portas ſenſuū ſuorum (oculorum præcipuè, aurium, & linguæ) ab omni inordinatione cuſtodire, ac ſe in pace & vera humilitate interna conſeruare, & eam in ſilentio, cùm id obſeruandum eſt; cùm autem loquendum, in circūſpectione & ædificatione verborū, & modeſtia vultus, ac maturitate inceſſus, motuumq; omnium ſine vllo impatientiæ aut ſuperbiæ ſigno exhibere; in omnibus procurando atq; optando potiores partes alijs deferre, oēs in animo ſuo tanquam ſibi ſuperiores ducendo, & exterius honorem ac reuerentiam, quam exigit cuiuſq; ſtatus, cum ſimplicitate & moderatione religioſa exhibēdo: atque ita fiát, vt ſe mutuò conſiderātes, in deuotione creſcant, Deumque Dominum noſtrum laudent, quem quiſq; in alio, vt in illius imagine, agnoſcere ſtudeat. 4

In refectione corporis curandum eſt, vt temperātia, modeſtia, & decentia interius, & exterius in omnibus obſeruetur. Præmittatur benedictio, & ſequatur actio gratiarum, quas omnes agere debent cum ea, qua par eſt, deuotione & reuerētia. Et dum corpus edēdo reficitur; ſua etiam animæ refectio præbeatur, libro aliquo pio potius, quàm difficili, quem capere, & à quo omnes iuuari poſſint, legendo: vel id temporis aliquis, cui à Superiore 5

tiore id iniungetur, conciona-
E bitur; vel *aliquid simile ad Dei
gloriam fiet.

6 Omnes quandiu corpore bene valēt, in spiritualibus vel exterioribus rebus habeant in quo occupentur. Et, qui officium vel ministerium aliquod certum habent, vt de auxilio prouidendum est eis, si sit necessarium; ita cùm vacant, alijs rebus occupari deberent; ne otium malorum omnium origo, quoadeius fieri possit, domi nostræ locum habeat.

7 Vt experiri incipiant sanctæ Paupertatis virtutem, doceãtur omnes, quòd nulla re tanquam propria vti debeant: quamuis necesse non sit probationis tem-
F pore * possessione bonorũ suorum se abdicare; nisi id Superior post elapsum primum annũ iuberet, iudicās in huiusmodi bonis tentationum occasionem & minus proficiendi in spiritu habere aliquem, vt qui illis adhæreat aliquo immoderato amore
G vel confidentia; & * tunc qui se exuit

E ¶ *Simile quid erit, litteras, quæ ad ædificationem faciunt, legere; & si qua alia exercitatio aliquando conuenire videretur.*

F ¶ *Possessione bonorum suorum se abdicare, tam de proprijs bonis intelligendum est, quę habet penes se vel alios, quàm de iure vel actione, quę ei competit ad bona, quæ sperat; siue secularia illa, siue ecclesiastica sint. Quando hoc fieri debeat, Præpositi Generalis, vel eius, cui ille facultatem communicauerit, arbitrio relinquetur.*

G ¶ *Ante ingressum quiuis de bonis suis*

exuit bonis suis, sequatur Christi consilia: pro sua tamen deuotione ad hoc potius, quàm illud opus dispẽsare bona sua, vel eorum partem poterit; prout in Domino intellexerit ad diuinũ beneplacitum magis conuenire; vt in Examine dictum est.

8 Intelligant etiam quòd mutuo dare, vel accipere, vel dispensare quidquam de ijs, quæ domi sunt, minime possunt, nisi Superior conscius consensũ præstiterit.

9 Qui in ingressu ipso, vel post ingressum ad Obedientiam motus sua deuotione, vellet bona sua vel eorum partem in Societatis subsidium dispensare;* haud dubiè opus faceret maioris perfectionis, H

nis suis temporalibus pro suo arbitratu statuere potest. Sed postquam ingressus est, tam de ecclesiasticis, quã de secularibus disponat oportet ita, ut decet virum spiritualis vitæ sectatorem. Ideóque, cùm existimaret in cõsanguineos ea esse dispensanda, cõmittere id debet iudicio vnius, vel duorum, vel triũ virorum, qui & doctrina, & pietate commendentur, & eidem acquiescere, & quod illi sentient perfectius, & Deo ac Domino nostro gratius esse, habita omnium circunstantiarum ratione (vt in Examine, pagina decimanona, fusius dicitur) exequi debet.

H ¶ *Rectores, vel Præpositi locales, vel Prouinciales, vel quicunque alij, cum quibus aget qui sic habet in animo sua bona dispensare, vt in cæteris rebus, ita & in hac quod perfectius est, quodq; maioris meriti in diuino*

perfectionis, 'alienationis, & abnegationis vniuersi amoris proprij non descendendo tenero quodam affectu ad particularia loca, nec iuxta illum sua bona huic potius, quàm illi applicando: quin potius exoptando maius & vniuersalius bonum Societatis (quæ tota ad maiorem Dei gloriam, ac vniuersale bonum, & vtilitatem animarum instituta est) hoc iudicium ei relinquat, qui eius vniuersæ curã habet, num applicari huic loco potius, quàm illi in eadem Prouincia debeat: quandoquidem ille melius, quàm quisquã alius intelligere potest, quid conueniat, & quid maximè vrgeat in omnibus eius locis, ratione habita Regũ, Principum, ac aliorum potentatuum; ne eis causa vlla offensionis detur; sed ad maiorem ædificationem omnium, & spiritualem vtilitatem animarum, & gloriam Dei omnia cedant.

diuino conspectu, ei repræsentare debent. Nihilominus, si in eo propensio animi ad locum vnum potius, quàm ad aliũ (quãuis imperfectũ id sit) cerneretur; etiam si iudicio Superioris suum submittere vellet: certiorem tamen reddere Præpositum Generalẽ poterũt, vel eum, qui eius gerit vices, an sit aliquid huiusmodi imperfectionis tolerandum; sperando quòd ea cessabit aliquando, supplebitq; diuina bonitas quod ad suã maiorem gloriam, & maiorem ipsius perfectionẽ deesse cernitur.

Doceantur quomodo ab illusionibus Dæmonis in suis spiritualibus exercitatio-

nibus

nibus caueant, & quomodo se cōtra omnes tentationes tueātur: simul rationes sciant quæ adhiberi possint vt eas superent; & ad veras solidasque virtutes consequendas insistant; siue plures adsint visitationes spirituales, siue pauciores: curent verò semper in via diuini seruitij progressum facere.

Vtantur quotidie conscientiæ suæ examinatione 11
consueta, & octauo quoq; die saltem ad Confessionis & Communionis sacramenta accedant; nisi aliqua de causa aliud Superiori videretur: & vnus omnium sit Confessarius ab eodem
Superiore constitutus; * quod si I
fieri non poterit, quisque certè suum stabilem habeat Confessarium, cui ipsius consciētia prorsus aperta sit. Qui quidem Confessarius non ignoret, quos casus sibi Superior reseruat. Illi autem reseruabuntur, quos ab eo cognosci necessarium videbitur, aut valde conueniens; quò melius & remediū adhibere possit, & suæ curæ commissos præseruare ab omnibus quæ nocitura sunt.

Perutile erit, esse domi aliquē 12
* virum fidelem & in rebus spi- K
ritualibus

I ¶ Conuenienter non posset fieri propter multitudinem, vel quòd aliquis ab alio Cōfessario magis, quā ab ordinario iuuari posse videretur propter causas, q̄ possent accidere; quas considerabit Superior, & quod in Domino iudicauerit conuenire, prouidebit.

K ¶ *Hic erit Magister Nouitiorū, vel quem Superior ad hoc munus vt aptiorem constituet.*

L ¶ *Vt*

ritualibus sufficienter versatum, * qui instruat eos ac doceat, quomodo & interius, & exterius sese habere debeant, & ad id eos hortetur, & in memoriam redigat, & amanter admoneat: quem omnes qui in probatione sunt diligant, ad quem in suis tentationibus confugiant, cui confidenter sua omnia detegant, & à quo consolationem & auxiliũ in omnibus sperent in Domino: & admoneantur, quòd nullam debeant celare tentationẽ, quam huic, vel Confessario, vel Superiori, non aperiant; immo verò totam animam suam illis integrè manifestam esse, pergratum habeant: nec solùm defectus aperiant, sed etiam pœnitentias, vel mortificationes, & deuotiones, ac virtutes omnes, voluntate pura optantes ab illis dirigi, sicubi à rectitudine deflecterent, nolentes suo proprio sensu duci; nisi conueniat cum iudicio illorum, quos Christi Domini nostri loco habent.

13 Anteuertere oportet tentationes, adhibitis earum contrarijs: vt cùm quis animaduertitur ad superbiam esse propensus, exerceri is debet in rebus abiectioribus, quæ ad humiliandum ipsum vtiles futuræ videantur: & sic de alijs prauis animæ propensionibus.

14 Præterea honestatis & decentiæ ratione conuenit, * fœminas non

L ¶ *Vt fœminæ nõ ĩgrediãtur domos, nec Collegia Societatis, ferè semper debet obseruari. Sed si illæ eximia charitate, vel autoritate simul cũ charitate essent conspicuæ;*

non ingredi domos nostras, nec Collegia, sed tantùm ecclesias: & arma nulla nec * instrumenta M
rerum vanarum domi haberi; sed tantum ea, quæ faciunt ad finem illum diuini seruitij & laudis, quem sibi præfixit Societas.

* In correctionibus & pœ- N
nitentijs iniungendis qui mo- 15
dus teneri debeat prudenti charitati Superioris, & eorum, quos sibi substituerit, relinquetur; qui in eis rationem habebunt dispositionis personarum, & ædificationis vniuersalis & particularis earum ad gloriam Dei. Penitentias verò huiusmodi prompta voluntate quisque admittere debet cũ vero emendationis & spiritualis profectus desiderio; etiã si propter defectum non culpabilem iniungerentur.

Syndicus domi constituatur: 16
cuius

prudentia Superioris iustas ob causas, vt illæ (si id optarent) videndi gratia ingrederentur, posset dispensare.

M ¶ *Cuiusmodi essent instrumenta ad ludendum, vel ad rem musicam, libri etiã profani, & alia id genus.*

N ¶ *In correctionibus (licet prudẽtia rebus particularibus adhibita hunc ordinẽ mutare possit) est aduertendum, quòd primò in charitate ac dulcedine, qui peccant, sunt admonendi; secundò in charitate quidem, sed eo tamen modo, vt eis confusio & rubor inijciatur; tertiò amori, ea, quæ timorẽ incutiant, adijcientur. De publicis autem defectibus publica debet esse pœnitentia, ijs tantùm, quæ ad omnium ædificationem faciunt, declaratis.*

O ¶ *Nouæ*

cuius erit officium, obſéruare in omnibus quod ad honeſtatem & decentiam externam pertinet, eccleſiam & domum perluſtrando, & ſiquid nõ conueniat, adnotando; & Superiori referendo, vel eundem, qui errat, commonefaciendo; ſi id facultatis ei, vt vtilius in Domino ſuo fungatur officio, tribuetur.

17 Curent omnes ex morbis corporis, fructum capere non ſolùm ſibi, ſed etiam ad aliorum ædificationem, non impatientes aut moroſos ſe exibendo, ſed potius patientiam magnam habendo, & præſeferẽdo, ac obedientiam Medico, & infirmorũ præfecto præſtando, verbis pijs & ædificationem facientibus vtendo, quæ oſtendant ægritudinem acceptari vt donum de manu Creatoris ac Domini noſtri; quandoquidem non minus donum eſt quàm ſanitas.

18 Idem ſapiamus, idem, quoadeius fieri poſſit, dicamus omnes, iuxta Apoſtolũ.

O * Doctrinæ igitur differentes nõ admittantur, nec verbo in concionibus vel lectionibus publicis, nec

O ¶ Nouæ opiniones admittendæ nõ ſunt; & ſiquis aliquid ſentiret, quod diſcreparet ab eo, quod Eccleſia & eius Doctores communiter ſentiunt; ſuum ſenſum definitioni ipſius Societatis debet ſubijcere; vt in Examine declaratum eſt. In opinionibus etiam, in quibus catholici Doctores variant inter ſe, vel contrarij ſunt, vt conformitas etiam in Societate ſit, curandum eſt.

 P ¶ *Ferenda*

cis, nec scriptis libris (qui quidē edi non poterūt in lucem sine approbatione atque consensu Præpositi Generalis; qui eorū examinationem saltem tribus cōmittat, sana doctrina & claro iudicio in ea facultate præditis). Imò & iudiciorum de rebus agendis diuersitas, quæ mater esse solet discordiæ, & inimica vnionis voluntatum, quantum fieri potest, euitari debet: vnio vero & conformitas mutua diligétissimè curanda est, * nec, quæ ei aduersantur, permittenda: quò iuncti inuicē fraternæ charitatis vinculo melius & efficacius possint se diuino obsequio, & auxilio proximorum impendere. P

P ¶ *Ferenda non est, inter vllos domesticorū perturbatio, vel ira mutua; & si aliquid huiusmodi accideret, curetur, vt statim cū satisfactione debita in gratiam inuicem redeant.*

19 Quia ad progressum in virtutibus faciédum multum confert antiquiorum exemplum, quo reliqui ad eorū imitationem animentur; qui præest alijs (si aliter peculiares ob causas non iudicaretur conuenire) & omnes alij Sacerdotes, qui ei videbuntur, aliquando intra annum officium, vel officia eorum, qui inseruiunt domi, ad tempus aliquod obibunt; quò alijs gratius reddatur huiusmodi ministerium, in quo ad maius Dei seruitium & gloriam sunt constituti.

20 Explicetur aliquot diebus in singulis hebdomadibus Doctrina Christiana, ac * modus bene & cū fructu confitendi, Q

Q ¶ *Præter modū bene*

fitendi, cōmunicandi, miſſam audiendi, & in eadem miniſtrādi, orandi itidem, meditandi, & legēdi pro captu vniuſcuiuſq; tradatur; cureturq; nō ſolùm vt addiſcant quæ conueniunt, ſed etiam vt memoria teneant, & exerceant quæ didicerint; omneſque ſuum tempus rebus ſpiritualibus impendant, & deuotioni quærendæ pro mēſura gratiæ Dei ipſis communicatæ inſiſtāt: ad quod * conferet aliqua exercitia ſpiritualia illis, qui nōdū ſe exercuerūt in eis, vel omnia tradere; prout vnicuiq; conuenire in Domino iudicabitur.

R

bene confitendi tempus etiam eis deſignetur, intra quod ſi ad confeſſionem non accederent, ſubtrahatur eis cibus corporis; donec cibū ſpiritus ſumant. Qui autem alij, quàm ſuo Cōfeſſario deſignato confiteretur, debet poſtmodum (quātum recordari poterit) eidem ſuo Confeſſario totam ſuam cōſcientiam aperire; vt, nihil ignorando, quod ad eam pertineat, melius in Domino poſſit eundem iuuare.

Conuenit

R ¶ *Cum ijs, qui ex ſe exercitiorum ſpiritualium intelligentiam habent, & in ipſis facilè progrediuntur, ac methodum in eiſdem bene procedendi habent, vel qui alijs occupationibus diſtinentur, poterunt omnino, vel certè ex parte, Superiores in communibus huiuſmodi regulis diſpenſare.*

Quoſdam, qui quamuis ad ſpiritualia exercitia apti ſint, nondum tamen ea ſunt experti, operæpretium erit aliquando iuuare, ad particulares conſiderationes de-

 ſcendendo

ſcendendo, quæ ad timorem & amorem Dei, ac virtutũ, & ad executionem earum, prout ratio conuenire docuerit, incitent.

Eis, qui ad huiuſmodi exercitationes apti non eſſe viderentur; qualis ex Coadiutoribus temporalibus aliquis eſſe poſſet, proponi debent ea, quæ ipſorum captui conueniant, et quibus ad ſeruitiũ Dei ac Domini noſtri illi iuuentur.

Conuenit omnes exerceri (ſi aliquem Superior non eximeret) *in concionibus domeſticis: S vt, præterquàmquòd vtiliter in hoc expendetur aliqua hora à prãdio, animentur & aliquem vſum comparent (quod ad vocem & modum attinet & ad reliqua) & vt ſpecimen etiam eius talenti, quod in hoc genere Dominus eis communicat, præbeant; & vt ſuos bonos cõceptus ad ſuam & proximorum ædificationem exprimant, de ijs crebro tractãtes, quæ ad ſui abnegationẽ & in virtutibus profectum, & omnimodam perfectionem attinent; ad ea ſe inuicem exhortando, & præcipuè 21

S ¶ Qui domi concionantur, reprehenſionem alicuius ex fratribus domeſticis, vel ipſius Societatis non attingant. Idem caueant qui in eccleſiis concionantur; niſi prius Superiorem ea de re conſuluerint; quã uis poſſit vnuſquiſque & ſe, & fratres ſuos ſimul ad progreſſum in maiori obſequio Dei (quod potius in domeſticis, quàm in publicis in eccleſia concionibus conuenit) excitare.

T ¶ *Coniungi*

cipuè ad vnionem & charitatem fraternam.

22 Magnopere conferet, deuotè, quoad fieri poterit, ea munera obire, in quibus magis exercetur V humilitas & charitas. Et in vniuersum loquendo, quanto aliquis se* arctius Deo adstrinxerit, & liberaliorem erga summã Maiestatem se præstiterit; tanto eũ in se liberaliorem etiam experietur; & ipse indies magis idoneus erit ad gratias & dona spiritualia vberiora recipienda.

23 Expedit in primis ad profectum, & valde necessarium est, vt omnes perfectæ Obedientiæ se dedant, Superiorem (quicunque ille sit) loco Christi Dñi nostri agnoscentes, & interna reuerentia & amore eum prosequentes: nec solùm in executione externa

T ¶ *Coniungi magis cum Deo, ac liberalem se in eũ exhibere, est se totum immobiliter diuino seruitio mãcipare; quod illorum est, qui votis emissis Deo se dedicant. Quamuis autem id multum iuuet ad vberiorem gratiam accipiendam; nemini tamen præcipiendũ est, vt id agat, nec primo biennio quisquam vllo modo ad id compellatur. Quòd si sponte ex sua deuotione ad vota sua ante biennium exactum emittenda mouerentur; nec in manibus cuiusquam ea admitti, nec solemnitas adhiberi debet: sed quisque in secreto animi sui id offerat Deo ac Domino nostro. At cùm id sint facturi, conuenit, vt formulam, quæ consueuit in votis simplicibus obseruari, petant, & scriptum habeant quod Deo promiserunt, ad suam memoriam confirmandam.*

ne externa eorum, quæ iniungit, integrè, promptè, fortiter, & cũ humilitate debita, sine excusationibus, & obmurmurationibus obediãt, licet * difficilia & secũdum sensualitatem repugnantia iubeat; verum etiam conentur interius resignationem & veram abnegationem propriæ voluntatis & iudicij habere; voluntatẽ ac iudicium suum cum eo, quod Superior vult & sentit, in omnibus rebus (vbi peccatum nõ cerneretur) omnino conformantes, proposita sibi voluntate ac iudicio Superioris pro regula suæ voluntatis & iudicij; quo exactius conformentur primæ ac summæ regulæ omnis bonæ voluntatis & iudicij, quæ est æterna bonitas & sapientia. V

V ¶ *Conferet, vt Superiores aliquando occasionẽ præbeant ijs, qui probantur, exercendi obedientiæ et paupertatis virtutem, eosdem tentando ad maiorem ipsorũ vtilitatem spiritualem eo modo, quo Dominus Abraham tẽtauit; vt & specimẽ virtutis suæ præbeant, & in eadem crescãt. In eo tamen, quoad eius fieri possit, mẽsura & proportio iuxta vniuscuiusque vires, vt discretio dictabit, obseruetur.*

Et vt magis in Obedientiæ virtute se exerceant, conuenit, atq; etiam valde necessarium est, vt non solùm Superiori Societatis vel domus, sed etiam subordinatis officialibus, qui ex illo authoritatem acceperunt, in ijs omnibus, in quibus super ipsos potestatem habent, obediant; & assuescant nõ intueri, quis ille sit, cui obediunt, 24

diunt, sed potius quis ille, propter quem & cui in omnibus obediunt, qui est Christus Dominus. ex. c. 4. n. 29

25 Diligant omnes Paupertatem, vt matrem, & iuxta mensuram sanctæ discretionis suis temporibus eius effectus aliquos experiantur; &, vt in Examine dictum est, parati sint post primum annum exactum ad temporalia bona distribuenda, quandocunque à Superiore iniunctum id fuerit, & ea ratione seruata quæ ipsis in Examine pposita fuit. fol. decimonono.

26 Omnes rectam habere intentionem studeant non solum circa vitæ suæ statum, verum etiam circa res omnes particulares, id semper in eis syncerè spectantes, vt seruiant & placeant diuinæ bonitati propter seipsam & propter charitatem, & eximia beneficia, quibus præuenit nos; potius quàm ob timorem pœnarum, vel spem præmioru͂ (quamuis hinc etiam iuuari debeant) & crebro admoneantur vt in omnibus quærant Deu͂, exuentes se, quantum fieri potest, amore omnium creaturarum; vt affectum vniuersum in ipsarum Creatorem conferant, eum in omnibus creaturis ama͂do, & omnes in eo iuxta sanctissimam ac diuinam ipsius voluntatem.

27 Studium, in quod incumbe͂t qui in domibus Societatis probantur, id esse debet, quod eos magis ad superius dictam abnegationem sui, & in virtutibus ac deuotione profectum iuuabit.

X * Studia verò litterarum, in vniuersum loquendo, in domibus no͂ erunt; nisi cum quibusdam, peculiaribus

X ¶ *Quamuis, in genere loquendo, studia litterarum*

rum in domibus Societatis non teneantur; quicunque tamen prædicationi, & confessionibus audiendis vacant, studium adhibere possunt ad ea, quæ ipsis vsui futura sunt. Et si alicui particulariter conueniret alijs etiam rebus studere; prudentiæ Superioris relinquitur, vt id consideret, & in eo dispenset.

peculiaribus de causis, dispensatione opus esse videretur. Collegia enim, ad litteras addiscẽdas sunt; domus verò ad eas, quas didicerint, exercendas; vel ad præparandum earum fundamentum, humilitatis scilicet, ac omnis virtutis in ijs, qui operá eis sunt daturi.

Sit qui singulis hebdomadibus, vel saltem decimoquinto 28
quoque die hæc, & similia omnibus in memoriam redigat; vel illi hæc legere teneãtur: ne pro nostræ fragilis naturæ cõditione obliti ab eorum executione cessent. Et aliquoties singulis annis omnes à Superiore sibi pœnitentias iniungi propter defectũ obseruationis Regularum petant; vt hæc cura indicium sit illius, quam de suo profectu spirituali in via Dei quisque habet.

DE CONSERVATIONE Corporis. Cap. II.

VT nimia solicitudo in ijs, quæ ad corpus pertinent, reprehensibilis est; ita cura moderata 1
tuendæ ad diuinum obsequium valetudinis ac virium corporis laude digna, & ab omnibus adhibenda est:

da est: & ea de causa, cùm animaduerterint aliquid sibi nocere, vel quid aliud necessariũ esse circa victũ, vestitum, habitationem, officium, aut exercitatio nem, & sic de alijs rebus, admoneant omnes ea de re Superiorem, uel quem ad id Superior constituerit, duo interim obseruantes; Primũ, vt antequàm ad eum quid referant, se ad orandum recipiant; & post orationem, si senserint rem deferendam ad Superiorem, id faciant; Alterum, vt cùm verbo aut scripto breui (ne excidat memoria) Superiori rem exposuerint, ei totam curã rei expositæ relinquant: & quidquid ille statuerit, opti-
A mum ducant; * nec cõtendere, aut vrgere per se, vel alium (siue concedatur quod petitur, siue non) pergant: quandoquidem sibi persuadere debent, id magis expedire ad diuinũ beneplacitũ ac suum maius bonum, quod Superiori, re intellecta, in Domino visum fuerit.

2 Statuatur tempus quoad eius fieri poterit edendi, cubandi, surgendi,

IN CAP. II.

A ¶ *Licet, qui exponit quod necessarium sibi existimat, non debeat ex se idem denuo petere nec vrgere: si Superior tñ nondũ satis intellexisset, et declarationẽ vellet maiorem; ea quidem danda erit. Et si fortè ex obliuione non prouideret, cùm tamen significasset se velle id facere; non erit ab re debita cum modestia ei in memoriam reducere, vel repræsentare.*

B ¶ *Quamuis*

B ¶ *Quamuis ordinẽ temporis in refectione & somno vt plurimũ omnes obseruare debeant; si tamen peculiares ob causas alicui aliud conueniret; videat Superior, num dispẽsatione cum eo sit vtendum, nec ne.*

C ¶ *In vestitu habenda est ratio eius finis, qui est, ab iniuria frigoris*

gendi, * quod communiter omnes obseruent. B

In ijs, quæ ad victum,* vestitum, & habitationẽ, & alia corpori necessaria pertinent, curetur cum diuino auxilio, vt quamuis sit in quo probetur virtus & sui ipsius abnegatio; non desit tamen quo sustentetur natura, & ad diuinum obsequium laudemque conseruetur; habita conuenienti ratione personarum in Domino. C 3

Vt * non expedit tanto labore corporali quenquã onerari, ' vt spiritus D 4

& ab indecoro defendi. Cæterũ cõuenit, vt, qui probãtur, vestitus ratione, ad mortificationẽ & abnegationem sui, et ad mundum eiusq; vanitatẽ sub pedibus conculcãdam iuuentur; & id quidẽ quantũ considerata natura, consuetudo, officiũ, & aliæ personarum circunstantiæ patientur. Cum Scholasticis approbatis, & ijs, qui studijs vacant, videtur in ijs, quæ ad vestitum attinent, magis, quàm cum ijs, qui probantur, ratio haberi posse decentiæ exterioris & commoditatis propter studiorum laborem, & quia Collegia redditus habent: quamuis superflua semper euitari oporteat. In particularibus vero, pro ut vnicuique conuenit, procedetur.

D ¶ *A prandio, præsertim in æstate, per vnius, vel duarum*

ſpiritus obruatur, & corpus detrimentum patiatur; ita aliqua corporalis exercitatio, quæ vtrũque iuuet, omnibus communiter conuenit, etiam illis, qui mentalibus exercitijs debent inſiſtere; quæ quidem externis interrumpi deberent, & non continuari, nec ſine menſura diſcretionis aſſumi.

§ Corporis caſtigatio immoderata eſſe non debet, nec indiſcre-
E ta * in vigilijs, ' & abſtinentijs,
F & alijs pœnitentijs externis, * ac laboribus; ' quæ & nocumentũ afferre, & maiora bona impedire ſolent.

duarum horarum ſpatium permitti non debent, quoadeius fieri poterit, corporis aut mentis grauiora exercitia. Siquid verò neceſſitas poſtulabit, id, quanta poterit charitate erit & metiendum, & moderandum. Id autem tẽporis in alijs leuioribus exercitijs occupari poterit. Sed nec extra huiuſmodi horas labores nimium cõtinuari ſine aliqua relaxatione, vel conuenienti recreatione debebunt.

E ¶ *Tempus ſomno tribuendum, in genere loquendo, intra ſextæ & ſeptimæ horæ ſpaciũ debere eſſe videtur: (nec ſine induſiis dormiendũ eſt, niſi neceſſitatis alicuius excuſationẽ Superior admitteret) ſed quia in tanta varietate perſonarum ac habitudinum certa regula præſcribi nequit; vt detrahatur, vel addatur huic tẽpori, Præpoſiti prudentiæ relinquetur; qui curabit, vt quiſque, quod neceſſitas naturalis exigit, retineat.*

F ¶ *Quamuis vnusquiſq; paratus eſſe debeat ad quoduis officium*

ſolent. Ideo ſuo Confeſſario detegi ab vnoquoque cõuenit quid quid in hac parte faciat; qui ſi iudicat excedi menſuram, aut certè dubitat de exceſſu, illum ad Superiorẽ remittat. Hæc autem omnia eò fiunt; vt clarius procedatur, & in animis corporibusq; noſtris Deo Domino noſtro maior gloria deferatur.

Sit aliquis domi, qui præſit in ijs, quæ ad corporis bonam 6
valetudinem pertinent, tum cõ ſeruandam in ſanis, & quidem in ijs præſertim, qui ex ætate, vel alijs de cauſis ſunt debiliores, tum reſtituendam in ægrotantibus * cui debeant omnes, ſi ma- G
le ſe habere extraordinariè ſenſerint, id referre; vt de remedio, prout charitas exigit, conuenienti prouideatur.

In ijs, quæ pertinent ad rerũ 7
tempora-

uis officium aſſumendum, quod ei fuerit impoſitum; animaduertendum tamen erit, in illis, quæ robuſtiores ac fortiores homines requirunt (qualia ſunt officia Sacriſtæ, Ianitoris, atq; Infirmarij) ij homines, qui corporis habitudine iuxta officiorum rationẽ præditi ſunt, quantum fieri poteſt, conſtituantur.

G ¶ *Cura habeatur ægrotorũ magna; quorum ægritudo ſimul atq; infirmorum Præfecto indicata fuerit, ſi ſenſerit ille rem eſſe alicuius momenti, Superiorem admoneat; & vocetur Medicus, qui vnus tantùm ordinariè eſſe debet; ſi in caſibus quibuſdam Superiori aliud non videretur. Obſeruetur autem tam in victus ratione, quàm in medicinis quod Medicus præſcripſerit, quantum*

tum fieri poterit; nec infirmus in his quidquã curet; sed illud potius studeat, vt patientiam & obedientiam exerceat, relicta cura reliquorum omnium Superiori, ac eius ministris, per quos à diuina prouidentia regitur.

Et quãuis nostræ vocationis sit, diuersa loca peragrare, & vitam agere in quauis mũdi plaga, vbi maius Dei obsequium & animarum auxilium speratur; nihilominus tamen si experimento comperiretur aliquis ferre nõ posse alicuius regionis cœlum, & malè habere cõtinenter cerneretur; Superiori considerandum relinquitur, num ille migrare aliò debeat, vbi melius habens corpore, impensius diuino seruitio vacare possit. Nõ erit tñ ipsius infirmi, huiusmodi mutationẽ postulare, nec animi ꝓpẽsionẽ ad eam ostendere; sed Superioris curę id reliquetur.

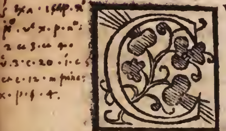
temporalium conseruationem, præter curam illam, quam omnibus charitas & ratio imponit, æquum erit, alicui peculiariter demandari hoc munus; ut tanquam bona Domini nostri IESV Christi propria ea curet. Ad alias etiam functiones necessarias, H & eas præcipuè, *quæ honestius domi, quàm foris fiunt,' curandum est, ut officialium necessarius numerus cõstituatur; & expedit ut huiusmodi officia Coadiutores temporales, si ea ignorent, addiscant; omnia ad maiorem gloriam Dei, Creatoris & Domini nostri semper dirigẽdo.

H ¶ *Officiales in iis, quæ domi honestius, quàm foris fiunt, intelligũtur, Lotor pãnorũ lineorũ, Tonsor, et huiusmodi; quos esse domi si fieri posset, expediret.*

QVARTA PARS

DE IIS, QVI IN SOCIETATE retinentur, inſtruendis in litteris & alijs, quæ ad proximos iuuandos conferunt.

PROOEMIVM.

CVM ſcopus, ad quem Societas rectà tendit, ſit, ſuas ac proximorum animas ad finem ultimũ conſequendum, ad quem creatæ fuerunt, iuuare; cùmque ad id, præter uitæ exẽplum, doctrina & modus eam proponendi ſint neceſſaria; poſtquam in ijs, qui admiſſi ſunt ad probationem, iactum eſſe uidebitur abnegationis propriæ & ꝓfectus in uirtutibus neceſſarij conueniens fundamentum; de litterarũ ædificio & modo eis utendi agẽdum erit; quò iuuare poſſint ad magis cognoſcendũ magisq; ſeruiendum Deo Creatori ac Domino noſtro. * Ad hoc Collegia, & A aliquando etiam Vniuerſitates, uel Studia generalia Societas amplectitur; in quibus qui bonũ ſui ſpecimen in domibus dum probarentur

DECLARATIO IN PROOEmium quartæ Partis.

A ¶ *CVm ſcopus ac finis, ad quẽ tendit hæc Societas, ſit, varias mundi partes ex obediẽtia ſummi*

probarentur, præbuerunt, nec tamen doctrina ad nostrum institutum necessaria satis instructi accesserunt; in ea & in alijs rebus, quæ ad iuuandas animas conferunt, instruátur. Prius ergo de ijs, quæ ad Collegia; deinde de ijs, quæ ad Studia generalia pertinent, dicetur; cum eo fauore, quem diuina Sapientia ad maiorem gloriam laudemque suam nobis dare dignabitur.

DE MEMO-

tia summi vicarij Christi Domini nostri, vel Superioris eiusdem Societatis peragrando, verbum Dei prædicare, confessiones audire, & reliquis quibuscũq; poterit medijs vti, diuina gratia aspirante, ad animas iuuandas: necessarium esse, vel in primis rationi consentaneum visum est, vt qui in eam sunt ingressuri, viri sint vitæ probitate, & litterarum eruditione ad id officium idonei. Et quia boni simul & eruditi pauci inueniuntur, si cum alijs comparentur; & ex paucis maior pars iam à susceptis laboribus vellet cõquiescere: perdifficile fore deprehendimus, huiusmodi hominibus, qui boni simul ac litterati essent, hanc Societatem augeri posse, tum propter magnos labores, quos eius institutum exigit, tum propter magnam sui ipsorũ abnegationem. Ideo nobis omnibus, qui conseruationem & incrementum eius ad maiorem laudem & obsequium Dei ac Domini nostri cupiebamus, alia via tenenda esse visa est; admittendi nimirum iuuenes, qui bonorum morum & ingeniorũ indole spem facerent, quòd in probos simul ac doctos viros ad colendam Christi Domini nostri

vineam essent euasuri; admittendi etiam Collegia, cum ijs conditionibus, quæ in litteris Apostolicis continentur, siue in vniuersitatibus, siue extra illas fuerint; & quidem si in Vniuersitatibus, siue illæ Societatis curæ commissæ sint, siue non. Hac enim ratione nobis in Domino persuademus ad maius diuinæ Maiestatis obsequium fore, si & numero augeantur, & in litteris ac virtutibus progressū faciant ij, qui eidē obsequio se totos impēdunt. Primò ergo de ijs, quæ ad Collegia pertinent; deinde de ijs, quæ ad Vniuersitates, agetur: & quod ad Collegia, primo loco de ijs, quæ ad Fundatores; secundo de ijs, quæ ad Collegia iam fundata, quo ad materialia vel temporalia bona eorum, pertinent; tertio de Scholasticis, qui in eisdem studijs vacant, admittendis, conseruandis, litteris & alijs medijs ad proximum iuuandum promouendis, & à studijs educendis; quarto de ijs, quæ ad gubernationem eorum pertinent.

DE MEMORIA HABENDA Fundatorum, & bene de Collegijs meritorum. Cap. I.

QVONIAM valde æquum est, vt (quod in nobis erit) illorum deuotioni ac beneficentiæ correspondeamus, quibus diuina bonitas ad fundationem ac dotationē Collegiorum vtitur administris: Primum in quouis nostræ Societatis Collegio perpetuo singulis hebdomadibus Missa semel

pro eius Fundatore & benefactoribus viuis & mortuis celebretur.

2 Initio item cuiusq; mensis omnes Sacerdotes, qui in Collegio fuerint, pro eisdem semel offerre idem sacrificium perpetuo debeãt. Singulis insuper annis eo die, quo Collegij cuiusq; possessio Societati tra-

A dita est, * cum solẽnitate Missa pro Fundatore & benefactoribus celebretur: & id temporis in eodem Collegio quicunque Sacerdotes adfuerint, eodem sua referent sacrificia.

3 Eodem die candela cerea Fun-

B datori offeratur, * aut vni ex suis, qui ipsi sit cognatione proxime coniunctus, aut illi demum, quem ipse Fundator designauerit: in qua candela armorum Fundatoris, aut deuotionis

C insignia extent. * Illa vero testabitur Societas, quam Fundatori in Domino debet, gratitudinẽ. Cum

IN CAPVT Primum quartæ Partis, De memoria habẽda Fundatorũ.

A ¶ *Solemnitas eo modo ĩtelligatur, qui Societati sit vsitatus, & in eo loco, vbi Missa celebratur.*

B ¶ *Si in loco, vbi huiusmodi Collegium institutum est, temporis successu non esset aliquis de posteritate Fundatoris; mitti candela poterit aliò, vbi ex eius progenie aliquis inueniretur; vel in altari constitui poterit, vbi diuinum sacrificium celebratur nomine & loco Fundatoris huiusmodi.*

C ¶ *Per huiusmodi candelã significatio fit gratitudinis erga*

erga Fundatores tenendæ, non iuris patronatus, vel actionis vllius, quæ illis, aut eorũ successoribus ad Collegiũ vel eius bona tẽporalia cõpetat. Nihil enim tale erit.

D ¶ *In Cõmunitatibus, vel Rebuspublicis, quæ non moriuntur, dicentur huiusmodi Missæ pro earum defunctis, & pro illis præsertim, qui de nobis melius meriti sunt in Dño.*

E ¶ *Quod dictũ est, obseruari omnino cõueniet erga eos,*

Cum primum Societas in Collegij alicuius possessionem venerit; Præpositus Generalis curet indici per vniuersam Societatẽ, vt quilibet Sacerdos ter sacrum faciat pro superstite Fũdatore ipsius Collegij ac benefactoribus; vt illos sua benignitate Dominus in rebus omnibus dirigat, & suis donis semper augeat. Rursus, * cum ex hac vita illi excesserint, D curabit idem Præpositus Generalis, vbi primum resciuerit, vt per totam Societatẽ singuli Sacerdotes ter sacrum pro animabus illorũ faciant. Quoties autem dictum est, Missas esse a Sacerdotibus celebrandas; cæteri omnes, qui in Collegijs degunt, ac Sacerdotes non sunt, ad eandẽ illam intentionem orare debent; quandoquidem eiusdem gratitudinis nomine vtrique obligãtur in Domino. 4

Fundatores præterea ac benefactores Collegiorum participes peculiariter efficiuntur omnium bonorum operum, quæ tum in ipsis Collegijs, tum in reliqua Societate Dei gratia fiunt. 5

* In vniuersum autem tum Fundatoribus, tum E etiam

etiam ipsorũ necessarijs & quoad viuunt, & postquam obierint, peculiariter sese deuinctã esse Societas ex charitate cognoscat, vt omni officio illos prosequatur, quod à nobis præstari iuxta minimã hanc nostrã professionẽ ad diuinã gloriã possit.

eos, qui completa Collegia facient. Cum ijs autem, qui aliquod dũtaxat principium dederint, ea pars eorum, quę diximus, præstabitur, quam Præpositus Generalis præstandam in Domino iudicauerit.

DE IIS, QVÆ AD res temporales Collegiorum pertinent. Cap. II.

1 AD Collegia, quæ liberè Societati offeruntur, vt iuxta suas Costitutiones omnino eis vtatur, admittenda, Præpositus Generalis nomine totius Societatis plenam potestatem habebit.

2 Si Fũdator aliquas conditiones exigeret ordini ac modo procedendi Societati consueto non omnino consentaneas; eidem Præposito Generali (auditis sentẽtijs aliorum, quos ipse de huiusmodi rebus melius iudicare censebit) considerandum relinquatur, an omnibus perpensis vtile sit futurum Societati ad finem diuini seruitij, quem sibi præfixit, huiusmodi Collegium admittere, nec ne. Sed si temporis decursu se grauari eo onere animaduertet Societas, poterit ipsa in Congregatione generali id

proponere, & statuere, vt relinquatur Collegium huiusmodi; vel prospicere, vt onus temperetur, vel certè, vt ad onus id ferendum vires maiores præbeantur. Hoc tamen dictum sit, si ante Cõgregationem huiusmodi Præpositus Generalis huic incommodo, prout in Domino conuenit, non occurrerit.

IN CAPVT II.

DE ijs, quæ ad Collegiorum res temporales pertinet.

3 Ad relinquenda, vel alienãda Collegia, aut domos iam admissas Præpositus Generalis simul cum ipsa Societate potestatẽ habebit. Cùm enim id sit perinde, ac si membrum ab eius corpore præscinderetur, & res alioqui perpetua & maioris momenti sit; cum A

A ¶ *Præpositus Generalis simul cum Societate, nũ admissa iã Collegia vel domus relinqui debeant, an retineri, statuat. Id tamen in Cõgregatione generali fieri posset; & etiam sine illa, missis nimirũ suffragijs ab ijs, qui ius habent suffragij. Et tunc non potest Societas, nec eius Generalis quod sic relinquitur, vel eius partem vllis extra Societatem hominibus donare. Sed si ipsa curam, quam habebat, reliquerit, poterunt qui alias hanc autoritatẽ sibi in fundatione reseruauerint, pro sua deuotione ad aliud opus applicare id, quod sic relictum fuerit. Si verò huiusmodi non intercesserit reseruatio; poterit procedere Societas iuxta suum institutum, prout ad Dei gloriam magis conuenire iudicabit.*

B ¶ *De non*

cum ea vniuersa cõmunicari melius est.

B In Collegijs Societatis * nec curæ animarum, nec obligationes ad Missas celebrãdas, neque aliæ huiusmodi admittantur, quæ à studijs distrahere admodum, & ea, quæ in illis ad diuinum obsequium quæruntur, impedire solent: Quemadmodum neque in domibus alijs, vel ecclesiis Societatis professæ; quæ quoad eius fieri potest, expedita ad sedis Apostolicæ missiones obeundas, aliaque opera ad Dei obsequium & animarum auxiliũ esse debet. Possessionem

B. ¶ *De non admittendis obligationibus, & cæt. sic intelligitur, quòd Missarum obligationes vel huiusmodi, quæ assignato redditui cõmensuratæ videantur, assumi neque unt. Non tamen perinde inconueniens existimatur, aliquam facilẽ & exiguam obligationem (quæ tamen non sit animarum cura) admittere, si causa sufficiens ad id moueret, præsertim si res huiusmodi esset, quæ distractionis & occupationis perexiguæ aut nullius futura esset. In domibus autem Professorum, quando nec illæ redditus vllos habent, nec ipsi ita stabilẽ habitationem, huiusmodi obligationes non tolerantur. De alijs obligationibus lectionum vel Lectorum non hîc agitur: verùtamen & hæ ipsæ in Collegijs & Vniuersitatibus non sine magna consideratione, nec vltra limitem, quem Præpositus Generalis conuenire ad commune bonum, & ipsius Societatis ad Dei & Domini nostri gloriã iudicauerit, assumentur.*

rum in domibus Societatis non teneantur; quicunque tamen prædicationi, & confessionibus audiendis vacant, studium adhibere possunt ad ea, quæ ipsis vsui futura sunt. Et si alicui particulariter conueniret alijs etiam rebus studere; prudentiæ Superioris relinquitur, vt id consideret, & in eo dispenset.

peculiaribus de causis, dispensatione opus esse videretur. Collegia enim, ad litteras addiscẽdas sunt; domus verò ad eas, quas didicerint, exercendas; vel ad præparandum earum fundamentum, humilitatis scilicet, ac omnis virtutis in ijs, qui operá eis sunt daturi.

22 Sit qui singulis hebdomadibus, vel saltem decimoquinto quoque die hæc, & similia omnibus in memoriam redigat; vel illi hæc legere teneãtur: ne pro nostræ fragilis naturæ cõditione obliti ab eorum executione cessent. Et aliquoties singulis annis omnes à Superiore sibi pœnitentias iniungi propter defectũ obseruationis Regularum petant; vt hæc cura indicium sit illius, quam de suo profectu spirituali in via Dei quisque habet.

DE CONSERVATIONE Corporis. Cap. II.

1 VT nimia solicitudo in ijs, quæ ad corpus pertinent, reprehensibilis est; ita cura moderata tuendæ ad diuinum obsequium valetudinis ac virium corporis laude digna, & ab omnibus adhibenda est:

da est: & ea de causa, cùm animaduerterint aliquid sibi nocere, vel quid aliud necessariũ esse circa victũ, vestitum, habitationem, officium, aut exercitatio nem, & sic de alijs rebus, admoneant omnes ea de re Superiorem, uel quem ad id Superior constituerit, duo interim obseruantes; Primũ, vt antequàm ad eum quid referant, se ad orandum recipiant; & post orationem, si senserint rem deferendam ad Superiorem, id faciant; Alterum, vt cùm verbo aut scripto breui (ne excidat memoria) Superiori rem exposuerint, ei totam curã rei expositæ relinquant: & quidquid ille statuerit, optimum ducant; * nec cõtendere, aut vrgere per se, vel alium (siue concedatur quod petitur, siue non) pergant: quandoquidem sibi persuadere debent, id magis expedire ad diuinũ beneplacitũ ac suum maius bonum, quod Superiori, re intellecta, in Domino visum fuerit.

A (marginal letter beside "mum ducant")

2 Statuatur tempus quoad eius fieri poterit edendi, cubandi, surgendi,

IN CAP. II.

A ¶ Licet, qui exponit quod necessarium sibi existimat, non debeat ex se idem denuo petere nec vrgere: si Superior tñ nondũ satis intellexisset, et declarationẽ vellet maiorem; ea quidem danda erit. Et si fortè ex obliuione non prouideret, cùm tamen significasset se velle id facere; non erit ab re debita cum modestia ei in memoriam reducere, vel repræsentare.

B ¶ Quamuis

gendi, * quod communiter omnes obseruent. B

In ijs, quæ ad victum,* vestitum,' & habitationē, & alia corpori necessaria pertinent, curetur cum diuino auxilio, vt quamuis sit in quo probetur virtus & sui ipsius abnegatio; non desit tamen quo sustentetur natura, & ad diuinum obsequium laudemque conseruetur; habita conuenienti ratione personarum in Domino. C 3

Vt * non expedit tanto labore corporali quenquā onerari, ' vt spiritus D 4

B ¶ *Quamuis ordinē temporis in refectione & somno vt plurimū omnes obseruare debeant; si tamen peculiares ob causas alicui aliud conueniret; videat Superior, num dispēsatione cum eo sit vtendum, nec ne.*

C ¶ *In vestitu habenda est ratio eius finis, qui est, ab iniuria frigoris & ab indecoro defendi. Cæterū cōuenit, vt, qui probātur, vestitus ratione, ad mortificationē & abnegationem sui, et ad mundum eiusq; vanitatē sub pedibus conculcādam iuuentur; & id quidē quantū considerata natura, cōsuetū do, officiū, & aliæ personarum circunstantiæ patientur.*

Cum Scholasticis approbatis, & ijs, qui studijs vacant, videtur in ijs, quæ ad vestitum attinent, magis, quàm cum ijs, qui probantur, ratio haberi posse decentiæ exterioris & commoditatis propter studiorum laborem, & quia Collegia redditus habent: quamuis superflua semper euitari oporteat. In particularibus vero, pro ut vnicuique conuenit, procedetur.

D ¶ *A prandio, præsertim in æstate, per vnius, vel duarum*

ſpiritus obruatur, & corpus detrimentum patiatur; ita aliqua corporalis exercitatio, quæ vtrũque iuuet, omnibus communiter conuenit, etiam illis, qui mentalibus exercitijs debent inſiſtere; quæ quidem externis interrumpi deberent, & non continuari, nec ſine menſura diſcretionis aſſumi.

§ Corporis caſtigatio immoderata eſſe non debet, nec indiſcre-
E ta * in vigilijs, ' & abſtinentijs,
F & alijs pœnitentijs externis, * ac laboribus; ' quæ & nocumentũ afferre, & maiora bona impedire ſolent.

duarum horarum ſpatium permitti non debent, quoadeius fieri poterit, corporis aut mentis grauiora exercitia. Siquid verò neceſſitas poſtulabit, id, quanta poterit charitate erit & metiendum, & moderandum. Id autem tẽporis in alijs leuioribus exercitijs occupari poterit. Sed nec extra huiuſmodi horas labores nimium cõtinuari ſine aliqua relaxatione, vel conuenienti recreatione debebunt.

E ¶ *Tempus ſomno tribuendum, in genere loquendo, intra ſextæ & ſeptimæ horæ ſpaciũ debere eſſe videtur: (nec ſine induſiis dormiendũ eſt, niſi neceſſitatis alicuius excuſationẽ Superior admitteret) ſed quia in tanta varietate perſonarum ac habitudinum certa regula præſcribi nequit; vt detrahatur, vel addatur huic tẽpori, Præpoſiti prudentiæ relinquetur; qui curabit, vt quiſque, quod neceſſitas naturalis exigit, retineat.*

F ¶ *Quamuis vnuſquiſq; paratus eſſe debeat ad quoduis officium*

uis officium assumendum, quod ei fuerit impositum; animaduertendum tamen erit, in illis, quæ robustiores ac fortiores homines requirunt (qualia sunt officia Sacristæ, Ianitoris, atq; Infirmarij) ij homines, qui corporis habitudine iuxta officiorum rationẽ præditi sunt, quantum fieri potest, constituantur.

solent. Ideo suo Confessario detegi ab vnoquoque cõuenit quid quid in hac parte faciat; qui si iudicat excedi mensuram, aut certè dubitat de excessu, illum ad Superiorẽ remittat. Hæc autem omnia eò fiunt; vt clarius procedatur, & in animis corporibusq; nostris Deo Domino nostro maior gloria deferatur.

6 Sit aliquis domi, qui præsit in ijs, quæ ad corporis bonam valetudinem pertinent, tum cõseruandam in sanis, & quidem in ijs præsertim, qui ex ætate, vel alijs de causis sunt debiliores, tum restituendam in ægrotantibus * cui debeant omnes, si male se habere extraordinarie senserint, id referre; vt de remedio, prout charitas exigit, conuenienti prouideatur. G

7 In ijs, quæ pertinent ad rerũ tempora-

G ¶ *Cura habeatur ægrotorũ magna; quorum ægritudo simul atq; infirmorum Præfecto indicata fuerit, si senserit ille rem esse alicuius momenti, Superiorem admoneat; & vocetur Medicus, qui vnus tantùm ordinariè esse debet; si in casibus quibusdam Superiori aliud non videretur. Obseruetur autem tam in victus ratione, quàm in medicinis quod Medicus præscripserit, quan-*

tum

tum fieri poterit; nec infirmus in his quidquã curet; sed illud potius studeat, vt patientiam & obedientiam exerceat, relicta cura reliquorum omniũ Superiori, ac eius ministris, per quos à diuina prouidentia regitur.

Et quãuis nostræ vocationis sit, diuersa loca peragrare, & vitam agere in quauis mũdi plaga, vbi maius Dei obsequium & animarum auxilium speratur; nihilominus tamen si experimento comperiretur aliquis ferre nõ posse alicuius regionis cælum, & malè habere cõtinenter cerneretur; Superiori considerandum relinquitur, num ille migrare aliò debeat, vbi melius habens corpore, impensius diuino seruitio vacare possit. Nõ erit tñ ipsius infirmi, huiusmodi mutationẽ postulare, nec animi ꝓpẽsionẽ ad eam ostendere; sed Superioris curæ id relinquetur.

temporalium conseruationem, præter curam illam, quam omnibus charitas & ratio imponit, æquum erit, alicui peculiariter demandari hoc munus; ut tanquam bona Domini nostri IESV Christi propria ea curet. Ad alias etiam functiones necessarias,
H & eas præcipuè, *quæ honestius domi, quàm foris fiunt,' curandum est, ut officialium necessarius numerus cõstituatur; & expedit ut huiusmodi officia Coadiutores temporales, si ea ignorent, addiscant; omnia ad maiorem gloriam Dei, Creatoris & Domini nostri semper dirigẽdo.

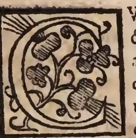
H ¶ *Officiales in ijs, quæ domi honestius, quàm foris fiunt, intelligũtur, Lotor pãnorũ lineorũ, Tonsor, et huiusmodi; quos esse domi si fieri posset, expediret.*

QVARTA DECLA-

QVARTA PARS

DE IIS, QVI IN SOCIETATE retinentur, inſtruendis in litteris & alijs, quæ ad proximos iuuandos conferunt.

PROOEMIVM.

VM ſcopus, ad quem Societas rectà tendit, ſit, ſuas ac proximorum animas ad finem ultimũ conſequendum, ad quem creatæ fuerunt, iuuare; cùmque ad id, præter uitæ exẽplum, doctrina & modus eam proponendi ſint neceſſaria; poſtquam in ijs, qui admiſſi ſunt ad probationem, iactum eſſe uidebitur abnegationis propriæ & ꝓfectus in uirtutibus neceſſarij conueniens fundamentum; de litterarũ ædificio & modo eis utendi agẽdum erit; quò iuuare poſſint ad magis cognoſcendũ magisq; ſeruiendum Deo Creatori ac Domino noſtro. * Ad hoc Collegia, & aliquando etiam Vniuerſitates, uel Studia generalia Societas amplectitur; in quibus qui bonũ ſui ſpecimen in domibus dum probarentur A

DECLARATIO IN PROOEMIUM QUARTÆ Partis.

A ¶ *CVm ſcopus ac finis, ad quẽ tendit hæc Societas, ſit, varias mundi partes ex obediẽtia ſummi*

probarentur, præbuerunt, nec tamen doctrina ad nostrum institutum necessaria satis instructi accesserunt; in ea & in alijs rebus, quæ ad iuuandas animas conferunt, instruãtur. Prius ergo de ijs, quæ ad Collegia; deinde de ijs, quæ ad Studia generalia pertinent, dicetur; cum eo fauore, quem diuina Sapientia ad maiorem gloriam laudemque suam nobis dare dignabitur.

DE MEMO-

tia summi vicarij Christi Domini nostri, vel Superioris eiusdem Societatis peragrando, verbum Dei prædicare, confessiones audire, & reliquis quibuscũq; poterit medijs vti, diuina gratia aspirante, ad animas iuuandas: necessarium esse, vel in primis rationi consentaneum visum est, vt qui in eam sunt ingressuri, viri sint vitæ probitate, & litterarum eruditione ad id officium idonei. Et quia boni simul & eruditi pauci inueniuntur, si cum alijs comparentur; & ex paucis maior pars iam à susceptis laboribus vellet cõquiescere: perdifficile fore deprehendimus, huiusmodi hominibus, qui boni simul ac litterati essent, hanc Societatem augeri posse, tum propter magnos labores, quos eius institutum exigit, tum propter magnam sui ipsorũ abnegationem. Ideo nobis omnibus, qui conseruationem & incrementum eius ad maiorem laudem & obsequium Dei ac Domini nostri cupiebamus, alia via tenenda esse visa est; admittendi nimirum iuuenes, qui bonorum morum & ingeniorũ indole spem facerent, quòd in probos simul ac doctos viros ad colendam Christi Domini nostri

vineam essent euasuri; admittendi etiam Collegia, cum ijs conditionibus, quæ in litteris Apostolicis continentur, siue in vniuersitatibus, siue extra illas fuerint; & quidem si in Vniuersitatibus, siue illæ Societatis curæ commissæ sint, siue non. Hac enim ratione nobis in Domino persuademus ad maius diuinæ Maiestatis obsequium fore, si & numero augeantur, & in litteris ac virtutibus progressũ faciant ij, qui eidẽ obsequio se totos impẽdunt. Primò ergo de ijs, quæ ad Collegia pertinent; deinde de ijs, quæ ad Vniuersitates, agetur: & quod ad Collegia, primo loco de ijs, quæ ad Fundatores; secundo de ijs, quæ ad Collegia iam fundata, quo ad materialia vel temporalia bona eorum, pertinent; tertio de Scholasticis, qui in eisdem studijs vacant, admittendis, conseruandis, litteris & alijs medijs ad proximum iuuandum promouendis, & à studijs educendis; quarto de ijs, quæ ad gubernationem eorum pertinent.

DE MEMORIA HABENDA Fundatorum, & bene de Collegijs meritorum.

Cap. I.

QVONIAM valde æquum est, vt (quod in nobis erit) illorum deuotioni ac beneficentiæ correspondeamus, quibus diuina bonitas ad fundationem ac dotationẽ Collegiorum vtitur administris: Primum in quouis nostræ Societatis Collegio perpetuo singulis hebdomadibus Missa semel

pro eius Fundatore & benefactoribus viuis & mortuis celebretur.

2 Initio item cuiusq; mensis omnes Sacerdotes, qui in Collegio fuerint, pro eisdem semel offerre idem sacrificium perpetuo debeāt. Singulis insuper annis eo die, quo Collegij cuiusq; possessio Societati tradita est, * cum solēnitate Missa pro Fundatore & benefactoribus celebretur: ' & id temporis in eodem Collegio quicunque Sacerdotes adfuerint, eodem sua referent sacrificia.

A

3 Eodem die candela cerea Fundatori offeratur, * aut vni ex suis, qui ipsi sit cognatione proxime coniunctus, ' aut illi demum, quem ipse Fundator designauerit: in qua candela armorum Fundatoris, aut deuotionis insignia extent. * Illa vero testabitur Societas, quam Fundatori in Domino debet, gratitudinē. '

B

C

IN CAPVT Primum quartæ Partis, De memoria habēda Fundatorū.

A ¶ *Solemnitas eo modo ītelligatur, qui Societati sit vsitatus, & in eo loco, vbi Missa celebratur.*

B ¶ *Si in loco, vbi huiusmodi Collegium institutum est, temporis successu non esset aliquis de posteritate Fūdatoris; mitti candela poterit aliò, vbi ex eius progenie aliquis inueniretur; vel in altari constitui poterit, vbi diuinum sacrificium celebratur nomine & loco Fundatoris huiusmodi.*

C ¶ *Per huiusmodi candelā significatio fit gratitudinis*

erga Fundatores tenendæ, non iuris patronatus, vel actionis vllius, quæ illis, aut eorũ successoribus ad Collegiũ vel eius bona tẽporalia cõpetat. Nihil enim tale erit.

D ¶ *In Cõmunitatibus, vel Rebuspublicis, quæ non moriuntur, dicentur huiusmodi Missæ pro earum defunctis, & pro illis præsertim, qui de nobis melius meriti sunt in Dño.*

E ¶ *Quod dictũ est, obseruari omnino cõueniet erga eos,*

4 Cum primum Societas in Collegij alicuius possessionem venerit; Præpositus Generalis curet indici per vniuersam Societatẽ, vt quilibet Sacerdos ter sacrum faciat pro superstite Fũdatore ipsius Collegij ac benefactoribus; A vt illos sua benignitate Dominus in rebus omnibus dirigat, & suis donis semper augeat. Rursus, *cum ex hac vita illi excesserint, D curabit idem Præpositus Generalis, vbi primum resciuerit, vt per totam Societatẽ singuli Sacerdotes ter sacrum pro animabus illorũ faciant. Quoties autem dictum est, Missas esse a Sacerdotibus celebrandas; cæteri omnes, qui in Collegijs degunt, ac Sacerdotes non sunt, ad eandẽ illam intentionem orare debent; quandoquidem eiusdem gratitudinis nomine vtrique obligãtur in Domino.

Fundatores præterea ac benefactores Collegiorum 5 participes peculiariter efficiuntur omnium bonorum operum, quæ tum in ipsis Collegijs, tum in reliqua Societate Dei gratia fiunt.

*In vniuersum autem tum Fundatoribus, tum E etiam

etiam ipsorũ necessarijs & quoad viuunt, & postquam obierint, peculiariter sese deuinctã esse Societas ex charitate cognoscat, vt omni officio illos prosequatur, quod à nobis præstari iuxta minimã hanc nostrã professionẽ ad diuinã gloriã possit.

eos, qui completa Collegia facient. Cum ijs autem, qui aliquod dũtaxat principium dederint, ea pars eorum, quę diximus, præstabitur, quam Præpositus Generalis præstandam in Domino iudicauerit.

DE IIS, QVÆ AD res temporales Collegiorum pertinent. Cap. II.

1 AD Collegia, quæ liberè Societati offeruntur, vt iuxta suas Costitutiones omnino eis vtatur, admittenda, Præpositus Generalis nomine totius Societatis plenam potestatem habebit.

2 Si Fũdator aliquas conditiones exigeret ordini ac modo procedendi Societati consueto non omnino consentaneas; eidem Præposito Generali (auditis sentẽtijs aliorum, quos ipse de huiusmodi rebus melius iudicare censebit) considerandum relinquatur, an omnibus perpensis vtile sit futurum Societati ad finem diuini seruitij, quem sibi præfixit, huiusmodi Collegium admittere, nec ne. Sed si temporis decursu se grauari eo onere animaduertet Societas, poterit ipsa in Congregatione generali id

proponere, & statuere, vt relinquatur Collegium huiusmodi; vel prospicere, vt onus temperetur, vel certè, vt ad onus id ferendum vires maiores præbeantur. Hoc tamen dictum sit, si ante Cógregationem huiusmodi Præpositus Generalis huic incommodo, prout in Domino conuenit, non occurrerit.

IN CAPVT II.

DE ijs, quę ad Collegiorum res temporales pertinet.

2 Ad relinquenda, vel alienáda Collegia, aut domos iam admissas Præpositus Generalis simul cum ipsa Societate potestaté habebit. Cùm enim id sit perinde, ac si membrum ab eius corpore præscinderetur, & res alioqui perpetua & maioris momenti sit; 3

A ¶ PRæpositus Generalis simul cum Societate, nũ admissa iã Collegia vel domus relinqui debeant, an cùm retineri, statuat. Id tamen in Cõgregatione generali fieri posset; & etiam sine illa, missis nimirũ suffragijs ab ijs, qui ius habent suffragij. Et tunc non potest Societas, nec eius Generalis quod sic relinquitur, vel eius partem vllis extra Societatem hominibus donare. Sed si ipsa curam, quam habebat, reliquerit, poterunt qui aliàs hanc autoritatẽ sibi in fundatione reseruauerint, pro sua deuotione ad aliud opus applicare id, quod sic relictum fuerit. Si verò huiusmodi non intercesserit reseruatio; poterit procedere Societas iuxta suum institutum, prout ad Dei gloriam magis conuenire iudicabit.

B ¶ De non

cum ea vniuersa cōmunicari melius est.

B In Collegijs Societatis,* nec curæ animarum, nec obligationes ad Missas celebrādas, neque aliæ huiusmodi admittantur, quæ à studijs distrahere admodum, & ea, quæ in illis ad diuinum obsequium quæruntur, impedire solent: Quemadmodum neque in domibus alijs, vel ecclesiis Societatis professæ; quæ quoad eius fieri potest, expedita ad sedis Apostolicæ missiones obeundas, aliaque opera ad Dei obsequium & animarum auxiliũ esse debet. * Possessionem

B ¶ *De non admittendis obligationibus, & cæt. sic intelligitur, quòd Missarum obligationes vel huiusmodi, quæ assignato redditui cōmensuratæ videantur, assumi nequeunt. Non tamen perinde inconueniens existimatur, aliquam facilē & exiguam obligationem (quæ tamen non sit animarum cura) admittere; si causa sufficiens ad id moueret, præsertim si res huiusmodi esset, quæ distractionis & occupationis perexiguæ aut nullius futura esset. In domibus autem Professorum, quando nec illæ redditus vllos habent, nec ipsi ita stabilē habitationem, huiusmodi obligationes non tolerantur. De alijs obligationibus lectionum vel Lectorum non hîc agitur: verùtamen & hæ ipsæ in Collegijs & Vniuersitatibus non sine magna consideratione, nec vltra limitem, quem Præpositus Generalis conuenire ad commune bonum, & ipsius Societatis ad Dei & Domini nostri gloriā iudicauerit, assumentur.*

* Possessionẽ Collegiorũ cum rebus tẽporalibus, quæ ad ipsa spectant, capiet Societas; & Rectores, qui ad id munus cõueniens habeant talentum, constituet; qui curã suscipiant conseruandi atque administrandi res ipsorum temporales, ac prouideant necessitatibus tam materialis ædificij, quã Scholariũ (qui in ipsis Collegijs degunt) * eorũq;, qui dispo- C nũtur vt ad illa admittãtur, atq; D * eorum etiam, qui extra Collegia gerũt illorũ negotia. Totius E verò administrationis ratio Rectoribus constet: vt eã reddere, quando, & cũi per Præpositũ Generalẽ

C ¶ Societas in vsum Scholasticorum suorum iuxta litteras Apostolicas redditum administrationem exercebit per Præpositum Generalem, vel Prouincialem, vel alium, cui Generalis id commiserit, ad defendendas & conseruandas possessiones & redditus Collegiorum etiam in iudicio, cùm id conueniens vel necessarium fuerit. Ac eiusdem Præpositi erit, vel eorum, quibus ille facultatem dederit, admittere quidquid præterea Collegijs ad sustentationẽ & incrementum eorum in rebus temporalibus donaretur.

D ¶ Qui disponuntur, vt ad Collegia mittantur, illi sunt, qui in domibus probationum versantur; & qui ex domibus Societatis professæ, vel domibus probationum ad studia mittuntur.

E ¶ Qui negotia Collegiorum extra ea gerũt, in primis intelliguntur Procuratores, qui in summi Pontificis, vel aliorum Principum curia negotia Societatis gerunt.

Verùm

Verùm quid ad hos & alios sumptus necessarios contribui debeat, Præpositus Generalis seruata proportione debita, per se, vel alium id statuet.

netalē constituetur, possint. At *Generalis cùm nec in suū, nec in vllorū consanguineorum suorū, nec in professæ Societatis vsū bona tēporalia Collegiorū possit conuertere; eò purius sese in eorum superintendentia ad maiorem gloriam & seruitium Dei gerere poterit.

6 In ijs Collegijs, quæ duodecim Scholasticos (præter Præceptores) ex proprijs redditibus alere

F ¶ Cum dicitur, non posse Societatē professam, vel eius Præpositū Generalem iuuari redditibus Collegiorum, intelligēdum est iuxta litteras Apostolicas, quod non possint in proprios ipsorum vsus redditus cōuerti: possunt nihilominus expendi in vsum illorū, qui Collegijs vtiles fuerint, cuiusmodi sunt Administratores, Concionatores, Lectores, Confessarij, Visitatores, & alij Professi, vel similes personæ, quæ spirituali vel temporali Collegiorum huiusmodi vtilitati vacant. Sine tali etiam causa posset expendi aliquid, quod exiguum sit, cum quouis homine de Societate, mensa per diem aliquem eum excipiendo, vel modicum quid viatici, cùm per Collegia in hanc vel illam partem transit, vel quid simile donando. Quod enim tam est exiguum, vt nihilum ducitur; & scrupuli eximuntur hinc quidem inhumaniter se habendi, inde verò contra Sedis Apostolicæ intentionem agendi.

G ¶ Quamuis

G ¶ *Quamuis hoc ita se habeat; si tamen benefactores essent, qui possessionem aliquam vel redditum dare vellent, admitti illa possent; vt tãtò maior numerus Scholasticorum, ac Præceptorum ad maius diuinum possẽt obsequium sustentari.*

alere possunt, ob maiorem populi ædificationem * nec petantur eleemosynæ, nec illæ, aut dona vlla oblata admittantur. G
Si redditus minores fuerint, quã huic numero alẽdo sufficiãt; admitti quidẽ, nõ autẽ peti aliquæ eleemosynæ possent; nisi tanta paupertate Collegiũ premeretur, vt etiã petere, saltẽ à quibusdã, esset necessariũ. Tunc enĩ (maius diuinũ obsequiũ & vniuersale bonũ præ oculis semper habendo) peti eleemosynæ, immo & ostiatim ad tempus, quandocunque necessitas id exigeret, emendicari poterunt.

IN Caput III.

DE Scholasticis, qui in Collegijs constituẽtur.

DE SCHOLASTICIS, qui in Collegijs cõstituentur. Cap. III.

1 QVOD ad Scholasticos attinet, ad quorum institutionem Collegia assumuntur, in primis quales esse debeant, vt ad ea vel mittantur, vel admittantur, considerare in Dño oportebit.

2 Primùm omnium cùm aliquo ex quinque illis impedimentis in Secunda Parte dictis * nullus in Collegio aliquo A

A ¶ *QVando aliquis factus esset idoneus*

legio aliquo Societatis inter Scholasticos collocari poterit. Et præter Coadiutores ad ministeria vel auxilium Collegij necessarios, reliqui huiusmodi esse debent, vt secundum ratione sperari possit, idoneos ad vineā Christi Domini nostri exemplo ac doctrina excolendā esse euasuros. Hi autem quo magis ingeniosi, bonisque moribus ornati, & sani corpore ad ferēdos studiorum labores fuerint; eo magis idonei, & citius ad Collegia mitti, vel in eisdē admitti possunt.

neus à Christi Vicario, vt in aliqua domo Societatis manere possit; etiā idoneus esse intelligetur, vt in Collegijs habitet.

3 Adhæc, illi solùm in Scholasticos approbatos admittuntur, qui in domibus vel Collegijs ipsis probati fuerint, & biennio in varijs experimentis & probationibus exacto, ac votis cum promissione de Societatis ingressu iam emissis, ad vitam in ipsa perpetuo ducendam ad gloriā Dei admittuntur.

4 Præter hos, studia quibusdam conceduntur, qui ante biennium & probationes huiusmodi ad Collegia ex domibus destinātur (quòd sic in Dño expedire videatur) aut in eisdem admituntur; non tamen approbati Scholastici censentur, donec biennio exacto * & votis ac promissione illa emissis, in approbatorum numerum referantur.

B *§ Si in Collegijs Societatis, Scholasticorū non suppeteret iustus numerus, qui per promissionem vel propositū Deo in eā seruiendi se dedicauerint; non*

DE SCHO-

rint; non repugnabit instituto nostro, ex licentia Praepositi Generalis, et ad tempus, quod ei videbitur, alios pauperes Scholasticos, qui tale propositum non habeant, admittere: dum tamen in eis impedimenta illa, quae in prima Parte dicuntur, non inueniantur; & huiusmodi indolem praeseferant, vt sperari possit, quòd boni operarij vineae Christi Domini nostri sint futuri, propter ingenium, vel aliquam institutionẽ in litteris, bonos mores, conuenientem aetatem, & alia Dei dona, quae in eis cernerentur ad diuinum obsequium, quod solum in ijs, qui de Societate, et extra illam sunt, expetitur. Huiusmodi autem Scholastici in confessionibus frequentandis, in studijs, ac in forma viuendi Scholasticis Societatis conformes esse debent; quamuis & ratio vestitus diuersa, & habitatio in eodem Collegio separata sit, ita, vt qui institutum Societatis sequuntur, seorsum, & non commixti alijs externis maneant; cum eis tamen versentur, quatenus ad maiorem aedificationem, ac maius Dei ac Domini nostri obsequium Superior expedire iudicauerit.

Quãuis autem nostrorum copia suppeteret; tamẽ non repugnabit nostro instituto, si aliquis, qui propositũ Societatem ingrediẽdi non habeat, in Collegia admittatur; si pacta cũ Fundatoribus inita id exigent: si quidem ad finem, quem sibi praefigit Societas, cũ huiusmodi cõditionibus Collegiũ admittere vtile censebitur, vel ob causas alias raras & nõ leuis momenti. Verùm seorsũ habitare hi, nec conuersari sine facultate Superioris, nisi cũ certis quibusdã personis Societatis ad id designatis, deberent.

Paupertas autem Scholasticorum, qui de Societate non sunt

non sunt, per Præpositum Generalem, vel eum, cui suam ille potestatem communicauerit, expendetur. Et aliquando honestas ob causas, quamuis illi diuitum aut nobilium hominũ filij sint, modò suis viuant sumptibus, nihil esse videtur, cur admitti non possint.

Ætas conueniens fore à decimoquarto ad vigesimumtertium annum videtur, si in litteris progressum aliquẽ non fecissent. Et in vniuersum loquendo, quò pluribus donis ex ijs, quæ in Societate expetuntur, præditi essent; eò magis erunt idonei, vt admittantur. Nihilominus animaduertatur, vt cum huiusmodi restrictiores, quàm laxiores simus: habeaturque diligenter delectus eorum, qui sunt admittendi, examine aliquo particulari cum eisdem antè, quam recipiantur, vtendo.

Aliqui, licet rariores, possent inter nostros, particulares ob causas & Superioris iudicio efficaces, admitti.

DE SCHOLASTICIS admissis conseruandis. Cap. IIII.

1 Ad conseruationem eorum qui in Collegijs sunt, in iis quæ ad corpus, et res externas attinent, quod in Tertia Parte dictum est, sufficiet. Id tamen peculiari cura animaduertendum erit, vt temporibus valetudini corporis incommodis Scholastici non studeant, vt somno quantũ temporis satis sit, tribuant; & in laboribus mentis modum seruent,

Sic

Sic enim fiet, vt diutius in illis perſeuerare tam in litteris addiſcendis, quàm in eiſdem exercendis ad Dei gloriam poſſint.

Quod attinet ad ſpiritualia; eadem erit ratio eorum, qui in Collegiis, & qui in Domibus admittuntur, quandiu in probationibus verſantur. Poſt probationem, cùm ſtudiis vacant, vt eſt cauendum, ne feruore ſtudiorũ intepeſcat ſolidarum virtutum, ac religioſæ vitæ amor; ita * mortificationibus, orationibus, ac meditationibus prolixis eo tempore non adeo multum loci tribuetur. Quandoquidem litteris dare operam, quæ ſyncera cum intentione diuini ſeruitii addiſcuntur, & quodammodo totum hominem requirunt, non minus, quàm in illis verſari tempore ſtudiorum, imò magis Deo ac Domino noſtro gratum erit. 8 A

IN CAPVT IIII.

DE Scholaſticis admiſſis cõſeruãdis.

A ¶ SI in aliquo particulari Rector conuenire iudicaret plus eſſe in his rebus concedendum ꝓpter peculiares aliquas rationes; ſemper diſcretioni locus erit.

Itaque præter ſacramenta Confeſsionis * ac Communionis (ad quæ octauo quoque die accedendum erit) & præter Miſſam, quá quotidie audient; horam vnam impendent recitando Beatiſsimæ Virginis officio, ac examinandis bis 9 B

B ¶ Frequentius, quàm octauo quoque die, communicare, non, niſi peculiares ob cauſas, & potius neceſſitatis,

bis quotidie suis conscientiis cũ aliis orationibus pro cuiusque deuotione vsque ad prædictam horam explendam, si expleta non fuerit. Quæ omnia iuxta ordinationem ac iudicium maiorum suorum, quibus obedientiam Christi loco præstare debent, facient.

4 Aliqui (cuiusmodi esse possent Coadiutores illi, qui legere non didice-

cessitatis, quàm deuotionis, habita ratione, permittatur. Protrahere vltra octo dies non sine ratione etiam speciali licebit; propter quã possit etiã aliquando Missa intermitti; & in quibusdã augeri & minui (vt dictum est) præscriptum orationis tempus. Et hæc omnia Superioris prudentiæ relinquẽtur: quamuis vnius horæ plus minus tempus ad Beatissimæ Virginis preces recitandas assumendum sit. In Scholasticis tamen, qui ad dicendum officium diuinum non tenentur, facilius suis temporibus hæc ratio commutari poterit, vt loco precũ Beatæ Virginis, meditationes, & alia spiritualia exercitia succedant (dum tamen hora in illis compleatur) idque præcipuè cum quibusdam, qui cùm vno modo in spiritu non proficiant, alio cum gratiã Dei magis iuuabũtur, fiet; cum facultate tamen vel ordinatione maiorum, quorum semper erit videre, num in quibusdam propter particulares causas aliud magis conueniet, vt id fiat. Habenda autem erit ratio veræ deuotionis ipsorum, vel Fũdatoris, & circunstantiarum; quæ ad personas, tempora, et loca pertinent. Iis verò, qui inexperti sunt adhuc rerum spiritualium, & in illis iuuari desiderant, aliquã ad

meditationem & orationem capita proponi poſſent, prout eis magis conueniret. Dum Miſſa dicitur, quandiu Sacerdos ſummiſſè loquitur, vt populus non audiat, quæ is dicit, num Scholaſtici poſsint, nec ne, recitare partem precum ſuarum, ad quas horam habent deſignatam, maiorum, vel Superiorum arbitrio id relinquetur; qui hominum, locorum, ingeniorum, & temporum habita ratione, quod ad maiorem Dei gloriam videbitur, prouidebunt.

C ¶ *Quod ad coronam vel roſarium attinet, doceantur quomodo cogitare vel meditari myſteria, quæ in eo cõtinentur, poſsint; quò maiori cum attentione & deuotione ſe in eo exercere valeant. Et quando qui legere didicerunt, fructum vberiorẽ in eo, quàm in precibus horariis recitandis inuenirent; iam diximus, quòd in id, quod magis conferet, illæ poterunt commutari*

didicerunt) præter Miſſam, horam etiam vnã * recitando Roſario vel Coronæ Beatæ Mariæ Virginis cum duplici examine quotidiano, vel aliis orationibus pro cuiuſque deuotione, vt de Scholaſticis dictũ eſt, impẽdent. C

Ad deuotionis augmentum, & ad excitandam qua Deo obſtricti ſunt, obligationis memoriam, & ad maiorem ſtudentium in ſua vocatione confirmationem bis annis ſingulis, * in feſtis videlicet Reſurrectionis, ac Natiuitatis, D

D ¶ *Si videretur Rectori cum Superioris facultate commodius fore aliis in feſtis ſolemnibus hanc renouationem aliquando*

nem aliquando particulari aliqua ratione fieri, posset etiam fieri. Cùm etiam de festis Resurrectionis, & Natiuitatis loquimur; simul intra eius octauas, vel totidem dies ante festa intelligatur. uide in 2 con: d. 83. q. 1. c. 59. et can: 14 q. 9. p. 24. n. 23.

E Natiuitatis, * simplicia vota, quæ iuxta formulam in Quinta Parte, capite quarto dicendam emiserunt, congruũ erit renouare. Et qui ea nõ emisisset, exacto biennio probationis, vt in Examine proponitur, emittet. c. 5.

6 Cùm ad publicas Scholas eundum erit (nam alia loca sine facultate Superiorum non petent) F eant & redeãt * inuicem associati cum ea modestia interiori ac exteriori, quæ ad sui & aliorum ædificationem

E ¶ Quod autem promittit Scholasticus in Societate, est, in eius corpus ingredi, vt statim obseruet Castitatem, Paupertatẽ, & Obedientiã actu, iuxta Societatis consuetudinem; siue admissus sit, vt post absoluta studia sit Professus, siue Coadiutor formatus: & sic consequẽter potest illũ statim Superior admittere in Scholasticum, ac simul in probationem ad hoc tantùm, vt ad Professorum gradum, vel Coadiutorum suo tempore admittatur. Hæc consuetudo facit, vt quamuis Paupertatis votum sit emissum, bona tamen temporalia haberi possint ad certum vsque tempus, quod Superiori intra probationis spatium videbitur. f. 6. p. c. 2 l. H. Reg. 90 Prou:

F ¶ Rectoris erit, designare cuique socium; qui huiusmodi esse debebit, vt vterque alterius opera magis proficere possit d. 3. p. c. 1. n.º 7.

F IN CAPVT

ædificationem conueniat; & eorum colloquia cum Scholasticis externis sint solùm de rebus ad litteras vel profectum spiritus pertinentibus; prout ad maiorem Dei gloriã omnibus vtilius fore iudicabitur.

DE DOCTRINA, CVI Scholastici Societatis studere debent. Cap. V.

CVM doctrinæ, quæ in hac Societate addiscitur, hic scopus sit, suis & proximorum animis Dei fauore aspirante prodesse; hæc erit in vniuersum & in particularibus personis mensura, ex qua quibus facultatibus addiscendis nostri incumbere, & quòusque in eis progredi debeant, statuatur. Et quia generatim loquendo, * litteræ humaniores diuersarum linguarum, Logica itidem, Naturalis ac Moralis Philosophia, Metaphysica, & Theologia tam quæ Scholastica, quàm * quæ Positiua dicitur, & sacra A B

IN CAPVT V.

DE profectu in litteris.

A ¶ *SVB litteris humanioribus Rhetorica etiam præter Grammaticam intelligenda est.*

B ¶ *Si in Collegiis tempus non suppeteret ad Concilia, Decreta, Doctores sanctos, & res alias morales legendas; postquàm ex eis egressi fuerint, vnusquisque priuato studio cum approbatione suorum Superiorum id posset efficere; præsertim si in doctrina Scholastica solida iecerit fundamenta.*

& sacra Scriptura ad id iuuant;
C * harum Facultatum studijs operam dabunt qui ad Collegia mittuntur; & quidem maiori cùm diligentia illis vacabunt, quæ ad finem prædictũ, habita ratione temporis, loci, & personarum, &cæt. supremus Moderator studiorum magis in Domino conuenire iudicabit.

2 Ad particulares personas descendendo,
D * quid hi, vel illi addiscere debeant, Superiorũ prudentiæ relinquetur. Qui tamen indole ingenij præditus esset, quo in dictis facultatibus solidius fundamentum iaceret, eo rem vtiliorem faceret.

3 De tempore alicui ex his Scientijs impendendo, & quando ad vlteriores sit progrediendum, Rector adhibita examinatione conuenienti considerabit, & statuet.

4 Sequantur in quauis facultate securiorem & magis approbatã doctrinam,

fundamenta.

C ¶ *Iuxta modũ ætatis, ingenij, propensionis animi, & institutionis in litteris vniuscuiusque, vel cõmunis boni, quod speraretur, posset in his omnibus facultatibus, vel aliqua, aut pluribus earũ quis exerceri. Qui enim in omnibus non posset, curare deberet, vt in aliqua earum excelleret.*

D ¶ *Aliqui ad Collegia mitti possent, non quòd speretur doctos eos esse euasuros iuxta eum modum, de quo dictũ est; sed potius, vt alios subleuent; cuiusmodi esset aliquis Sacerdos ad audiendas confessiones, & cæt. Et hi, ac alij, in quibus propter ætatem prouectio-*

rem vel alias causas sperari non potest, quòd in omnibus his facultatibus magnum facturi sint progressum, conueniet, ut iuxta Superioris præscriptum in ijs studijs, quibus vacare poterunt, occupentur; & in linguarum peritia, & in ijs, quæ ad doctrinam confessionibus vtilem pertinent, & demum in ijs, quæ ad commune animarum bonum commodiora sunt futura, proficere curent.

E *¶In libris ethnicis litterarũ humaniorum nihil* * *quòd honestati repugnet, prælegatur; Reliquis vt spolijs Aegypti Societas vti poterit.* doctrinam, * & eos authores, qui eam docent: cuius rei penes Rectorem (qui, quod statuetur in vniuersa Societate ad maiorem Dei gloriã, sequuturus est) cura sit. E *Christianorum opera quamuis bona essent, si tamen malus fuerit author, legenda non sunt; ne ad authorem aliqui afficiantur. Et conuenit, ad particularia descendendo, qui libri sint prælegendi tam in humanioribus, quàm in alijs disciplinis, qui vero prælegi non possint, constituere.*

QVOMODO IVVENTVR Scholastici ad has facultates bene addiscendas. Cap. VI.

VT autem Scholastici plurimum in his facultatibus proficiant; in primis animæ puritatem custodire, ac rectam studiorum intentionem habere conentur, 1

nentur; nihil aliud in litteris, quàm diuinam gloriã, & animarum fructum quærentes; & in suis orationibus gratiam, vt in doctrina proficiant ad hunc finem, crebro petant.

2 Præterea serio & constanter animum studijs applicare deliberent, sibique persuadeant, nihil gratius se Deo facturos in Collegijs, quàm si cum ea intentione, de quã dictũ est, studijs se diligenter impendant. Et licet nunquam ad exercenda ea, quæ didicerint, perueniant, illum tamen studendi laborem ex obediẽtia & charitate (vt par est) susceptum, opus esse magni meriti in cõspectu diuinæ ac summæ Maiestatis, apud se statuant.

3 Impedimenta etiam remoueantur, quæ à studijs animum auocant, * tam deuotionum ac mortificationum, quæ vel nimiæ vel sine ordine debito suscipiuntur, quàm curarum * & exteriorũ occupationum, quæ domi in officijs

IN CAPVT VI.

Quomodo iuuetur Scholastici ad has disciplinas bene addiscendas.

A ¶ *Hoc in genere dictum sit. Cæterùm si alicui necessariũ esse, vt deuotioni & mortificationi incumberet, videretur; relinquetur Superioris prudentiæ, vt statuat quantum in ijs progredi oporteat.*

B ¶ *Adiuuare eos, quibus huiusmodi officia operosa commissa sunt, aliqua hora, nihil prohibet. Verùm onus ipsorum officiorũ sumere, potius Coadiutorũ est, qui ad Scholasticos subleuandos in Collegijs constituentur.*

officijs domesticis, & foris in colloquijs, * confessionibus, atque alijs erga proximos functionibus assumuntur: quatenus ab eis declinari in Domino poterit. Est enim consultum, quò alijs postea vtiliores cum doctrina, quam didicerint, se præbeant, huiusmodi exercitia (licet pia) donec studia sint absoluta, differri; quandoquidem non deerunt alij qui ea interim exerceat. Et hæc quidem omnia maiori cum desiderio obsequij & gloriæ diuinæ fiant. C

4 In disciplinis ordo seruandus est, vt prius in latina lingua solidum iaciant fundamentū, quàm Artium liberalium; & in ijs, antequàm Theologiæ Scholasticæ, & quidem in hac, antequàm Positiuæ studijs se dedant. Sacræ Scripturæ vel eodem tempore, vel postea addisci poterunt. * Linguæ A

C ¶ *Ea de causa in ijs, qui ad sacros ordines promoti nō sunt, cōgruū erit, si promotio differatur, ne impedimētū ipsis præstet, donec ad finem studiorū accedant; necessitatis tamen sæpe occurrētis ratione dispensari aliquādo opus est.*

Huiusmodi erga proximos functiones aliqui, qui studia sua iam absoluerint, vel ad id ipsum mittūtur ad Collegia, explere poterunt: sicut etiam ad domestica officia Collegij obeunda, quæ maiorē occupationem secum afferunt, esse aliquos oportet, qui primaria intentione studijs non vacent: cuiusmodi sunt Coadiutores tēporales, vel aliqui, qui probationis, & non studij gratia in Collegijs agunt.

D ¶ *Conuenit*

D * Linguæ vero illæ, in quibus 5 ſcriptæ vel verſæ fuerunt, prius, aut poſterius, vt Superiori pro varietate cauſarum occurrentiũ, ac diuerſitate perſonarum videbitur, diſci poterunt. Itaque hoc eius prudentiæ relinquetur. Sed ſi linguarum ſtudio noſtri vacant, inter cætera, ad quæ diſcentium intentio feratur, illud ſit, vt verſionem ab Eccleſia approbatam defendant.

E * Scholaſtici omnes lectiones 6 publicorum Profeſſorum iuxta Rectoris Collegij arbitrium audiant: F * quiquidem Profeſſores ſiue de Societate illi ſint, ſiue

D ¶ Conuenit in Theologiæ facultate eſſe ad gradum aliquem promotos, vel in ea mediocriter eruditos, & qui Doctorum ſãctorum, & Eccleſiæ deciſiones intelligant; vt illis linguarum ſtudium vtile ſit, & nihil noceat. Verùm ſi aliqui tam humiles & in fide firmi cernerẽtur, vt à ſtudio linguarum nihil incõmodi eis timeretur, diſpenſare Superior poterit; vt ei ſtudio, quando ad commune vel particulare bonum conueniet, ſe dedant.

E ¶ Si in aliquo aliud conueniret, Superior ſua prudentia id conſiderabit; & diſpenſare poterit. Et quod de publicis lectionibus dicitur, priuatas, cùm neceſſariæ vel vtiles domi vel extra Collegia fuerint, non excludit.

F ¶ Nullus de Societate ſine approbatione & facultate Præpoſiti Prouincialis (præterquàm in claſſibus inferioribus, vel ad tempus neceſſitatis gratia) publicè legat. Qui tamen talentum ad id ſortiti, ac præſertim qui iam

siue externi, optádū est, vt docti, diligentes, & assidui, & profectus studētiū tam in lectionibus, quàm in alijs litterarijs exercitationibus studiosi sint.

Bibliotheca communis, si fieri potest, in Collegijs habeatur; cuius clauis illis, qui iuxta Rectoris iudicium habere debebūt, tradatur. Præterea * quisque libros qui necessarij ei fuerint, habebit. 7 G

Scholastici in audiendis lectionibus sint assidui, & in eis præuidendis diligentes, & * postquàm eas audierint, repetendis, ijs, quæ non intellexerint, interrogandis, * alijs vero, quæ oportuerit, adnotandis; quò in posterum 8 H I

studijs perfuncti sunt, in prælegendo (si res maioris momenti aliud non exigeret) possent exerceri.

G ¶ *Quamuis hoc ita se habeat; scribere tamen in eis non debent. Cōstet vero eorum ratio ei, qui Bibliothecæ præfectus est.*

H ¶ *Quod ad repetitiones attinet, curet Rector, vt certis quibusdā horis in scholis vel domi fiant, vno quidem repetente, et alijs audientibus; & quæ difficilia occurrerint, mutuò proponentibus; et si quid erit, de quo constituere inter se non possint, Magistrum adeant. Curabit etiam, vt disputationes & reliquæ exercitationes scholasticæ, quæ iuxta modum disciplinarum, quæ tractantur, conuenire iudicabuntur, non omittantur.*

I ¶ *Videant Superiores, num conueniat Scholasticos classium inferiorum libros papyraceos habere, vt scribant in eis lectiones, & inter lineas; & ad marginem, quod*

sterum memoriæ defectui consulatur.

9 Rector autem Collegij id curæ habeat, vt videat, num magistri, & discipuli suum in Domino officium faciant, nec ne.

10 Cùm perutilis sit (præsertim Artiũ, ac Theologiæ Scholasticæ studiosis) disputandi vsus; intersint Scholastici ordinarijs Scholarum, ad quas accedunt (licet non sint sub cura Societatis) disputationibus; & singulare sui specimen in doctrina præbere, modeste tamen, curent. Conuenit etiam singulis Dominicis, vel aliquo alio die hebdomadæ in Collegio nostro aliquem ex quauis Classe, Artium, & Theologiæ studiosorum a Rectore designatum à prandio (si aliqua ex causa peculiari impedimentum non accideret) aliquas positiones tuendas suscipere; quæ pridie eius diei sub vesperum valuis Scholarum (quò ad disputandum vel audiendum, qui vellent, conuenirent) essent affigendæ; quibus breuiter ab eo, qui responsurus est, confirmatis, argumentari ex externis vel domesticis liceat cuicunque libuerit: aliquis tamen præsit oportet, qui argumentantes dirigat; & ex ea concertatione eliciat declaretque ad audientium vtilitatem doctrinam, quæ tenenda

quod oportebit, annotent. Prouectiores in humanioribus litteris et alijs facultatibus chartam secum ferant ad ea, quæ audierint, vel eis occurrerint notatu digna, annotanda; ac postea maiori cum ordine digesta transferent in libros papyraceos, quæ in posterum conseruatà velint.

K ¶ *De*

tenenda sit; qui signum etiam det finiendi ijs, qui disputant, ac tempus sic distribuat; vt omnibus, quoadeius fieri poterit, disputandi locus detur.

Præter hæc duo disputationum prædictarum genera, quotidie aliquod tempus designandum, quo in Collegijs præsidente aliquo, vt diximus, disputetur; vt ea ratione & ingenia magis exerceantur, & difficilia, quæ in his facultatibus occurrent, magis ad Dei gloriam elucidentur. 11

Qui litteris humanioribus vacant, sua etiam stata tempora ad conferendum & disputandum de ijs, quæ pertinent ad studia illa, coram aliquo, qui eosdem dirigere possit, habebunt: & Dominicis, vel aliis constitutis diebus alternatim vel suæ facultatis positiones a prandio tuebuntur, vel se in componenda soluta oratione, aut carmine exercebunt; siue id ex tempore proposito ibidem themate ad explorandam promptitudinem fiat; siue domi composita de re prius proposita illic publicè legantur. 12

* Omnes quidem, sed præcipue humaniorum litterarum studiosi latinè loquantur communiter; & memoriæ quod a suis Magistris præscriptum fuerit, com- K 13

K ¶ *De repetitionum, et disputationum, & latinè loquendi exercitationibus si quid propter circunstantias locorum, temporum, & personarum mutari debeat; hoc iudicandum prudentiæ Rectoris (facultate a suo Superiore saltem in genere accepta) relinquetur.*

L ¶ *Vt*

L commendēt, * ac stylum in compositionibus diligenter exerceant; ' nec desit, qui eisdem corrigendis operam suam impēdat. Licebit etiam nōnullis iuxta Rectoris arbitriū præter eos authores, qui prælegun tur, quosdam etiam alios priuato studio legere; & singulis hebdomadis die aliquo designato vnus ex prouectioribus à prādio orationem latinam aut græcam de re aliqua ad ædificationem domesticorum & externorum pertinēte, qua ad perfectiora in Domino animentur, habeat.

14 Præterea Artium & Theologiæ studiosi potissimùm, sed & M reliqui * suum habeant priuatū studiū & quietum, ' quo melius & exactius

L ¶ Vt Scholastici magis in studijs promoueant, bonum esset aliquos eruditione pares designare, qui sancta æmulatione se inuicem prouocent. Iuuerit etiam interdū mittere ad Præpositū Prouincialem, vel Generalē aliquod suorum studiorum specimen nunc huius, nunc illius, ut compositionum, si litterarum humaniorum; vel conclusionum, si Philosophię vel Theologiæ studiosi fuerint. Conferet etiam in memoriā eis reducere, quòd, cùm ad domos venerint, studijs absolutis, in omnibus facultatibus, quibus operam dederint, sunt examinandi.

M ¶ In hoc priuato studio possent (si Rectori videretur) commentarium aliquem videre. Quādiu autem audiunt, ferè vnus, & is quidem selectus esse deberet. Possent etiam scribere quod profuturum magis censeretur.

N ¶ Si

& exactius ea, quæ tractata ſunt, intelligant.

Vt reprimi oportet quorundam curſum plus æquo concitatum in ſtudijs; ita mouendi, incitandi, & animandi ad ſtudia ſunt alij, quibus id neceſſarium eſt; quod vt melius præſtare poſſit Rector, intelligat oportet per ſe, & per aliquem alium, cui Syndici, vel Viſitatoris Scholaſticorum curam ipſe dederit, quomodo Scholaſtici ſuum officium faciant. * Quòd ſi animaduerteret aliquem in ſtudijs tempus inutiliter terere, quòd nolit, aut certè non poſſit progreſſum in litteris facere; expedit illum ab eis remouere, & eius loco alium, qui ad ſcopum diuini ſeruitij in Collegijs præfixum magis proficiat, conſtituere. 15 N

16 Abſoluto ſtudio alicuius facultatis, eandem priuatim repetere conueniet, authorem vnum aliquem, vel plures, quàm prius, iuxta Rectoris arbitrium legendo. Poterit autem ex ijs, quæ ad eam facultatem pertinent, ſi eidem Rectori viſum fuerit, * in ſcripta

N ¶ *Si aliquis non aptus ad ſtudia, ſed ad alia miniſteria idoneus videretur; poſſet intra Collegia vel domos Societatis in ijs occupari, quæ conuenire viderentur: ſi ad vtrunq; inutilis eſſet, & in Scholaſticum fuiſſet admiſſus, dimitti à Societate poſſet: nihilominus æquũ erit, vt Rector re bene conſiderata, ad Prouincialem vel Generalem id referat; & quod ſibi præſcriptum fuerit, exequatur.*

O ¶ *Huiuſmodi*

O in scripta breuius, distinctius, & accuratius redigere ea, quæ prius in lectionum decursu scripserat, cùm minori doctrina præditus erat, quàm peracto studiorum curriculo.

17 Suis constitutis temporibus se ad publicos actus examinationum ac responsionum præparēt; & ad gradus consuetos, qui per diligentem examinationem digni inuenientur, promoueri poterunt. Loca tamen certa, vt ab omni ambitionis specie atque ab aliis affectibus parum temperatis recedant, quamuis ea in Vniuersitate, vbi gradum accipiunt, dari soleant, non accipiant, sed simul omnes extra numerum se constituant; nec sumptus, qui pauperes non deceant, in gradibus huiusmodi faciant; ad quos sine humilitatis detrimento, non ob aliud,

O ¶ *Huiusmodi scripta fieri nō debēt, nisi ab ijs, qui maiori doctrina & clariori ingenio & iudicio pollent: & reliqui horum labore frui poterunt. Conueniret etiam à Magistro ea approbari. Alij ānotationibus præceptoris iuuari possent, & suis etiam notatu dignioribus. Cōferet autem ad vsum, vt suas notas in margine, & indicem præterea habeant rerum, de quibus in huiusmodi scriptis agitur, vt facilius inueniri possit, quod quæritur. Et quamuis huiusmodi libelli rerum excerptarum, vel propriorum conceptuum, vel alia scripta quælibet fiant; intelligi tamen oportet, à nemine librū vllum sine examinatione & approbatione speciali Præpositi Generalis, vt dictum est, publicari debere.*

IN CAPVT

ob aliud, quàm vt possint proximis ad Dei gloriam esse vtiliores, promoueri debent.

18 Num autem his, qui iam studiorum suorum cursum peregerunt, prælegere priuatim, vel publicè ad suam, vel aliorum vtilitatem conueniat; penes Superiorem id erit iudicium, qui quod magis in Domino expedire videbitur, statuet.

DE SCHOLIS COLLEGIORUM Societatis.

Cap. VII.

IN CAPVT VII. DE Scholis Collegiorum Societatis.

1 HABITA ratione nō solùm profectus in litteris Scholasticorum nostrorum, sed etiam profectus in litteris & moribus externorum, quos in nostris Collegijs instituendos suscepimus, * Scholæ publicæ, vbi cōmodè id fieri poterit, aperiantur, saltē in disciplinis humanioribus. A * In grauioribus autem disciplinis B

A ¶ *Præpositi Generalis erit, vbi huius modi scholæ habēdæ sint, statuere.*

B ¶ *Et etiam iuxta quòd commodè id poterit Societas. Nostra tamen mens hæc esset, vt in Collegijs cōmuniter litteræ humaniores ac linguarū, & doctrina Christiana, & si opus esset, lectio aliqua de casibus conscientiæ prælegeretur: si verò sit, qui commodè concionetur, aut con fessiones audiat, id etiam vt fiat; & de scientijs superioribus*

nis pro locorum, in quibus Collegia fuerint, ratione, ' semper, quid Deo gratius sit, ante oculos habendo, aperiri poterunt.

2 Teneatur in huiusmodi Scholis is modus, quo externi Scholastici in ijs, quæ ad doctrinā Christianam pertinēt, bene instituantur; cureturque quoadeius fieri poterit, vt singulis mensibus ad sacramentum Confessionis accedant, & verbum Dei frequenter audiant, & demum cum litteris mores etiam Christianis dignos hauriāt. Et quia ī particularibus multū varietatis esse oportebit, pro varietate locorum, & personarum singula persequi non est huius loci. Id tamen dictum sit, C * in quouis Collegio regulas, quæ ad omnia necessaria descendant, constitui debere. ' Hoc tamen commendatū hoc loco volumus, D * ne externis Scholasticis correctio, quoad illis opus erit, desit; ' quæ tamen per aliquem de ipsa Societate exercenda non erit.

rioribus non agatur; sed ad eas ad discendas ab his Collegijs, ij qui in humanioribus litteris profecerint, ad Vniuersitates Societatis mittantur.

C ¶ *Ex regulis Collegij Romani alijs quod cuique conueniet, accommodari poterit.*

D ¶ *Ad hoc ubi corrector haberi poterit, habeatur; vbi non poterit, excogitetur modus, quo castigentur, vel per aliquē ex ipsis Scholasticis, vel alia conuenienti ratione.*

E ¶ *Vbi*

3 Cùm tam proprium sit nostræ professionis, nullum temporale præmium accipere pro spiritualibus ministerijs,

ministerijs, in quibus iuxta nostrum institutum in proximorum auxilium occupamur: non conuenit vllam Collegij dotationem admittere, per quam ad dandum Concionatorem, aut Confessarium, * aut Lectorem E aliquem Thelogiæ, Societas obligetur. Quamuis enim æquitatis & gratitudinis ratio nos ad seruiendum cum maiori diligentia in dictis ministerijs, quæ nostri instituti sunt propria, moueat, in Collegijs quæ maiori cũ liberalitate & deuotione fundata sunt: non tamen sunt recipiendæ obligationes vel conditiones, quæ synceritatem impediant nostri in procedendo modi, qui est, dare gratis, quæ gratis accepimus: quamuis pro eorum substentatione, qui communi bono Collegiorũ seruiunt, vel propter illud student, dotatio, quam Fundatorum charitas assignare ad gloriam diuinam solet, admittatur.

E ¶ *Vbi Præpositus Generalis, vel Societas curam susciperet alicuius Vniuersitatis; non repugnaret huius Constitutionis intentioni, vt sese ex consequẽti obligaret ad lectiones illius ordinarias, quamuis inter illas aliquæ Theologicę essent.*

IN CAP.

DE SCHO-

DE SCHOLASTICIS instituendis in iis, quæ ad proximos suos iuuandos pertinent. Cap. VIII.

SCOPVM illum intuendo, ad quem studia Societatis diriguntur, sub ipsorum finem cōgruum erit, vt ad arma spiritualia in proximorum auxilium tractāda assuescere incipiant. Quamuis enim id propriè magis & diutius in domibus fiat, poterit tamen in Collegiis inchoari.

2 Primùm illi, qui iuxta Superioris iudicium ad sacros ordines erunt promouendi, in ratione Missæ dicendæ, vt præter intelligentiam, & deuotionem internam, decentem etiam habeant exteriorem modum ad audientium ædificationem, instituantur; & ceremoniis eisdem omnis Societas, quantum fieri potest, vtatur: in quibus vsum Romanum vt magis vniuersalem, & quem peculiari quadam ratione Sedes Apostolica amplexa est, quantum patietur regionum varietas, sequetur.

3 In concionibus etiam, & A sacris lectionibus eo modo proponendis, qui ædificationi populi conueniat (qui à scholastico diuersus est) se etiam exerceant, stude-

IN CAPVT VIII. DE Scholasticis instituendis in iis, quæ ad proximos suos iuuādos pertinent.

A INTER *legendū, præter interpretationem, aduertendum* *est,*

est, vt aliqua, quæ ad mores et vitam Christianã iuuent, attingantur. Et hoc fiet etiam in classibus Collegij, multò verò impensius, cùm populo prælegitur.

B ¶ *Cõferet, uidisse Euangelia toto anno occurrentia, peculiari studio adhibito, quod ad concionandi rationem destinetur; & aliquid ex sacra scriptura, vt populo prælegatur: præuidisse etiam quod ad vitia pertinet, & in eorum detestationem inducit, & remedia eisdem applicanda; sicut econtrariò quæ ad præcepta, ad virtutes, ad bona opera pertinent; tũ ea, quæ mouere possint ad illa amanda, & media etiam ad eadem consequenda. Et hæc in compendium, si fieri potest, redacta vtiliora esse solent; ne tam multis libris opus sit.*

studeantque ad id munus obeundum linguam populo vernaculam bene addiscere. * Res etiam B alias vidisse oportet, ' & præ manibus habere, quæ ad hoc officium vtiliores futuræ sunt; ac demum, vt melius & cum maiori fructu animarum id munus obeant, * omnibus mediis vtantur, C quibus cõmodè iuuari possint. '

D * In mini-

C ¶ *Huiusmodi media sunt, vidisse præceptiones, quas de modo concionandi illi tradunt, qui bene hoc munus obierunt; & bonos audire concionatores; & se in concionibus domi aut in monasterijs exercere; bonum habere correctorem, qui de erroribus admoneat tum in rebus, quæ dicuntur, tum in voce, tonis, gestibus, & motibus. Reflectat & ipse considerationem ad ea, quæ dixit; quò magis vndecunque iuuetur.*

D ¶ In

4 In ministerio etiam Sacramentorũ * Confessionis, ' & Cõmunionis sese exerceant; & non solum quod ad ipsorum, sed etiã quod ad pœnitentium, & communicantium officium pertinet, vt bene ac vtiliter ad Dei gloriam ea percipiant, & frequentent, perspectum habere, ac exequi curẽt.

E * Ad exercitia spiritualia alijs tradenda, postquàm quisque in se ea fuerit expertus, assuescant; & dent operam omnes, vt & eorum reddere rationem, ' & in hoc armo-

D ¶ *In confessionibus præter studium scholasticũ, et casuũ conscientiæ, præsertim Restitutionis, conueniet compendium aliquod casuum, & censurarũ, quæ reseruantur, habere (vt videat quò pertingat ipsius iurisdictio) & simul formulas, quæ minus vsitatæ sunt, quarundã absolutionũ, quæ occurrunt; ac breuem interrogandi methodum de peccatis, & eorum remedijs; & instructionem ad bene ac prudenter in Domino sine damno suo, & cum proximorum vtilitate hoc officium exercendum: & aliqua confessione audita, præsertim in principijs, Confessarius apud se consideret, num in re aliqua defecerit; vt in posterum caueat.*

E ¶ Possent ad exercitia alijs tradenda assuescere, nonnullis ea tradendo, in quibus minor iactura esse possit, si quid erretur; & conferre cum aliquo magis exercitato suum procedendi modum, bene annotando quod magis vel minus conuenire deprehenderint. Cùm uerò exercitiorum ratio redditur, non solùm id agatur, vt alijs satisfiat, sed etiam vt in illis desiderium excitetur, vt eis-

dem iuuari velint. In vniuersum autem loquendo; quæ ad primam hebdomadam pertinent, tantum tradantur. Quando verò omnia tradentur, raris hominibus, vel qui de vitæ suæ statu deliberare velint, tradi oportebit.

F ¶ *Iuuerit etiam in compendiũ redactam habere explicationem rerum ad fidem & vitam Christianam necessariarum.*

G ¶ *Aliud etiã cõpendium de modo iuuandi ad bene moriendum vtile erit: vt memoria renouetur, quando sanctum hoc officium exercendũ erit.*

armorum spirituáliũ genere tractando (quod Dei gratia ad ipsius obsequium tantopere cõferre cernitur) dexteritatem habere possint.

* Studium etiam congruum in F modo tradendæ doctrinæ Christianæ, qui sit captui puerorum ac rudium accommodatus, adhibeatur. 6

Vt in superius dictis proximi 7 ad bene viuendum iuuantur: ita curandum est, vt ea, * quæ ad G bene moriendum illis cõferunt, percipiantur; quique modus in eo tempore, in quo tantum est momenti ad finem vltimum æternæ fœlicitatis consequendum, vel ab ea excidendum, teneri debeat, intelligatur.

In vniuersum loquendo, edo- 8 ceri eos conuenit, quem modum tenere oporteat huius Societatis operarios, qui in tam varijs mundi regionibus, cumque tam diuersis hominum generibus versari debent, anteuertendo incommoda, quæ possunt accidere; & emolumenta, quæ ad maius Dei

IN seruitium

seruitium conferunt, captando, omnibus rationibus adhibitis, quæ possunt adhiberi. Et quamuis hoc sola vnctio sancti Spiritus, & ea prudentia, quam communicare solet Dominus illis, qui in diuina sua Maiestate confidunt, docere possit; via saltem aliquo modo quibusdam documentis, quæ iuuent, & ad effectum diuinæ gratiæ disponant, aperiri potest.

DE SCHOLASTICIS à studio litterarum educendis. Cap. IX.

A 1 EX Collegijs nõnulli propter causas in secunda Parte dictas, & modo inibi explicato educũtur; vt alij, qui ad diuinũ seruitium magis proficiant, eisdem succedant. Eadem siquidem in hac parte domorum, & Collegiorum est ratio.

2 Aliqui etiam aliquando educentur, quòd ipsis ad maiorem in spiritu vel in litteris profectũ alio

IN Caput IX.

DE Scholasticis à studio litterarum educendis.

A *ALII educuntur post septem annos, ij videlicet, qui ad collegia admissi sunt ad id tempus, absq; eo quòd constituerint ingredi Societatẽ, quemadmodum dictum est; sed tamen dispensari in tempore septem annorum, idque prorogari posset; cùm huiusmodi Scholastici exemplo vitæ suę, magnæ ædificationis essent, ita, vt vel magnum Dei obsequium ab eis expectaretur, vel vtiles esse Collegio viderentur.*

alio transferri; vel quòd ad vniuerſale bonum Societatis conueniat; vt accideret, ſi, qui Artium curriculum in aliquo Collegio emenſus eſſet, vt eaſdem alibi prælegeret, ante Theologiæ ſtudium educeretur. Et idem dictum ſit, ſi qua in re alia ad maius Dei obſequium & gloriam eſſent occupandi.

Communis autem modus educendi Scholaſticos 3 ex Collegio aliquo, vbi omnes prædictæ Scientiæ traduntur, tunc erit; cùm quiſque ſtudia ſua iam abſoluerit, peracto Artium curriculo, & quatuor annis Theologiæ ſtudio impenſis. Et ſub huius temporis finem ſuarum eſſe partium Rector intelligat, Præpoſitum Generalem, vel Prouincialem admonere, & quantum hi profecerint, referre; ac poſtmodum quod ei præſcriptum fuerit ad Dei gloriam, exequetur.

DE GVBERNATIONE Collegiorum.

Cap. X.

SVPREMAM curam vel ſuperintendentiam 1 Collegiorum iuxta Sedis Apoſtolicæ litteras profeſſa Societas habebit. Cùm enim quidquam priuatæ vtilitatis ex redditibus quærere, vel in ſuũ vſum conuertere non poſſit; eſt valde probabile, quòd maiori cum puritate ac ſpiritu conſtantius ac diuturnius procedet, in ijs, quæ ad bonum regimen Collegiorum ad maius Dei ac Domini noſtri obſequium

quium prouideri conuenit.

2 Præter id autem, quod ad Constitutiones, & dissolutionem, vel alienationem huiusmodi Collegiorum pertinet, vniuersa potestas & administratio, & (vt in genere dicatur) huius superintendentiæ executio penes Præpositum Generalem erit, qui finem illum, ad quem Collegia & Societas tota contendit, præ oculis habens, melius, quid eisdem cōueniat, intelliget.

3 Per se ergo, vel per alium, cui suam facultatem cōmunicauerit in hac parte, Præpositus Generalis Rectorem, * vt præsit cuicunque Collegio, aliquem ex Coadiutoribus Societatis constituet; * qui Præposito, Prouinciali, vel cui Generalis præscripserit, rationem sibi assignati muneris reddet. Et penes eundem erit Præpositū, Rectorem amouere, taliq; cura, prout ei conuenientius in Domino videbitur, liberare.

4 Curandum est autem, vt ille, cui Rectoris officiū imponitur, magni sit exēpli, magnæ ædificationis, magnæ etiā mortificationis in omnibus prauis inclinationibus, & in Obediētia præcipuè, ac humilitate probatus; qui do-

IN CAPVT X. DE gubernatione Collegiorum.

A ¶ HOC nō *prohibet, quin Professus aliquis ad visitandas vel reformandas alicuius Collegij res missus manere in eo posset, vel omnibus alijs ad tempus præesse, vel aliter; vt magis conuenire ad Collegij vel ad vniuersale bonum videretur.*

B ¶ Sicut

nũ etiã diſcretionis habeat, ad gubernandũ idoneus, in rebus agẽdis verſatus, in ſpiritualibus exercitatus ſit; qui ſeueritatẽ ſuo tẽpore & loco cũ benignitate miſcere nouerit; qui ſolicitus, qui patiẽs laborum, qui etiam in litteris eruditus ſit; & demum eiuſmodi, cui confidere, cuique ſuam poteſtatem tutò communicare Præpoſiti ſuperiores poſſint; quandoquidem quo hæc poteſtas maior erit, eò melius regi Collegia ad maiorem Dei gloriam poterunt.

Rectoris officium erit, in primis oratione & ſanctis deſiderijs totum Collegium velut humeris ſuis ſuſtinere; Deinde curare, * vt Conſtitutiones obſeruẽtur, omnibus Collegialibus cum omni ſolicitudine inuigilare, eoſdemq; ab ijs, quæ nocere poſſint domi & foris, defendere; tum præueniẽdo, tum etiam, ſiquid mali accideret, remedium adhibendo; vt ad ſingulorum & vniuerſale bonũ conuenit; vtque in virtutibus & litteris proficiant, curando; ſanitatem eorum, * & bona etiam Collegij tã ſtabilia, quàm mobilia conſeruando; eos, qui officia gerant domeſtica, prudenter conſti- B C

B ¶ *Sicut curare, vt obſeruentur omnino Cõſtitutiones, ita & in eiſdẽ diſpenſare (quando eam fuiſſe mentem illius, qui eas condidit, in re aliqua particulari iudicaret iuxta euentus rerum, & neceſſitates, maius commune bonum intuendo) ad Rectorem, accepta à ſuis maioribus poteſtate, pertinebit.*

C ¶ *Ad ea, quæ dicta ſunt, reducitur cura conueniens*

amicos

constituendo; & quomodo suis fungantur officiis, considerando; &, prout in Domino conuenire iudicabit, vel in eisdē ministeriis detinēdo, vel ab ijsdem remouendo: Et generatim loquendo, curet, vt quæ in superioribus capitibus dicta sunt, quæ quidem ad collegia spectant, obseruētur. Memor sit etiam subordinationis integrè obseruandæ in Obedientia, nō solum ad Generalem, sed ad Prouincialem quoque, certiorem eum, de quibus oportet, reddendo; ad eumque referendo, quæ maioris erunt momenti; & quæ ab ipso iniuncta fuerint (quandoquidem ipsum Superiorem habet) exequendo; vt æquum est ad se referri, sibique obedientiam præstari ab iis, qui in Collegio degunt: Qui quidem Rectorem suum magnopere reuereri ac venerari, vt qui Christi Domini nostri vices gerit, debebūt; liberā sui ipsorum rerumq; suarum dispositionem cum vera obedientia ipsi relinquendo: * nihil ei clausum, ' ne conscientiam quidem propriam tenēdo, quam ei aperire (vt in Examine dictū est) suis cōstitutis temporibus, & sæpius, si causa aliqua id posceret, oportebit; non repugnādo, non contradicendo, nec vlla ratione iudicium proprium ipsius iudicio cōtrarium demonstrando; vt per vnionē eiusdem sententiæ & voluntatis, atq; per debitam submissionem melius in diuino obsequio

amicos conseruandi, & ex aduersarijs beneuolos reddendi.

D ¶ *Res clausa intelligitur ianua, vel arca, & cæt.*

E ¶ *Ido-*

quio

quio conſeruentur, & progrediantur.

Ad bonam domus gubernationem non ſolùm numerum neceſſarium officialium Rector prouideat; ſed, * vt idonei ſint, quoadeius fieri poterit, ad ſuas functiones, curet: * cuique ſuas regulas, vbi, quæ ad ſingulorum officia pertinent, contineantur, tradat: & ne ſe hic in illius officium ingerat, videat. Præterea, vt eis proſpicere de ſubſidio, ſi neceſſarium id fuerit, debebit; ita, cùm tempus vacuum illis fuerit, vt vtiliter illud impendant diuino ſeruitio, curet. 6 E F

Inter officiales Rectori neceſſarios, in primis Miniſter idoneus, qui Vicerector, vel Magiſter domus ſit, & omnibus, quæ ad bonum vniuerſale pertinent, prouideat, eſt deligendus. Syndico etiã ad exteriora obſeruanda, * & aliquo, cui rerum ſpiritualium cura ſit, & duobus aliis, vel pluribus, quorum prudentiæ & probitati 7 G

E ¶ *Idonei ſunt intelligendi habita ratione tum ſufficientiæ perſonarũ, tum occupationũ. Quæ enim officia multum occupationis ſecum ferunt, valde occupatis in aliјs rebus minimè conuenirent: & quia quibuſdã experientia, vt bene fiant, neceſſaria eſt; non facilè mutari deberent.*

F ¶ *Ex regulis cuique videndæ eſſent ſingulis hebdomadis illæ, quæ ad ipſum pertinẽt.*

G ¶ *Si tanta non eſſet copia hominum; vnus plura officia ſuſtinere poſſet. Sic Miniſter, & ſuperintendens dictus curam habere poſſent eorũ, quæ ad Rectorem, vel Nouitios pertinent, & cæt.*

H ¶ *Sic*

bitati multum confidat, opus eſt; vt cum eis de ijs, quæ difficiliora, & ad Dei gloriam maiorem com-
H municanda videbuntur, conferre poſſit. * Sunt & alij ad particularia officia neceſſarij.

8 Curet Rector, vt in ſuo officio cuique integram obedientiam Collegiales præſtent, & alij officiales Miniſtro, & ſibi etiam ipſi, prout idem præſcripſerit. Illud in vniuerſum admonuiſſe conuenit; eos, qui curam aliorum ſuæ obedientiæ ſubditorum habent, præire eiſdem exemplo obedientiæ, quã ſuis Superioribus Chriſti loco ipſimet præſtent, oportere.

9 Ad omnia conferet temporis ordo in ſtudijs, orationibus, miſſis, lectionibus, cibo, ſomno, &
I in reliquis ſeruatus; * & ſignum conſtitutis horis detur; quo audito omnes ſtatim vel imperfecta littera relicta ad id, ad quod vocantur, ſe conferãt. Erit autem penes Rectorem, vel eũ, qui primas tenebit, id curæ; vt videat, quando hæ horæ pro temporũ, vel aliarum cauſarum occurrentium ratione mutandæ ſint; & quod ipſe ſtatuerit, obſeruetur.

K * Rector ipſe legere, aut
10 docere Chriſtianam doctrinam quadra-

H ¶ *Sic eſſe poſſet qui ſcriberet, Ianitor, Sacriſta, Cocus, lotor. Alia officia minus operoſa poſſent inter Scholaſticos diuidi; ſi alij nõ eſſẽt, qui ea poſſent exercere.*

I ¶ *Signum dabitur per campanam, quæ pulſabitur, vt ſe recipiant ad ſomnum, & ad menſam.*

K ¶ *Si conuenire non videbitur ad ædificationem, vel ob ali-*

Scientijs, quæ traduntur, quàm in hominibus, qui ad eas conueniunt, & gradibus, ad quos promouentur; vt alijs in locis cum authoritate docere possint, quod in his bene ad Dei gloriam didicerint.

2 Quibus tamē conditionibus, A * & obligationibus, quibusq; in locis huiusmodi Vniuersitates admitti debeant, ei, qui supremam curam Societatis habet, iudicandum relinquitur. Qui assistentium sibi auditis sententijs, & aliorum, quos in consilium adhiberi volet, per se ipsum deliberare poterit; an sint admittendæ.

DECLARATIONES

Constitutionum circa Vniuersitates.

IN CAPVT XI.

A ¶ *CVM Fundator à Societate assignari certū Lectorum numerum, vel alias obligationes suscipi vellet; animaduertendū est, quòd, si admittantur, iudicando vtile etiam tunc esse Societati ad finem propositum diuini seruitij id oneris subire, omnino in eis implendis deesse non oportet; sicut nec facilè aliquid in hac parte præter id, ad quod obligantur (præsertim si id interpretari quis possit quasi noua induceretur obligatio) præstandum est sine Generalis consensu, Ille autem non se facilem ad id concedendum reddet: quin potius, re in consultationem cum suis Assistentibus adducta, videat ne Societatem grauet: &, siqua in re indulgeatur, constet obligationem nullam induci, sed id, quod additur, omnino voluntarium esse.*

B ¶ *Ad bo-*

lasticorũ numerum allicere non potest; alijs prærogatiuis & priuilegijs vt id compensetur, curandum est.

DE SCIENTIIS, QVÆ tradendæ sunt in Vniuersitatibus Societatis. Cap. XII.

1 CVM Societatis atque studiorum scopus sit, proximos ad cognitionem & amorem Dei, & salutem suarum animarum iuuare; cumque ad eum finem, medium magis proprium sit facultas Theologiæ: in hanc potissimùm Societatis Vniuersitates incumbent; ac diligenter per idoneos admodum Præceptores, quæ ad Scholasticam doctrinam, & sacras Scripturas pertinent, ac etiam ex Positiua quæ ad hunc finem nobis præfixum conueniunt (non attingendo tamen eam partem Canonum, quæ foro contentioso inseruit) pertractabunt.

2 Et quia tam doctrina Theologiæ, quàm eius vsus exigit (his
A præsertim temporibus) * litterarum humaniorum, & Latinæ, ac Græcæ, & Hebraicæ linguæ cognitionem: harum etiam idonei Professores & quidem iusto nu-
B mero constituentur. * Aliarum præterea

IN CAPVT XII.

A ¶ SVB litteris humanioribus præter Grammaticam intelligatur quod ad Rhetoricam, Poesim & Historiam pertinet.

B ¶ Cùm in aliquo Collegio, vel Vniuersitate eò specta-

ſpectaretur; vt homines ad Saracenos, vel Turcas iuuandos præpararentur: Arabica lingua, vel Caldaica conueniret; cùm ad Indos, Indica; & ſic de alijs dicendum, quę eſſe poſſent alijs in regionibus ob ſimiles cauſas, vtiliores.

C ¶*Tractabitur Logica, Phyſica, Metaphyſica, Moralis ſcientia, & etiam Mathematicæ; quatenus tamen ad finem nobis propoſitum cõueniunt.*

præterea linguarum, qualis eſt Caldaica, Arabica, & Indica, vbi neceſſariæ vel vtiles ad dictũ finem viderentur, habita regionum diuerſarum, & cauſarum, quæ ad eas docendum mouent, ratione, poſſent Præceptores conſtitui.

3 Sic etiam quoniam * Artes, C vel Scientiæ naturales ingenia diſponunt ad Theologiam, & ad perfectam cognitionem & vſum illius inſeruiunt, & per ſeipſas ad eundem finem iuuant; qua diligẽtia par eſt, & per eruditos Præceptores, in omnibus ſyncerè honorem & gloriam Dei quærendo, tractentur.

4 Medicinæ, & Legum ſtudiũ vt à noſtro Inſtituto magis remotũ in Vniuerſitatibus Societatis vel nõ tractabitur; vel ſaltẽ ipſa Societas per ſe id oneris non ſuſcipiet.

DE

In legendo & ſcribendo alios inſtituere, opus etiam charitatis eſſet; ſi is perſonarum numerus Societati ſuppeteret, vt omnibus vacare poſſet: propter earum tamen penuriam hoc ordinariè docere non conſueuimus.

IN CAPVT

DE MODO ET ORDINE prædictas facultates tractandi.

Cap. XIII.

AD tractanda tam facultatum inferiorum, quàm Theologiæ studia dispositio & ordo conueniens tam mane, quàm vesperi seruandus est.

A Et quamuis * pro regionum,
2 & temporum diuersitate in ordine, & statutis horis studio tribuẽdis possit varietas accidere;* omnes tamen in eo conueniant, vt vbique fiat, quod inibi magis expedire ad maiorem in litteris profectum existimabitur.

3 Nec solùm lectiones sint, quæ
B publicè prælegantur; sed * Magistri etiam diuersi pro captu & numero

IN CAPVT XIII.

A ¶ DE statutis lectionum horis, ordine, ac modo, & de exercitationibus tam compositionum (quas à Magistris emẽdari oportet) quàm disputationum in omnibus facultatibus, & pronunciandi publicè orationes & carmina, speciatim in quodam tractatu per Generalem Præpositum approbato agetur seorsum; ad quem hæc Constitutio nos remittit, id duntaxat monendo, illa locis, temporibus, & personis accommodari oportere; quamuis ad illum ordinem accedere, quoad fieri potest, conueniat.

B ¶ Tres ordinariè vt plurimũ erunt præceptores in tribus diuersis Grammaticæ classibus; quartus humaniores litteras, quintus Rhetoricam prælegat: et in horum duorũ

classibus Græca lingua, & Hebraica, & siqua alia disceretur, est prælegenda; ita, vt semper sint quinque classes. Quòd si tantum negotij aliquæ ipsarum exhiberent, vt vnus Magister eis solus non satisfaceret, adiutor aliquis ei adiungetur. Si verò auditorum numerus ferre non poterit, vt vnus præceptor solus omnibus det operam, quãuis alios auxiliares habeat; geminari posset classis ea, quæ sic numero abundaret, ita, vt duæ (verbi gratia) quintæ classes, duæ quartæ essent; & omnes præceptores, si fieri potest, ex Societate sint: quamuis, si necessitas vrgeret, externi esse possent. Si exiguus numerus, vel auditorum dispositio nec tot classes, nec tot præceptores exigeret, in omnibus prudentia ad moderandum numerum, et eos duntaxat, qui satis sint, designandos locum habebit.

C ¶ *An præter præceptores ordinarios, qui specia-tim auditorum rationẽ habeant, esse vnũ oporteat, vel plures, qui more publicorum Professorum legant Philosophiam, Mathematicas scientias, vel quamuis aliam disciplinam maiori cum apparatu, quàm Lectores ordinarij; prudentia id constituet iuxta locorum, & personarum, cum quibus agitur, rationem, præ oculis maiorem ædificationem, & Dei seruitium habendo.*

numero audientium constituantur: qui quidem profectum C vniuscuiusque ex suis Scholasticis speciatim procurent, & lectionum rationem exigant; vt- D que eæ repetantur, & studiosi litte-

D ¶ *Nõ solùm repetitiones vltimæ lectionis fieri oportebit,*

litterarum humaniorum familiarem sermonem latinè communiter loquendo, & stylum scribendo, ac pronunciationem composita bene pronunciando ex poliant, curent; & his, ac multo magis facultatum superiorum studiosis crebras disputationes imponant; quibus dies & horæ certæ constituantur, vbi non solùm cum condiscipulis, verùm paulò inferiores cum aliquanto prouectioribus disputent in ijs, quæ ipsi capiunt; quod etiam vice versa prouectiores cùm minus prouectis, ad ea, quæ illi tractant, descendẽdo, & Præceptores alij cùm alijs præstabunt; semper, qua decet, modestia obseruata; & aliquo præsidente, qui cõtentionẽ dirimat, & quid doctrinæ elici oporteat ex disputatis, declaret.

4 Erit itidem Rectoris, per se, vel per Cancellarium semper obseruare; vt qui noui accedunt, examinentur, & in ijs Classibus, cũque ijs Præceptoribus, qui ipsis conueniunt, collocentur; & eius discretioni (audita sententia eorum, qui ad id munus designati sunt) relinquetur, num diutius in eadẽ classe manere, an ad aliã

E vlterius progredi debeãt. * Eiusdẽ erit iudiciũ de studio linguarũ, præter Latinam, num Artibus, & Theologiæ anteponi, an postponi, & quàm diu in eis quemq; hærere

tebit, verũ et hebdomadæ, & longioris tẽporis, prout expedire iudicabitur.

E ¶ *Posset aliquis ea ætate vel ingenio esse, vt sola latina lingua ei sufficiat, & ex aliis facultatibus quantum ad confessiones audiendas, & agendum cũ proximis opus est;*

est; cuiusmodi sunt aliqui, qui curam animarum gerūt, nec magnæ eruditionis sunt capaces. Alij rursum erunt, qui ad superiores sciētias progredientur. Has autem capessere, et illas relinquere quatenus conueniat, Superioris erit iudicare; quod cū Scholasticis externis significauerit; si volent illi nihilo minus aliam rationem sequi, cogēdi non erunt.

hærere oporteat. Sic etiā in alijs scientijs superioribus propter ingeniorum & ætatum inæqualitatem aliaque cōsideratione digna, ad eundem pertinebit expendere, quantum quisque eas discere, & quandiu in eisdem versari debeat: Quamuis ij, qui ætate & ingenij aptitudine pollent, melius sit, vt in omnibus proficere, & conspicui esse ad Dei gloriam enitantur.

Vt assiduitas in litterario exercitio, sic & aliqua remissio necessaria est.* Quanta hæc esse debeat, & quibus temporibus, prudenti considerationi Rectoris, expensis circunstantiis personarum & locorum, relinquetur. F

DE

F ¶ *Saltem singulis hebdomadis dies vnus à prandio quieti destinatus sit; in reliquis conferatur cum Prouinciali, qui ordo in vacationibus, vel intermissionibus studiorum ordinarijs sit tenendus.*

IN Caput

DE LIBRIS, QVI prælegendi sunt. Cap. XIIII.

1 GENERATIM (vt dictum est, cùm de Collegijs ageretur) illi prælegentur libri, qui in quauis facultate solidioris ac securioris doctrinæ habebuntur. A * Nec illi sunt attingendi, quorum doctrina, vel authores suspecti sint: * Hi tamen particulatim in quauis Vniuersitate nominentur; In Theologia legetur vetus & nouum Testamentum, B * & doctrina Scholastica Diui Thomæ; *

IN Caput XIIII.

A ¶ *QVamuis liber suspitione malæ doctrinæ vacet; cùm tamẽ suspectus est author, legi eum non conuenit. Solet enim opus in causa esse, vt, qui legit, ad authorem afficiatur: & authoritas, quam apud ipsum habet in ijs, quæ bene dicit, posset postmodum aliquid persuadere ex ijs, quæ malè dicit. Rarum est etiam, aliquid ueneni non admisceri in ijs, quæ à pectore veneni pleno egrediuntur.*

B ¶ *Prælegetur etiam Magister sententiarum. Sed si videretur temporis decursu alius author studentibus vtilior futurus, vt si aliqua summa uel liber Theologiæ Scholasticæ conficeretur, qui his nostris temporibus accommodatior videretur; graui cum consilio & rebus diligenter expẽsis per viros, qui in vniuersa Societate aptissimi existimentur, cumq; Præpositi Generalis approbatione prælegi poterit. In alijs etiam scientijs & litteris humanioribus si libri aliqui admittentur in Societate compositi, vt*

vtiliores, quàm alij, qui communiter in manibus habentur; magna cum consideratione id fiet, præ oculis habendo scopum nostrum maioris boni vniuersalis.

Thomæ; * & in ea, quã Positiuam vocant, eligentur ij authores, qui ad scopum nostrũ magis conuenire videbuntur. C

Quod attinet ad libros humaniorum litterarum Latinos, vel Græcos; abstineatur in vniuersitatibus quoque, quemadmodum in Collegijs, quoadeius fieri poterit, ab eis iuuẽtuti prælegendis, in quibus sit aliquid, quod bonis moribus nocere queat; * nisi prius à rebus, & verbis inhonestis purgati sint. 2 D

C ¶ Vt ex aliqua parte Iuris Canonici, & Conciliorum, & cæt.

D ¶ Si aliqui omnino purgari non poterunt, quemadmodum Terẽtius; potius non legantur: ne rerum qualitas animorũ puritatem offendat.

IN Cap.

3 In Logica, & Philosophia Naturali, & Morali, & Metaphysica, doctrina Aristotelis sequenda est; & in alijs Artibus liberalibus, & in commentarijs tam huiusmodi authorum, quàm humaniorum litterarum, habito eorum delectu, nominentur ij, quos videre discipuli, quosque ipsi Præceptores præ alijs in doctrina, quam tradunt, sequi debeant. Rector autem in omnibus, quæ statuerit, procedet iuxta id, quod in vniuersali Societate magis conuenire ad Dei gloriam iudicabitur.

DE

DE CVRSIBVS, ET gradibus. Cap. XV.

1 A IN litteris humanioribus, & linguis * cursus temporis limitatus ad earum studium absoluendum esse nequit, propter ingeniorum & doctrinæ auditorum varietatem, multasque alias causas; quæ non aliam temporis præfinitionem, quàm quæ vnicuique conuenire iuxta prudentis Rectoris, vel Cancellarij arbitrium videbitur, permittunt.

2 In Artium studio cursus erunt ordinãdi, in quibus Scientiæ Na-
B turales * (ad quas minus, quàm trium annorum, spatium satis nõ erit) prælegantur; præter quos medius adhuc annus ad audita repetenda, & actus scholasticos celebrandos, & gradum magisterij suscipiendum ijs, qui eum suscepturi sunt, relinquetur. Cursus

IN Caput XV.

A ¶ BONO ingenio præditis, qui studia inchoant, videatur, an medius annus in quauis quatuor classium inferiorũ sufficiat, & duo in suprema; quod tempus Rhetoricæ, & linguarum studijs impendatur: certa tamen regula præscribi non potest.

B ¶ Si aliquis alibi audiuisset aliquid ex artibus liberalibus; posset eius temporis ratio haberi: vt plurimùm tamen, vt quis ad gradum magisterij promoueatur, tres annos, vt dicitur, studuerit oportet: et tantundem de quatuor Theologiæ annis, ut ad actus admittantur, et in eadem gradum doctoratus accipiant, dictum sit.

C ¶ *Si opportunum non fuerit id ita omnino præstare, vel quòd desint homines, vel alias ob causas; præstabitur cum Præpositi Generalis, vel certè Prouincialis assensu, quod poterit.*

D ¶ *Si talis esset rerum status in aliquo Collegio, vel Vniuersitate Societatis; vt secundo quoque anno inchoare melius videretur, vel aliquantò post quartum; de consensu Generalis, vel Prouincialis fieri poterit quod magis conuenire comperietur.*

E ¶ *Si iustas ob causas aliquis publicè non examinandus*

sus ergo integer trium erit anno
rum cum dimidio vsque ad pro
motionem ad magisteriū. * Sin- C
gulis autē annis vnus huiusmo-
di cursus inchoabitur, & alius
cum diuino auxilio absoluetur.

Theologiæ curriculum sex an
nis emetietur. In primis qua-
tuor ea omnia, quæ legi oporte-
bit, prælegentur; in duobus re-
liquis, præter repetitionē, actus
soliti ad gradum doctoratus ab
ijs, qui promouendi sunt, absol-
uentur. * Quarto quoque anno D
ordinariè cursus inchoabitur, &
sic libris prælegendis distribu-
tis, vt quolibet quatuor anno-
rum quiuis studiosus inchoare
possit; & quod reliquum est in-
cœpti quadriennij, & eius, quod
sequitur, quadriennij, vsque ad
illum terminum, vnde incœpe-
rat, audiendo, quatuor annis per
agere omnino cursum Theolo-
giæ possit.

In gradibus tā magisterij Ar- 4
tium, quàm doctoratus Theolo-
giæ tria obseruentur; Primùm,
nequis nisi diligenter * & publi E
cè exami-

cè examinatus (per personas designatas, quæ bene suum officium faciant) & idoneus ad prælegendum eandem Scientiam inuentus, promoueatur, siue ille de Societate sit, siue extra eam: Alterum, vt præcludatur ostium ambitioni, nullis locis certis eis, qui ad gradus promouentur, assignatis; quin potius honore se inuicem præuenire, nulla locorum differentia obseruata, curent: Tertium, vt quemadmodum gratis docet, ita & ad gradus Societas gratis promoueat, F & non nisi admodum exigui sumptus (licet voluntarij sint) externis permittantur: ne consuetudo vim legis tandem obtineat, & in ea parte temporis decursu excessus fiat. Videat etiam Rector, ne Magistris, vel vllis alijs de Societate sibi, aut Collegio pecuniam, aut dona quæuis ab vllo pro re quauis in ipsorum vtilitatem facta accipere permittat; quandoquidem præmium nostrum solus Christus Dominus iuxta nostrum Institutum futurus est; qui est merces nostra magna nimis.

nãdus videretur; habita à Generali, vel Prouinciali facultate, fieri poterit quod Rector ad maiorem Dei gloriam fore indicauerit.

F ¶ *Et sic non permittentur conuiuia, nec alij ludi, qui cum sumptibus non mediocribus fiunt, & ad finem nobis propositum inutiles sunt: nec pilei, aut chirothecæ, vel quid aliud detur.*

IN Ca-

DE

DE IIS, QVAE PERtinent ad bonos mores.

Cap. XVI.

Diligenter curetur, vt qui litteras discendi gratia ad Vniuersitates Societatis se conferũt, simul cum illis bonos ac Christianis dignos mores addiscant; ad quod multum iuuerit, *si omnes singulis saltem mensibus semel ad confessionis sacramẽtum accedẽt; si missam quotidie, concionẽ singulis diebus festis (cùm ea fiet) audient.' Ex Præceptoribus autem quisque hoc à suis discipulis præstari curabit. 1 A

Prælegetur etiam in Collegio, aliquo die cuiuscunque hebdomadæ, Christiana doctrina; & vt pueri eam ediscant, & recitent, omnesque etiam adultiores, si fieri potest, eandem sciant, curabitur. 2

Habebitur etiam singulis hebdomadis (vt de Collegiis est dictum) * ab aliquo ex Scholasticis declamatio de rebus, quæ audiẽtibus ædificationi sint, ' eosque 3 B

IN Caput XVI.

A ¶ *QVI facilè compelli possunt, compellantur ad id, quod de confessione, missa, concione, doctrina Christiana, & declamatione dicitur. Alijs amanter qui dẽ persuadere conuenit: sed ad id ne cogantur, nec, si id nõ præstiterint, à Scholis expellãtur; dum tamen nec dissoluti, nec alijs offendiculo esse videantur.*

B ¶ *Quamuis vt plurimùm ex prima Classe sit futurus, qui hanc declamationem dicet, siue ex Scholasticis Societatis, siue*

que ad augmentum in omni puritate ac virtute expetendum inuitent: vt non solùm stylus exerceatur; sed mores meliores reddantur. Omnes autem eos, qui latinè sciunt, huiusmodi declamationi interesse oportebit.

4 In scholis nec iuramenta, nec iniuriæ verbo vel facto illatæ; nec inhonestum aut dissolutum quid in externis ad scholas accedentibus permittatur. Feratur autem Præceptorum peculiaris intentio tam in lectionibus, cùm se occasio obtulerit, quàm extra eas ad eosdem ad obsequium & amorem Dei ac virtutum, quibus ei placere oportet, mouendos, & vt omnia sua studia ad hunc finem referant. Quod vt ad memoriam eis reducatur,

C * ante lectionis initium dicat aliquis breuem orationem ad id institutam, quam Præceptor, & discipuli omnes aperto capite attentè audient.

siue ex externis sit: posset tamen aliquando aliquis alius, qui Rectori videretur, eã conficere; vel quod alius confecerit, pronũciare. Quia tamen res erit publica; huiusmodi esse debebit, vt, à quocunq; pronuncietur, eo loco non indigna esse iudicetur.

C ¶ *Oratio vel eo modo dicenda est, vt deuotionem & ædificationem addat, vel non est dicenda; Sed præceptor signo crucis se muniat aperto capite, & incipiat.*

D ¶ *Si*

5 Propter eos, qui tam in diligentia suis studiis adhibenda, quàm in iis, quæ ad bonos mores pertinent, peccauerint; & cum quibus sola verba bona, & exhor-

& exhortationes non ſufficiunt, Corrector (qui de Societate non ſit) conſtituatur, qui pueros in timore contineat, & eos, quibus id opus erit, quique caſtigationis huiuſmodi erunt capaces, caſtiget. Cùm autem nec verba, nec Correctoris officium ſatis eſſet, & in aliquo emendatio non ſperaretur, aliiſque eſſe offendiculo videretur; * præſtat à ſcholis eum remouere, quàm, vbi parum ipſe proficit, & aliis nocet, retinere. Hoc autem iudicium Rectori Vniuerſitatis, ut omnia ad gloriam & ſeruitium Dei, ut par eſt, procedât, relinquetur. D

D ¶ *Si caſus aliquis accideret, vbi in remedium offendiculi præſtiti ſatis non eſſet, à Scholis expellere; videat Rector, quid præterea cõueniat prouidere: quamuis, quoadeius fieri poterit, in ſpiritu lenitatis, pace & charitate cum omnibus conſeruata, ſit agendum.*

DE OFFICIALIBVS, vel miniſtris Vniuerſitatis. Cap. XVII.

IN Caput XVII.

A ¶ *QVamuis hoc ita ſe habeat, tamen nec Lectores*

* CVRA vniuerſalis, vel ſuperintendentia & gubernatio Vniuerſitatis penes Rectorem erit; qui idem eſſe poterit qui in Collegio præcipuo Societatis præeſt, & iis præditus Dei donis, de quibus dictum eſt, vt poſſit A 1

possit commisso sibi officio dirigédi in litteris & moribus totam Vniuersitatem satisfacere. Eius electio ad Præpositum Generalem, vel alium, cui ille id commiserit (cuiusmodi esset Prouincialis, vel Visitator) spectabit; confirmatio vero semper erit Generalis. * Habebit autem Rector quatuor Consiliarios, vel Assistentes, qui in rebus ad ipsius officium pertinentibus vtplurimum possint eum iuuare, & cum quibus ipse, quæ sunt maioris momenti, conferat.

B

C * Erit & Cancellarius, * vir in litteris egregiè versatus, qui & zelo bono, & iudicio ad ea, quæ sunt ei committenda, polleat: cuius sit munus, generale Rectoris instrumentum esse ad studia bene ordinanda, & disputationes in actibus publicis dirigendas, & ad discernendum, an sufficiens doctrina sit eorum, qui ad actus & gradus (quos quidem ipsemet dabit) sunt admittendi.

Sit

res primarios, nec officiales (qualis est Cancellarius) inconsulto Prouinciali, vel Generali, si vicinior est, mutabit; si ille nō eidem id commisisset; cui vt res omnes perspectæ sint, curare debet.

B ¶ *Ex his Cōsiliarijs vnus posset Collateralis esse; si Præposito Generali id necessariū videretur: & si tam multi esse commodè nō possent, fiet, vt optimè poterit.*

C ¶ *Si satis esset Rector, ut præter suum, Cancellarij etiam munus obire posset; in eādem personam hæc duo officia possent conuenire.*

D ¶ *Quando*

3 Sit Secretarius ex eadem Societate, qui librum habeat, * vbi D omnium Scholasticorum, qui Scholas assiduè frequentant, nomina scribantur; quiq; eorum promissionem de obedientia Rectori præstanda, & Constitutionibus obseruandis (* quas ipsemet proponet) admittat; & si- E gillum Rectoris, & Vniuersitatis habeat: quæ tamen omnia sine vllis expensis Scholasticorum fient.

* Erit et Notarius, vt fidem F
4 publicam faciat de susceptis gradibus,

D ¶ *Quando vltra vnam hebdomadã assiduè scholas frequentant; inuitandi sunt ad nomina sua dãda, quæ in librum matriculæ referãtur: et legentur eisdem non omnes Constitutiones, sed quæ vnicuique sunt obseruandæ; & promissio ab eis, non autem iusiurãdũ, de obedientia & obseruatione propositarum Constitutionum exigetur. Si nollent aliqui promissione obligari, vel nomina in matriculam referenda dare; non ideo à Scholis excludendi sunt; dummodo pacificè & sine offendiculo in eis versentur: & sic eis significari poterit; addendo nihilominus, quòd cura magis peculiaris Scholasticorum, quorum nomina scripta in libro Vniuersitatis sunt, haberi solet.*

E ¶ *Quamuis postea quæ ab omnibus sunt obseruandæ, eo in loco, vbi publicè legi possint; quæ verò in quauis classe, in ea ipsa sunt affigendæ.*

F ¶ *Hic poterit aliquid vtilitatis ab externis, qui testimonium suorum graduum requirent, percipere: sit tamen quid moderatum; nihilque in Societatis vtilitatem redundet.*

redundet. Ad testimonium autem nostris reddendum litteræ patentes Rectorum satis erunt.

dibus, & aliis, quæ occurrent.
G * Sint & duo, uel tres Bidelli, ' unus ad facultatis linguarum, alter ad Artium, tertius ad Theologiæ functiones destinatus.
5 In has tres facultates Vniuersitas diuidetur; & in quauis earum sit Decanus, & duo alii Designati ex iis, qui melius res facultatis illius callent; qui à Rectore uocati posſint dicere, quid sentiāt ad suæ facultatis bonum conuenire: & siquid tale in mentem uenerit, dum inter se de huiusmodi rebus agunt, ad Rectorem, quamuis non uocentur, referent.
6 In rebus, quæ ad solam unam
H facultatem pertinent, * uocabit Rector, præter Cancellarium & suos Aſsistentes, ' Decanum etiā & Designatos illius facultatis: in iis, quæ ad omnes pertinent, Decani & Designati omnium uocentur. Et si Rectori uisum fuerit & alios de Societate, uel extra

G ¶ *Hi ex Societate non erunt: quia tamen non parū laboris sunt habituri; commodū stipendium accipient; & vnus eorū corrector esse poterit.*

H ¶ *Quamuis decisio rerum ex suffragijs horum non pendeat; ipsos tamen vocari & audiri cōuenit. Sentētiæ autem eorū, qui res melius intelligunt, eam, quā par est, rationem Rector habebit: Si tamen omnes alij aliter, quā ipse, sētirent: contra omniū sententiam ne agat; nisi prius rē cū Prouinciali cōtulerit.*

I ¶ *Hoc*

tra eam ad Congregationem uocare, facere id poterit; ut cùm omnium ſententias audierit, melius, quod conuenit, conſtituat.

* Erit Syndicus unus generalis, * qui tam de perſonis, quàm de rebus (de quibus uidebitur) Rectorem & Præpoſitum Prouincialem, & Generalem admoneat; qui quidem Syndicus uir magnæ fidelitatis & iudicij eſſe debebit. Præter hunc, ſuos habebit Syndicos particulares Rector; * vt quæ quauis in claſſe accidermt, quibus prouidere oporteat, ad ipſum referant. * Et ut ipſe de omnibus Præceptoribus, & alijs de Societate; ita & Collateralis, & Syndicus, & Cõſiliarij de ipſo, & de alijs * ſcribẽt ſemel

I K L

I ¶ *Hoc Syndici officium poſſet coniungi cum Collateralis, vel conſiliarij officio, ſi ſic videretur cõuenire; quod alius in vniuerſitate magis ad id idoneus, quàm aliquis eorum, non eſſet.*

K ¶ *Et quamuis Syndici nihil habeant, quod alicuius momenti ſit; ſingulis tamẽ diebus Sabbati ſaltem, ſe nihil habere Superiori referant.*

L ¶ *Mittantur huiuſmodi litteræ eo modo obſignatæ, vt nullus ſciat, quid alius ſcripſerit. Et cùm vellet Præpoſitus Generalis vel prouincialis pleniorem rerum notitiam: non tantùm Collateralis, Syndicus, & Conſultores de Rectore, deque omnibus alijs ſcribent; verùm etiam quiſque Magiſtrorum, & Scholaſticorum approbatorum, & Coadiutorum quoque formatorum ſcribet, quid de omnibus ac etiã de Rectore ſentiat. Et ne id nouum videa-*

semel singulis annis Præposito Generali, & bis Prouinciali, qui Generalem (si quid oportuerit) admonebit: vt in omnibus maiori cum circunspectione & cura præstandi quod quisque debet, procedatur.

8 De aliquibus insignijs, num eis Rector, Cancellarius, Bidelli, Doctores, & Magistri, vt in Vniuersitate cognoscantur, vel saltem in actibus publicis vti debeant, necne, & si vtantur, qualia M esse debeant, * considerationi Generalis tunc existētis, cùm aliqua Vniuersitas admittitur, relinquetur. Ille autem per se, vel per alium, expensis circunstantiis, quod iudicauerit ad maiorem Dei gloriam & obsequium, & bonum vniuersale fore (qui vnicus scopus in hac & in omnibus rebus nobis est) constituet.

uum videatur; tertio quoq; anno saltem hæc referri quasi ordinariè sic debeant.

M ¶ *Quamuis hoc ita se habeat; id tamen, quod in quouis loco conuenire ex insignijs huiusmodi videbitur, distinctè in cuiusque Vniuersitatis regulis constituetur.*

DECLA-

I QVINTA

QVINTA PARS

DE IIS, QVÆ AD ADMITTENDVM IN CORPVS Societatis pertinent.

DE ADMISSIONE, ET QVIS, & quando debeat admittere. Cap. I.

DECLARATIONES IN quintã Parte de ijs, quæ ad admittendum in corpus Societatis pertinent.

IN CAPVT I.

A ¶ *Societas, vt eius nomen latissimè accipitur, omnes eos, qui sub obedientia Præpositi Generalis viuunt, etiam Nouitios; & quicunque, cùm propositum viuendi & moriendi in Societate habeant, in probationibus versantur; vt in eã ad aliquem ex alijs gradibus, de quibus dicetur, admittantur,*

QVI in Societate, quantum satis est, probati fuerunt; & tandiu, vt vtrinque intelligi iam possit, num in eadem manere ad maius Dei obsequium & gloriam conueniat; * admitti debent, non, vt prius, ad probationem, sed modo magis interno, vt membra vnius ac eiusdem corporis Societatis. Huiusmodi autem sunt præcipue, qui ad professionem, vel in Coadiutores formatos admittuntur. Sed 1 A

Sed quia Scholaſtici approbati etiam modo quodam interiori, quàm admiſſi ad probationem, in corpus Societatis cooptantur; de eorum quoque admiſſione in hac quinta Parte dicetur, quid in Domino obſeruandum videatur.

tantur, complectitur.

Secundo modo, qui minus latè patet, Societas cum Profeſſis et Coadiutoribus formatis, etiam Scholaſticos approbatos continet. Ex his enim tribus partibus, ſeu membris, Societatis corpus conſtat.

2 Primo quidem facultas admittendi in corpus Societatis eos, qui admittendi erunt, penes eius caput erit; vt ratio poſtulat. Sed quia Præpoſitus Generalis tam variis locis intereſſe non poteſt; * alijs

Tertio modo & magis proprio Profeſſos & Coadiutores formatos duntaxat continet: & ſic accipiendus eſt in Societatem ingreſſus, quem Scholaſtici promittunt; ſcilicet, vt inter Profeſſos, vel Coadiutores formatos illius numerentur.

Quarta huius nominis Societatis acceptio & maximè propria Profeſſos duntaxat continet; non quòd eius corpus alia membra non habeat, ſed quòd hi ſint in Societate præcipui, & ex quibus aliqui, vt inferius dicetur, ſuffragium actiuum et paſſiuum habent in electione Præpoſiti Generalis, &cæt.

Quocunque ex his quatuor modis aliquis in Societate ſit, capax eſt communicationis gratiarum ſpiritualium, quas in ea Præpoſitus Generalis ſecundum conceſſionem ſedis Apoſtolicæ ad maiorem Dei gloriam po-

test concedere. Cæterũ de primo admittendi modo, cũ idem sit, atque ad probationẽ admittere, in prima Parte dictum est; Et de admissione in tribus alijs modis in hac quinta Parte agetur.

B ¶ *Alij, quibus ordinariè magis, & absolutè communicabitur, Præpositi Prouinciales erunt. Quibusdã tamen Præpositis localibus, vel Rectoribus, et alijs Visitatoribus, aut personis insignibus poterit Præpositus Generalis hãc authoritatem communicare; immo & alicui, qui de Societate non esset, aliquo in casu, vt Episcopo alicui, vel personæ in dignitate ecclesiastica constitutæ; cùm nullus ex Professis eiusdem Societatis eo in loco, vbi aliquis ita est admittendus, inueniretur.*

C ¶ *Quamuis hoc ita se habeat; tamen vt prorogari, ita & contrahi hoc spatium quibusdam in casibus, ex causis*

* aliis de Societate eam partem B huius facultatis, quæ ad totiús corporis huius bonum facere videbitur, poterit communicare.

Tempus ad admittẽdum modo superius dicto, in vniuersum loquendo, * vltra biennium esse C oportebit; Sed si quis antequàm ad studia mitteretur, vel in eisdẽ diu probatus fuisset, post illa absoluta, si ad professionem est admittendus, integrum adhuc probationis annum habebit; vt adhuc magis perspectus sit antequàm eam emittat. Et prorogari hoc tẽpus poterit (vt in Examine dictum est) cum Societas, vel qui ab ea hãc in Domino curã habet, plenius sibi satisfieri desideraret.

QVALES

causis, tamen non leuis momenti iudicio Præpositi Generalis (cuius erit dispensandi ius) licebit: rarò tamen id fiet.

QVALES ESSE DEBEANT, qui admittendi sunt.

Cap. II.

1 CVM nullo ex his modis admitti debeat, nisi qui idoneus in Domino fuerit existimatus; illi ad professionem idonei habebuntur, quorum vita diuturnis ac diligentibus probationibus
A * à Præposito Generali (ad quem referent particulares Præpositi, vel alij, quorum testimonium Generalis requiret) perspecta valde & approbata fuerit. * Ad hoc autem conferet illis, qui ad studia missi fuerunt, absoluta iam ea cura & diligentia, quæ ad excolendum

IN CAPVT II.

A § QVAMuis in remotissimis regionibus (cuiusmodi sunt Indiæ) possit Præpositus Generalis iudicio Prouincialis relinquere, non expectata hinc approbatione (quæ non, nisi per multos annos, eo perueniret) nũ aliquis ad professionem admitti debeat, nec ne: in locis tamen, ex quibus maior potest haberi cõmunicatio, non facilè vlli Prouinciali facultatem admittẽdi ad professionem committet; nisi prius ipse certior factus ad eos, qui ei videbũtur in Domino, ad professionem admittendos particulariter consensum præstiterit.

colendum intellectū adhibita fuerit, vltimæ probationis tēpore in ſchola affectus diligentiùs ſe exercere, & in rebus ſpiritualibus, [redacted] quæ ad profectum in humilitate & abnegatione vniuerſi amoris ſenſualis, voluntatis & iudicij proprij, & ad maiorem cognitionem & amorem Dei conferunt, inſiſtere; vt cùm in ſeipſis profecerint, melius ad profectum ſpiritus alios ad gloriam Dei & Domini noſtri iuuent.

Doctrina etiam in huiuſmodi ſufficiens eſſe debebit, præter humaniores litteras, & Artes liberales, in Theologia Scholaſtica & ſacris litteris. Et quamuis aliqui breuiori tēpore non minorem progreſſum, quàm alij longiori, facere poſſent; nihilominus, vt communis aliqua menſura ſumatur, ſpatium aliquod temporis præſcribetur, & hoc erit, * quadriennium integrum poſt Artium liberalium & Philoſophiæ ſtudia in Theologia expleuiſſe. Vt ergo ad 2

B ¶ *Quamuis vt plurimùm hæc mē ſura ſtudij quatuor annorum in ſacra Theologia (præter litterarum humaniorum & artium ſtudia, & examinationem dictam, vt, quem progreſſum in ea doctrina fecerint, videri poſſit) ſit obſeruanda: nihilominus tamen qui in iure Canonico doctrinam ſufficientem, vel alia egregia Dei dona haberet, ex quibus quod ſtudio Theologiæ deeſt, compenſari poſſet; ſine eo ad profeſſionem trium & aliqui viri inſignes etiam ad quatuor votorum (quamuis hoc extendi non debeat) admitti poſſent. Horum dono-* B

go ad professionem quis admittatur, in ea facultate hoc tempus se exercuisse, & quidem ad gloriam Dei satis in ea profecisse cōuenit; & in profectus huiusmodi testimoniū quisque ante professionem Assertiones Logices, Philosophiæ, & Theologiæ Scholasticæ tuebitur. Quatuor autem ad argumentandum, & iudicandum de eorum doctrina, an sit quanta oportet, prout iuxta veritatē syncerè senserint, deligātur. Quòd si doctrina ea præditi esse, quæ satis sit, non inuenientur; conducibilius erit, vt, donec eam consequantur, expectent: vt illos etiam expectare oportebit, qui in abnegatione sui ipsorum & virtutibus Religioso dignis testimonium, quod par esset, nondum omnino haberent.

C 3 Præter hos, * nonnulli ad triū votorum solemnium tantū professionem admitti possent, raro tamen

rum donorum iudicium Præposito Generali tantùm, vel sicui peculiari præscripto id ille committeret, vt quod foret ad maiorem Dei gloriā, faceret, relinquetur. 5. … 1. 3

C *Qui ad professionem triū votorum solemnium admittuntur, ordinarie sufficientiā, quæ saltem ad Cōfessarij munus bene obeundum satis sit, habeant oportet; vel certè dona Dei aliqua rara, quæ id cōpensare videātur, ita, vt Præpositus Generalis, vel alius, cui suas vices ad hoc ille speciali commissione concederet, ad maius Dei obsequium, & Societatis bonum sic conuenire iudicaret. Et hi vt plurimum homines erunt, qui, propterea quòd* 5. ex. c. 4. v. 43. ex c. 1. 9. r c. 3. n. 1

bene meriti sint, & valde deuoti, quãuis minori doctrina, ac concionãdi aptitudine prædití, quàm nostrũ Institutum in Professis requirat, admittẽdi esse in Domino videbuntur.

IN CA-

tamen, & non sine causis peculiaribus alicuius momenti: & hos septem annos in Societate notos fuisse, & non mediocrem sui talẽri, ac virtutum satisfactionem ad gloriam Dei præbuisse in ea oportebit.

4 Vt quis etiam in Coadiutorem formatum admittatur, oportet Societati esse satisfactum de eius vita, deque bono exemplo ac talento ad iuuandam vel cum litteris in rebus spiritualibus, vel sine illis in exterioribus, prout cuique diuina bonitas dona sua communicauerit. Hoc ipsum autem metiatur oportet Præpositi Generalis prudentia; nisi alicui ex particularibus, cui multum in Domino confideret, id committendum videretur.

5 Vt aliqui admittantur in Scholasticos approbatos; quadam proportione seruatã, eadem requiruntur; & id peculiari quadam ratione: vt ex eorum ingenio speretur, eos in litteris profecturos Præpositi Generalis iudicio, vel eius, cui hoc munus ille commiserit, confidendo prudentiæ ac probitati à Deo ipsi donatæ.

DE

DE MODO ADMITTENDI AD PROFESSIONEM.

Cap. III.

1 QVANDO aliqui, peracto probationis tempore, & experimentis, ac alijs, quæ in Examine continentur, confectis, ad professionem admittendi fuerint; cùm Societati, vel eius Præposito Generali plenè ſit in Domino ſatisfactum, profeſſio hoc modo, qui ſequitur, emittetur.

2 In primis Præpoſitus Generalis, vel qui accepta ab eo facultate, ad profeſſionem admittet, A * poſtquàm publicè miſſæ ſacrificium obtulerit in eccleſia corã domeſticis & alijs externis, qui interfuerint, ' cum ſanctiſſimo Sacramẽto Euchariſtiæ ad eum, qui profeſſionem eſt emiſſurus, ſe conuertat: Ille autem abſoluta generali cõfeſſione, & verbis, quæ ante communionem dici ſolent, voce alta Votum ſuum ſcriptum

IN CAPVT III.

A ¶ P*Articularia quæ hic, & inferius attinguntur, decent quidẽ, &, cùm fieri poteſt, obſeruanda ſunt; non tamen, vt neceſſaria. Fieri enim poſſet, vt ſacerdos non eſſet, vel miſſam celebrare nõ poſſet, qui ex ordinatione Præpoſiti Generalis profeſſionem admittit. Illud autem eſſentiale eſt, vt publicè votum legatur coram ijs de Societate & externis, qui adfuerint, atq; vt tanquam ſolemne & emittatur, & admittatur.*

B ¶ *Promiſſio*

ptum (quod aliquot ante dies considerauerit oportet) leget; cuius formula hæc est.

EGO .N. professionem facio, & promitto omnipotenti Deo coram eius Virgine matre, & vniuersa cœlesti curia, ac omnibus circunstantibus, & tibi Patri Reuerendo Præposito Generali Societatis IESV locum Dei tenenti, & successoribus tuis; vel, tibi Reuerendo Patri vice Præpositi Generalis Societatis IESV & successorum eius, locum Dei tenenti; perpetuam Paupertatem, Castitatem, & Obedientiam, & secundum eam, * peculiarem curam circa puerorum eruditionem, iuxta formam viuendi in litteris Apostolicis Societatis IESV, & in eius Constitutionibus contentam. B

B ¶ *Promissio docendorum puerorum, ac rudium hominum iuxta litteras Apostolicas, & Constitutiones, non inducit aliam*

* Insuper

obligationem, quàm reliqua spiritualia exercitia, quæ ad auxilium proximorum adhibentur; cuiusmodi sunt confessiones, & prædicationes, et cæt. in quibus quisque se debet occupare iuxta rationem obedientiæ suorum Superiorum. Quòd autem de pueris docendis in voto fit mētio; ea de causa fit, vt sancta hæc exercitatio peculiari modo sit commendata, & deuotius curetur propter singulare obsequium, quod Deo per eā in animarum auxilio exhibetur, & quia facilius obliuioni tradi poterat, & in desuetudinem abire, quàm alia magis speciosa, cuiusmodi est prædicatio, & cæt.

C ¶ *Tota*

C * Insuper promitto speciale Obedientiam summo Pontifici circa missiones; prout in eisdem litteris Apostolicis, & Constitutionibus continetur. Romæ, vel alibi, tali die, mense, & anno, & in tali ecclesia.

4 Post hæc sumet sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum. Quibus peractis, in libro, quem adhoc habebit Societas, eius nomen, qui professionem emisit, & illius, in cuius manibus emisit, adnotato die, mēse, & anno, scribetur; & eius Votū scriptū asseruabuntur; vt omnia semper constare possint, ad Dei gloriam.

C ¶ *Tota intentio quarti huius voti obediēdi sūmo Pontifici fuit & est circa missiones; & sic intelligi oportet litteras Apostolicas, vbi de hac obedientia loquūtur; In omnibus, quæ iusserit summus Pontifex, et quòcunque miserit, et cæt.*

IN CA-

5 Aliqui, qui ad professionem trium votorum solemnium duntaxat admittētur, in ecclesia, ac coram domesticis & externis, qui aderunt, antequàm sanctissimum Christi corpus accipiāt, ex scripto suum votum iuxta formulam sequentem legent.

6 EGO .N. Professionem facio, & promitto omnipotenti Deo coram eius Virgine Matre, & vniuersa cœlesti curia, ac omnibus circunstantibus, & tibi Reuerendo Patri Præposito Generali Societatis IESV locum Dei tenenti, ac successoribus tuis; vel, tibi Reuerendo Patri vice Præpositi Generalis Societatis IESV, & successorum eius, locum Dei tenenti;

tenenti; perpetuam Paupertatẽ, Castitatem, & Obedientiam, & secundum eam, peculiarem curam circa puerorum eruditionem, iuxta formam viuendi in litteris Apostolicis Societatis IESV, & in eius Constitutionibus contentam; Romæ, vel alibi, tali die, mense, & anno; & in tali Ecclesia. Deindè sequetur Communio, & reliqua superius dicta.

DE ADMITTENDIS Coadiutoribus formatis, & Scholasticis. Cap. IIII.

QVI in Coadiutores formatos spirituales cum simplicibus votis, & non solemnibus admittuntur, in Ecclesia, vel sacello Domus, aut alio decẽti loco coram domesticis & externis, qui aderunt, * in manibus eius, qui admissurus sit, votum suum emittent in hac formula, quæ sequitur, id legentes; EGO A

IN CAPVT IIII.

¶ A *IN manibus fieri vota dicuntur, quando emittuntur coram aliquo; qui, cùm ad id habeat potestatem, ea admittit. Et quamuis multi adessent, cùm huiusmodi vota fiunt; non ideo tamẽ mutant naturam simplicium; quandoquidem intentio emittentis & admittentis iuxta traditàm à sede Apostolica facultatem hæc est, vt nec emittantur, nec admittantur vt solemnia. Ad prudentiam autem admittentis pertinebit consecuturæ ædificationis rationem habere; & sic*

a EGO .N. promitto omnipotenti Deo coram eius Virgine matre, & tota cœlesti curia, & tibi R. Patri Præposito Generali Societatis IESV locum Dei tenenti, & successoribus tuis; vel, tibi R. Patri vice Præpositi Generalis Societatis IESV*, & successorum eius, locum Dei tenenti; perpetuam Paupertatem, Castitatem, & Obedientiam, & secundum eam, peculiarem curam circa puerorum eruditionem,
B * iuxta modum in litteris Apostolicis, & Constitutionibus dictæ Societatis expressum. Romæ, vel alibi, in tali loco, die, mense, & anno &cæt. Demum sumat sanctissimum Christi corpus; & fient, quæ de Professis dicta sunt.

* Formula

& sic curabit, vt plures, vel paucio res intersint. Cæterum eadem erit formula, qua Coadiutores temporales, & spirituales vtetur; & vtraq; in exterioribus persimilis erit ei, qua Professi vtuntur.

B ¶ *Quod dicitur, iuxa Bullas, & Constitutiones; intelligendum est, quòd Coadiutores emittunt huiusmodi simplicia vota cum tacita quadam, quod ad perpetuitatem attinet, conditione, quæ hæc est; Si Societas eos tenere volet. Quamuis enim illi, quod in ipsis est, se obligent in perpetuum, suæ deuotionis & stabilitatis gratia: liberum tamen erit Societati eos dimittere; vt in secunda Parte dicitur: quod si accideret; tunc illi liberi ab omnium votorum obligatione manent.*

C ¶ Si

* Formula ad Coadiutores in rebus tẽporalibus admittendos C 3
eadẽ erit,' clauſula illa de puerorũm inſtitutione ſolùm remota.

Qui, peracta ſua priori probatione & experimentis per bienniũ, in Scholaſticos approbatos admittuntur, coram aliquibus domeſticis, * quamuis non in manibus cuiuſquam, vota ſua emittent' ad hunc modum. D

Omnipotẽs ſempiterne Deus, EGO .N. licet vndecunque diuino tuo conſpectu indigniſſimus, fretus tamen pietate ac miſericordia tua infinita, & impulſus tibi ſeruiẽdi deſiderio voueo corã ſacratiſſima Virgine Maria, & curia tua cœleſti vniuerſa, diuinæ Maieſtati tuæ Paupertatẽ, Caſtitatem, & Obedientiam perpetuam in Societate IESV; 4
* & promitto eandem Societatẽ me ingreſſurum,' vt vitam in ea perpetuò degam; omnia intelligendo E

C ¶ Si homines eſſent, qui latinam linguam non intelligerent, quales aliqui Coadiutores tẽporales erunt; votum in vernaculã linguã vertetur; & legant ipſi, vel præeat alius legẽdo uerba, quę mox ipſimet, eum inſequendo, pronunciabunt.

D ¶ Vt hoc votum ſoli Deo offertur, & non homini: ita nemo id admittit. Propterea in nullius manibus fieri dicitur: et cõditio illa tacita, quæ ineſſe dicta eſt in voto Coadiutorum, quod ad perpetuitatem attinet, etiam in hoc eſt intelligenda, ſcilicet; Si Societas eos tenere volet.

E ¶ Promiſſio ingrediendi Societatem, vt declaratum eſt ini-

gendo iuxta ipsius Societatis Cõstitutiones. A tua ergo immensa bonitate & clementia per IESV Christi sanguinem peto suppliciter, vt hoc holocaustũ in odorem suauitatis admittere digneris; &, vt largitus es ad hoc desiderandum & offerendum, sic etiam ad explendum, gratiam vberem largiaris. Romæ, vel alibi, tali loco, die, mense, & anno. Post hæc perinde, vt alij, sanctissimũ Christi corpus sument; & reliqua, quæ superius dicta sunt, peragentur.

5 Postquàm aliquis in corpus Societatis cooptatus fuerit in ali-
F quo gradu, * ad alium progredi curare non debet: sed in suo perfici, ' & obsequio Dei & gloriæ sese impendere, ac Superiori, qui scilicet Christi Domini nostri vices gerit, curam aliorum omnium relinquere.

6 Qui in domibus versantur, post biennium vota eadem emittere, quæ Scholastici, & Christo Domino nostro se obstringere debent; & id, quamuis studijs applicandi non videantur, nec expedire, vt tam citò in Coadiutores formatos, vel Professos admittantur, existimetur. Quòd siquis propria impulsus deuotione

est initio huius partis, est de uotis Professorum solemnibus, vel Coadiutorum formatorum, prout Præposito ad maius Dei obsequium fore vi debitur, emittẽdis.

F ¶ *Proponere quæ in animo versantur, quæque occurrunt, licitũ est: nihilominus, vt in Examine dicitur, omnino paratum esse oportebit, vt id melius esse existimet, quod Superiori suo melius videbitur.*

G ¶ *Etiam*

deuotione ante id tempus biennij vellet votis se Deo offerre; eãdem formulam sequi poterit; & * vno voti sui scripti exemplo tra G
dito Superiori, ' alterum penes se retineat; vt quid Deo ac Domino nostro obtulerit, recordetur. Et ad hoc ipsum, simulque ad deuotionem augendam conferet, * statutis quibusdã tempo- H
ribus, quæ congrua videbuntur, vota sua renouare. ' Quod quidem non est, obligatione noua se obstringere, sed eius, qua obstricti sunt in Domino, recordari, atque eandem confirmare.

SEXTA

G ¶ *Etiam in libro aliquo horum memoria (sicut & aliorum) honestas ob causas debet asseruari.*

H ¶ *Quod ad Scholasticos attinet; iam in quarta Parte dictum est, quibus temporibus sua vota renouare debeant. Eadem erit ratio eorum, qui in Domibus habitant, et vota emiserũt. In duobus enim festis solemnibus singulis annis ea renouare debent, & in aliquo alio, si Superiori videretur expedire: non in cuiusquam manibus, sed vnoquoque suum votum legente coram sanctissimo Sacramento, reliquis, vel nonnullis de Societate præsentibus; vt magis ad deuotionem obseruandi quod Deo ac Domino nostro promiserunt, magisque præ oculis habendum id, quod ex obligatione debent eidem Domino, excitentur.*

DECLA-

SEXTA PARS

DE IIS, QVI ADMISSI, ET IN CORPVS SOCIETATIS COOPTATI SVNT, QVOD AD IPSORUM PERSONAS ATTINET.

DE IIS, QVÆ AD OBEDIENTIAM PERTINENT. Cap. I.

1
T ILLI, qui iam ad professionem, vel in Coadiutores formatos admissi sunt, vberiori cum fructu iuxta nostrum Institutum diuino seruitio, & proximorum auxiliis se impendant; aliqua in seipsis obseruare debent; quorum præcipua licet ad ea vota, quæ Deo & Creatori nostro iuxta litteras Apostolicas obtulerunt, reducantur; de illis tamen, vt magis & declarentur, & commendentur, in hac sexta Parte dicetur. Et quoniam quæ ad votum Castitatis pertinēt, interpretatione non indigent; cum constet, quàm sit perfectè obseruanda, nempe enitendo Angelicam puritatem imitari & corporis, & mentis nostræ munditia: His suppositis, de sancta Obediētia dicetur; quam quidem omnes plurimum obseruare, & in ea excellere studeant; nec solum in rebus obligatorijs, sed etiam in alijs; licet nihil aliud, quàm si-

gnum voluntatis Superioris sine vllo expresso præcepto, videretur. Versari autem debet ob oculos Deus Creator ac Dominus noster, propter quem homini obedientia præstatur: &, vt in spiritu amoris, & non cum perturbatione timoris procedatur, curãdum est; ita, vt omnes constanti animo incumbamus, vt nihil perfectionis, quod diuina gratia consequi possimus, * in absoluta omnium Constitutionum obseruatione, nostrique Instituti peculiari ratione adimplenda prætermittamus: & exactissimè omnes neruos virium nostrarum ad hãc virtutem Obedientiæ in primis Summo Pontifici, deinde Superioribus Societatis exhibendam intendamus; ita, * vt omnibus in rebus, ad quas potest cum charitate se Obedientia extendere, * ad eius vocem perinde, ac si à Christo Domino egrederetur (quandoquidem ipsius loco, ac pro ipsius amore & reuerentia obedientiam præstamus) quàm promptissimi simus, re quauis, atque adeo littera à nobis inchoata nec dum perfecta studio celeriter A B

DECLARATIONES IN Sextam Partem.

IN CAPVT I.

A ¶ *HÆ primæ Declarationes, quæ simul cum Constitutionibus promulgantur, eandem, quam illæ, authoritatem habent; et ita in vtrarumque obseruatione eandem curam adhiberi oportet.*

B ¶ *Huiusmodi sunt illæ omnes, in quibus nullum manifestum est peccatum.*

C ¶ *Obe-*

leriter obediendi relicta; ad eum scopum vires omnes ac intentionem in Domino conuertendo; C * vt sancta Obedientia tum in executione, tum in voluntate, tum in intellectu sit in nobis semper omni ex parte perfecta; cum magna celeritate, spirituali gaudio, & perseuerantia, quidquid nobis iniũctum fuerit, obeundo; omnia iusta esse, nobis persuadẽdo; omnem sententiam ac iudicium nostrum contrarium cœca quadam obedientia abnegando; & id quidem in omnibus, quæ à Superiore disponuntur, vbi definiri non possit (quemadmodũ dictum est) aliquod peccati genus intercedere. Et sibi quisque persuadeat, quòd qui sub Obedientia viuunt, se ferri ac regi à diuina Prouidentia per Superiores suos, sinere debent, perinde, ac si cadauer essent; quod quoquòuersus ferri, & quacunque ratione tractari se sinit; vel similiter, atque senis baculus, qui, vbicunque, & quacunque in re velit eo vti, qui eum manu tenet, ei inseruit. Sic enim obediens rem quamcumque, cui eum Superior ad

C. ¶ *Obedientia, quod ad executionem attinet, tunc præstatur, cùm res iussa completur; quod ad voluntatem; cum ille, qui obedit, id ipsum vult, quod qui iubet: quod ad intellectum; cùm id ipsum sentit, quod ille; & quod iubetur, bene iuberi existimat: & est imperfecta ea obedientia, in qua præter executionẽ non est hæc eiusdem uoluntatis & sententiæ inter eum, qui iubet, & qui obedit, consensio.*

IN C.A-

auxilium totius corporis religionis velit impedire; cum animi hilaritate debet exequi, pro certo habens, quòd ea ratione potius, quam re alia quauis, quam præſtare poſſit propriá voluntatẽ ac iudicium diuerſum ſectando, diuinæ uoluntati reſpondebit.

Omnibus itidem maxime commendatum ſit, 2
ut multum reuerentiæ (& præcipuè in interiori homine) ſuis Superioribus exhibeant, IESVM CHRISTVM in eiſdem conſiderent, ac reuereantur, eoſdem ex animo ut patres in eodem diligant; ac ſic in ſpiritu charitatis in omnibus procedant, ut nihil ex externis uel internis eos celent; quin potius, ut omnia prorſus intelligant, quò melius in uia ſalutis & perfectionis ſe dirigant, optare debent. Et ea de cauſa omnes tam Profeſſi, quàm formati Coadiutores ſemel ſingulis annis (& quoties præterea ſuperiori viſum fuerit) ad ſuas conſcientias in confeſſione, vel ſecretò, vel alia ratione eidem aperiendas propter magnam eius rei vtilitatẽ (vt in Examine dictum eſt) parati eſſe debebunt; tum etiam ad confeſſionem generalem, quæ ab vltima generali inchoetur, ei, quem Superior ſibi ſubſtituerit, faciendam.

Deferant omnes ad Superiorem ſuum res, quæ 3
eis expetendæ occurrerint: nec priuatus quiſpiam directè, vel indirectè ſine eius facultate, & approbatione, à Summo Pontifice, nec ab alio extra Societatem gratiam vllam in ſuum priuatum, vel alterius vſum petat, aut petendam curet: ſibique

perſuadeat,

persuadeat, si per Superiorem suum, vel cum eius consensu, quod optat, non obtinuerit, ne id quidem ad diuinum seruitium sibi conuenire; &, si conuenit, cum Superioris consensu, vt qui Christi Domini nostri locum erga ipsum tenet, id se consecuturum.

DE IIS, QVÆ AD Paupertatem, quæque eam consequuntur, pertinent. Cap. II.

1 PAVPERTAS, vt murus Religionis firmus, diligenda & in sua puritate conseruanda est; quantum diuina gratia aspirãte fieri poterit. Et quia humanæ naturæ hostis ad hoc propugnaculum ac refugium debilitandum (quod Deus Dominus noster Religionibus inspirauit contra illum, aliosq; religiosæ perfectionis aduersarios) eniti solet, ea, quæ à primis Fundatoribus bene ordinata fuerant, immutare; per declarationes, vel innouationes, primo illorum spiritui minimè consentaneas: vt quod in nobis situm fuerit, hac parte Societati prospiciamus: Quicunq; in ea professionem emiserint, A se ad innouationem Constitutionum in ijs, quæ ad Paupertatem pertinẽt, nihil facturos promittant; nisi aliquo modo pro rerum

IN CAP. II.

A *Innouari, quod ad paupertatem attinet, est relaxari ad red-*

ad redditus, vel possessionem vllã in propriũ vsum, uel ad sacristiam, vel ad fabricam, uel ad aliquem alium finem præter id, quod ad Collegia, & Domos probationum attinet, admittẽdum. Et ne in re, quæ tantum habet momenti, Constitutiones mutẽtur; post emissam professionem vnusquisque Professi *promittat coram Præposito Generali, & ijs, qui apud eum erunt; offeratque in conspectu Creatoris & Domini nostri, quòd nunquam assentietur, ~~vel quidquam aget~~ ad immutandum quod ad Paupertatem in Constitutionibus pertinet; nec in conuentu totius Societatis congregatæ, nec per seipsum vlla ratione id curando.*

rerum occurrẽtium ratione, eam in Domino magis restringẽdam iudicarent.

2 In Domibus, vel Ecclesijs, quæ à Societate ad auxilium animarum admittentur, * redditus nulli, ne sacristiæ quidem, aut fabricæ applicati haberi possint: sed neq; vlla alia ratione, ita, vt penes Societatem eorum sit vlla dispẽsatio: sed in solo Deo, cui per ipsius gratiã ea inseruit, fiducia cõstituatur; sine redditibus vllis ipsum nobis prospecturũ de rebus omnibus cõuenientibus ad ipsius maiorem laudẽ & gloriã. B

B ¶ *Si aliquis ex Fundatoribus Domorũ vel Ecclesiarũ vellet redditus aliquos ad fabricæ usum relinquere; dũmodo nec dispositio eorũ ad Societatẽ pertineat, nec sit, unde ei cõpetat actio in illos (quãuis id illi curæ esset, vt is, cui tale munus cõmissum est, suum officiũ faceret) et sic in rebus similibus; nõ esset id à paupertate Societatis alienũ.*

C ¶ In

C * Professi viuant ex eleemosynis, in Domibus, cùm aliquò nō mittuntur: nec officium Rectorum ordinariū in Collegijs, vel Vniuersitatibus Societatis habeant (nisi ipsarum necessitas, vel magna vtilitas id exigeret)

D * nec redditibus eorum in Domibus vtantur.

Coad-

C ¶ *In Collegijs Professos non habitare; intelligitur, diu in eis manendo: quamuis, dum aliò iter faciūt, diē aliquem, vel tempus congruum in eis manere possint: habitare autem diu etiam possent, cùm necessariū aut cōueniens ad ipsius Collegij, vel Vniuersitatis bonum id esset; ut si ad gubernationem studiorum essent necessarij; vel si legerent, aut in spiritualibus exercitijs confessionum & concionum, ad Scholasticos, qui id præstare deberent, subleuandos, vel ad id demum, quod ipsi non possunt, præstandum, occuparentur; vel si ad visitanda & dirigenda huiusmodi Collegia, vel Vniuersitates mitterentur: quando etiam necessarium aut conueniens ad vniuersale bonum id videretur; vt si aliquis cum expressa facultate Præpositi Generalis scribendi gratia per tempus aliquod, se eò reciperet.*

D ¶ *Res minimæ ducuntur pro nihilo; et ita ad scrupulos eximendos declaratur vbi Rector eum, qui iter per ipsius Collegium haberet, ac viatico egeret, viatico aliquo, ac eleemosyna prosequeretur, recipi eam posse. Quòd autem Collegia suppleant aliquos sumptus, quos si ipsa non facerent, factura essent domus, si possent; vt vestitum & viaticum eis, qui ad Collegia ex domibus mit-*

ticulari nec in cõmuni Domus vel Ecclesiæ Societatis, præterquam quod ad habitationem, vel vſum neceſſarium eis, aut valde conueniens fuerit; cuiuſmodi duceretur; ſi in vſum conualeſcentium, vel eorum qui, vt rebus ſpiritualibus vacent, ſe ab hominum frequentia recipiunt, locus aliquis à communi habitatione ſeparatus, qui aere ſalubriori, & alijs commodis polleret, admitteretur; & tunc huiuſmodi ille ſit, vt nec alijs locetur,
F * nec fructus, qui reddituum loco eſſe poſsint, habeat.'

6 Quamuis ad bona & ſancta opera, & maximè perpetuo duratura incitare laudabile ſit; ob maiorem

tur, cùm res illa ſtabilis neceſſaria non eſt ad Domus vſum, vt aliqua ex ſuperius memoratis. Aliarum rerum mobilium, vt pecuniarum, vel librorum, vel earum, quæ ad victũ & veſtitum pertineant, poteſt in cõmuni Societas proprietatẽ ad vſum ſuum habere.

F ¶ *Huiuſmodi eſſent, ſi vini, vel olei, vel tritici prouentũ dictæ poſſeſsiones ferrent; vel ſi fructus, & olera ex hortis venderentur; quorum nihil licebit. Quamuis fructibus, aut parte ipſorum ad commodum domus ſuæ vti poſsint: ſi tamen Societas colonum aliquem, vel ſecularem hominẽ haberet, qui hortis vel agris, quos dictæ Domus habent, præeſſet; non eſſet etiam ei prohibendum, ne ad priuatam ſuam vtilitatẽ, quod videretur conuenire, ex dictis, faceret: dummodo tunc nec ad Domos nec ad particulares perſonas Societatis vtilitas interim vlla perueniret.*

G ¶ *Quamuis*

maiorem tamen ædificationem nullus de Societate debet, nec poteſt quemquam ad eleemoſynas perpetuas Domibus vel Eccleſiis eiuſdem Societatis relinquendas incitare: & ſi aliqui ſponte ſua eas relinquerent; nullum ius ciuile ad eas petendas in iudicio adquiratur. Sed, cùm ad id charitas propter Deum eos mouerit, tunc eas elargiantur.

7 Omnes, qui ſub obedientia ſunt Societatis, * meminerint ſe gratis dare debere, quæ gratis acceperunt, nec poſtulando, nec admittendo ſtipendium, vel eleemoſynas vllas, quibus Miſſæ, vel confeſſiones, vel prædicationes, vel lectiones, vel viſitationes, vel quoduis aliud officium ex ijs, quæ Societas iuxta noſtrum Inſtitutum exercere poteſt, compenſari videatur: vt ſic maiori cum libertate poſsit & proximorum ædificatione, in diuino ſeruitio procedere. G

8 Vt omnis auaritiæ ſpecies euitetur, præcipue in pijs miniſterijs, quibus ad animarũ auxilium Societas vtitur; nulla ſit in Eccleſia arca, in quã eleemoſynæ ab ijs, qui ad cõciones, miſſas, vel confeſsiones, & reliqua ſpiritualia ad eam conueniunt, conijci

G ¶ *Quamuis quicunque voluerint, Domum vel Eccleſiam eleemoſynis iuuare poſſint (ſiue in ſpiritualibus ipſi ab ea iuuẽtur, ſiue non) tamẽ nõ debet quidquam accipi tanquam ſtipẽdium, vel eleemoſyna pro iis, quæ ob ſolum Chriſti domini noſtri obſequium eis communicantur; ita, ut hoc detur, aut accipiatur pro illo.*

H ¶ *Intel-*

conijci solent.

9 Eadem de causa munuscula, quæ Magnatibus ad res maiores ab ipsis obtinendas offerri solent, ne offerantur; nec huiusmodi primarios viros inuisere nostri consuescant, nisi sancto studio piorum operum ducerentur; vel quando intima beneuolentia in Domino tam essent coniuncti, ut huiusmodi officium aliquoties eis deberi videretur.

10 Parati sint ad mendicandum ostiatim, quando uel obedientia, uel necessitas id exiget. Et sit vnus, vel plures ad eleemosynas petendas, quibus personæ Societatis sustententur, destinati; quas eleemosynas simpliciter amore Domini nostri petent.

H * Vt nihil proprium domi teneri, ita nec foris apud alios potest. Et quisque ijs, quæ de communi data fuerint ad vsum suũ necessarium aut conuenientem, resecatis superfluis, sit contentus.

11

Quo

H ¶ *Intelligendum est hoc absolute de Professis, & Coadiutoribus formatis. Cæterum in Scholasticis, & alijs, qui tempus probationis nondum expleuerunt, hoc intelligi debet de rebus ijs, quæ in præsentia subsint eius dispositioni. Nihil enim horum habere debent, nisi conscio & approbante Superiore. Neque vero sermo est de bonis, quæ forte procul inde illi habent, de domibus scilicet, vel rebus alijs: sed, quod ad hæc attinet, parati etiam esse debebunt, vt illis se abdicent, quandocunque Superiori videretur; vt in Examine dictum est.*

I ¶ Id

Quo melius Paupertatis puritas, & quies illa, quam secum affert, conseruetur; non solum particulares Professi, vel Coadiutores formati hæreditariæ successionis nō erunt capaces; verum nec Domus, nec Ecclesiæ, nec Collegia eorum ratione. Sic enim, omnibus litibus & controuersijs præcisis, charitas cum omnibus ad Dei gloriam melius conseruabitur. 12

Quando Summus Pontifex, vel Superior huiusmodi Professos, vel Coadiutores ad laborandum in vineam Domini mittet; nullum viaticum petere possint, sed se liberaliter repræsentent, * vt mittantur, prout illis ad maiorem Dei gloriam fore videbitur. 13 I

Vt in hac etiam parte modo consentaneo debitæ paupertati procedatur, * nullum in Domibus Societatis iumentum ad equitandum ad vsum alicuius de ipsa 14 K

I. ¶ Id est pedites, vel equites cum pecunijs, vel sine illis: & omnino parati esse debebunt ad id faciendum, quod is, qui mittit, magis conuenire, & ad maiorem ædificationem vniuersalem fore iudicauerit.

K ¶ *Nisi id fieret propter aduersam valetudinem cōtinuam, vel necessitatē vrgentēm propter publica negotia, præcipue in amplis populis. Tunc enim potius vniuersalis boni, & sanitatis nostrorum, quàm tēporis definiti, aut perpetui, quàmq; suis vel alienis pedibus incedendi, ratio est habenda; intuendo semper quod necessariū et honestū sit, & nulla ratione quod ad pompam vllam pertineat.*

L ¶ *Vel*

ipsa Societate (siue Præpositus, siue subditus ille sit) ordinarie habebitur.

15 In vestitus itidem ratione tria obseruentur; Primum, vt honestus ille sit; L Alterum, * vt ad vsum loci, in quo viuitur, accommodatus; Tertium, vt professioni paupertatis non repugnet. M * Videretur autem repugnare, si sericis, vel preciosis pannis vteremur; à quibus abstinendum est; vt in omnibus humilitatis & submissionis, debita ad maiorem Dei gloriam ratio habeatur.

16 In ijs, quæ ad rationem victus, somni, ac vsus reliquarum rerum vitæ necessariarum, uel conuenientium spectant, *quamuis

L ¶ *Vel saltem quòd omnino non recedat.*

M ¶ *Hoc intelligẽdum est in ijs, quibus Domus nouas vestes prouidet. Non tamen repugnat, quòd qui Societatem ingrediuntur, si panno preciosiore, aut re simili induti venerunt, eo vti possint; nec etiam, si in occurrenti aliqua occasione, uel necessitate quis uestibus melioribus, honestis tamen, indueretur: sed ad ordinarium vestiendi modum eis vti non debent. Est nihilominus considerandum, quòd non omnes eisdem viribus naturalibus, nec sanitate corporis, nec ætate ad eam conuenienti pollent: atque ita iuxta maius particulare bonum huiusmodi personarum, & vniuersale aliarum multarum, id considerandum est, &, quoad eius fieri poterit, ad maiorem Dei gloriam prouidendum.*

N ¶ *In par-*

N ¶ *In particularibus si magis vel minus necessariũ erit iuxta circunstantias personarum, relinquetur discretioni eorũ, qui ipsis præsunt; vt, quemadmodum eis conueniet, prouideant.*

*quamuis cõmunis illa sit, mini meq; diuersa ab eo, quod Medicus illius loci, in quo uiuitur, iudicabit, ita, ut quod quisque sibi inde subtraxerit, ex deuotione, non ex obligatione subtrahat; habendã tamen semper erit ratio humilitatis, paupertatis, ac spiritualis ædificationis; quæ semper nobis in Domino ob oculos uersari debet.

DE IIS REBVS, IN quibus occupari, & à quibus abstinere debent qui in Societate sunt. Cap. III.

QVONIAM habita ratione temporis, ac approbationis uitæ, quæ expectatur, ut aliqui ad professionem, uel in Coadiutores formatos in Societate admittantur, tanquam certum ducitur, eos uiros spirituales futuros; & qui sic in uia Christi Domini nostri profecerint, ut per eam currere possint, quantum corporis ualetudo & externæ occupationes charitatis atque obedientiæ permittent: non uidetur in ijs, quæ ad orationem, meditationem, & studium pertinent, ut nec in corporali exercitatione ieiuniorum, uigiliarum, aut aliarum rerum ad austeritatem uel corporis castigationem spectantium

A ſpectantium * ulla regula eis præſcribenda; niſi quam diſcreta charitas unicuique dictauerit: dum tamen ſemper Confeſſarius conſulatur, &, ubi dubium acciderit, quid conueniat, res ad Superiorem referatur. Hoc tamen dicetur in uniuerſum; eſſe quidem animaduertendum, ne nimius huiuſmodi rerum uſus tantopere uires corporis debilitet, tantumque temporis eos diſtineat; ut deinde ſpirituali proximorum auxilio iuxta noſtri Inſtituti rationē non ſufficiant: Nec contra tanta in illis ſit relaxatio; ut, ſeruore ſpiritus refrigeſcente, humani ac inferiores affectus incaleſcant.

2 Sacramentorum frequentatio ualde commendetur. Differri autem non debet communio, aut Miſſæ celebratio ſine cauſis iudicio Superioris legitimis, ultra octo dies: omneſque aſſignato ſibi Confeſſario, uel alioqui iuxta ordinem, quem quiſque præſcriptum habet à Superiore, confiteantur.

Ex Regu-

IN CAPVT III.

A ¶ SI *quibuſdam conuenire iudicabitur certū tempus præſcribi, ne excedāt, uel deficiant in ſpiritualibus exercitijs; Superior id facere poterit. Sic etiam in vſu aliorum mediorum, ſi ipſe omnino iudicaret aliquo vtendum eſſe, non id relinquendo arbitrio cuiuſquā particularis perſonæ, procedet, vt in Domino conuenire iudicabit. Subditi autem erit, cum omni deuotione, quod ſibi præſcriptum fuerit, amplecti.*

B ¶ *Si*

Ex Regulis particularibus, quæ in domibus, ubi ipsi fuerint, obseruantur, debent operam dare, ut eam partem obseruent, quæ conueniens est, ac iudicio Superioris ipsis imponetur; siue ad profectum uel ædificationem suam id sit, siue etiam aliorum, inter quos uersantur.

Quoniam occupationes, quæ ad animarum auxilium assumuntur, magni momenti sunt, ac nostri Instituti propriæ, & ualde frequentes; cumque alioqui nostra habitatio tam sit in hoc uel in illo loco incerta: * non utentur nostri choro ad horas canonicas, uel missas, & alia officia decantanda: quandoquidem illis, quos 4 B

B ¶ *Si in quibusdam Domibus vel Collegijs sic conuenire iudicaretur; eo tempore, quo vesperi prædicandum, vel legendum est, ad populum detinendum ante huiusmodi lectiones vel conciones posset vespertinum officium tantum dici. Sic etiam ordinarie Dominicis & festis diebus sine cantu figurato uel firmo, vt vocant, sed tono quodam deuoto, suaui, & simplici, & id in hunc finem, et quatenus iudicaretur, quòd populus ad magis frequentandas confessiones, conciones, & lectiones moueretur, & non aliter. Eodem tono officium, quod tenebrarum dici solet, cum suis ceremonijs in hebdomada sancta fieri posset.*

In Missis maioribus, quæ dicentur (licet submissa voce) habita deuotionis et decentiæ ratione, licebit duos uestitos superpellicijs, vel vnum assistere: prout in Domino fieri poterit.

C ¶ *Quod*

lis, quos ad ea audienda deuotio mouerit, abunde suppetet ubi sibiipsis satisfaciant. Per nostros autẽ ea tractari conuenit, quæ nostræ uocationis ad Dei gloriam magis sunt propria.

5 Cum homines itidem huius Societatis semper parati esse debeant ad discurrendũ per quasuis mundi partes, quo fuerint à Summo Pontifice, uel à suis Superioribus missi; non debent curam animarum, neque item mulierum Religiosarum, uel aliarum quarumcunque suscipere, ut ordinarie illarum confessiones audiant, uel ipsas regant: Quamuis nihil repugnet, semel unius Monasterij confessiones ob speciales causas audire.

C *Obligari etiam ad missas per-
6 petuas in suis ecclesijs dicẽdas, uel ad curam similem, quam libertas nostro procedendi modo in Domino necessaria non patitur, minimè conuenit.

7 Vt plenius possit Societas rebus spiritualibus iuxta suum In-
D stitutum uacare; * quoadeius fieri poterit, à negotijs secularibus abstineat

C § Quod ad Collegia attinet, in quarta Parte attingitur, quid horum possit tolerari: Domibus quidem omnino conuenit tale onus nõ suscipere.

D § Hoc obseruetur, quoadeius fieri poterit: Superiori tamen ad casum aliquem necessitatis, vel maioris momenti ad finem diuini seruitij præfixum facultas dispensandi ad tempus relinquetur. Hic autem Superior Præpositus Generalis erit, vel qui ab eo facultatem ad hoc acceperit.

L E § Si Supe-

abstineat (qualia sunt testamentariorum , uel executorum , uel procuratorum rerum ciuilium , aut id genus officia) nec ea ullis precibus adducti obeūda suscipiant , vel in illis se occupari sinant . Quod si Collegiorum aliqua negotia tractanda fuerint , suos
4.p.c.2 e habeāt procuratores, per quos ea tractēt, & iura sua tueantur . Si uerò ad Domos Societatis, uel ad totū eius corpus pertinent : quò pacem suam melius cō seruare possit Societas ; idem procurator , uel alius ex Coadiutoribus , uel demum aliquis extra Societatem , aut Familia quæpiam , quæ domus patroci-
v.1.c.6 nium susciperet, ius Societatis ad maiorem Dei glo
3.c.21 riam posset defendere .

Eadem de causa, vtque inquietudinis à nostrà professione alienæ occasiones euitentur , & melius
4.p.c.16 D pax ac beneuolentia cum omnibus ad maiorem Dei gloriam conseruetur , nemo ex Professis, vel Coadiutoribus , vel etiam Scholasticis Societatis in causis ciuilibus , nedum criminalibus , * se examinari (nisi , qui ad peccatum obligare potest, cōpelleret) sine licentia Superioris permittat. Superior autem eam minimè dabit , nisi in causis quæ E

E ¶ *Si Superior alicui facultatem daret , vt in causa ciuili examinaretur in gratiam alicuius, cui id denegari non posse videretur ; limitatio tunc necessaria erit, quæ prohibeat , si quis articulus criminalis vel infamatorius occurrerit , in eo examinari . Ad hoc enim nullus Superior facultatem dare debet .*

quæ ad Religionem Catholicam pertinent, vel alioqui in pijs, quæ ſic cedunt in huius fauorem, vt in alterius detrimentum non cedant; Quandoquidem Inſtituti noſtri eſt, ſine cuiuſquam offenſione, quantum fieri poteſt, omnium in Domino commodis inſeruire.

DE AVXILIO, QVOD morientibus in Societate præſtatur, & de ſuffragijs poſt mortem.

Cap. IIII.

1 VT in vita vniuerſa, ita & multo magis in morte vnuſquiſque de Societate eniti, & curare debet, ut in ipſo Deus ac Dominus noſter IESVS Chriſtus glorificetur, ipſiuſque beneplacitũ impleatur, & proximi ædificentur, ſaltem exemplo patientiæ, ac fortitudinis, cum fide viua, ac ſpe, & amore bonorum illorum æternorum, quæ nobis Chriſtus Dominus noſter tam incomparabilibus vitæ ſuæ temporalis laboribus, & morte promeruit, & acquiſiuit. Cùm tamen perſæpe huiuſmodi ſit morbi ratio, vt uſum uirium animæ magna ex parte impediat; cumque huiuſmodi ſit ille à temporali uita tranſitus, ut propter graues impugnationes Dæmonis (à quo ſummopere refert non ſuperari) requirat ſubſidium fraternæ charitatis; ſollicitè aduertat Superior, ut, qui iuxtà Medici ſententiam de uita periclitatur, antequam uſu iudicij priuetur, omnibus Sacramentis

ſanctis acceptis, tanquam armis à diuina liberalitate Christi Domini nostri nobis concessis, ad transitum à temporali uita ad æternam, se muniat. *Infirm. r. 13.*

Iuuari etiam debet orationibus omnium domesticorum ualde peculiaribus, donec animam suo Creatori reddat. Et præter alios, qui ingredi possunt, plures, * aut pauciores pro arbitrio Superioris, aliqui delecti sint oportet peculiarius ut infirmum morti proximum inuisant, & ei assistant, & animosiorē reddant, eaque suggerant, eisque auxiliis iuuent, quæ eo tempore conuenient: & cùm iam alijs rebus iuuari non poterit, eum Domino commendent; donec eius animā à corpore discedentem dignetur ad se recipere, qui eā tam caro pretio sanguinis & uitæ suæ redemit. 2 A

Infirmarij r. 14.

IN CAPVT IIII.

A ¶ *SI aliqui ex infirmis, qui in phrenesim inciderint, usu rationis priuati sint (quo in statu quidquid dixerint, nihil habet vel culpæ vel meriti) vel si cōtingeret esse aliquos, qui minus ædificationis in sua ægritudine, quàm par esset, præberēt; vtrisque paucos assistere ex ijs, quibus magis cōsideretur, oporteret.*

Posteaquam quis expirauerit, usque ad sepulturam eius corpus decenter, * quandiu conueniet, teneatur. 3 B

B ¶ *In aliquo possent aliquot horæ deesse ad diem naturalem, quando mali odoris ratione (præsertim cum viget æstus) iudicio Superioris anteuerti id tempus posse videretur: ordinarium tamen spatium id erit, quod dictum est.*

Praef. eccl. r. 33. Infirm. r. 15.

C ¶ Vsus

C teneatur. Postmodum * absoluto officio coram domesticis pro more sepeliatur, * & mane proximo post eius mortem omnes Sacerdotes domestici pro eius anima missæ sacrificium offerant; reliqui uero peculiari oratione pro eodem diuinam implorent clementiam, atque in eo perseuerent ulterius, iuxta Superioris arbitrium, & cuiusuis priuatam deuotionem, & obligationes quæ in Domino intercedunt.

C § *Vsus habet, vt officium dicatur tono mediocriter alto, sine cantu; præsentibus in ecclesia domesticis cum suis candelis accensis, & cæt.*

4 Reddantur etiam certiores alij de Societate in locis illis, quæ Superior conuenire iudicauerit, vt simile officium præstent; ita ut charitas erga eos qui uita perfuncti sunt, non minus, quàm erga uiuentes, in Domino demonstretur.

QVOD CONSTITVtiones peccati obligationem non inducunt. Cap. V.

1 CVM exoptet Societas uniuersas suas Constitutiones, Declarationes, ac uiuendi ordinem omnino iuxta nostrum Institutum, nihil ulla in re declinando, obseruari; optet etiam nihilominus suos omnes securos esse, uel certe adiuuari, ne in laqueum ullius peccati, quod ex ui Constitutionum huiusmo-

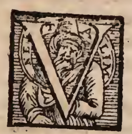
di, aut ordinationũ proueniat, incidant: Visum est nobis in Domino ut excepto expresso uoto, quo Societas Sũmo Pontifici pro tẽpore existenti tenetur, ac tribus alijs essentialibus Paupertatis, Castitatis, & Obedientiæ, nullas Constitutiones, Declarationes, uel ordinem ullum uiuendi posse obligationem ad peccatum mortale uel ueniale inducere; nisi Superior ea In nomine Domini nostri IESV Christi, uel In uirtute Obedientiæ iuberet; quod in rebus, uel personis illis, in quibus iudicabitur, quòd ad particularem uniuscuiusque, uel ad uniuersale bonum multum conueniet, fieri poterit; & loco timoris offensæ, succedat amor, & desiderium omnis perfectionis, & ut maior gloria & laus Christi Creatoris, ac Domini nostri consequatur.

SEPTIMA

SEPTIMA PARS

DE IIS, QVÆ PERTINENT AD ADMISSOS IN CORPVS Societatis ad proximorũ vtilitatem per vineam Domini distribuendos.

DE MISSIONIBVS summi Pontificis. Cap. I.

T In sexta Parte de ijs dictum est, quæ obseruãda sunt cuiq; de Societate erga seipsum; ita in hac septima de ijs dicendũ est, quæ erga proximos (qui finis nostri Instituti ualde proprius est) dum diuiduntur per Christi uineam, ut in ea illius parte, atq; opere, quod ipsis commissum fuerit, se exerceãt, obseruari debent, * siue à summo Christi Domini

A

DECLARATIONES IN septimam Partem.

IN CAPVT I.

A ¶ *HI sunt quatuor modi vniuersaliores, nostros diuidendi per Christi Domini nostri uineam; de quibus totidem capitibus septima huius Partis agitur.*

B ¶ *Intentio*

mini nostri Vicario, siue à Superioribus Societatis, qui etiam diuinæ Maiestatis loco ipsis præsunt, per diuersa loca mittantur; siue ipsimet sibi eligant vbi, & qua in re occupentur; si ipsorum iudicio relictum fuerit, ut discurrant quàcunque maius Dei & Domini nostri obsequium, & animarum profectum assequi se posse arbitrentur; siue labor sit impendendus, non loca peragrando diuersa, sed in stabili ac continua habitatione in aliquibus locis, ubi magnus diuinæ gloriæ & obsequij prouentus speratur, Et, ut primo loco de missione summi Pontificis ut inter cæteras præcipua, tractetur, animaduertendum est; quòd * eò B fertur intentio Voti illius, quo se obedientiæ summi Christi Vicarij sine vlla excusatione Societas ob-

B ¶ *Intentio quarti voti ad summum Pontificem non tendebat ad locum aliquem particularem; sed vt per uarias mundi partes qui vouebant, spargerentur. Cum enim qui primi conuenerunt in hanc Societatem, ex diuersis prouincijs & regnis essent, nec eis constaret, inter quas regiones fidelium vel infidelium versari deberent; ne in via Domini errarent, promissionem illam vel votum emiserunt, vt summus Pontifex eos ad maiorem Dei gloriam, & iuxta ipsorum intentionem per orbem discurrendi, distribueret; &, sicubi optatum spiritualem fructum non inuenirent, vt inde in alium atque alium locum, maiorem Dei gloriam & animarum auxilium inuestigando, se conferrent.*

C ¶ *Cum*

-tas obstrinxit; vt quòcunque gentium ad maiorem Dei gloriam & animarum auxilium inter fideles, vel infideles, nos mittendos censuerit, nos conferamus. Nec intellexit Societas particularē aliquem locum; sed vt per orbem in diuersas regiones, & loca spargeretur: cùm optaret, quod factu optimū esset, eligere; id que speraret futurum, si hanc ipsius distributionem summus Pontifex faceret.

2 Et in hac parte, cùm omnem proprium sensum ac voluntatē CHRISTO Domino nostro, & eius C Vicario Societas subiecerit, *nec Superior pro seipso, nec quisquā alius ex inferioribus pro se, vel pro alio curare nec tentare media tè, vel immediatè cum summo Pontifice, vel eius ministris poterit; vt residere, vel mitti potius in hanc partem, quam in illam debeat: sed inferiores hanc curam vniuersam summo Christi Vicario ac Superiori suo; Superior verò, quod ad suam per-D sonam attinet, * summo Pontifici, & ipsi Societati in Domino relinquat.

C § *Cùm aliquis ex inferioribus ad locum aliquē vel opus designaretur, ad quod mittēdus nō fore, rebus à sū mo Christi Vicario bene perspectis, iudicaretur, Præpositus generalis pleniorem notitiā eius Sanctitati dare, omnibus tandē ipsius arbitrio relictis, poterit.*

Præterea,

D § *Societas esse intelligerentur qui ex eadem in loco, vbi agit Præpositus Generalis, inuenirentur; qui possent quod res habet, bene summo Pontifici referre, si aliorū relatu*

relatu diuerso adduci videretur, vt Præpositum Generalem, quo nõ conuenit ad commune bonum Societatis & maius Dei obsequium, mittere cogitaret.

E ¶ *Hoc sanè repræsentari poterit, imò debebit per prælatum, aut quẽuis alium, per quẽ summus Pontifex iubet aliquò proficisci, quę sit ipsius mens de modo itineris conficiendi; & ibidem, quò mittitur, manendi; nùm ex eleemosynis propter Christi amorem emendicatis, an alio modo viuẽdo. Quod enim sũmo Pontifici melius videbitur, deuotius & securius in Domino fiet.*

3 Præterea, qui à summo Pontifice designatus fuerit, vt aliquo se conferat; se ipsum liberaliter, re temporali nulla pro viatico per se, vel per alium postulata, offerat; quin potius sic à summo Pontifice mittatur, * vt eius Sãctitas ad maius Dei & sedis Apostolicæ obsequium fore, nulla rei alterius in eo habita ratione, iudicauerit. E

4 Si summus Pontifex personam non designaret; sed aliquem, vel plures ad hunc, vel illum locum proficisci iuberet, Superioris arbitrio relinquendo, qui sint ad huiusmodi missionem aptiores; Superior iuxta eius præceptum eos, qui magis conuenire, & aptiores ad id fore videbuntur, designabit. Qua in re maius bonum vniuersale intuebitur, & vt quàm minimum detrimentũ alia opera ad Dei obsequium suscepta, patiantur.

5 Ei, qui sic missus fuerit, plenè de-

F ¶ *Si*

nè declarari conuenit plurimum missionem suam, & scopum, quò fertur summi Pontificis intentio, & effectum cuius gratia F mittitur; * & hoc, si fieri potest, in scriptis, quò exactius, quod ei iniunctum fuerit, explere pos- G sit. * Eundem etiam Superior iuuare consilijs ac instructione, quoadeius fieri poterit, curabit; vt in omnibus ad Dei & sedis Apostolicæ obsequium, vtilius suum impendat ministeriũ.

6 Si ad particularia loca, tempore minimè limitato per summum Pontificem mittetur: ad tres menses ibidem manendum ei esse intelligatur, & magis, aut minus, pro modo maioris aut minoris spiritualis fructus, qui inde percipi videbitur, vel alibi sperabitur; vel demũ vt ad bonum aliquod vniuersale magis expedire iudicabitur. Quæ omnia iuxta Superioris arbitrium, qui sanctam intentionem Pontificis in Christi Domini nostri obsequium considerabit, transigentur.

7 Cum in locis designatis diutius erit residendum; si fieri

F ¶ *Si id non obtinebitur, curãdum certè erit, vt uerbo tenus mẽs summi Pontificis intelligatur, siue ipsemet eam immediatè, siue per Superiorem, vel Prælatum, vel quemuis alium ei qui mittitur, declaret.*

G ¶ *Superior etiã aliquibus documẽtis adhibitis, non solùm in suis, sed etiam summi Pontificis missionibus iuuare poterit; vt melius quod ad Christi domini nostri obsequium quæritur, consequatur.*

si fieri poterit sine detrimento principalis missionis, atque intentionis summi Pontificis; excursiones aliquas, si poterit, & cum fructu diuini seruitij eas fore iudicabit, facere, non erit inconueniens; vt in locis vicinis animarum auxilio seruiens, postmodum ad suæ residentiæ locum redeat: in quo quidem præter id, quod est ei peculiari ratione iniunctum (ad quod præcipuam etiam conferet curam, nec propter alias occasiones, licet bonas, diuini obsequij posthabebit) potest, & debet considerare quibus alijs in rebus, quæ ad Dei gloriam, & animarum salutem conferant, suam operam sine detrimento suæ missionis (vt dictum est) possit impendere. Opportunitatem autem, quam Deus ad id dederit, quantum in eodem conuenire iudicabit, è manibus elabi non sinet.

Ad finem nostræ professionis ac promissionis melius consequendum, Præpositus Generalis, cùm nouus Christi Vicarius in Apostolica sede fuerit cōstitutus, per se, vel per alium intra annum ab eius creatione & coronatione teneatur eius Sanctitati declarare professionem, ac promissionem expressam Obedientiæ, qua ipsi Societas peculiari voto circa missiones ad Dei gloriā se obstrinxit.

DE MIS-

DE MISSIONIBVS Superioris Societatis. Cap. II.

A * QVO spirituali animarum
1 necessitati subueniri multis in locis maiori cum facilitate, ac securitate eorum, qui ad id fuerint destinati, possit; * Præpositi Societatis, iuxta facultatē eis à summo Pontifice cōcessam, mittere quosuis de Societate poterunt, * quocunq; magis expedire

IN Caput II.

A ¶ *Facilius & expeditius pluribus locis (præsertim si remoti sint à sede Apostolica) per Superiorem Societatis prouideri potest; quàm, si sēper eis, qui hominibus Societatis indigent, esset summus Pontifex adeundus. Particularibus etiam securius est, si cum suorum Superiorum obedientia, quàm si pro arbitratu suo (etiam si id possent) & non ab ijs missi proficiscerentur, à quibus Christi Domini nostri loco, vt ab interpretibus diuinæ voluntatis, sunt regendi.*

B ¶ *Vt potest Præpositus Generalis reliqua munera per seipsum & per inferiores; ita & hoc mittendi suos, reseruatis missionibus, quas duxerit reseruandas, obire poterit.*

C ¶ *Mittere quòcumque eis videbitur, inter fideles etiam in Indias, & inter infideles, præsertim vbi aliqua esset habitatio fidelium, vt in Græciam, & cæt. intelligendum est. Vbi essent omnino infideles; considerare admodum Superiorem oportebit in conspectu Domini, num mittere,*

mittere, nec ne, & quò, & quos debeat. Semper autē erit subditi, missionē suā, vt de manu Domini, hilari animo susci pere.

dire iudicabunt; qui tamen vbicunque fuerint, ad obedientiam sedis Apostolicæ parati erunt. Et quia cōplures sunt, qui aliquos ex nostris sibi concedi petant, potius propriæ obligationis spiritualis erga suum gregem, vel aliorum commodorum à fine nostro magis distātium ratione habita, quàm communium & vniuersalium; Præpositus Generalis, vel qui ab eo hanc habuerit facultatem, diligēter in huiusmodi missionibus curet, * vt in suis ad D hanc

D ¶ *Vt in mittendo ad hunc vel ad illum locum rectius procedatur, præ oculis habendo maius diuinum obsequium et vniuersale bonum, vt regulam, ad quam exigi missiones oportet: eligenda videtur in tam ampla Christi Domini nostri vinea (paribus cæteris; quod in omnibus, quæ sequuntur, debet intelligi) eius pars illa, quæ magis indiget tam ob penuriam aliorum operariorum, quàm ob miserum statum & infirmitatem proximorum in ea, & damnationis extremæ periculum.*

Considerandum est etiam, vnde verisimile sit fructum vberiorem ex medijs proximi iuuandi, quibus vtitur Societas, prouenturum; inde scilicet, vbi ostium apertius, & maior dispositio, & facilitas in hominibus, ut iuuari possent, videretur: quod quidē positum est in eorum maiori deuotione, ac desiderio (quod ex instantia qua nostros petunt, ex parte intelligi potest) vel in con-

ditione

ditione & qualitate personarum, quæ magis sint idoneæ, vt iuuari, & fructum, quem ceperint, ad Dei gloriam conseruare possint.

Vbi magis debemus, vt in locis illis, in quibus Domus vel Collegia Societatis sunt, vel aliqui ex ea, qui studẽt, et beneficentia populi iuuantur; (si paria essent cætera, quę ad spiritualem profectum attinent) magis conueniret, aliquos nostros operarios versari, & huiusmodi loca talem ob causam iuxta ordinem perfectæ charitatis alijs præferri.

Quia bonum, quò vniuersalius, eò diuinius est: illi homines, & loca, quæ, cùm profecerint, in causa erunt vt bonum ad multos alios, qui eorum authoritatem sequuntur, vel per eos reguntur, perueniat; debent præferri: Sic spirituale auxilium, quod hominibus magnis & publicis (siue seculares, ut Principes, Domini, Magistratus; uel Iustitiæ ministri; siue ecclesiastici illi sint, vt Prælati) quodque uiris doctrina & authoritate eminentioribus confertur, maioris momenti esse propter rationem eandem boni vniuersalioris existimandum est; propter quam etiam auxilium impensum magnis gentibus, vt Indis, vel populis primarijs, vel Vniuersitatibus, quò solent multi confluere, qui, si iuuentur, ipsi operarij esse ad alios iuuandos poterunt, debeat præferri.

Vbi itidem intelligeretur inimicus Christi domini nostri seminasse zizania, ac præcipue effecisse, vt male sentiant, uel male affecti sint in Societatem, quò impediatur fructus, qui ex ea posset prouenire; tunc impensius esset incumbendum, præsertim si alicuius momenti,

& cuius

& cuius habenda sit ratio, is locus est: eòque mittendi essent homines, si fieri posset, qui uita exemplo & doctrina conceptam ex falsis narrationibus malam opinionem remouerent.

E § *Ad meliorem ac certiorem operum electionem, ad quæ Superior suos mittit, eadem regula ob oculos versetur, scilicet diuinus honor maior, maiusque bonum vniuersale. Hæc enim consideratio iustissime ad mittendum in hunc locum potius, quàm in illum mouere potest. Et vt aliqua, quæ ad alterutram partem possunt momentum habere, attingantur; in primis, cùm possint, qui de Societate sunt, operam suam collocare vbi bona spiritualia quæruntur, & etiam vbi corporalia, in quibus etiam misericordia & charitas exercetur; cum itidem aliqui possint in rebus maioris suæ perfectionis, et minoris, & demum in rebus ex se melioribus, & minus bonis iuuari: si utraque simul præstari non possunt; priora, cæteris paribus, secundis semper essent præferenda.*

hanc potius, quàm ad illam partem mittendis, & ad hoc opus potius, quàm ad illud, & vt

Cùm etiam res aliquæ in diuino seruitio magis urgeãt, aliæ minus, quòd remedij dilationem melius ferant; quãuis alioqui æqualis essent momenti: priores posterioribus sunt anteponendæ.

Cum etiam quædam peculiari quodam modo ad Societatem pertineant, uel cernatur alios non esse, qui eijdem uacent; rursus aliæ, quarum curam & modum eijdem prospiciendi alij habent: priores in missionibus

priorem

priorem locum habere æquum est.

Sic etiam inter pia opera, quæ æqualis essent momēti ac necessitatis, & quæ æqualiter vrgerent, si aliqua securiora tractanti, alia verò periculosiora essent; & rursus aliqua, quæ facilius & expeditius, alia, quæ maiori cum difficultate & longiori tempore absoluuntur: priora etiam debent præferri.

Cæteris, quæ dicta sunt, paribus; cùm etiam sint aliquæ occupationes vniuersalioris boni, & quæ se ad plurium auxilium extendunt, vt concionari, vel legere; aliæ magis particulares, vt cōfessiones audire, vel exercitia spiritualia tradere: si vtrisque vacari non potest; priores præferantur: nisi aliquæ circunstantiæ mouerēt, vt secundæ magis conuenire viderentur. Cùm etiam quædam pia opera diuturniora, & semper profutura sint, vt fundationes aliquæ piæ, quæ ad proximorum auxilium instituuntur; alia minus diuturna, quæ raro, & ad tempus exiguum iuuant: constat priora secundis esse preferēda: & sic Præpositus Societatis potius ad hæc, quàm ad illa, suorum operam conferre debet. Fiunt verò hæc omnia propterea, quòd ad maius Dei obsequium, maiusque proximorum bonum ita conueniat.

F & * vt hanc personam potius, quàm illam mittat,* *hoc,

F ¶ *Quamuis summa prouidentia, & sancti Spiritus directio ea sit, quæ efficaciter meliora cùm in alijs omnibus eligere faciat; tum in mittendis ad quemuis locū illis, qui magis cōuenient, & quadrabūt personis & rebus, propter quas*

mittuntur: illud tamen in vniuersum dici potest; primùm, quòd ad res grauiores, & in quibus plus refert non errare (quoad situm in eo fuerit cum diuina gratia, qui prouidere debet) mitti uiros magis delectos, quibusque magis confidatur, oportet.

In rebus, quæ corporis labores maiores exigunt, qui robustiores & saniores.

Vbi pericula spiritualia plura sunt, qui in virtute magis probati & securiores.

Vt agant cum viris prudentibus, qui spiritualem gubernationem vel temporalem habent; ij conuenire magis videntur, qui discretionis & conuersandi cum hominibus gratiam habent; cum exteriori specie (modò, quæ interiora sunt, non desint) quæ ad authoritatem conferat, Posset enim magni momenti esse eorum consilium.

Ingeniosis & subtilibus ac litteratis ij magis quadrāt, qui in ingenio itidē & litteris peculiare donū habēt. Hi enim in lectionibus, & colloquijs magis iuuare poterūt.

Ad populum vt plurimùm aptiores erunt, qui talento prædicationis & audiendarum confessionum pollent.

Quod ad numerum attinet huiusmodi operariorum, qui mittendi sunt, & combinationem eorum; considera tio erit etiam adhibenda; & primò quidem, cùm fieri posset, conueniret vnum solum non mitti; sed saltem duos, tum vt mutuò ipsi in rebus spiritualibus & corporalibus iuuentur, tum vt possint esse magis vtiles ijs, ad quos missi sunt, labores inter se diuidendo, quos in seruitium proximorum suscipiunt.

Et si duo mittentur; cum vno concionatore vel lecto- ré

re commodè coniungeretur alius; qui messem in confessionibus & spiritualibus exercitijs, quam ille præpararet, colligeret; iuuaretque eundem in colloquijs, & alijs medijs, quæ ad proximos iuuandos adhiberi solent.

D *Sic etiam siquis in modo procedendi Societatis, & cū proximis agendi parum exercitatus mitteretur; alteri in his magis exercitato adiungi deberet, quem imitari, cum quo conferre, quemque de rebus dubijs, quæ occurrent, consulere possit.*

Alicui valde feruenti & animoso alius magis circunspectus & cautus bene adiūgeretur; & sic de alijs mixtionibus huic similibus, ita, vt diuersitas vinculo charitatis vnita sic vtrunque iuuet; vt contradictionem vel discordiam inter eos, aut alios proximos generare non possit. Plures, quàm duos, cùm opus, ad quod mittuntur, maioris esset momenti in diuino obsequio, ac maiorem multitudinem exigeret, & alioqui Societas plures operarios sine detrimento rerum aliarum ad maiorē Dei gloriam & vniuersale bonum spectantium posset prouidere, Superior mittere poterit; prout sancti Spiritus vnctio eum docuerit, vel in diuinæ Maiestatis conspectu melius conuenientiusque ipse senserit.

G * hoc, vel illo modo, ' * ad

G ¶ *Quod ad modū attinet eos mittendi (præter cō uenientem instructionem) num pauperum more, vt sine iumento ac pecunia, an maiori cum commoditate mitti oporteat; cum litteris item, an sine illis, quò tendunt, destinatis (siue ad priuatos aliquos homines, siue ad Ciuitatem, vel eius caput scriben-*

tur, quæ ad authoritatem aut beneuolentiam conferant) Superior vndecunque maiorem proximorum ædificationem, & diuinum obsequium intuendo, quod conuenit, constituet.

H ¶ *Tempus, quod missionibus dandũ est, siue ad* * ad prolixius, vel breuius tempus, id semper, quod ad maius Dei H

hanc, siue ad illam partem mittantur; quando à summo Pontifice præscriptũ non est, metietur hinc quidem qualitas negotiorum spiritualium, quæ tractantur, & momentum ipsorum maius aut minus, habita necessitatis & fructus, qui percipitur, vel speratur, ratione; inde verò consideratio eorum, quæ aliis in locis se offerunt, & obligatio eis vacandi, & vires Societatis, quas habet, vt his atque illis operibus possit satisfacere. Quædã etiã accidere solent, quæ expendenda sunt, ut missionis tempus vel breuius sit, vel prolixius. Demum habita primi nostri instituti ratione, cũ hoc sit per varias mundi partes discurrere, ac magis vel minus in illis hærere pro fructus, qui cernitur, modo; videndũ erit, num cõueniat plus aut minus tẽporis in his, aut illis missionibus impendi. Et vt hoc intelligatur, cõueniet crebris litteris certiorem reddi Superiorem percepti fructus ab his, qui missi sunt. Cùm mutari aliquem oportebit; animaduertat Superior, quòd ad eum reuocandum, quoad fieri poterit, ijs mediis vtatur; vt hi, à quibus aliquis euocatur, potius beneuoli omnino maneant, quàm offensi uel male affecti, &, quòd in omnibus honor & gloria diuina, & bonum vniuersale quæritur, sibi persuadeant.

I ¶ *Hinc*

Dei obſequium & bonũ vniuerſale facit, ſtatuatur. Cum hac ergo rectiſſima ac ſynceriſſima intentione in Dei ac Domini noſtri conſpectu habita; &, ſi ei videbitur, propter deliberationis difficultatem vel momentum, re diuinæ Maieſtati ſuis & domeſticorum orationibus ac ſacrificijs commendata; & cum aliquo vel pluribus ex eadem Societate, qui videbuntur inter eos, qui adſuerint, communicata, ſtatuet per ſeipſum, num mittere debeat, nec ne; & ſic de reliquis circunſtantijs; vt ad Dei maiorẽ gloriam conuenire iudicabit. Erit autem eius, qui mittitur, officium, nulla ratione ſe ingerendo ad eundum, vel manendum in hoc lo-

I co potius, quàm in illo, * plenã ac omnino liberam ſui diſpoſitionem Superiori, qui eum Chriſti loco dirigit, ad ipſius maius obſequium & laudem relinquere.' Sic etiam, vt alij maneant alicubi, vel aliò ſe conferant,

K * nemo quoquo modo ſine conſenſu Superioris ſui, per quem ille in Domino gubernandus eſt, curare debet.'

Quocunque

K ¶ Hinc planũ fit, probiberi, nequis Principem, vel Cõmunitatẽ, aut hominem quẽuis magnæ authoritatis ad ſcribendum Superiori, vel verbo tenus petẽdum aliquem de Societate moueat; niſi prius, cum Superiore communicata re, hanc eſſe ipſius voluntatem intellexerit.

I K ¶ His non repugnat proponere motus animi, aut cogitationes, quæ in contrarium occurrunt, ſubijciendo ſuũ

 ſentire

Quòcunque Superior mittet 2
aliquem, * eum plenè instruere L
(& ordinariè in scriptis) debebit
tam de modo procedendi, quàm
de medijs, quibus eum vti velit
ad finem, quem in animo habet.
Per crebram etiam litterarum cō
municationem, quantum fieri
potest, totius successus certior
redditus ex eo loco, vbi ipse resi-
det (vt personæ, & negotia exe-
gerint) consilio, * & alijs auxi- M
lijs, quæcumque adhiberi pos-
sint, prouidebit; vt maius ser-
uitium Deo fiat, magisque com
mune bonum per personas Socie
tatis iuuetur: quod tanto ma-
iori cura præstari debebit; quan-
to negotii qualitas (quòd vel ma
gni momenti sit, vel difficile)
* & personarum, quæ missæ sunt N
(quod

sentire & uelle ei, quod ipsius Superior Christi Dñi nostri loco sentiret, ac uellet.

L ❡ *Dicitur, ordinariè, propterea quòd aliquãdo is, qui mittitur, tam instructus est, tantáque dexteritate pollet; vt istructio nō sit necessaria. Sed demũ hoc fiet, quandocunque opus erit.*

M ❡ *Cuiusmodi essent orationes et Missæ, quæ initio presertim suscipiēdorũ operum, vel qñ maior subsidij necessitas cernitur, quòd res magni momenti sint, vel difficultates graues incidant, ad id applicentur. In hoc ergo, sicut & in alijs auxilijs suarum patentium, aut sedis Apostolicæ litterarum, & alijs rebus, quæ possent esse necessariæ, prouidebit Superior, prout ratio, & charitas monebit.*

N ❡ *Hoc consilium & instructio non tantùm negotijs,* sed

sed etiā personis, (quod consilio, & instructione *prout vnusquisq;* indigeant)'id magis exigit. *vel animari, vel reprimi opus habet, perutile esse poterit : & sic de alijs intelligatur.*

DE LIBERA AD HANC vel illam partem profectione. Cap. III.

1 QVAMVIS eorum sit, qui sub obedientia Societatis viuunt, se non ingerere directè vel indirectè ad sui missionem, siue a summo Pontifice, siue à suo Superiore ĩ nomine Domini nostri IESV Christi mittantur: qui tamen ad regionem aliquam magnā (cuiusmodi esset India, vel aliæ Prouinciæ) missus esset, si pars eius aliqua peculiari limitatione ei assignata nō fuerit, potest magis, & minus in hoc vel in illo loco immorari, aut discurrere quàcunq; omnibus perpensis (in se, quod ad voluntatem suā attinet, indifferentiam sentiendo) & oratione facta, iudicauerit ad Dei gloriam magis expedire. Hinc apparet quod (primæ & summæ obedientiæ summi Pontificis non repugnando) multo magis in huiusmodi missionibus Superiori ad hāc partem potius, quàm ad illam, prout in Domino senserit conuenire, eosdem dirigere licebit.

2 Vbicunque quis maneat, si non est ei iniunctum, vt medio aliquo limitato vtatur; quale esset, legere,

vel prædicare; in eo se exercebit ex ijs, quibus vtitur Societas in quarta Parte capite octauo dictis, & proximo capite dicendis, * quod magis conuenire iudicabit; atq; etiã quod in sexta parte deuitandum dicitur, ad maius Dei obsequium etiam deuitabit. A

IN CAPVT III.

A Quāuis hoc ita se habeat; tamen conferre media, quibus vti debet cum eo Superiore, qui ei propior fuerit, semper erit securius.

QVIBVS IN REBVS DOMVS & Collegia Societatis proximum adiuuent. Cap. IIII.

1 QVIA non solùm enititur Societas discurrendo per varia loca, sed etiam in quibusdam continenter residendo (vt in Domibus, & Collegijs) proximos iuuare: operæpretium est intellexisse, quibus modis possint animæ in huiusmodi locis iuuari; vt eorum pars illa, quæ poterit, ad gloriam Dei exerceatur.

2 Et primò quidem conferet bonum exemplum totius honestatis ac virtutis Christianæ; vt nó minus bonis operibus, imò magis, quàm verbis eis ædificationi esse, quibus cum agitur, curent.

3 Iuuatur etiam proximus sanctis desiderijs, & orationibus in Dei cõspectu pro vniuersa Ecclesia, ac

* pro

A * pro ijs præſertim, qui maioris ſunt momenti, ad eius vniuerſale bonum ' effuſis, ac pro amicis etiam, & bene de nobis meritis, viuentibus, & vita functis; ſiue poſtulent ipſi, ſiue non poſtulent; ac pro illis, in quorum auxilium peculiariter ipſi, & reliqui de Societate in varijs locis inter fideles, & Infideles incumbunt; vt Deus omnes ad gratiam ſuam excipiendam per debilia huius minimæ Societatis inſtrumēta diſponere dignetur.

4 In Miſſarum etiam ſacrificijs

B iuuare poſſunt, & alijs diuinis officijs, * nulla pro eis eleemoſyna accepta; ' ſiue aliqui particulares ea petierint; ſiue pro ſua deuotione quiſque ea Deo obtulerit. Et quod attinet ad Miſſas, præter eas, quæ pro Fundatoribus dicuntur, vna, vel duæ, aut plures (pro numero Sacerdotum, & prout conuenerit) ſingulis hebdomadis pro benefactoribus viuis, aut defunctis offerentur, Deum ac Dominum noſtrum rogando, vt pro illis hoc ſanctum ſacrificium admittere, & pro infinita ac ſumma liberalitate ſua eam beneficentiam remunerari, qua illi erga Societatem noſtrá ex diuino amore ac reuerétia vſi ſunt, æternis præmijs dignetur.

5 Poterit iuuari etiá proximus in Sacramentorum admini-

IN CAPVT IIII.

A ¶ *Cuiuſmodi ſunt Principes eccleſiaſtici & ſeculares, & alij, qui multũ prodeſſe, uel obeſſe bono anĩarũ, et diuinõ obſequio poſſẽt.*

B ¶ *Vt in ſexta Parte explicatũ eſt, c. 2. ſ. 7.*

C ¶ *Præter*

administratione: præcipuè in audiendis confessionibus (* ad quas aliqui à Superiore, qui eo fungantur officio, sunt designandi) & in sancto Eucharistiæ sacramento, * extra Paschæ tamen festum, sua in Ecclesia administrando. C D

6 Proponatur verbum Dei populo assiduè in Ecclesia in concionibus, lectionibus, & in Christiana doctrina per eos, quos Superior probauerit, & ad tale munus destinauerit, * & quidē ijs tēporibus, & modo, qui eidem ad maiorem E

C ¶ *Præter eos, qui Confessarij ordinarij constituti sunt, Superioris erit, in spiritualibus necessitatibus, quæ occurrunt, videre, num alij horū Sacramentorū administrationi vacare debeāt, & quod cōuenit, statuere.*

D ¶ *Pascha intelligūtur octo dies ante, & totidem post ipsum festum: Quanquam eo tempore, qui facultatem haberent, vel peregrini, & reliqui, quos ius excipit, possunt ad communionem admitti; & illi etiam, qui, cùm iam suis parochijs satisfecerint, vellent hisce quindecim diebus semel, aut sæpius in nostris Ecclesijs sanctissimum Christi corpus accipere.*

E ¶ *Quia quibusdam in locis fieri posset, vt aliquando his medijs, vel eorum parte vti non conueniret: Constitutio non obligat, nisi cùm Superiori eis vtendum esse videretur; sed eam intentionem ostendit, quam habet Societas in locis, in quibus residet, quæ ea est, vt hæc tria media, uel duo ex illis, vel quod eorum magis conuenire videbitur, exerceatur.*

F ¶ *Exer-*

maiorem Dei gloriam & animarum ædificationem expedire videbitur.'

7 Poteſt & hoc ipſum, quod dictum eſt extra Eccleſiam Societatis, alijs in Eccleſiis, vel plateis, vel alijs locis præſtari; quando ei, qui cæteris præeſt, ad maiorem Dei gloriam conferre videbitur.

8 Curabunt etiam priuatim proximum pijs colloquijs ad meliora promouere tum conſilio, & exhortatione ad bona opera, * tum etiam tradēdis ſpiritualibus exercitijs.'

F tatione — marginal letter F.

9 Corporalibus etiam pietatis operibus, quantum ſpiritualia, quæ maioris ſunt momenti, permittent, quantumque vires patientur, incumbent; vt infirmis iuuandis, præcipuè in xenodochijs, eos inuiſendo, & aliquos, qui eis inſeruiant, mittendo; & diſſidentes ad concordiam reuocando; ſic etiam pauperes, ac in cuſtodijs publicis detentos, quoadeius fieri poterit, per ſe ſubleuando,* &, vt alij ſubleuent, curando.' Metiatur autem oportet Præpo-

F *¶ Exercitia ſpiritualia plenè non niſi paucis, ijsque huiuſmodi, vt ex eorũ profectu non vulgaris ad Dei gloriam fructus ſperetur, tradenda ſunt. Prima verò hebdomadæ exercitia ad multos, & aliqua conſcientiæ examina, & modi orãdi (præſertim primus triũ illorum, qui in exercitijs proponũtur) ad multò plures etiã extendi poſſent. Quiuis enim bona præditus voluntate ad hæc idoneus erit.*

G *¶ Nihilominus non conuenit, Societatem, vel eius*

Domos,

Domos, aut Collegia cum aliqua Cõgregatione misceri: nec in ea vlli conuentus agantur, nisi qui ad earundem Domorum vel Collegiorum vtilitatẽ in diuino obsequio fient.

Præpositi prudentia (qui maius Dei obsequium ac bonũ vniuersale semper ob oculos sibi proponet) quantum in huiusmodi rebus operæ sit ponendum.

10 In Collegijs, & eorum Ecclesijs fiet ex ijs, quæ de Domibus dicta sunt, quod fieri poterit; prout opportunum fuerit, iuxta Superioris (vt dictum est) arbitriũ.

11 Qui talento præditus ad scribendos libros cõmuni bono vtiles, eos conscriberet, in lucem edere non debet aliqua scripta, nisi prius Præpositus Generalis ea videat, & legi ac examinari faciat; vt, si ad ædificationem fore videbuntur, & non aliter in publicum prodeant.

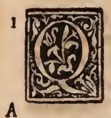
DECLA-

12 De ijs, quæ ad officia domestica & res alias magis particulares pertinent, in Regulis Domorum dicetur: nec ulterius progrediemur circa misſiones, uel diuiſionem eorum, qui de Societate sunt, per uineam Domini nostri IESV Christi.

OCTAVA

DE IIS, QVÆ CONFERVNT AD EORVM, QVI dispersi sunt, cum suo capite, & inter se mutuam vnionem.

DE IIS, QVÆ IVVANT ad vnionem animorum. Cap. I.

1 VO difficilius est, mẽbra huius Congregationis cum suo capite & inter se inuicẽ
A vniri,* quòd tàm diffusa in diuersis mundi partibus inter fideles & infideles sint; eò impensius, quæ iuuant ad vnionem, quærenda sunt: quandoquidem nec conseruari, nec regi, atque adeo nec finem, ad quem tendit Societas ad maiorem Dei gloriam, consequi potest; si inter se & cum capite suo membra eius vnita non fuerint. Dicetur ergo de ijs, quæ conferunt ad animorum vnionem; Deinde de ijs, quæ ad vnionem personalem in Con-

DECLARATIONES In Octauam Partem.

IN CAPVT I.

A ¶ *Svnt & aliæ rationes, qualis est, quòd vt plurimũ litterati erũt, & gratia apud Principes, & primarios viros, ac populos non parum valebũt.*

B ¶ *Ho*

Congregationibus vel conuentibus pertinent. Et quidem circa animorum vnionem, quædam ex parte subditorum, quædam ex parte Superiorum, quædam ex vtrorumque parte iuuabunt.

Ex parte subditorum iuuerit; * magnam turbam hominum ad professionem non admitti; nec quoscunque, sed selectos homines etiam inter Coadiutores formatos, aut Scholasticos retineri. Multitudo enim magna eorum, qui vitia sua non bene domuerunt; vt ordinem non fert, ita nec vnionem, quæ in Christo Domino nostro tam necessaria est, vt bonus status, ac procedendi modus huius Societatis conseruetur. 2 B

Et quia huiusmodi vnio magna ex parte per obedientiæ vinculum conficitur; hæc semper in suo vigore conseruanda est: Et qui foras ad laborandum in agro dominico ex Domibus mittūtur, * quoad- 3

B ¶ *Hoc autem nō excludit numerū (licet magnū) eorum, qui erunt idonei, vt in Professos, vel Coadiutores formatos, vel Scholasticos approbatos admittantur; sed hoc eò spectat, vt commendatum habeatur, ne, qui tales non erunt, idonei (præcipuè ad professionem) facilè censeantur; & cùm bene obseruabitur quod in secūda & in quinta Parte dictum est, satis erit. Qui enim huiusmodi essent, vt hic locis traditur, turba existimari non deberent; sed potius gens electa, tametsi magna ea esset.*

C ¶ *Cum*

C * quoadeius fieri poteſt, in eadẽ ſint exercitati:' Et hac in virtute, qui primas in Societate tenẽt, bono ſui exemplo alijs præluceant, vniti omnino cũ ſuo Superiore; & promptè, humiliter, & deuotè ei obediendo, perſiſtant. Qui autem tam egregium ſui ſpecimẽ in obedientia non dediſſet, certè ei adiungi deberet ſocius, qui in ea magis eſſet conſpicuus. Nam vt plurimùm ſocius, qui in obedientia magis profecit, eum, qui minus in ea profeciſſet, cum diuino fauore in eadem iuuabit. Et alioqui, quamuis ad hunc ſcopũ non tenderetur, ei, qui cum aliquo munere gubernãdi mittetur,

D * Collateralis ſocius (ſi Superiori videbitur, quòd ſic melius cõmiſſo muneri ſatisfaciet) adiungi poterit:' qui ſic ſe geret cum eo, qui aliis præeſt, & ille inuicem cum hoc; vt obedientia ac reuerentia ſubditorum debilior erga Superiorem non reddatur: ſed ille potius verum ac fidelem adiutorem & ſubleuatorem erga ſuam perſonam & aliorum, qui ſuæ

C ¶ *Cùm experimento cõpertum eſſet, aliquos ex ijs, qui miſſi ſunt, nõ recta incedere, quod ad obediẽtiã attinet; vel reuocari debent; vel ſocij, qui in ea profecerint, eis adiungi; quamuis initio miſſi non fuiſſent.*

D ¶ *Quamuis Collateralis obediẽtiæ Præpoſiti, uel perſonæ illius, cui datur, nõ ſubdatur: debet tamẽ ei interius & exterius reuerentiã exhibere, ac in ea reliquis, qui eius obedientiæ ſubduntur, exemplũ præbere. Debet itidẽ, qua poterit, diligẽtia eum, qui alijs præeſt;*

præest, iuuare in rebus omnibus ad ipsius officiū pertinentibus, in quibus eius operam ille requiret.

Quamuis etiam nulla de re interrogaretur: cum tamē animaduertet, quòd ei aliquid dici cōueniat, quod ad personam, aut res, quæ sunt ipsius officij, pertineat; debet fideliter ea, quæ oportet, ei referre, & cum libertate & modestia Christiana, quod sentiat, explicare: propositis tamen suis rationibus, & ijs, quæ ipsum mouent; si Præpositus in sua contraria sententia persisteret; Collateralis proprium iudicium submittere, & ei conformem se reddere debet; nisi tamen clarissime intelligeret illum errare. Quod si accidet; ad Superiorem referre debet.

suæ fidei commissi sunt, sibi datū esse in Collaterali experiatur.

Ad eandem obedientiæ virtutem ordo bene obseruatus inter ipsos Superiores, quorum alij alijs subduntur, & inferiorum erga illos, pertinet; ita, vt singuli, qui in aliqua Domo vel Collegio versantur, ad suum Præpositum localem, seu Rectorem recurrāt, & per eum in omnibus regi se sinant. Eis autem, qui per prouinciam aliquā varijs in locis disiuncti manent, ad Prouincialem Præpositum, vel alium localē viciniorem erit recurrendum; pro ut eis iniunctum fuerit. Omnes verò Præpositi locales, vel Rectores crebra cōmunicatione cū Prouinciali vtātur, & iuxta eius arbitrium in omnibus se gerant. Eodem modo Præpositi Prouinciales cum Generali se habebūt. * Sic

Curet

Curet etiam Collateralis vnionem, quoad eius fieri poterit, subditorum inter se, & cum suo Præposito immediato; & inter eos velut Angelus pacis incedat: & studium adhibeat, vt de Superiore suo sic sentiant, illumque ita ament, ut oportet, quem Christi Domini nostri loco habent.

Debet etiam certiorem reddere Superiorem suum Generalem, vel Prouincialem ijs de rebus, quas vel ipse, vel is, cui Collateralis adiunctus est, commendaret; & sponte sua etiam eius loco id faciat, cum per aduersam corporis ualetudinem, vel occupationes, vel aliquã aliã causam ille in hac parte officio suo deesset.

Contra Præpositus cum suo Collaterali nonnulla obseruare debet; ac primum, considerando quòd non vt subditus, sed vt auxilium & subleuamen ei datus est, peculiarem erga eum dilectionem & honorem præ se ferre debet; agatque cum eo familiariter, vt sit animosior ad ei dicendum, quod sentit; commodiusque id faciat, ac videat, qua in re eum iuuare possit. Curet etiam, vt authoritatem habeat, & diligatur ab inferioribus. Eo enim vtilius eius ministerio erga illos vtetur.

Siqua occurrerint, quæ difficiliora esse videantur; cum eo tractari oporteret, eius sententiam rogando, & ad dicendum quod sentit (etiam cum non interrogaretur) reducendumque sibi in memoriam quod ad suam personam & officium conuenire videatur, exhortando. Et auditis, quæ à Collaterali dicuntur, melius per seipsum, quod facto opus est, constituet.

Quod attinet ad executionem sui officij; ad subdito-

rum gubernationem vtatur Collaterali vt fideli minstro in rebus maioris momenti; siue vniuersales sint ad Domos; siue particulares ad quemuis ex fratribus spectantes.

In iis, quæ ad Præpositum Generalem pertinent, eique debentur, vtatur etiam eius opera: & in omnibus eo habeat loco, eoque modo ipsi confidat, quo alteri sibi (dempta potestate) in spiritus vnione in Christo Domino nostro.

Et animaduertendum est, duabus ex causis præcipuè Collateralem adiungi debere; Prima est, quando in eo, qui cum pręcipuo munere mittitur, maius auxilium desideraretur; propterea quòd non sit magnopere versatus & exercitatus in huiusmodi gubernatione; vel propter alias causas: quamuis eius desideria & vita ad maiorem Dei gloriam sint valde approbata. Secunda, quando aliquis ex eis, quos secum est habiturus, huiusmodi esset; vt existimaretur minus profecturus, si sub eius qui præest, obedientia constituatur; quàm si vt socius adiungeretur: dummodo talentum ad eundem iuuandum haberet.

E ¶ *Cum particularibus ex causis Præposito Prouinciali magis conuenire ad diuinum obsequium uideretur, vt aliquis ex ijs, qui in Domibus vel*

* Sic enim, subordinatione conseruata, vnio, quæ in ea quàm maxime consistit, aspirante gratia Dei, conseruabitur. E

Siquis diuisionis vel dissensionis eorum, qui vnà viuunt, inter se, uel cum suo capite author esse cerneretur; diligentissime ab ea Congre- 5

Congregatione velut pestis, quæ eam potest summopere inficere, si præsens remedium non adhibeatur, * separandus est.

F

6 Ex parte Præpositi Generalis, quæ ad hāc vnionem animorum conferent, * sunt eæ dotes, quibus (vt in nona Parte dicetur) eum exornari oportet, quibus cum præditus fuerit, erga omnia membra

G

vel Collegijs versantur, sibi immediate subsit; potest ab obedientia Rectoris, vel Præpositi localis eum eximere. Et sic Generalis quosdā ex priuatis, & Præpositis localibus, uel Rectoribus, suę obedientiæ proximè reseruare posset. Vt plurimum tamen prædicta obedientiæ subordinatio eo melior erit, quo perfectius obseruabitur.

F ¶ *Separare intelligendum est; vel omnino à Societate dimittendo; vel in alium locum transferendo: si hoc sufficere videretur, & ad diuinum obsequium, ac commune bonum iudicio illius, qui curam eius habet, magis conueniret.*

G ¶ *Iuuabit etiam in primis inter alia Dei dona bona existimatio, & authoritas erga subditos: & habere ac præ se ferre dilectionem, & curam illorum; ita vt subditi sibi persuadeant suum Superiorem scire, velle, & posse bene ipsos in Domino gubernare. Ad quod, sicut ad alia multa, conferet, secum viros, qui consilio polleant, habere (vt in nona Parte dicetur) quorum opera in ijs, quæ statuenda sunt ad bonum Societatis progressum, in his atque illis locis ad Dei gloriam vti possit.*

Conferet etiam, circunspecte & ordinate præcipere, eo modo

sentire & uelle ei, quod ipsius Superior Christi Dñi nostri loco sentiret, ac uellet.

L § *Dicitur, ordinariè, propterea quòd aliquãdo is, qui mittitur, tam instructus est, tantàque dexteritate pollet; vt ĩstructio nõ sit necessaria. Sed demũ hoc fiet, quandocunque opus erit.*

M § *Cuiusmodi essent orationes et Missæ, quæ initio presertim suscipiẽdorũ operum, vel qñ maior subsidij necessitas cernitur, quòd res magni momenti sint, vel difficultates graues incidant, ad id applicentur. In hoc ergo, sicut & in alijs auxilijs suarum patentium, aut sedis Apostolicæ litterarum, & alijs rebus, quæ possent esse necessariæ, prouidebit Superior, prout ratio, & charitas monebit.*

N § *Hoc consilium & instructio non tantùm negotijs, sed*

Quòcunque Superior mittet aliquem, * eum plenè instruere (& ordinariè in scriptis) debebit tam de modo procedendi, quàm de medijs, quibus eum vti velit ad finem, quem in animo habet. Per crebram etiam litterarum cõmunicationem, quantum fieri potest, totius successus certior redditus ex eo loco, vbi ipse residet (vt personæ, & negotia exegerint) consilio, * & alijs auxilijs, quæcumque adhiberi possint, prouidebit; vt maius seruitium Deo fiat, magisque commune bonum per personas Societatis iuuetur: quod tanto maiori cura præstari debebit; quanto negotii qualitas (quòd vel magni momenti sit, vel difficile) * & personarum, quæ missæ sunt (quod 2 L M N

sed etiã personis, prout vnusquisq; vel animari, vel (quod consilio, & instructione indigeant) id magis exigit. *reprimi opus habet, perutile esse poterit: & sic de alijs intelligatur.*

DE LIBERA AD HANC vel illam partem profectione. Cap. III.

1 QVAMVIS eorum sit, qui sub obedientia Societatis viuunt, se non ingerere directè vel indirectè ad sui missionem, siue a summo Pontifice, siue à suo Superiore i nomine Domini nostri IESV Christi mittantur: qui tamen ad regionem aliquam magnã (cuiusmodi esset India, vel aliæ Prouinciæ) missus esset, si pars eius aliqua peculiari limitatione ei assignata nõ fuerit, potest magis, & minus in hoc vel in illo loco immorari, aut discurrere quàcunq; omnibus perpensis (in se, quod ad voluntatem suã attinet, indifferentiam sentiendo) & oratione facta, iudicauerit ad Dei gloriam magis expedire. Hinc apparet quod (primæ & summæ obedientiæ summi Pontificis non repugnando) multo magis in huiusmodi missionibus Superiori ad hãc partem potius, quàm ad illam, prout in Domino senserit conuenire, eosdem dirigere licebit.

2 Vbicunque quis maneat, si non est ei iniunctum, vt medio aliquo limitato vtatur; quale esset, legere,

vel prædicare; in eo se exercebit ex ijs, quibus vtitur Societas in quarta Parte capite octauo dictis, & proximo capite dicendis, * quod magis conuenire iudicabit; atq; etiã quod in sexta parte deuitandum dicitur, ad maius Dei obsequium etiam deuitabit. A

IN CAPVT III.

A *Quãuis hoc ita se habeat; tamen conferre media, quibus vti debet cum eo Superiore, qui ei propior fuerit, semper erit securius.*

QVIBVS IN REBVS DOMVS & Collegia Societatis proximum adiuuent, Cap. IIII.

QVIA non solùm enititur Societas discurrendo per varia loca, sed etiam in quibusdam continenter residendo (vt in Domibus, & Collegijs) proximos iuuare: operæpretium est intellexisse, quibus modis possint animæ in huiusmodi locis iuuari; vt eorum pars illa, quæ poterit, ad gloriam Dei exerceatur. 1

Et primò quidem conferet bonum exemplum totius honestatis ac virtutis Christianæ; vt nõ minus bonis operibus, imò magis, quàm verbis eis ædificationi esse, quibus cum agitur, curent. 2

Iuuatur etiam proximus sanctis desiderijs, & orationibus in Dei cõspectu pro vniuersa Ecclesia, ac 3

* pro

A * pro ijs præsertim, qui maioris sunt momenti, ad eius vniuersale bonum ' effusis, ac pro amicis etiam, & bene de nobis meritis viuentibus, & vita functis; siue postulent ipsi, siue non postulent; ac pro illis, in quorum auxilium peculiariter ipsi, & reliqui de Societate in varijs locis inter fideles, & Infideles incumbunt; vt Deus omnes ad gratiam suam excipiendam per debilia huius minimæ Societatis instrumēta disponere dignetur.

IN CAPVT IIII.

A ¶ *Cuiusmodi sunt Principes ecclesiastici & seculares, & alij, qui multū prodesse, uel obesse bono aniarū, et diuino obsequio possēt.*

B ¶ *Vt in sexta Parte explicatū est, c. 2. §. 7.*

C ¶ *Præter*

4 In Missarum etiam sacrificijs

B iuuare possunt, & alijs diuinis officijs, * nulla pro eis eleemosyna accepta; ' siue aliqui particulares ea petierint; siue pro sua deuotione quisque ea Deo obtulerit. Et quod attinet ad Missas, præter eas, quæ pro Fundatoribus dicuntur, vna, vel duæ, aut plures (pro numero Sacerdotum, & prout conuenerit) singulis hebdomadis pro benefactoribus viuis, aut defunctis offerentur, Deum ac Dominum nostrum rogando, vt pro illis hoc sanctum sacrificium admittere, & pro infinita ac summa liberalitate sua eam beneficentiam remunerari, qua illi erga Societatem nostrā ex diuino amore ac reuerētia vsi sunt, æternis præmijs dignetur.

5 Poterit iuuari etiā proximus in Sacramentorum admini-

administratione: præcipuè in audiendis confessionibus (* ad C quas aliqui à Superiore, qui eo fungantur officio, sunt designandi*) & in sancto Eucharistiæ sacramento, * extra Paschæ tamen D festum, sua in Ecclesia administrando.

Proponatur verbum Dei populo assiduè in Ecclesia in concionibus, lectionibus, & in Christiana doctrina per eos, quos Superior probauerit, & ad tale munus destinauerit,* & quidē ijs temporibus, & modo, qui eidem ad maiorem 6 E

C Præter eos, qui Confessarij ordinarij constituti sunt, Superioris erit, in spiritualibus necessitatibus, quæ occurrunt, videre, num alij horū Sacramentorū administrationi vacare debeat, & quod cō uenit, statuere.

D Pascha intelligūtur octo dies ante, & totidem post ipsum festum: Quanquam eo tempore, qui facultatem haberent, vel peregrini, & reliqui, quos ius excipit, possunt ad communionem admitti; & illi etiam, qui, cùm iam suis parochijs satisfecerint, vellent hisce quindecim diebus semel, aut sæpius in nostris Ecclesijs sanctissimum Christi corpus accipere.

E Quia quibusdam in locis fieri posset, vt aliquando his medijs, vel eorum parte vti non conueniret: Constitutio non obligat, nisi cùm Superiori eis vtendum esse videretur; sed eam intentionem ostendit, quam habet Societas in locis, in quibus residet, quæ ea est, vt hæc tria media, uel duo ex illis, vel quod eorum magis conuenire videbitur, exerceatur.

F *Exer-*

maiorem Dei gloriam & animarum ædificationem expedire videbitur.'

7 Poteſt & hoc ipſum, quod dictum eſt extra Eccleſiam Societatis, alijs in Eccleſiis, vel plateis, vel alijs locis præſtari; quando ei, qui cæteris præeſt, ad maiorem Dei gloriam conferre videbitur.

8 Curabunt etiam priuatim proximum pijs colloquijs ad meliora promouere tum conſilio, & exhor-F tatione ad bona opera, * tum etiam tradẽdis ſpiritualibus exercitijs.'

9 Corporalibus etiam pietatis operibus, quantum ſpiritualia, quæ maioris ſunt momenti, permittent, quantumque vires patientur, incumbent; vt infirmis iuuandis, præcipuè in xenodochijs, eos inuiſendo, & aliquos, qui eis inſeruiant, mittendo; & diſſidentes ad concordiam reuocando; ſic etiam pauperes, ac in cuſtodijs publicis detentos, quoadeius fieri poterit, per ſe ſuble-G uando,* &, vt alij ſubleuent, curando.' Metiatur autem oportet Præpo-

F ¶ *Exercitia ſpiritualia plenè non niſi paucis, ijſque huiuſmodi, vt ex eorũ profectu non vulgaris ad Dei gloriam fructus ſperetur, tradenda ſunt. Prima verò hebdomadæ exercitia ad multos, & aliqua conſcientiæ examina, & modi orãdi (præſertim primus triũ illorum, qui in exercitijs proponũtur) ad multò plures etiã extendi poſſent. Quiuis enim bona præditus voluntate ad hæc idoneus erit.*

G ¶ *Nihilominus non conuenit, Societatem, vel eius*

Domos,

Domos, aut Collegia cum aliqua Cōgregatione misceri: nec in ea vlli conuentus agantur, nisi qui ad earundem Domorum vel Collegiorum vtilitatē in diuino obsequio fient.

DECLA- Præpositi prudentia (qui maius Dei obsequium ac bonū vniuersale semper ob oculos sibi proponet) quantum in huiusmodi rebus operæ sit ponendum.

10 In Collegijs, & eorum Ecclesijs fiet ex ijs, quæ de Domibus dicta sunt, quod fieri poterit; pro ut opportunum fuerit, iuxta Superioris (vt dictum est) arbitriū.

11 Qui talento præditus ad scribendos libros cōmuni bono vtiles, eos conscriberet, in lucem edere non debet aliqua scripta, nisi prius Præpositus Generalis ea videat, & legi ac examinari faciat; vt, si ad ædificationem fore videbuntur, & non aliter in publicum prodeant.

12 De ijs, quæ ad officia domestica & res alias magis particulares pertinent, in Regulis Domorum dicetur: nec ulterius progrediemur circa misiones, uel diuisionem eorum, qui de Societate sunt, per uineam Domini nostri IESV Christi.

OCTAVA

OCTAVA PARS

DE IIS, QVÆ CONFERVNT AD EORVM, QVI dispersi sunt, cum suo capite, & inter se mutuam vnionem.

DE IIS, QVÆ IVVANT ad vnionem animorum.
Cap. I.

1 QVO difficilius est, mēbra huius Congregationis cum suo capite & inter se inuicē vniri,* quòd tàm diffusa in diuersis mundi partibus inter fideles & infideles sint; 'eò impensius, quæ iuuant ad vnionem, quærenda sunt: quandoquidem nec conseruari, nec regi, atque adeo nec finem, ad quem tendit Societas ad maiorem Dei gloriam, consequi potest; si inter se & cum capite suo membra eius vnita non fuerint. Dicetur ergo de ijs, quæ conferunt ad animorum vnionem; Deinde de ijs, quæ ad vnionem personalem in Con-

DECLARATIONES In Octauam Partem.

IN CAPVT I.

A ¶ *Svnt & aliæ rationes, qualis est, quòd vt plurimū litterati erūt, & gratia apud Principes, & primarios viros, ac populos non parum valebūt.*

B ¶ *Ho*

Congregationibus vel conuentibus pertinent. Et quidem circa animorum vnionem, quædam ex parte subditorum, quædam ex parte Superiorum, quædam ex vtrorumque parte iuuabunt.

Ex parte subditorum iuuerit; 2 B
* magnam turbam hominum ad professionem non admitti; nec quoscunque, sed selectos homines etiam inter Coadiutores formatos, aut Scholasticos retineri.' Multitudo enim magna eorum, qui vitia sua non bene domuerunt; vt ordinem non fert, ita nec vnionem, quæ in Christo Domino nostro tam necessaria est, vt bonus status, ac procedendi modus huius Societatis conseruetur.

Et quia huiusmodi vnio ma- 3
gna ex parte per obedientiæ vinculum conficitur; hæc semper in suo vigore conseruanda est: Et qui foras ad laborandum in agro dominico ex Domibus mittũtur, * quoad-

B ¶ *Hoc autem nõ excludit numerũ (licet magnũ) eorum, qui erunt idonei, vt in Professos, vel Coadiutores formatos, vel Scholasticos approbatos admittantur; sed hoc eò spectat, vt commendatum habeatur, ne, qui tales non erunt, idonei (præcipuè ad professionem) facilè censeantur; & cùm bene obseruabitur quod in secũda & in quinta Parte dictum est, satis erit. Qui enim huiusmodi essent, ~~vt his locis traditur~~, turba existimari non deberent; sed potius gens electa, tametsi magna ea esset.*

C ¶ *Cum*

C * quoad eius fieri potest, in eadē sint exercitati:' Et hac in virtute, qui primas in Societate tenēt, bono sui exemplo alijs præluceant, vniti omnino cū suo Superiore; & promptè, humiliter, & deuotè ei obediendo, persistant. Qui autem tam egregium sui specimē in obedientia non dedisset, certè ei adiungi deberet socius, qui in ea magis esset conspicuus. Nam vt plurimùm socius, qui in obedientia magis profecit, eum, qui minus in ea profecisset, cum diuino fauore in eadem iuuabit. Et alioqui, quamuis ad hunc scopū non tenderetur, ei, qui cum aliquo munere gubernādi mittetur,

D * Collateralis socius (si Superiori videbitur, quòd sic melius cō missō muneri satisfaciet) adiungi poterit:' qui sic se geret cum eo, qui aliis præest, & ille inuicem cum hoc; vt obedientia ac reuerentia subditorum debilior erga Superiorem non reddatur: sed ille potius verum ac fidelem adiutorem & subleuatorem erga suam personam & aliorum, qui suæ

C ¶ Cùm experimento compertum esset, aliquos ex ijs, qui missi sunt, nō recta incedere, quod ad obediētiā attinet; vel reuocari debent; vel socij, qui in ea profecerint, eis adiungi; quamuis initio missi non fuissent.

D ¶ Quamuis Collateralis obediētiæ Præpositi, uel personæ illius, cui datur, nō subdatur: debet tamē ei interiùs & exterius reuerentiā exhibere, ac in ea reliquis, qui eius obedientiæ subduntur, exemplū præbere. Debet itidē, qua poterit, diligētia eum, qui alijs præest;

præest, iuuare in rebus omnibus ad ipsius officiũ pertinentibus, in quibus eius operam ille requiret.

Quamuis etiam nulla de re interrogaretur: cum tamẽ animaduertet, quòd ei aliquid dici cõueniat, quod ad personam, aut res, quæ sunt ipsius officij, pertineat; debet fideliter ea, quæ oportet, ei referre, & cum libertate & modestia Christiana, quod sentiat, explicare: propositis tamen suis rationibus, & ijs, quæ ipsum mouent; si Præpositus in sua contraria sententia persisteret; Collateralis proprium iudicium submittere, & ei conformem se reddere debet; nisi tamen clarissime intelligeret illum errare. Quod si accidet; ad Superiorem referre debet.

suæ fidei commissi sunt, sibi datũ esse in Collaterali experiatur.

Ad eandem obedientiæ virtutem ordo bene obseruatus inter ipsos Superiores, quorum alij alijs subduntur, & inferiorum erga illos, pertinet; ita, vt singuli, qui in aliqua Domo vel Collegio versantur, ad suum Præpositum localem, seu Rectorem recurrãt, & per eum in omnibus regi se sinant. Eis autem, qui per prouinciam aliquã varijs in locis disiuncti manent, ad Prouincialem Præpositum, vel alium localẽ viciniorem erit recurrendum; prout eis iniunctum fuerit. Omnes verò Præpositi locales, vel Rectores crebra cõmunicatione cũ Prouinciali vtãtur, & iuxta eius arbitrium in omnibus se gerant. Eodem modo Præpositi Prouinciales cum Generali se habebũt. * Sic

Curet

Curet etiam Collateralis vnionem, quoad eius fieri poterit, subditorum inter se, & cum suo Præposito immediato; & inter eos velut Angelus pacis incedat: & studium adhibeat, vt de Superiore suo sic sentiant, illumque ita ament, ut oportet, quem Christi Domini nostri loco habent.

Debet etiam certiorem reddere Superiorem suum Generalem, vel Prouincialem ijs de rebus, quas vel ipse, vel is, cui Collateralis adiunctus est, commendaret; & sponte sua etiam eius loco id faciat, cum per aduersam corporis ualetudinem, vel occupationes, vel aliquã aliã causam ille in hac parte officio suo deesset.

Contra Præpositus cum suo Collaterali nonnulla obseruare debet; ac primum, considerando quòd non vt subditus, sed vt auxilium & subleuamen ei datus est, peculiarem erga eum dilectionem & honorem præ se ferre debet; agatque cum eo familiariter, vt sit animosior ad ei dicendum, quod sentit; commodiusque id faciat, ac videat, qua in re eum iuuare possit. Curet etiam, vt authoritatem habeat, & diligatur ab inferioribus. Eo enim vtilius eius ministerio erga illos vtetur.

Siqua occurrerint, quæ difficiliora esse videantur; cum eo tractari oporteret, eius sententiam rogando, & ad dicendum quod sentit (etiam cum non interrogaretur) reducendumque sibi in memoriam quod ad suam personam & officium conuenire videatur, exhortando. Et auditis, quæ à Collaterali dicuntur, melius per seipsum, quod facto opus est, constituet.

Quod attinet ad executionem sui officij; ad subdito-

rum gubernationem vtatur Collaterali vt fideli ministro in rebus maioris momenti; siue vniuersales sint ad Domos; siue particulares ad quemuis ex fratribus spectantes.

In ijs, quæ ad Præpositum Generalem pertinent, eique debentur, vtatur etiam eius opera: & in omnibus eo habeat loco, eoque modo ipsi confidat, quo alteri sibi (dempta potestate) in spiritus vnione in Christo Domino nostro.

Et animaduertendum est, duabus ex causis præcipuè Collateralem adiungi debere; Prima est, quando in eo, qui cum præcipuo munere mittitur, maius auxilium desideraretur; propterea quòd non sit magnopere versatus & exercitatus in huiusmodi gubernatione; vel propter alias causas: quamuis eius desideria & vita ad maiorem Dei gloriam sint valde approbata. Secunda, quando aliquis ex eis, quos secum est habiturus, huiusmodi esset; vt existimaretur minus profecturus, si sub eius qui præest, obedientia constituatur; quàm si vt socius adiungeretur: dummodo talentum ad eundem iuuandum haberet.

E ¶ *Cum particularibus ex causis Præposito Prouinciali magis conuenire ad diuinum obsequium uideretur, vt aliquis ex ijs, qui in Domibus vel*

* Sic enim, subordinatione conseruata, vnio, quæ in ea quàm maxime consistit, aspirante gratia Dei, conseruabitur. B

Siquis diuisionis vel dissensionis eorum, qui vnà viuunt, inter se, uel cum suo capite author esse cerneretur; diligentissime ab ea Congre- 5

Congregatione velut pestis, quæ eam potest summopere inficere, si præsens remedium non adhi-
F beatur, * separandus est.

6 Ex parte Præpositi Generalis, quæ ad hãc vnionem animorum
G conferent, * sunt eæ dotes, quibus (vt in nona Parte dicetur) eum exornari oportet, quibus cum præditus fuerit, erga omnia membra

vel Collegijs versantur, sibi immediate subsit; potest ab obedientia Rectoris, vel Præpositi localis eum eximere. Et sic Generalis quosdã ex priuatis, & Præpositis localibus, uel Rectoribus, suę obedientiæ proximè reseruare posset. Vt plurimum tamen prædicta obedientiæ subordinatio eo melior erit, quo perfectius obseruabitur.

F ¶ *Separare intelligendum est; vel omnino à Societate dimittendo; vel in alium locum transferendo: si hoc sufficere videretur, & ad diuinum obsequium, ac commune bonum iudicio illius, qui curam eius habet, magis conueniret.*

G ¶ *Iuuabit etiam in primis inter alia Dei dona bona existimatio, & authoritas erga subditos: & habere ac præ se ferre dilectionem, & curam illorum; ita vt subditi sibi persuadeant suum Superiorem scire, velle, & posse bene ipsos in Domino gubernare. Ad quod, sicut ad alia multa, conferet, secum viros, qui consilio polleant, habere (vt in nona Parte dicetur) quorum opera in ijs, quæ statuenda sunt ad bonum Societatis progressum, in his atque illis locis ad Dei gloriam vti possit.*

Conferet etiam, circunspectè & ordinate præcipere, eo modo

eo modo curando subditos in obedientiæ officio continere, ut Superior omni beneuolẽtia, & modestia, & charitate in Domino, quod in ipso est, vtatur; ita, ut subditi se potius ad dilectionem maiorẽ, quàm ad timorem suorum Superiorum possint componere; quamuis aliquando vtrunque sit vtile: eorum etiam arbitrio aliquid relinquendo, cum probabile videbitur, quòd eos id iuuabit; aliquando etiã eis ex parte aliquid indulgẽdo, et cõpatiendo, cum videretur id posse magis cõuenire.

membra Societatis suo fungetur officio: capitis uidelicet, à quo in illam influxus ad præfixum ipsi finem necessarius descendat: & sic à Generali Præposito, ut à capite, vniuersa facultas Prouincialium egrediatur, ac per eos ad Locales, per hos autem ad singulares personas descendat: sic etiam ab eodem capite (vel saltem eo suam facultatem communicante, & rem approbante) missiones procedant. De communicatione gratiarum Societatis tantundem sit dictum. Quò enim magis inferiores à suis Superioribus pendẽbũt; eo melius amor, obedientia, atque unio inter eos retinebitur.

7 Et vt locus magis conueniat ad cõmunicationem capitis cum suis membris; cõferre plurimum potest, vt * Præpositus Generalis H magna

H ¶ *Poterit nihilominus subditos alijs in locis, prout occasio & necessitas occurrerit, visitare: & prope Romam aliquando habitare; prout ad maiorem Dei gloriam fore iudicauerit.*

I ¶ *De*

7 magna ex parte Romæ resideat, vbi cum aliis omnibus locis Societatis faciliori vtetur commercio. I * Prouinciales itidem in iis locis diutius versabuntur, vnde cum inferioribus, & cum superiori Præposito commoda fuerit communicatio, quantum in Domino id effici poterit.

8 Præcipuum vtriusque partis vinculum ad membrorum inter se & cum capite suo vnionem, amor est Dei ac Domini nostri IESV Christi: cum cuius diuina ac summa bonitate si Superior & inferiores valde vniti fuerint, perfacilè inter seipsos vnientur; idque per eundem illum amorem fiet, qui à Deo descendens ad omnes proximos, ac peculiari ratione ad corpus Societatis pertinget. Charitas itaque, & , vt in vniuersum dicatur, omnis probitas ac virtus, quà iuxta spiritum procedatur, ad vnionem ex vtraque parte iuuabit; & (quod inde sequitur) omnis rerum temporalium contemptus, in quibus sui ipsius amor, grauissimus huius vnionis ac boni vniuersalis hostis, errare solet. Multum etiam conferet consensio tum in interioribus;

I ¶ *De visitatione Præpositi Prouincialis eadem erit ratio, atque Generalis. Poterit enim id facere, cum videbitur ad Dei maius obsequium fore; estque id valde proprium eius officij. Cum tamen aliquo in loco diutius est ei residendum; si fieri potest, locum eligat, ex quo cum subditis & cum Generali crebra communicatione litterarum vti possit.*

K ¶ *Cum*

K ¶ *Cum iis, qui adhuc litteris operam non dederint, curandum est, vt omnes (vt plurimum) eandem doctrinam, quæ in Societate fuerit electa, vt melior & conuenientior nostris, sequantur. Qui autem studiorum cursum iam peregit, aduertat, ne opinionum diuersitas coniunctioni charitatis noceat; & quoadeius fieri poterit, doctrinæ in Societate communiori se accommodet.*

vt est doctrina, iudicia, ac voluntates, quoadeius fieri poterit; tum etiam in exterioribus; vt est vestitus, ceremoniæ Missæ, & reliqua, quantum personarum, & locorum, & cæterorum varietas permittet. K

Magnopere etiam iuuerit * litterarum vltro citroq; missarum inter L 9

L ¶ *Præpositi locales, vel Rectores, qui sunt in aliqua Prouincia, quique missi sunt ad fructum in agro Domini curandum, Præposito suo prouinciali singulis hebdomadis, si fieri potest, scribere debent; & Prouinciales, & alij Generali singulis hebdomadis, si vicinus fuerit: si autem in regno diuerso resident, vbi desit ea commoditas, tam priuati ad fructificandum missi (vt dictum est) & Præpositi locales, & Rectores, quàm Prouinciales, singulis mensibus semel Generali scribent; qui curabit, vt eisdem, saltem Prouincialibus, semel singulis mensibus scribatur. Ipsi vero Prouinciales Præpositis localibus, & Rectoribus, & priuatis personis, quibus opus erit, semel etiam singulis mensibus scribi curabunt; & vtrinque crebrius iuxta occasionum in Domino occurrentium rationes.*

Inter inferiores et Superiores frequens commercium, ' & crebrò alios de alijs certiores fieri * ac audire quæ ex varijs locis ad ædificatio-

M *§ Vt autem res Societatis ad ædificationem pertinentes communicari omnibus possint; hanc formulam sequi oportebit. Qui sub vno Prouinciali sunt, ex diuersis Domibus vel Collegijs scribant quarti cuiusque mensis initijs litteras, quæ solum ea, quæ ad ædificationem faciunt, contineant: & alterum earum exemplum lingua vernacula illius prouinciæ, alterum latina scriptum sit: & mittant vtrunque duplex Prouinciali, vt mittat alterum exemplum vtraque lingua, Generali cum alijs suis litteris: vbi referat quod notatu dignũ, vel ad ædificationem fuerit; si particulares id omiserunt. Ex altero vero exemplo tot alia exscribi curet; vt ad certiores reddendos alios de sua Prouincia satis sint. Si multum temporis consumeretur mittendis huiusmodi litteris Prouinciali; Præpositi locales, & Rectores possunt litteras suas latina & vernacula lingua scriptas, recta ad Generalem, & earum exemplum Prouinciali destinare. Poterit etiam Prouincialis, cum ei visum fuerit, quibusdam ex localibus iniungere, vt certiores reddant alios eiusdem Prouinciæ, transmissis ad eos earũdem litterarum, quæ ad Prouincialem mittuntur, exemplis.*

Vt tamen, quæ in vna Prouincia geruntur, in alia sciantur; curabit Præpositus Generalis ex litteris, quæ à Prouincijs mittuntur, tot exempla exscribenda, quot satis sint; vt omnes alij Prouinciales certiores reddantur. Illorũ vero quisque exscribi in suæ Prouinciæ vsum curabit.

Cum magnum inter duas Prouincias commertium esset, vt inter Lusitaniam & Castellam, Siciliam & Neapolim; Prouincialis vnius posset Prouinciali alterius exẽplum litterarũ Præposito Generali missarũ transmittere.

N ¶ *Ad clariorem omnium cognitionem quarto quoque mense mittatur Præposito Prouinciali ex singulis Domibus vel Collegijs breuis catalogus, isque duplex, omnium, qui in ea domo sunt: quique etiam post vltimum catalogum missum vsque ad id tempus, quo scribitur, desint; vel quòd mortui fuerint, vel alia quauis causa: breuiter perstringendo dotes vniuscuiusque. Et Prouincialis eodem modo singulis quadrimestribus exemplum catalogorum cuiusuis Domus & Collegij Generali trãsmittet. Ita enim melius intelligentur, quæ ad personas attinẽt, meliusque totum Societatis corpus ad Dei gloriã regi poterit.*

...ficationem, * & eorum, quæ geruntur, cognitionem, afferuntur; cuius rei Superioribus, ac præcipuè Generali, & Prouincialibus cura erit, eo constituto ordine, vt quouis in loco, quæ ad mutuam consolationem & ædificationẽ in Domino faciunt, ex alijs sciri possint. N

QVIBVS IN CASIBVS Congregatio generalis fieri debeat. Cap. II.

AD vnionem personalem vt veniamus, quæ in Cõgregationibus Societatis fit; considerandum

est; quibus in casibus, qui, & per quem; ac itidem quo in loco, quo tempore, & modo debeant congregari; & id definiri, de quo in Congregationibus agetur. Et vt declaretur primo loco, quibus in casibus Congregatio, & Conuentus generalis fiat; illud in primis suppositum sit; quòd non videtur in Domino in præsentiarum A expedire,* vt certis temporibus aut crebrò fiat; quoniam Præpo- B situs Generalis * adiutus communicatione, quam cum vniuersa

IN CAPVT II.

A ¶ *Cviusmodi esset, tertio aut sexto quoque anno, plus, minus.*

B ¶ *Huiusmodi communicatio fit per transmissas litteras, et personas, quæ ex Prouincijs venire debent: saltem vnus ex singulis earum tertio quoque anno, et ex Indijs quarto: electus Professorum et Rectorum illius Prouinciæ suffragijs: ad certiorem multis de rebus faciẽdum Præpositum Generalem. Possunt etiam per huiusmodi communicationem, cum opus fuerit, intelligi sententię eorum, quos Præpositus Generalis in uniuersa Societate melius sensuros iudicabit. Et sic, adhibitis eis, quos apud se habet consilij gratia, multa constituere sine Cõgregatione totius Societatis poterit; quandoquidem magna ex parte Cõgregatio ideo ad bene constituendum iuuare solet, quòd vel rerum maior cognitio habetur; vel quòd conueniunt aliqui eminentiores viri, qui dicunt quod sentiunt. Id autem multis in casibus sine Congregatione generali, vt dictum est, transigi potest.*

C ¶ Non

uerſa Societate habet, & eorum opera, qui cum ipſo degent, hoc laboris & diſtractionis vniuerſæ Societati, quantum fieri poterit, adimet. Aliquando tamen congregari, omnino erit neceſſarium; vt ad electionem Præpoſiti Generalis, ſiue eligendus ſit, qui in demortui locum ſuccedat; ſiue aliquam ob causã ex ijs propter quas Generalis à ſuo officio abſolui poteſt: vt poſtea dicetur.

2 Altera cauſa eſt, cùm deliberari oportebit * de rebus perpetuis ac magni momenti; quales eſſent (verbi gratia) Collegia vel Domos diſſoluere, aut aliò transferre; vel res admodum difficiles ad vniuerſam Societatem ſpectãtes; vel rationem procedendi in illa pertractare ad maius diuinum obſequium. C

QVI

C ¶ *Non res perpetuæ quæuis ſatis ſunt, vt generalis Conuentus indici debeat; niſi maioris momenti ſint. Aliquæ tamen magni momẽti, licet non perpetuæ, ſatis eſſent. Hoc autem diſcernere, & ſtatuere, Præpoſiti Generalis erit. Cum tamen aliqua acciderent, quæ vrgerent, magniq́ue momenti viderentur; vt qui aſſiſtunt Generali, & Prouinciales, ac Præpoſiti locales pluribus inter ſe ſuffragijs iudicarent, quòd cogi debeat Cõgregatio generalis, vt nona in Parte dicitur; cogetur: idq́ue Præpoſito Generali gratum eſſe oportet; & vt Congregatio huiuſmodi magna cum diligentia fiat, idem Generalis ſtatuere debet.*

IN CA-

QVI DEBEANT CONGREGARI. Cap. III.

1 NON omnes, qui sub Obedientia Societatis viuunt; A nec Scholastici approbati, * verùm Professi duntaxat, & prætereà Coadiutores aliqui, si ita expedire in Domino videretur, sunt ad Congregationem generalem conuocandi; & quidem ex his non nisi qui commodè venire queant. Non itaque infirmi ac valetudinarij, nec qui in regionibus remotissimis agunt, vt in Indijs; sed nec illi, qui præ manibus negotia habent magni momenti, quæ absque graui incommodo deseri non possunt, conuenient.

IN Caput III.

A ¶ *CVm vocat Congregationem qui supremam in Societate curam habet; eius erit iudicium, num aliqui, qui professionem trium votorum solemnium emiserunt, vel Coadiutores nonnulli ad conferendum cum eis de rebus, quæ in Congregatione tractādæ sūt, venire debeant. Hoc enim aliquando conueniens fore videtur; præsertim si Rectores Collegiorum, & eorum Procuratores, aliique officiales, quibus optimè perspecta erunt, quæ ad ipsorum officia pertinent, vocentur. Possent etiam huiusmodi officiales suffragium actiuum & passiuum ad reliqua habere; præter quàm vt Professis quatuor votorum præesse possint. Si Cōgregatio ad electionem Generalis indicitur; nullus, qui quatuor vota solēnia in professione non emiserit, suffragium actiuum aut passiuum ad huiusmodi electionem habere poterit.*

B ¶ Pro-

nient. Pendebit autem hoc ex iudicio Præpositi Generalis, si is ad Congregationem conuocauerit; vel eorum, qui cōgregati in singulis Prouincijs fuerint, vt venturos ad generalem Congregationem eligant. Verùm vt certa aliqua ratio præscribatur; cùm Cōuentus celebrabitur ad eligendum Generalem, aut ad deliberandum de ijs, quæ ad Generalem ipsum spectant, terni ex singulis Prouincijs veniant; * Prouincialis videlicet Præpositus cum duobus alijs, qui fuerint ad hoc negotium in Congregatione prouinciali electi: quæ quidem Congregatio in singulis Prouincijs ante generalem, ad hunc finem cogetur. B

Conuenient autem & suffragij ius habebunt in ea Professi omnes Prouinciæ, qui interesse poterunt, Præpositi Domorum, atque Collegiorum Rectores, ac Procuratores: vel ij, quos tanquam vicarios illi suo nomine miserint.

B ¶ *Prouinciali veniendum esse intelligatur, si possit: sin minus pro se alium mittet: qui magis idoneus ei videbitur ex tribus, quos Congregatio prouincialis elegerit.*

C ¶ *Quam-*

Cùm conuentus ad res alias indiceretur; Præpositus Prouincialis sine congregatione Prouinciæ, duos ex ea eligere poterit pro arbitrio Præpositi Generalis; cuius erit pro occurrentium causarum ratione constituere, num conuentus Prouincialis huiusmodi ad duorum illorum electionem sit cogendus, an Prouincialis sine conuentu eos debeat eligere, prout ei videbitur in Domino expedire.

*His

C * His tribus & generali Congregationi, quicunque in Prouincia remanent suas vices delegabunt.' Quòd si præter duos electos, quosdam alios Præpositus Generalis designaret, vel Præpositus Prouincialis adducendos iudicaret; eadem erit horum, & aliorum ratio. Sed si Prouincialis præter tres, aliquos eligeret; plures, quàm duos, adijcere non poterit; ita, vt ad summum quinque ex vna Prouincia veniant.

C ❡ *Quamuis qui remanent in prouincijs, suum suffragium in scriptis mittere non possint: tamen, si res fuerit eis communicata, suã sententiam in scriptis transmittent; & qui veniunt, dicent in Cõgregatione generali, quid & alij sentiant.*

iuxta conc. 2a. sen. 25. c. 6. v. 4 cong: 16

IN CA-

2 Ex Professis, qui Congregationi intererunt, vnusquisque suffragium vnicum, solus Generalis duo habebit. Sed si numerus par esset, Prouincialis reliquis præferetur: & si inter ipsos Prouinciales esset paritas; pars illa, in quam Præpositus Generalis, uel (si is è viuis excessisset) ipsius Vicarius inclinabit, esset præferenda. Vt enim illis magis est necessarium diuinæ gratiæ auxilium propter munus quod gerunt; ita sperandum est, Deum ac Dominum nostrum vberius id illis, vt sentiant & dicant quæ ad ipsius gloriam faciant, largiturum.

v. in cong. 1. [illegible] 1. d. 8. 3. 89 [illegible] form. c. 5. 5. 58

vide d. 12 2a cong: ante elect: [illegible] formula c. 5. [illegible]

[illegible] AD [illegible]

IN Caput IIII.

A § *SI nullus ex Professis apud Generalem esset, & aliquem ipse ex vicinis nominaret; eadem erit ratio. Si tamen morte præoccupatus, vel morbo, qui ad hunc effectum perinde ac mors censeatur, Vicarium non nominauit; qui apud eum fuerint Professi (quamuis non in eodem loco, sed in vicinis fuerint) pluribus suffragijs Vicarium eligent. Et siue Præpositus Generalis aliquem vicinum absentem, siue nullũ nominauerit; qui præest Domui, in qua mortem obijt Generalis; vel qui vicinior esset, si in nulla Domo Societatis moreretur, curabit statim mitti qui certiores faciat Professos vicinos, vt ad Vicarium constituendum (vt dictum est) qui gerat vices Generalis, donec ille electus fuerit, congregentur; vel ad eum agnoscendum, quem constabit electum esse.*

AD QVEM SPECTET Congregationem generalem indicere.

Cap. IIII.

1 CVM ad eligendum nouum Præpositum, priore vita functo, conuentura est Societas; vnus ex Professis, quem suum in hac parte Vicarium ante mortem Præpositus nominauerit, alios certiores faciendos curabit. A Hic autem Vicarius (vt plurimùm) vnus ex iis erit, qui adesse Præposito, & ipsum iuuare soliti sunt, vel certè ex iis, qui proximè degunt. Huius officium erit, Societatem ad electionem Præpositi faciendam, præscripto tempore, & loco,

IN CA-

loco, quò conuenire oporteat, conuocare.

2 Quando non ad electionem Generalis congregatur Societas; in aliis euentibus Præpositus Generaralis eam conuocabit; præter quàm in illis, qui in nona Parte exprimentur: & non congregabit frequenter Societatem, vt dictum est; nisi rerum agendarum necessitas vrgeret. Sed cùm generalis Congregatio ad electionem Præpositi cõuocata eum iam elegerit; deinde de rebus aliis grauioribus, quàm vt à Generali, & iis, qui cum ipso agunt, decidi debeat, tractari poterit.

DE LOCO, TEMPORE, & modo congregandi.

Cap. V.

1 Locus, quò conueniet Societas ad Generalis electionem, videtur ordinariè curia summi Pontificis esse debere, ubi plurimum erit ipsius Generalis residentia: nisi Societas ex composito conueniendum esse in alium locum, qui commodior omnibus futurus esset, statueret; ut siquis in confinio diuersarum Prouinciarum, in quibus manet Societas, esset constitutus; uel alius, qui magis accommodus uideretur. Si Præpositus Generalis est, qui Societatem ad alia negotia congregat; eius erit, eligere ac designare locum, quem in Domino aptiorem iudicauerit.

2 Spatium temporis, quod cogendæ Societati tribuetur,

buetur, ubi de electione Generalis agēdum est, quinque aut sex mensium erit, à tempore, quo litteræ, quæ de hac re commonefacient, scriptæ fuerint. Prorogari tamen id tempus poterit, cum necessitas postulauerit. Cum uero alias ob causas fuerit congreganda, Generalis Præpositus pro suo arbitratu tempus designabit.

vide in 1ª con. t. 2. d. 30. 3. 90.

3 Modus in congreganda Societate seruandus hic erit; vt ille, cuius hoc est munus, confestim uariis uiis Prouinciales, & siqui ex Professis sigillatim conuocandi essent; adscripta (quantum sat esse ipsi uidebitur) causa, loco, & tempore conuentus habendi, certiores faciat: admonens quoque, ut ubique Missæ celebrentur, & orationes fiant pro fœlici Præpositi electione. Vnusquisque autem Prouincialium (si ipsi soli eligendi potestatem non habuerint) Professos, qui in ipsius Prouincia uersantur, Rectores quoque, & locales Præpositos, qui uenire possint, conuocabit. Vbi uero ad Congregationem prouincialem conuenerint, qui commode potuerint, eligēt pluribus suffragijs (Prouincialis sententia pro duobus suffragiis numerata) eos, qui ad generalem Congregationem uenient; qui esse ij debebūt, quos magis expediat Congregationi interesse, & quorum absentia minus detrimenti Prouinciæ sit allatura. Ipsi uero, quàm primum poterunt, ad constitutum locum, relictis in suis Prouinciis Vicariis, & rebus omnibus bene compositis, proficiscentur.

5. c. 3. 5. 1. et in formula ...

4 Curabunt præterea Superiores, ut omnes, qui sub obedientia

obedientia Societatis viuunt, quotidie in orationibus & in Missarum sacrificijs plurimum Domino commendent eos, qui ad generalem Congregationem se conferunt; & simul, vt, quidquid in ea transigetur, ad maius obsequium, & laudem, & gloriam diuini nominis cedat.

DE MODO DELIBERAtionis, cum de electione Generalis agitur. Cap. VI.

1 SI conuentus indictus est ad noui Præpositi, qui in demortui locum succedat, electionem; simul atque conuenerint, Vicarius Generalis quatuor dies ante Præpositi futuri electionem de eadem omnes alloquatur, horteturq; ad eam, prout ad maius Dei obsequium, & bonam Societatis gubernationem conuenit, faciendam: & præter hunc diem, tres sequentes habebunt, vt se Deo commendent, meliusque considerent, quisnam ex vniuersa Societate ad huiusmodi curam maximè idoneus sit futurus; informationem capientes ab eis qui eam bene dare poterunt: donec tamen ingrediantur locum electionis, & in eum includātur, non definiant apud se, quem sint electuri.

2 Hoc medio tempore vnusquisque, sub pœna excommunicationis latæ sententiæ, teneatur Vicario manifestare, vel alicui ex antiquioribus Professis (qui cum Vicario conferet) si sciret aliquem hoc mu-

IN CAPVT VI.

A ¶ *Vt suffragio priuari quis possit vt inhabilis, quod de ambitione huiusmodi notatus esset, oporteret clare testimonijs conuictum esse, vel alioqui, quantum satis est, de veritate eorum, quæ obiecta sunt, constare; quacunque ratione id constare posset. Sed cum probationes suspitionem tantum valde probabilem, sed non fidem certam facerent; is non erit ad electionem idoneus; et, quæsita aliqua occasione, remouendus quidem ab ea Congregatione; sed suffragij iure tanquam inhabilis priuandus non erit. Nec suspitio euulganda erit, & multo minus, si suspitio probabilis non esse deprehenderetur. Tunc enim nulla ratione id nocere debebit ei, qui non iuste notatus fuerit: nec desinet Congregationi interesse, & suffragij ius, sicut alij, habere. Ad quem pertinet hoc iudicare, Vicarius est, tribus alijs ex antiquioribus Professis vocatis: & condemnatio vt minimum tribus suffragijs fieri debet. Qui autem aliter, atque in animo sentiret, sententiam diceret, ipso facto excommunicationem incurret.*

Si ipsemet Vicarius, vel aliquis ex antiquioribus notaretur; semper quatuor ex ijs, qui prius professionem emiserunt, iudicabunt, excluso eo, qui notatus est: & eorum quisque, ad cuius aures huiusmodi infamia perueniret, reliquos vocet; vt de ea cognoscatur.

nus affectasse, vel etiam tunc affectare, directe, aut indirecte id procurando, vel signo aliquo id declarando. * Qui autem de ambitione huiusmodi conuictus esset, actiuo & passiuo suffragio priuetur.

B ¶ *Qui*

uetur, vt inhabilis ad eligendum alium, & vt ipse eligatur: nec in eam Congregationem, nec in aliam vnquam admitti possit.

3 Ipso die electionis, qui hos tres dies consequetur, celebret aliquis Missam de Spiritu sancto, quam omnes audiant, ac in eadem sanctissimum Christi corpus sumant.

4 Postmodum ad campanæ pulsum, * qui suffragium habent, ad locum Congregationis vocentur; & vnus eorum concionem habeat, qua in genere (nullo dato signo, quo particularis aliqua persona significetur) ad electionem eius Præpositi, qui ad maius Dei obsequium conueniat, exhortetur; Et postquam hymnum illum simul dixerint; Veni creator Spiritus &cæt. in prædictum locum Cõgregationis ab aliquo ex Præpositis, vel Rectoribus, vel aliquo quopiam de Societate, cui id officij in Domo Congregationis commissum fuerit, includantur; ita, vt nec inde egredi, nec eis aliquid ad uictum, præter panem & aquam,

B *Qui suffragium habent, Professi quatuor votorum duntaxat erunt, vt dictũ est; si quidem de electione Generalis agitur: quamuis curetur, vt & alij conueniant ad maiorem rerum cognitionem habendam, si opus fuerit, & ad agendum post electionẽ Generalis alijs de rebus, in quibus Rectores, & Præpositi locales (si professionem triũ votorum emiserunt, vel Coadiutores formati sunt) qui uocandi erunt, suffragium (vt superius diximus) habebunt.*

 C *Serua-*

& aquam dari possit; donec Præpositum Generalem elegerint.

Quòd si omnes communi inspiratione, non expectato ordine suffragiorum, quempiam eligerent; ille sit Præpositus Generalis. Omnem enim ordinem, & eligendi formulam Spiritus sanctus, qui ad huiusmodi electionem eos mouit, facilè supplet. 5

Quando eo modo non peragetur electio; formula quæ sequitur erit obseruanda. In primis quisque seorsum orabit Deum, * &, cum nullo alio loquendo, in Creatoris sui ac Domini conspectu ex ijs, quæ prius intellexit, apud se statuet, quem sit electurus; & in charta scribet nomen personæ, quam eligit in Præpositum Generalem, & suum subscribet; & ad hoc spatium vnius horæ ad summum præfigatur: deinde ad sedes suas omnes conueniant: Et Vicarius * cum Secretario ad hoc ipsum 6 C D

C ¶ *Seruabunt omnes silentium in locis Congregationis; ita vt vnus cum alio non colloquatur in ijs, quæ ad electionem pertinent (nisi quid esset, quod necessarium videretur; & id quidem coram omnibus dicendum esset) donec Generalis sit electus.*

D ¶ *Antequam ingrediantur in locum electioni destinatum, in spatio quatuor illorum dierum congregati omnes, qui in loco Congregationis Professi inuenientur, Secretarium, & Assistentem eligent: ac quilibet, quem nominet, scriptum dabit; & publicè Vicarius cum duobus ex Professis antiquioribus videbit, quis plura habeat suffragia:*

ipſum inter Profeſſos electo; & alio tertio, qui eis aſſiſtat, exurgens à ſede proteſtetur nolle ſe admittere quenquam, nec excludere,
E quem non debeat. * Det autem omnibus abſolutionem generalem ab omnibus cenſuris ad hunc canonicæ electionis effectum: Poſtmodum, inuocata Spiritus ſancti gratia, accedat cũ ſuis ſocijs ad menſam in medio poſitam: & ipſimet tres prædicti mutuo ſuffragia ſua alius ab
F alio petant: & * iuret vnuſquiſque prius, quàm det, quòd eum [illegible] nominat,

fragia: &, vbi paritas eſſet, tres ipſi ſuffragia ſua ferent; et qui duo habuerint ex eis, Secretarius, & Aſſiſtens erunt.

E ¶ *Abſoluit ab omnibus cenſuris, quas non incurriſſent propter defectus ad hãc electionem pertinentes.*

F ¶ *Formula iuramenti hæc eſſe poterit; Teſtem inuoco cum omni reuerentia IESVM Chriſtum, qui ſapientia eſt æterna, quòd ego N. illum eligo, & nomino in Præpoſitum Generalem Societatis IESV; quem ſentio ad hoc onus ferendum aptiſsimum. Itaque duo iurat; vnum, quòd ſuum nomen ponit, vt perſonæ eligentis; alterum, quòd ponit nomen illius, quem magis idoneum iudicat, vt perſonæ electæ: & tunc ſuffragium ſuum ſcriptum dabit. Et hanc iuramenti formulam quiſque ſcriptam habeat exterius in eadem charta ſui ſuffragij, & eam legat alta voce, cum ſuffragium dat tribus deſignatis. Locus autem, vbi quiſque ſeorſum, & coram omnibus ſuum dat ſuffragium, menſa erit in medio conſtituta, vbi Vicarius eſt cum ſuis Aſsiſtentibus.*

nominat, quem sentit in Domino ad hoc munus magis idoneum; & suffragia in manibus Secretarij simul seruentur: deinde à quolibet eorũ, qui in Congregatione sunt, seorsum, sed tamen coram alijs proprium suffragium scripto contentũ postulent, quod præuio eodem iuramento eisdem dabit vnusquisque. Deinde in medio omnium Secretarius suffragia, electum solummodo nominando, promulgabit; ac demum vno suffragiorum numero cum alio collato, qui plus, quàm mediam partem suffragiorum omnium, habuerit, sit Præpositus Generalis: & ita qui primus eum nominauit, vel Vicarius percontetur alios, an suum consensum ei præstent, quem maior pars elegit; &, vtcunque respondeant, formabit Decretum electionis, dicendo; In nomine patris, & filij, & spiritus sancti; EGO .N. nomine meo, & omnium idem sentientium eligo N. in Præpositum Generalem Societis IESV. Quo peracto *statim omnes ad Reuerentiam ei exhibendam accedát, & flexo vtroque genu manum eius osculentur. Qui vero electus fuerit, nec electionem, nec exhibitam reuerentiam (memor cuius nomine eam admittere debet) recusare poterit. Deinde simul omnes dicant, Te Deum laudamus. G

G ¶ *Incipiente Vicario cum Assistentibus, vel (si aliquis eorum fuerit electus) duobus reliquis; & sequentur cæteri.*

H ¶ *Modus*

Si non fuerit, qui amplius, quàm mediam partem suffra- 7

suffragiorum, habeat; alia ratio, scilicet cōpromissionis ineatur, H * electis inter omnes tribus, aut quinque electoribus (qui nimirum ad id munus plura habuerint suffragia) & quò maior horum trium vel quinque pars inclinauerit, ille sit Præpositus Generalis, & promulgetur; eiq; reuerentia exhibeatur, & Deo nostro gratiæ agantur, vt superius dictum est.

8 Post promulgationem nulli integrum erit suffragium suum mutare, nec peracta electione aliam tentare: & obseruet, quæ dicta sunt, qui schismaticus ac ruinæ Societatis author haberi nolit, & in pœnam excōmunicationis latæ sententiæ incidere, I * aliasque graues censuras subire pro arbitrio Societatis; cui vnio & conformitas omnimoda ad Dei gloriam conuenit.

DE MO-

H ¶ *Modus eligendi hos electores erit; vt scribat vnusquisque quos sentiat eligendos, & qui plura habuerint suffragia, sint electores: & cum quisque scripserit huiusmodi electorum nomina, iurabunt omnes in hanc formam; Testem inuoco IESVM Christum, qui sapientia est æterna, quòd ego N. illum eligo, & nomino in Præpositum Generalem Societatis IESV, quem electores ad id constituti elegerint, & nominauerint.*

I ¶ *Poterit Vicarius cum plurium assensu, vel qui electus fuerit in Præpositum Generalem, decernere censuras, quæ conuenire in Domino videbuntur.*

DE MODO IN DELIBERATIONIBUS tenendo, quando in Congregatione generali non de electione Præpositi, sed alijs de rebus agitur.

Cap. VII.

Conferatur medulla... 4 cap: ... form: cap. 7. 5. congr. c. 17

CVM in Congregatione non de electione Præpositi, sed alijs de rebus grauibus, & ad statũ Societatis pertinentibus agitur; inclusio necessaria nõ erit: licet sit curandum, vt quàm expeditissimè fieri poterit, quæ tractanda sunt, absoluantur. Sed quia ex prima & summa Sapientia descendat oportet lux ea, qua dijudicari possit quid statuere conueniat; in primis Missarum sacrificia offerentur; fiet que oratio in loco Congregationis; & alijs partibus Societatis per totum illud tẽpus, quo cõgregantur, & quo tractantur res in eo Cõuentu definiendæ, ad gratiam impetrandam; vt omnia ad maiorem Dei gloriam constituantur.

2 Deinde semel aut sæpius omnibus congregatis, A Præpositus Generalis; deinde Prouinciales, Rectores, alijque ad Congregationem vocati, quæ eis tractãda videbuntur, rationesque eorũ, quæ sentiunt, postquam diligẽter omnia considerauerint, ac Deo & Domino nostro conmendaue-

IN CAPVT VII.

A § *QVi veni unt Prouincialium loco, eis absentibus eodem ordine loquẽtur. Hoc tamen obser-*

dauerint, corã omnibus breuiter proponent: ' Et postquàm B dixerint sententiam suam, * eius summam scriptã in medio relinquent; vt, siqui velint, eam legant; & quod ea de re sentiunt, in sequenti Congregatione dicant.

3 Rebus agitatis hinc inde in vna, vel pluribus Congregationibus, si nihil manifestè in alterã partem constitui videretur; cõi omnium, vel ferè omnium assẽsu quatuor, qui definiant, ex ijs qui intersunt conuentui, & in eo ius habent suffragij, plurium sententijs (quibus alij se stare velle compromittant) eligantur: qui, quoties opus fuerit, cum Præposito Generali congregati, omnia

obseruabitur, vt antiquissimus ex Professis cuiusuis Prouinciæ, qui Prouincialis sit, vel loco Prouincialis veniat, dicat primus; et eũ sequentur reliqui omnes eiusdẽ Prouinciæ iuxta antiquitatem professionis, vel votorum, quæ Coadiutores spirituales emittunt: Postea inter reliquos Prouinciales qui fuerit antiquior, & cum eo reliqui ex eadẽ Prouincia.

Post huiusmodi sequentur, si alij fuerint, qui sub nullo Prouinciali sint, uel extra ordinem sint vocati; qui etiam ordine antiquitatis dicent.

B § *Suum scriptum super mensa, quæ in medio erit, ponendo. Curabit autem Secretarius, vt, si òpus fuerit, plura exempla exscribantur, vel quisque secum ferat; quibus rationes, quæ ipsos mouent, contineantur; vt videri possint ab ijs, qui sententiam de rebus eisdem dicturi sunt.*

C § *Promul-*

omnia ea, de quibus agitur, decident. Quod si omnes eiusdem sententiæ non fuerint; quò verget maior pars, id præferendum, & à tota Congregatione vt de manu Domini admittendum erit.

Si Præpositus Generalis ea corporis ualetudine 4
non esset, vt posset rebus omnibus tractandis interesse; posset alium suo loco substituere; & sic sigillatim, omnibus rebus constitutis, prout maiori parti visum fuerit, quod decretum est, scribetur, & in plena Congregatione legetur: &, si etiam tunc alicui visum fuerit, quid ea in re sentiat, dicere ei licebit; sed omnia tandem arbitrio Præpositi cum Definitoribus reliquentur.

Consideratis denuo illis, quæ discussa sunt, & 5
modo iam dicto rursum cōstituis; Secretarius in libro ad id destinato * ea postmodum promul- C
ganda scribet.

NONA

C ¶ *Promulgatio fiet coram tota Domo, ac postea per Domos & Collegia reliqua; quod de ordinationibus & statutis dictum intelligatur, quæ, vt vbique obseruentur, constituta sunt. Quod enim ad Collegium, uel Domũ, uel personam vnam tantum pertineret, non est quòd alijs in locis promulgetur; quamuis res secretę non essent: Sed si essent secretę, multò magis euulgatio sub grauibus censuris arbitrio Præpositi Generalis est prohibenda.*

Ordinationes in Cõgregatione constitutæ in suo vigore permaneant (si in alia Congregatione generali non reuocarentur) quãuis Præpositus Generalis, sub quo factæ sunt, è viuis excessisset.

DECLA-

NONA PARS

DE IIS, QVÆ AD CAPVT SOCIETATIS, & gubernationem ab eo descendentem pertinent.

QVOD PRÆPOSITVM Generalem, & quidem perpetuum, dum vixerit, esse oporteat. Cap. I.

1 VT IN omnibus Rebuspub. vel Congregationibus bene constitutis, præter eos, qui ad fines particulares in eis tendunt; necesse est, esse aliquem, vel etiam plures, qui boni vniuersalis curam habeant, &, vt ad proprium finem, ad id tendant: sic etiam in hac Societate, præter eos, qui particularibus domibus, Collegijs, & Prouincijs etiam, in quibus huiusmodi sunt Domus, vel Collegia, præsunt; necesse est, esse aliquem, qui vniuersæ Societatis curam habeat; qui hunc sibi finem constituat, vt bene gubernetur, conseruetur, & augeatur totum Societatis corpus; & hic est Præpositus Generalis; qui cum duobus modis eligi posset, scilicet, vt ad tempus aliquod definitum, vel vt quan-

diu viuet, Societati præsit: * pro A pterea quòd experientia, & in gubernando exercitatio, & hominum particularium notitia, * & B erga eosdem authoritas confert magnopere, vt bene hoc munus obeat; ad vitam, & non ad tempus aliquod præscriptum erit eligendus.

DECLARATIONES
In nonam Partem.
IN CAPVT I.

A ¶ *Præter rationes, quæ in hac Constitutione attinguntur, ut Generalis ad vitã constituatur; sunt et aliæ. Vna est, quòd longius recedet omnis cogitatio et occasio ambitionis, quæ huiusmodi officiorum pestis est; quàm, si certis temporibus esset eligendus.*

Altera, quòd facilius est, unum idoneum, quàm plures, ad hoc munus inueniri.

Tertia est, exemplum, quod sumitur ex communi ratione gubernationum magni momenti quæ ad vitam esse solent, tam in ecclesiasticis, summi Pontificis, & Episcoporum; quàm in secularibus, Principum, ac Dominorum. De remedio autem, quo euitentur aliqua incommoda, quæ sequi possent ex huiusmodi officio, si ad vitam teneatur; inferius capite quarto agetur.

B ¶ *Maior erit Præpositi authoritas, si mutari non poterit; quàm, si ad vnum vel plures annos eligeretur, cum externis, quia magis omnibus notus erit; & cum ijs, qui de Societate sunt, propter rationem eandem. Et contrà, scire, quòd eo officio aliquando sit perfuncturus, et æqualis, vel inferior alijs futurus; esse etiam in eo parum exercitatum, authoritatem potest imminuere.*

C ¶ *Constat,*

gendus. Accedat autem ad cætera hoc commodi ex eo, vt Societas in rebus magni momenti ad Dei gloriam satis ferè semper occupata, C *vniuersalibus his Conuentibus minus laboris & distractionis patiatur.

C ¶ *Constat rarius Congregandā vniuersam Societatem, si Praepositus ad vitam eligetur: quandoquidem quæ fiunt Cōgregationes, maiori ex parte ad eius electionem, & rarò in alijs occasionibus fiunt.*

QVALIS ESSE debeat Præpositus Generalis. Cap. II.

[A 1 *INTER dotes varias, quibus ornari Præpositum Generalem optandum est, omniū prima hæc erit; vt cum Deo ac Domino nostro quàm maximè coniunctus, & familiaris, tam in oratione, quàm in omnibus suis actionibus sit; vt eò vberius ab ipso, vt boni totius fonte, vniuerso corpori Societatis abundantem donorum, ac gratiarum eius participationem, ac multū valoris,

IN CAPVT II.

A ¶ *AD has sex partes, vt primarias, reliqua reducuntur; quandoquidē in eis Præpositi perfectio consistit erga Deū: quodq; eius affectum, intellectum, & executionem perficit, quodque ex bonis corporis, & externis iuuare poterit, & iuxta ordinem positum, momentum earum æstimandum est.*

B ¶ *Et sic*

valoris, & efficaciæ omnibus illis rationibus, quibus ad animarum auxilium vtetur, impetret.

2 Secunda, vt vir sit, cuius in omni virtutum genere exemplũ reliquos de Societate iuuet; ac præcipuè in eo splendor charitatis erga omnes proximos, & in primis erga Societatem; ac veræ humilitatis, quæ Deo & hominibus amabilem eum reddant, sit conspicuus.

3 Liber etiam ab omnibus inordinatis affectionibus per gratiam Dei edomitis & mortificatis, sit oportet; ne interius iudicium rationis perturbent: & vt exterius tam sit cõpositus, & in loquendo præsertim tam circunspectus, vt in eo nihil, ne verbum quidẽ, notari possit, quod non ad ædificationem siue eorũ, qui de Societate sunt (quibus speculi, & exemplaris loco esse debet) siue externorum faciat.

4 Nihilominus eo modo didicerit rectitudinem, ac seueritatẽ necessariam cum benignitate, & mansuetudine miscere, vt nec se flecti sinat ab eo, quod Deo ac Domino nostro gratius fore iudicauerit: & tamen filijs suis, ut conuenit, compati nouerit; eo modo se gerendo, ut etiam qui reprehenduntur, uel corriguntur, quamuis secundum inferiorem hominem, quod agitur, displiceat; agnoscant nihilominus, quòd rectè in Domino, & cum charitate ille suum officium faciat.

5 Animi etiam magnitudo ac fortitudo est ei pernecessaria ad infirmitatem multorum ferendam, & res magnas in diuino seruitio aggrediendas, in eis-

que

que constanter, quando id conuenit, perseuerandũ; non propter contradictiones (licet à magnis, & potentibus excitatas) animum despondẽdo: nec ab eo, quod ratio, & diuinum obsequium postulat, ullis eorum precibus, aut minis separari se sinendo; ut omnibus demum casibus, qui incidere possunt, sit superior: nec prosperis efferri, nec aduersis deijci animo sese permittat: paratissimus, cùm opus esset, ad mortem pro Societatis bono in obsequium IESV Christi Dei ac Domini nostri subeundam.

6 Tertia est, ut præclaro intellectus, ac iudicij dono polleat; ut nec in rebus ad speculationem, nec ad praxim pertinentibus, quæ occurrerint, hoc talento sit destitutus. Et quamuis doctrina ualde ei necessaria sit, qui tam multis uiris eruditis est præfuturus; magis tamen est necessaria prudentia, & in rebus spiritualibus & internis exercitatio ad uarios spiritus discernendos: ad consilium ac remediũ tam multis, qui necessitatibus spiritualibus laborabunt, adhibendum. Discretionis etiam donum in rebus externis, ac modo res tam uarias tractandi, & cum tam diuersis hominum generibus in ipsa Societate, & extra illam agendi summopere erit ei necessarium.

7 Quarta & in primis necessaria ad res conficiendas est uigilantia, & sollicitudo ad eas incipiendas, & strenuitas ad easdẽ ad finem & perfectionem suam perducendas; ut nec incuria, nec remissione animi inchoatæ & imperfectæ relinquantur.

Quinta

Quinta ad corpus pertinet; in 8
quo, quod ad sanitatem, speciē
externam, * & ætatem attinet, B
habenda est ratio, hinc quidē decentiæ & authoritatis, inde verò virium corporis, quas eius munus exigit; vt in eo fungi officio suo ad Dei ac Domini nostri gloriam possit.

Sexta * circa res externas est, C
inter quas, quæ magis ad ædifi- 9
cationem, & Dei obsequium in eo officio conferunt, præferri debent. Huiusmodi esse solent existimatio ac bona fama: & demū quæ ex cæteris ad authoritatem cum externis, & cum ijs qui de Societate sunt adiuuant.

Denique ex eorum numero es- 10
se debet Præpositus Generalis, qui in omni uirtutū ornatu clarissimi, & de Societate optime meriti, & diu in eadem tales esse perspecti sunt. Et si aliquæ ex dotibus superius dictis deessent; certè non desit eximia probitas, & amor erga Societatem, ac iudicium bonum, quod etiam idonea doctrina comitetur. In reliquis enim per eos, qui ad eius auxilium destinandi

B ¶ *Et sic videtur ætas valde senilis nō cōuenire, quæ ad labores & curas huius officij idonea esse non solet; nec valde iuuenilis, quam nec authoritas, nec experientia quæ cōuenit, comitari solet.*

C ¶ *Externa cēsentur; nobilitas, diuitiæ, quas in seculo habuit, honor, & similia. Et horum, cæteris paribus, aliqua ratio est habenda: alia tamen maioris momenti sunt, quæ, quamuis hęc desint, ad electionem possint sufficere.*

IN CAP-

destinandi sunt (de quibus inferius dicetur) cum auxilio & fauore diuino multa suppleri poterunt.

DE AVTHORITATE PRÆPOSITI Generalis erga Societatem, ac de officio eius. Cap. III.

1 VT bene gubernetur Societas; expedire valde videtur, vt Præpositus Generalis omnem habeat authoritatem in Societatem ad ædificationem: quæ potestas (vnde Præpositi officium cognoscitur) hæc erit; primum Præpositus Generalis per se, & per alios admittere in Domibus, vel Collegijs, vel vbicunque libeat, poterit eos, qui ad institutum Societatis ei idonei videbuntur; siue ad pro-
A bationem,* siue ad professionē,* siue in Coadiutores formatos, vel Scholasticos approbatos ad-
B mittendos censeat. * Poterit etiā eosdem dimittere, & à Societate remouere.*

Eius-

IN CAPVT III.

A ¶ CVM vnum vel plures ad professionem per alium admiserit; prius nominatim de eis certiorem fieri, & de eorum dotibus ipsi satisfactum esse oportebit; vel hoc munus admittendi pro suo arbitratu (iuxta id, quod in quinta Parte dicitur,) alicui, cui perinde, ac sibi ipsi, confidat, peculiariter committat.

B ¶ *Iuxta id, quod in secunda Parte de dimittendi ratione dictum est.*

Eiusdem erit, quos mittendos iudicauerit, & quòcunque volet, ad studia litterarum mittere. Poterit & eosdē reuocare ante, vel post absoluta studia, ac transferre ab vno in alium locum; prout ad ipsorum particulare, & ad vniuersale bonum Societatis magis conuenire in Domino existimabit. 2

Totam habebit superintendentiam, & gubernationem Collegiorum, quod ad Scholasticos, & Præceptores, & officiales attinet; inter quos primas tenent Rectores; quos constituere, ac remouere poterit, eamque facultatem eisdem communicare, quá senserit in Domino conuenire; & per huiusmodi Rectores administrationem Collegiorum exercebit in ijs, quæ ad ædificia, & temporalia ipsorum bona in Scholasticorum vsum comparata pertinent, vt in litteris Apostolicis continetur. 3

Curabit etiam, * vt illi rationem officij sui eo modo, qui conuenire maxime videbitur, reddant. Et quod de Collegijs dicitur, de Vniuersitatibus Societatis eius curæ cōmissis dictum intelligatur. Res enim earum, quæ ad vitæ ac doctrinæ institutionem pertinent, administrare, Præpositi Generalis munus erit; quod per Ministros à se iuxta Constitutiones constitutos exercebit. & cæt. C. 4 5

C ¶ *Siue reddenda sit ratio eidem, siue Præposito prouinciali, siue alij cuipiā, qui ad eam exigendam potestatem commissariam habeat.*

D ¶ *Per*

Est item penes Præpositum Generalem omnis facultas 6

cultas

cultas, agendi quosuis contractus emptionum aut venditionum quorumlibet bonorum temporalium mobilium tam Domorum, quàm Collegiorum Societatis: & imponendi, ac redimendi quoslibet census super bonis stabilibus ipsorum Collegiorum in eorundem vtilitatem ac bonum; cum facultate sese onere liberandi restituta pecunia, quæ data fuerit. Alienare autem, aut omnino dissoluere Collegia, vel Domos iam erectas Societatis sine generali eius Congregatione Præpositus Generalis non poterit.

6 De ijs verò, quæ Societati ita relinquuntur, vt ipsa pro suo arbitratu ea disponat (siue bona stabilia illa sint, vt domus aliqua, uel prædium nō alicui certo Collegio ab eo, qui relinquit determinatè applicatum uel annexum; siue mobilia, cuiusmodi sunt pecunia, triticum, & quæuis alia mobilia) idem Generalis disponere poterit aut vendendo, aut retinendo, aut huic vel illi loco id, quod ei videbitur, applicando; prout ad maiorem Dei gloriam senserit expedire.

7 Et Præpositi Prouinciales, aut locales, & Rectores, & alij eius Commissarij eam partem huius facultatis habebunt, quam ipsis Generalis communicauerit. Neque vero collegiales ad huiusmodi actus collegialiter erunt congregandi.

8 Sicut ad Generalem pertinet curare, vt Societatis Constitutiones vbiq; obseruentur; * ita ad eundem pertinebit, in ijs, quæ accidunt, vbi dispen- satione

D D ¶ *Per se ipsum exercere debet*

bet Generalis hãc potestatẽ; & per alios in casibus urgentioribus id etiã præstare poterit, vbi sine incommodo insigni expectari nequit; vel vbi peculiariter alicui, cui, tanquam sibi ipsi, fideret, præsertim in locis remotissimis, qualis est India, cõmitteret. Et intelligendum est, dispensare posse, vbi eã esse mentem Constitutionum, vt dictum est, consideratis circunstantijs particularibus, & non aliter, in Domino iudicaret.

satione opus est, habita ratione personarum, locorum, temporum, & aliarum circunstantiarum, dispensare: quod vnius ea cum prudentia, quam lux æterna communicauerit, finem earundem Constitutionum intuendo, qui alius non est, quàm maius Dei obsequium, & eorum bonum, qui hoc viuendi institutum sequuntur, præstabit. Idque * tam de experimen- E tis eorum, qui in probationibus versantur, * quàm de alijs rebus, in quibus eam fuisse mentem eorum; qui Constitutiones condiderunt, ad gloriam Dei ac Domini nostri iudicabitur, dictum sit.

Idem

E ¶ Penes Generalem erit, vt omnia experimenta, & plura etiam, quàm illa sex, de quibus in Examine dicitur, fiant; vel vnum aut plura eorum omittantur; vel cum alijs permutentur, constituere, quando alicui non cõueniret, quod generatim conuenit; cuiusmodi esset hospitale, vel peregrinatio, vel lectio, vel aliqua ex alijs probationibus.

F ¶ Vt

9 Idem Generalis in missionibus omnem habebit potestatem; eis tamen nulla ratione repugnando, quæ à sede Apostolica (vt in septima Parte dicitur) proficiscuntur. Mittere ergo poterit omnes sibi subditos, siue professionem emiserint, siue non emiserint (quos mittendos iudicauerit) F * ad quaslibet mũdi partes, ad quoduis tempus vel definitum, vel indefinitum, prout ei videbitur, ad quamuis actionem ex ijs, quibus vti ad proximorũ auxilium Societas solet, exercendam. G * Poterit etiam missos reuocare, & in omnibus denique, vt ad maiorem Dei gloriam fore H senserit, procedere. * Idem, cum talenta hominibus Societatis nostræ donata cognoscat, officia Prædicatorum, Lectorum, & Confessariorum distribuet. De alijs officijs tantundem intelligatur: & quem-

F ¶ Vt inter fideles in Indijs, & inter infideles, ubi sunt aliqui incolæ Christiani, & etiam si nulli sint; in quibusdam casibus, vel necessitatibus vrgentioribus: Id tamẽ magna consideratione præcedente fieri debet.

G ¶ Non solũ missos per præcedentem Præpositum, vel per seipsum, sed etiam per summum Pontificem, nullo tempore definito, potest reuocare; vt in litteris Apostolicis gratiarũ anno quadragesimo nono per Paulũ Tertiũ nostrum sanctũ Patrẽ nobis concessarũ cõtinetur.

H ¶ Hoc, sicut alia multa dicta, & dicenda, poterit exequi Generalis per suos ministros; siue Præpositi locales illi fuerint, siue non.

 I ¶ *Cum*

& quemlibet eorum in munere, quod conuenientius ad diuinum obsequium, & salutem animarum obiturus in Domino videbitur, constituet.

10 Eius erit vti facultatibus a Sede Apostolica Societati concessis, & eam partem illarum vnicuique inferiorum communicare, quam in ipso bene collocatam ad finem diuini obsequij nobis præfixum existimauerit. Eiusdem erit, reuocare eas, vel contrahere, ad eandem regulam diuini beneplaciti omnia exigendo.

11 Eiusdem Generalis erit, correctionibus vti, ac pœnitentias, quæ ad satisfactionem quorumcunque defectuum conuenire videbuntur, habita ratione personarum, & aliarum circunstantiarum, iniungere: quarum consideratio eius charitati cum prudentia coniunctæ, quâ ad Dei gloriam vtetur, committitur.

12 Eiusdem erit, conuocare Societatem ad generalem Congregationem (quando alijs de rebus, quàm de electione Præpositi est agendum) & statuere, vt Prouincialis etiam congregatio conuocetur, cùm expedire iudicauerit; & dirigere eos, qui conuenerint, & suo tempore, ijs absolutis, quæ tractanda erant, dimittere.

13 Sine eius facultate & approbatione nullus possit dignitatem vllam extra Societatem admittere; nec ille facultatem huiusmodi dabit, nec id approbabit, si Sedis Apostolicæ obedientia ipsum non compelleret.

14 Constituat idem, vt dictum est, per seipsum Rectores Collegiorum & Vniuersitatū, ac Præpositos locales Domorum, quos aptiores fore iudicauerit; * Prouinciales itidem Præpositos ad triennium ut plurimum, (quamuis & contrahi, & prorogari etiam id spatium temporis possit, quando ad maiorem Dei ac Domini nostri gloriam id fore uidebitur.) Quibus etiam eam potestatem communicabit, quam duxerit communicandam.

15 Poterit etiam eam reuocare, restringere, & etiam augere, & administrationis rationem ab eis exigere. Quòd si Prouinciali facultatem constituendi Præpositos locales, & Rectores communicauerit; eiusdem Generalis erit, eosdem confirmare, uel remouere.

K * Idem officiales reliquos ad
16 gubernationem Societatis necessarios, ut Procuratorem generalem, & Secretarium Societatis constituet; eam illis facultatem, quam pro negotiorum ac perso-

I ¶ *Cum ijs, qui bene suum officiū faciūt, et ei possūt satisfacere, in trienny definito spatio nihil deperit; quandoquidē hoc tempus et contrahi, et prorogari poterit: cū ijs, qui se parū idoneos ostēderet, id cōmodi accedit, vt sine nota, cursu trienny peracto, remoueri possint: nisi ante id tempus ratione vniuersalis boni Generali remouēdi uiderētur.*

K ¶ *Quanquam poterit ad has electiōes, et res alias graues & dubias rogare sententias aliorum, quos iudicauerit in Domino bene sensuros; constituere tamen, in eius erit potestate.*

narum ratione conuenire in Domino iudicabit, cõmunicando.

Idem poterit non expectata Generali Congregatione Domos, Collegia, Vniuersitates Societati oblatas accipere, & in Fundatores cũ priuilegijs in quarta Parte dictis eos, quos in Domino admittẽdos duxerit, admittere; & Lectores, Sacerdotes, & alia, quæ occurrerint, prouidere. Erit tamen ei curandum, vt cum huiusmodi conditionibus admittat, ex quibus Societas commoditatem ad propositum sibi diuini obsequij finem, & non detrimentum sentiat. Sed si experimento compertum esset, grauari magis, quàm iuuari Societatem, nec Præpositus Generalis de remedio prospiceret; in prima generali Societatis Cõgregatione, vtrum huiusmodi Domus, Collegium, vel Vniuersitas relinqui, an teneri cum tali onere expediat, agi poterit. 17

Transferre, vel dissoluere Domos, vel Collegia iam erecta, aut in vsum Societatis professæ redditus eorum conuertere Præpositus Generalis, vt in quarta Parte dictum est, non poterit. 18

Cognoscat, quoadeius fieri poterit, conscientias eorũ, qui sub eius obediẽtia sunt, ac præcipuè Præpositorum Prouincialium, & aliorum, quibus munera maioris momenti committit. 19

Generatim loquendo, in rebus omnibus, quæ ad propositum Societati finem perfectionis & auxilij proximorum ad gloriam Dei faciunt, omnibus præcipere in obediẽtiæ virtute possit: Et quamuis alijs 20

inferio-

inferioribus Præpositis, vel Visitatoribus, vel Commissarijs suam facultatem communicet; poterit tamen approbare, vel rescindere quod illi fecerint, & in omnibus quod videbitur, constituere: & semper ei obedientiam ac reuerentiam (vt qui Christi vices gerit) præstari oportebit.

DE AVTHORITATE, VEL prouidentia, quam Societas habere debet erga Præpositum Generalem. Cap. IIII.

A * 1 FAcultas, vel prouidentia Societatis erga Præpositum, habita semper ratione boni vniuersalis, ac maioris ædificationis, sex in rebus, quæ ad Dei gloriam iuuare possunt, consistit.

2 Prima ad res externas pertinet vestitus, victus, & expensarum quarumlibet ad personam Præpositi spectantium; quæ omnia vel augere, vel imminuere poterit Societas; prout Præpositum ipsum ac se decere, & Deo gratius fore iudicabit. Et huic Societatis ordinationi Præpositum acquiescere oportebit.

3 Secunda ad corporis curam pertinet, ne in laboribus, vel rigore nimio mensuram excedat. Quæ etiam in re ad moderationem se reduci sinet Superior

IN CAPVT IIII.

A ¶ E*T exercebit eã per Assistentes, de quibus mox dicetur.*

B ¶ *Vrgete*

perior, & Societatis arbitrio acquiescet.

4 Tertia ad animam eius spectat; cùm etiam viris perfectis aliquando huiusmodi cura vel circa personam, vel circa officium sit necessaria. Habeat ergo Societas cum Præposito Generali (& idem cum inferioribus fieri posset) aliquem, qui accedens ad Deum in oratione, postquàm diuinam bonitatem consuluerit, & æquum esse id iudicauerit; cum modestia debita, ac humilitate, quid sentiat in ipso Præposito requiri ad maius obsequium & gloriam Dei, admonere teneatur; siue ille sit eius Confessarius, siue alius quispiam per Societatem designatus, qui ad hoc negotium quàm maximè aptus videatur.

5 Quarta est, quòd, si quis vrgeret (licet eum non obligando sub pœna peccati) vt dignitatem aliquam admitteret, in qua Præpositi officium necessario relinquendum esset, non posset sine consensu Societatis eam admittere. Societas autem, semper intuendo quæ ad maius Dei obsequium & gloriam pertinent, si obe-

B *Vrgere intelligendum est; si Princeps aliquis secularis id curaret: & ordinaret summus Pontifex aliquã sumere dignitatem, non tamen ita absolute imperando, vt ostedat se velle eum ad tale officium admittendum obligare. Nam in huiusmodi casibus, vbi cessat obligatio, non debet, nec potest sine probatione Societatis eam admittere: nec Societas approbabit, si Pontifex præcepto, quod ad peccatum obliget, non compelleret.*

C Vi-

obedientia Sedis Apostolicæ non compulerit, assensum nunquam præstabit.

6 Quinta locum habet, si accideret, vt valde negligens, vel remissus esset in rebus magni momenti ad Præpositi officium pertinentibus propter corporis grauem ægritudinem, aut senium, spe emendationis ea in parte sublata, vnde multum detrimenti publicum bonum pateretur. Tunc enim Coadiutor, vel Vicarius, qui Generalis officio fungatur, est eligendus; siue ipsemet Præpositus eum cum approbatione Præpositorum Prouincialium sibi substituat; siue illi cum approbatione duorum Præpositorum localium, vel Rectorum vniuscuiusque Prouinciæ cum per litteras pluribus suffragijs eligant ad Societatis gubernationem cum ea facultate, quæ Generali, vel ipsi Societati, si ea eligeret, communicanda videretur.

7 Sexta locum haberet in quibusdam casibus (quos speramus per Dei bonitatem, aspirante ipsius gratia, nunquam euenturos) cuiusmodi essent peccata mortalia in externum actum prodeuntia, ac nominatim

C copula carnalis; * vulnerare quenquam; * ex redditibus Collegiorum aliquid ad proprios sumptus

D assumere; * vel cuiuis extra Societatem

C ¶ Vt cum aliquo armorum genere, vel cultello, vel re quauis, cum qua insignis læsio inferri potest.

D ¶ Id agitur peculiariter, vt non det consanguineis, vel eis, qui coniunctionem aliquam sæcularem cum ipso habent:

habent: & nō præcluditur ostiū, vt fiat eleemosyna, vel detur, quod cōuenit, ei, cui dari debere ad Dei gloriā Generalis sentiret. tatem donare; vel aliqua stabilia bona domorum, aut Collegiorū alienare; vel prauam doctrinam habere. Siquid ergo horum accideret, potest ac debet Societas (si de re sufficientissimè constaret), eum officio priuare, &, si opus est, à Societate remouere, in omnibus præ oculis habendo quod ad maiorē Dei gloriam & vniuersale bonum Societatis fore iudicabitur. E

E ¶ *Quoniam, qui curam aliorū, præcipuè tam vniuersalem habent; iniustè calumniam à multis pati varias ob causas possunt; diligenter animaduertere oportet, vt probationes dictorum defectuum sint, quā fieri possit, efficacissimæ, morali modo loquendo.*

DE MODO, QVO PROcedere debet Societas in ijs, quæ ad Præpositum Generalem pertinent. Cap. V.

1 IN primis Præpositi Prouinciales, quos Generalis ipse per se constituit, in conspectu Dei considerare & efficere quod vniuersali bono Societatis debent in prædictis ad Præpositum Generalem pertinentibus, prout in Domino senserint, teneantur.

2 2.° In ijs, quæ ad sumptus & curam corporis eius, & res alias minus graues pertinent, cōgregatione opus non

A non est; sed * vt Societas viros quatuor ei assistentes, qui discretione, ac zelo communis boni Societatis polleant, constituat: Qui quidem apud Præpositum manentes, B in conspectu Creatoris ac Domini sui dicere, ac efficere, quidquid circa tria prima in præcedenti capite dicta ad maiorem Dei gloriã fore senserint, teneantur.

3 Electio verò quatuor huiusmodi Assistentium eorum erit, qui Præpositum eligent, quando ad id congregantur. Quòd si vel mortem obiret, vel à Præposito Generali diutius abesse propter causas graues aliquem ipsorum oporteret; non repugnantibus Prouincialibus Societatis, Præpositus Generalis aliũ substituet, qui cum approbatione omnium, vel maioris partis eorũ manebit in demortui, vel absentis loco.

4 Tertiò si accideret aliquod ex peccatis (auertat id Deus) quæ sufficiunt ad Præpositum officio suo priuandum; simul atq; res per testimonia sufficientia, vel ipsius affirmationem constaret; iuramento obstringantur quatuor

IN CAPVT V.

A § P*ROFESSI sint, & commodè fieri poterit. Et, si aliquando huiusmodi Assistentes (vel aliquis eorũ) à Præposito recederent, missi ad hanc vel illam partem, vt citò redeant; necesse non erit alios in eorũ locum subrogare: si diu eos abesse oporteret, alij subrogentur. Verum Præpositus Generalis sine graui causa vel necessitate eos procul à se mittere nõ debet.*

B § *Rem*

B ¶ *Rem nihilominus secretã teneant, quantũ fieri poterit; cum alijs etiam eiusdem Societatis, donec veritas eluceat; vt, si certum esse, quod quatuor sibi persuaserant, non inueniretur, iniusta infamiæ nota Præposito non inuratur.*

quatuor Assistentes ad id Societati denunciandum, & cum omnium, vel certè trium subscriptionibus Congregationem; * id B est Præpositos Prouinciales cum duobus alijs, quos singuli ex sua Prouincia secum adducent (qui cõgregari tenebuntur) conuocandam. Et si res diuulgata, & communiter manifesta esset; non expectata quatuor Assistentiũ conuocatione, Prouinciales alij alios vocando cõuenire deberent: Et ipso primo die, quo in locum huiusmodi Cõgregationis ingredientur, vbi aderunt quatuor illi, qui conuocarũt, cum alijs congregatis, rem is aggrediatur, cui omnia notiora sunt, & accusatio dilucidè explicetur; qua audita, Præpositus foras egredi debebit: & antiquissimus ex Prouincialibus simul cũ Secretario, & alio Assistente de tota re scrutinium faciat, & primò quidem, an constet de peccato, quod obijcitur, deinde an huiusmodi sit, vt propter id priuari officio debeat; & idem suffragia promulget, quæ, vt sufficiant, duas tertias partes excedent; & tunc statim de alio eligendo agatur: &, si fieri potest, non prius inde egrediantur, quàm Societas Generalem Præpositum habeat; & si eo die res transigi nõ poterit, in sequenti, vel quàm expeditissimè fieri poterit, eo modo

C ¶ Cùm

eo modo quo in octaua Parte dictum est transigatur.

C * Si defectus deprehensi non fue
5 rint eiusmodi, vt priuandus officio suo, sed tantùm corrigendus uideretur; quatuor eligantur, quibus cura iniungatur considerandi quæ correctio ei conueniat: & si non conuenirent, paribus suffragijs existentibus, quintus adiungatur; uel tres alij; ut quid in Domino conueniat, constituant.

D * Si accideret Præpositum Ge
6 neralem ad Societatis gubernationem esse inutilem, re partim ... coram

C ¶ Cùm defectus ad depositionẽ sufficientes non deprehenderẽtur; alijs de rebus agatur, propter quas cõuocata Societas videatur; et quod ad Præpositum attinet, dissimulẽtur: immo quoad eius fieri poterit, nullo tempore diuulgari debet. Et sic, cùm conuocãtur, præmoneri, & post rẽ discussã serio iniungi conscijs, & præsertim Prouincialibus, oportet, ne cui indicent. Et cùm constitutum fuerit, illum officio priuare, tunc etiam cum Præposito Generali secretò agendum est, vt ipsemet officio se abdicet: vt hoc promulgari, & peccatum ac officij propter peccatum priuatio occultari possit.

D ¶ Omnino esset inutilis, qui vsu rationis careret, quique in morbum minimè curabilem incidisset, tamque grauem, vt rebus sui officij vacare non posset, nec aliquando vacaturus speraretur. Si morbus talis non esset, vt de sanitate desperandũ videretur; sine Congregatione generali Vicarius per eundem Præpositum posset constitui, vt

tui, vt ipsius officio, donec conualesceret, omnino fungeretur; & , recuperata sanitate, concessa ei prius facultas cessabit.

E ¶*Hinc apparet, necessarium nõ esse ad hoc statuẽdũ ad Congregationẽ venire; nisi obedientia Sedis Apostolicæ intercederet, quæ Præpositum, vel Societatem (vt dictũ est) ad peccatum obliget, nisi res ad effectum perducatur.*

coram eo, & partim in eius absentia agitata, dispiciatur, an eligi Vicarium absoluta cum potestate, quamuis sine nomine Præpositi Generalis (quandiu uixerit qui tunc erat) oporteat: & id, si pluribus, quàm dimidiæ parti suffragiorum, uisum fuerit, sic agendum erit. Si id necessarium fore non iudicarent, uidendũ erit, an præter ministros illos, quorum opera Generalis utebatur, Societas alios prouidere debeat, ut, subleuato magis eo & adiuto, non desideraretur, quod ad gubernationem Societatis conueniret. Et ea in re sequi oportebit quod plus, quàm media pars eorum, qui congregati sunt, statuerit. Si ageretur de dignitate, quam utplurimum pati non potest Præpositi officium; si non compulerit talis obe-

IN CA- dientia summi Pontificis, quæ ad peccatum obligare posset; res in consultationem ne adducatur: * sed id omnino tanquam certum tenendum est, nec debere, nec posse consensum ad huiusmodi dignitatem admittendam præstari, E

DE

DE IIS, QVÆ IVVARE poterunt Præpositum Generalé, vt suo officio bene fungatur. Cap. VI.

IN Caput VI.

CVM proprium Generalis officium non sit concionari, nec confessiones audire, nec alia huiusmodi (in quibus tamen ille, vt particularis persona, videbit, quid præstare possit, cum ei per alias occupationes officij sui proprias licebit, & non aliter)

A * sed ita regere vniuersum huius Societatis corpus, vt conseruetur, & gratia diuina aspirante in bono

A ¶ HOC præstabit in primis authoritate, & exemplo vitæ suæ, & charitate ac dilectione Societatis in Christo Domino nostro, & oratiõe assidua ac desiderijs plena, & sacrificijs, quæ gratiam, conseruationis & augmenti huiusmodi impetrent; & ex ijs, quæ præstare ipse potest, hoc maximi momenti apud eum esse debet, & in quo plurimum in Domino confidat. Est enim in primis efficax ad gratiam à diuina Maiestate impetrandam, à qua quod expetitur, procedit; idque potissimum faciet, cùm necessitas occurrerit; tum etiam id faciet, solicitudinem adhibendo ad Constitutionum obseruationem, iniungendo crebrò sibi rationem reddi eorum, quæ in Prouincijs omnibus geruntur per Prouinciales, scribendo eisdem quod sentit de rebus ad se relatis, & curando, vt prouideatur, vbi conuenit, per se, & ministros; de quibus agetur.

bono suo statu, & modo procedendi ad Dei & Domini nostri gloriam crescat, ad quem sibi propositum finem sua potestate vti debet.

Præter dona illa perfectionis magnæ spiritualis, 2
ac virtutum, de quibus secundo capite dictum est, bonis etiã ministris ad munera particularia obeunda opus habet: Quamuis enim per seipsum aliquando in illis versetur; habeat tamẽ necesse est Præpositos inferiores (quos viros selectos esse oportet) quibus multum potestatis conferre, & huiusmodi res particulares ferè semper committere possit. Eius autem crebrior communicatio inter Præpositos inferiores cum Prouincialibus erit; horum autem cum Rectoribus, & Præpositis localibus, vt melius subordinatio conseruetur. Aliquando tamen Generalis vel vt pleniorem rerum omnium notitiam habeat, vel propter alia, quæ sæpius accidere solent, ipsemet cum Rectoribus, & Præpositis localibus, & particularibus etiam personis aget; eosdemque consilio, reprehensione, &, si opus est, correctione iuuare studeat; Quandoquidem eius est munus, defectus Præpositorum inferiorum supplere, ac cum diuino fauore & auxilio quod in ipsis perfectum non est, ad perfectionem perducere.

Ad omnia etiam conferet, si Generalis litteras 3
Apostolicas, & concessiones omnes, quæ ad institutionem, facultates, vel priuilegia Societatis pertinent, & quoddam eorum compendium apud se habuerit, catalogum itidem vnum omnium Domorum,

rum, & Collegiorum Societatis cum suis redditibus, & alterum personarum omnium, quæ in quauis Prouincia versantur, non solùm Professorum, & Coadiutorum, qui formati, ac Scholarium, qui approbati dicuntur; sed etiam illorum, qui in probationibus exercentur, vbi eorum nomina & qualitates scribantur: & hunc catalogum renouandum singulis annis, si conuenire videbitur, curabit. Et demum omnia, quoad eius fieri poterit, perspecta habeat, vt in omnibus rebus melius possit, quæ ad gloriam diuinam pertinent, prouidere.

4 Quod in vniuersum in sexta Parte capite tertio dicitur, eos, qui de Societate sunt, negotijs secularibus, licet pia alioqui essent, implicari non debere; id Generali magis, quàm reliquis
B omnibus, conuenit: ne in eis, vel alijs etiam rebus pijs quidem, sed ad Societatem non pertinentibus, ita occupari se sinat, vt tempus ac uires ad ea, quæ pertinent ad ipsius officium (quod quidem magis, quàm totum hominem requirit) eum destituant.

B *Hoc intelligendum est, quatenus declinari poterunt. Sed demum prudentia docebit, num per se, aut alios de Societate debeat nonnunquam aliquorum piorum operum, quæ ad Societatem non pertinent, curam suscipere; vel quòd magni sint momenti in Dei obsequio; vel in gratiam eorum, qui id impetrare student.*

C * Sed nec in executione ministeriorum particularium ad Societatem pertinentium, quæ per alios effici possunt, magnopere 5 occupari deberet; cuiusmodi esset peculiaris alicuius domus cura, quod ad sustentationem temporalem, & gubernationem eius attinet: quin potius, vt superius dicitur, suos quouis in loco, etiam vbi ipse residebit, officiales habeat; D § Quo- in quos si totam curam nō reiecerit, subleuetur certè ab eis, & huiusmodi curæ, occupatione liberetur.

C. § *Præscribere ordinem, qui tenendus est (si talis non esset, qualis conueniret) ubi residet, & etiam alijs in locis; Præpositi Generalis est: Sed executio alijs, vt dicitur, demandabitur.*

6 Sic etiam in quauis Prouincia eos habeat Prouinciales tam probatæ fidei, tamque idoneos, vt qui in- 8 telligit magna ex parte ex his & localibus bonam gubernationem Societatis pendere. Cùm autem illi tales fuerint, laborem cum illis in rebus, quæ id patiũtur, diuidẽdo, & de omnibus grauioribus certiorem se fieri curando, plus otij, ac temporis sibi relictum, vt rebus vniuersalibus vacet, quæ solus ipse obire potest, intelliget. Plus etiam lucis ad perspiciẽdum, quid in illis facto opus sit, se habere experietur; si ipsius intellectus eam lucem, qua donatus est, ex parte non amiserit; vt eis accidit, qui plus æquo in rebus particularibus, ac exiguis occupantur; vnde opprimi & debilior reddi intellectus acies ad res vniuersales perspiciendas solet.

Nec

7 Nec solum Præpositus Generalis ad res particulares (vt dictum est) ministris opus habet; D sed etiam ad vniuersales, & sui officij proprias, vt eis bene ac suauiter possit satisfacere. Habeat igitur necesse est, qui multa in memoriam reducendo, ad sollicitudinem curandi res tam multas officij sui, qui etiam consilio ad eas ordinandas; demum qui diligentia ac labore ad eas opere complendas adiuuet. Id enim compertum est, quòd nec viri vnius memoria tam multarum rerum recordationi satis sit; nec, si id præstaret, vnius intellectus ad easdem bene considerandas & ordinandas satis esset; nec, quamuis & hoc posset, vires vnius ad easdem exequendas sufficerent.

8 Ad primum illud de sollicitudine omnia curandi aliquo ministro ei opus est, qui ordinariè apud ipsum maneat; * qui

D ¶ *Quoniam qui cum tam multis hominibus, deque rebus tam varijs & tanti momenti agere debet, si aliorum ministerio non iuuaretur, onus ferret intolerabile, quod ne magna quidem cum distractione animi, & sanitatis ac longioris vitæ dispendio bene posset sustinere. Et sic videre est, eos omnes, quibus gubernationum alicuius momenti cura est commissa, quò illis satisfacere possint, multis ad id auxilijs subleuari. Vnde & Generalis, vt bene, expeditè, & suauiter suum officium faciat, eisdem indiget auxilijs.*

qui pro memoria, & manibus illi sit ad omnia, quæ scribenda, & tractanda fuerint; ac breuiter ad res omnes officij sui obeundas; qui induat Præpositi personam; &, præter potestatem, totum officij eius pondus humeris suis impositum esse existimet. E

9 Hic Præpositi Minister vir esse sollicitus & discretionis, &, si fieri posset, doctrinæ dono, & specie honesta, ac modo agendi verbo & litteris cum omni hominum genere præditus esse deberet; quique in primis esset vir, cui confidenter quidluis committi posset; quique Societatem in Domino diligeret: quò vtilius eius opera ac ministerio vti Præpositus Generalis ad gloriam diuinam valeat.

10 Secundum auxilium, videlicet consilij ad res graues, quæ se offerunt, ordinãdas, & cõstituendas, quàm

E ¶ *Huius officium erit, ex omnibus litteris, & informationibus summam in pauca redigere, & capita eorum quæ Superiori proponenda sunt, & quæ postulant, vt respondeatur, vel aliquid agatur; &, prout se extendet munus à Generali commissum, litteris poterit respondere; siue Generalis, siue ipse Secretarius de ipsius commissione eas subscribat: & Generali eas, vel secundum eius voluntatem Assistentibus, vel alicui eorum, aut etiam nulli ostendat; prout res ipsæ, de quibus scribitur, & ratio personæ Secretarij exigunt.*

F ¶ *Etiam*

quàm sit Generali Præposito necessarium, ex eorum multitudine, & ex humani intellectus natura, qui tam multas in partes consideratione diuidi nequit; vel certè ad id, quod oportet, in eis partibus dispiciendum, ac prouidendum non sufficit, potest intelligi. Videtur ergo pernecessarium, vt aliqui sint apud Superiorem viri litteris & omnibus alijs Dei donis clari, qui ei assistant, & considerandi peculiari sollicitudine res vniuersales Societatis à Generali commissas curam habeant; quam illis posset diuidere, quo accuratius res omnes perspiciant; vt vnus rerum Indicarum inspiciendarum, alter Hispaniæ & Portugalliæ, & alius Germaniæ & Galliæ, & alius Italiæ & Siciliæ curam haberet; & sic de alijs, quando Societas in plures partes spargeretur. Quisque autem ex eis peculiari oratione, & suis in sacrificijs recordatione Deo partem illam sibi specialiter commissam commendare debet, & considerare, quid in ea magis ad id consequendum, quod sibi Societas proponit, iuuare posset. Conferendum etiam cum alijs esset, siquid ad rem facere magnopere videretur. Res autem inter se discussas

F Generali referre possent.* Iidem etiam attenderent ijs rebus, quæ vel à Præposito, vel etiam à Secretario Societatis proponerentur; vt magis inter ipsos discussæ Superiori referantur.' Et in vniuersum in considerandis & tractandis

F ¶ *Etiam res scribendæ maioris momenti, et instructiones eorum, qui huc & illuc mittuntur, cum his antequàm scriberentur,*

tur, possent conferre: quodque eis uideretur, posset Secretarius Superiori referre; et tantundem in ijs, quæ ad doctrinã pertinẽt. Hæc autem non solùm subleuarẽt Generalem, sed etiam rebus illis, quæ ab ipso constituerentur, maiorem authoritatem afferrent. G. ¶ *Quam-*

dis rebus tam ad doctrinã, quàm ad praxim pertinentibus, quæ altiorem considerationem postulant; iuuare Præpositum ac subleuare debent. Præter id autem, & quòd rebus multis melius prouideri per illos poterit, prædicationi, lectioni, confessionibus audiendis, & alijs bonis ac piis operibus ad Dei gloriam & animarum auxilium vacare poterunt.

Numero autem huiusmodi Assistentes nunc quidem quatuor erunt; & quidem illi ipsi esse poterunt, de quibus superius pagina ducentesima trigesimaseptima dictum est. 11

Quamuis autem res grauiores cum eis tractandæ sint; statuendi tamen facultas, postquàm eos audierit, penes Præpositum Generalem erit.

In tertio auxilio, videlicet diligentiæ ad exequendum vel complendum quod ad res Societati necessarias fuerit constitutum, cuiusmodi essent negotia, quæ ad Domos vel Collegia pertinẽt, expedire, tum etiam quæ illorum sunt, defendere: & generatim ad res omnes agendas, multum conferet, immo necessarium est vnius Procuratoris generalis Societatis auxilium; qui quidem Romæ resideat, ac prudentia, fidelitate, & dexteritate cum hominibus agendi, & omnibus

omnibus alijs dotibus polleat, G non tamen Professus sit, * nec in Domibus Societatis professæ habitet, sed in alia (de qua dictum est in quarta Parte) * qui H suis etiam auxilijs, ac Ministris ad ea negotia, quæ solus non potest conficere, necessariis subleuetur.

13 Cum ergo Præpositus huiusmodi habeat auxilia, tempus (quod quidem valetudo, & vires corporis permittent) partim cum Deo, partim cum officialibus, & Ministris huiusmodi agendo, partim secum seorsum considerando, ac cum auxilio & fauore Dei ac Domini nostri, quod agendum est, statuendo, impendet.

* Præpositi

G ¶ *Quamuis Procuratorum habitatio in Domibus professæ Societatis ordinariè esse non debeat, sed in alia ipsis assignata: nihilominus, quando non tractant lites, vel quando necessitas aliqua vrgeret, vel alioqui conueniret, & ad tempus, possent in Domibus habitare. Et hoc eorum iudicio relinquitur, qui in dictis Domibus professæ Societatis alijs præsunt, iuxta quod ordinatum, vel commissum eis fuerit à Generali, vel de ipsius intentione eis constiterit.*

H ¶ *Vel vt plures Procuratores constituerentur, prout res, quæ incidunt, & necessitas vrgens diuersarum ac variarum regionum postularet.*

I ¶ *Ex ijs,*

1 § *Ex ijs, quæ dicta sunt de Generali, intelligi poterit quod Prouincialibus, & localibus, & Rectoribus Collegiorum conuenit; quod attinet ad Dei dona, quibus ornari debent ad potestatem, officium, & auxilia, quæ habere eos oportet; prout expresè dici poterit in Regulis, quæ ad Præpositos huiusmodi particulares pertinent.*

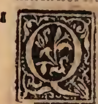
* Præpositi etiam Prouinciales, & Rectores Collegiorum, vel Præpositi particulares domorum suis auxilijs pluribus & paucioribus pro necessitate, ac momento rerum ipsis commissarum subleuari debet; ac præcipuè ad cósilium aliquos, cum quibus res grauiores, quæ occurrunt, communicent (quamuis eis auditis penes Superiores sit statuendi facultas) designatos habeant.

DECIMA

DECLA-

DECIMA PARS

DE MODO, QVO CONSERuari, & augeri totum corpus Societatis in suo bono statu possit.

1 QVIA Societas, quæ mediis humanis instituta non est, per ea nec conseruari nec augeri potest, sed per gratiam omnipotentis Dei ac Domini nostri IESV Christi; in eo solo spem constitui oportet, quòd conseruaturus sit, & promoturus hoc opus, quod ad obsequium & laudem suam, & auxilium animarũ inchoare dignatus est. Et iuxta spem hanc primum mediũ & maximè consentaneum orationum & sacrificiorum erit, quæ hac cum intentione sancta offerri, & singulis hebdomadis, mensibus, & annis in omnibus locis, vbi Societas residet, certa ordinatione institui debent.

2 Ad conseruationem & incrementum non solum corporis, id est eorum, quæ externa sunt, sed etiam spiritus Societatis, atq; ad assecutionem finis, quem sibi præfigit, auxilii animarum, ad vltimum & super naturalem suum finem consequendum media illa, quæ cum Deo instrumentum coniungunt, ac disponunt, vt à diuina manu rectè gubernetur, efficaciora sunt, quàm quæ illud disponunt erga homines. Huiusmodi est probitas & virtus, ac præcipuè charitas, & pura intentio diuini seruitii, & familiaritas cum

Deo in spiritualibus deuotionis exercitijs, & zelus syncerus animarum, ad gloriam eius, qui eas creauit ac redemit, quouis alio emolumento posthabito. Videtur itaque in vniuersum curandum esse, vt omnes, qui se Societati addixerunt, in virtutum solidarum ac perfectarum, & spiritualium rerum studium incumbant; ac in huiusmodi maius momentum, quam in doctrina, vel alijs donis naturalibus & humanis constitutum esse ducant. Hæc enim interiora sunt, ex quibus efficaciam ad exteriora permanare ad finem nobis propositum oportet.

Hoc iacto fundamento, media illa naturalia, quæ 3
Dei ac Domini nostri instrumētum in proximorum vtilitatem disponunt, in vniuersum ad conseruationem & incrementum totius huius corporis conferent: si tamen & addiscantur, & exerceantur syncerè ad solum Dei obsequium; non vt illis fiducia nostra innitatur, sed potius ut diuinæ gratiæ iuxta sūmæ prouidentiæ suæ ordinem per hæc cooperemur, qui ad gloriam suam tam dona naturalia, quæ ipse vt Creator, quàm supernaturalia, quæ vt gratiæ author donat, vult referri. Et ideo media humana, vel per industriam acquisita, ac præcipuè doctrina exacta & solida, & modus eam proponendi populo in concionibus, & lectionibus, & forma agendi cum hominibus, eosdemque tractandi diligenter curanda sunt.

Iuuerit etiam magnopere in suo bono statu ac di- 4
sciplina Collegia conseruare, & ad id eorum superinten-

intendentiam per illos exercere, quibus vtilitatis temporalis nihil ex eis potest accedere. Talis est Societas professa, quæ in Collegijs eos instituendos curabit in perfectione vitæ, litterisque Christiano dignis, qui talentum ad id sortiri esse videbuntur. Hi enim pro seminario Societati professæ, & eius Coadiutoribus erũt; &, si cum Collegijs Vniuersitates etiam curæ Societatis commissæ fuerint, obseruato illo modo procedendi, de quo in quarta Parte dictum est, ad finem eundem iuuabunt.

5 Quia paupertas velut propugnaculum est Religionibus, vt eas in statu suo & disciplina conseruet, & à compluribus hostibus defendat (vnde etiam Dæmon enititur illud varijs rationibus euertere) refert plurimum ad conseruationem & augmentum totius huius corporis, procul admodum omnem auaritiæ speciem ablegasse; nullos redditus, vel possessiones, vel stipendia pro verbi Dei prædicatione, aut lectione, aut Missis, aut administratione sacramentorum, aut demum rebus quibuslibet spiritualibus (vt est in sexta Parte dictum) admittendo, A nec ad suam vtilitatem redditus Collegiorum applicando.

6 Erit etiam summi momenti, vt perpetuò fœlix Societatis status conseruetur, diligentissimè ambitionem, malorum omnium in quauis Repub. vel Congregatione matrem, submouere, ac aditum ad dignitatem, vel prælationem vllam directè vel indirectè quærendam in Societate præcludere. Quod vt fiat,

omnes Professi se nihil vnquam ad eam obtinẽdam acturos, & quos agere animaduerterint, delaturos, Deo ac Domino nostro voueant: & incapaces ac inhabiles ad prælationem quamuis habeantur ij, de quibus probari posset, quòd eam ambijssent. Promittant etiam Deo ac Domino nostro ad nullam etiam extra Societatem prælationem, vel dignitatem obtinendam se quidquam acturos, nec ad suæ electionem ad huiusmodi munus, quoad eius fieri poterit, consensum præstituros; si eius obedientia, qui sub pœna peccati potest præcipere, eos non compulerit: sed vnusquisque videat qua ratione animarum saluti iuxta nostræ professionis humilitatem & submissionem inseruire possit; & ne Societas his hominibus, qui ad propositum sibi finem sunt ei necessarij, priuetur.

Promittat etiam Deo, quòd, siquando dicto modo compulsus prælationem aliquam extra Societatem admittet,* audiet postea quouis tempore Præpositi Generalis qui pro tempore fuerit consi- A

DECLARATIONES

In decimam Partem.

A ¶ *Considerando, quàm instanter, quàmq; multis rationibus curatum sit, vt aliqui de nostra Societate varios Episcopatus sumerent, cùmque in multis obuiam itum sit, nec tamen in Patriarchatu & Episcopatibus Aethiopiæ admittendis resisti potuerit: de hoc auxilio ad opus illud Aethiopiæ, & alia similia, cùm resistendi modus deesset, cogitatum*

consilium, vel alicuius, quem il- e sibi ad hoc substitueret; quodque, si senserit melius esse quod consulitur, sit illud executurus: Non quòd habeat qui Prælatus est, aliquem de Societate Superioris loco; sed quòd sponte in Dei conspectu vult ad id faciendum obligari, quod ad diuinum obsequium melius esse intellexerit; quódque placeat esse aliquem, qui sibi cum charitate ac libertate christiana ad gloriam Dei & Domini nostri id pro-
7 ponat.

Vt perpetuò totius huius corporis bonus status conseruetur, confert plurimum, quod in prima, secunda, & quinta Parte dictum est de turba & hominibus ad nostrũ institutum ineptis ne ad probationem quidem admittendis: &, si aliqui probationis tẽpore non esse idonei inuenirentur, etiam dimittendis. Si qui vero deprauatis moribus essent, aut de quorum emendatione parum speraretur, multo minus essent retinendi. Minus etiam apertum ostium esse debebit ad admittendos aliquos in Scholasticos approbatos, & Coadiutores formatos, minimè vero omnium in Profes-

cogitatum est. Nõ tamẽ obligatur Societas ad hoc munus suscipiendum, quandocunque alicui ex ea Episcopatus esset admittendus: Immo libera manet, vt id oneris & relinquere, et assumere possit; vbi multum referre ad Dei obsequiũ iudicaret. Post emissam autem professionem hoc votum simplex cum alijs, de quibus diximus, emittetur.

B ¶*In*

Professos: Non enim alij, quàm spiritus & doctrinæ selectæ viri, & multum, diuque exercitati, & in varijs probationibus virtutis & abnegationis suipsorum cum omniũ ædificatione & satisfactione perspecti ad professionem admitti debent. Sic enim, licet multitudo augescat, non imminuetur, nec debilior reddetur spiritus, dum tales sint, qui in Societatis corpus cooptantur.

Cùm bona & mala capitis habitudo in uniuersum corpus redundet; summopere conferet, si electio Præpositi Generalis ea sit, quæ in nona Parte descripta est. Et post hanc electionem, illa maximi erit momenti, qua inferiores Præpositi in Prouincijs, & Collegijs, ac Domibus Societatis eliguntur. Nam fere quales hi fuerint, tales & eorum subditi erunt. Refert etiam magnopere, præter electionem, si Præpositi particulares in sibi subditos, & Generalis in particulares, ac contra Societas in Generalem (ut in nona Parte declaratum est) multum potestatis habeant; ita, vt omnes ad bonum omnia possint; &, si malè agerent, omnino subiecti sint. Refert etiam, ut Superiores ministros idoneos (ut in eadem parte dictum est) ad ordinationem & executionem rerum, quæ spectant ad eorum officium, habeant. 8

9 Quod iuuat ad unionem membrorum huius Societatis inter se, & cum suo capite, multum etiam ad conseruationem boni status illius iuuabit; cuiusmodi est in primis uoluntatum uinculũ, quod Charitas est, & mutuus amor, quem crebra communica

tio, &

tio, & rerum mutua notitia, eadem doctrina, & in omnibus, quantum fieri potest, uniformitas nutriet. Sed in primis id præstabit obedientiæ uinculum, quod particulares cum suis Præpositis, & hos ipsos inter se & cum Prouincialibus, & utrosque cum Generali uniet; ita, ut inter omnes diligenter subordinatio seruetur.

10 Moderatio laborum animi & corporis, & in Constitutionibus, quæ ad neutrum extremũ rigoris uel dissolutionis vergant (ut sic melius obseruari possint) mediocritas conferet ad durationem, & totius corporis in suo statu conseruationem.

11 Ad eundem finem faciet, generatim curare, ut amor & charitas omnium etiam externorum erga Societatem conseruetur,

B * sed eorum præsertim, quorum uoluntas bene aut malè in nos affecta multum habet momenti, ut aditus ad diuinũ obsequium, & animarum auxilium aperiatur, uel præcludatur. In ipsa uero

B ¶ *In primis conseruetur beneuolẽtia Sedis Apostolicæ, cui peculiariter inseruire debet Societas: deinde Principum secularium, & magnatum, ac primariæ authoritatis hominum; quorum fauor, aut alienatio animi multum facit, vt ostium diuino seruitio, & bono animarum aperiatur, vel præcludatur. Sic itidem, cùm aliqui malè affecti esse intelligerentur, præcipuè si homines sint non vulgaris authoritatis, orandùm est pro eis, vtendumque rationibus* R *conue-*

conuenientibus, vt in amicitiam redeant, vel certè aduersarij non sint: idque non timore contradictionum, vel, quòd asperius quid quam nobis inde posset accidere; sed vt per huiusmodi hominum beneuolentiam magis in rebus omnibus Dei obsequium & gloria crescat.

C ¶ *Ad hoc etiam curãdum est, vt Domus, & Collegia in locis, vbi sit purum & salubre cœlum, habeantur, & non in eis, qui contrariam habent proprietatem.*

rò Societate nec sit nec sentiatur animorum propensio ad partem alterutram factionis; quæ esset fortassis inter Principes vel Dominos Christianos; sed sit potius quidam vniuersalis amor, qui partes omnes (licet sibi inuicem contrariæ sint) in Domino nostro amplectatur.

12 Iuuerit etiam moderatus & prudens vsus gratiarum per Sedem Apostolicam concessarum, solius auxilij animarum fine syncerissimè nobis proposito. Sic enim diuina bonitas opus hoc quod cœpit, promouebit; ac bonus odor, qui veritati bonorum operum innitatur, hominum deuotionem augebit: vt & à Societate ipsi iuuari, & eandem ad propositum sibi finem obsequii & gloriæ diuinæ Maiestatis iuuare curent.

C 13 * Conferet etiam, rationem habere valetudinis; vt ea in particularibus conseruetur, quemadmodum tertia in Parte dictum est; & vt demum omnes obser-

obſeruationi Conſtitutionum ſtudeant; ad quam eaſdem ſcire, ſaltem quæ ad quemlibet pertinent, neceſſe eſt. Quare legere, uel audire eaſdem ſingulis menſibus oportebit.

FINIS.

ROMÆ, M. D. LXX.

Apud Victorium Hælianum.

Cum facultate Superiorum.

FORMVLA VOTORVM SIMPLICIVM, QVAE PROFESSI EMITTUNT post professionem, iuxta Constitutiones, Parte Sexta, Capite secundo, & Parte decima.

QVAE formula extracta est ex prima Congregatione generali, titulo sexto, Decreto uigesimo tertio.

EGO .N. Professus Societatis IESV, promitto Deo Omnipotenti coram eius Virgine Matre, & tota curia cœlesti, & coram R. Patre Præposito Generali, vel coram .N. locum Generalis Præpositi tenente nunquam me acturum quacunque ratione, uel consensurũ, ut, quæ ordinata sunt, circa paupertatem in Constitutionibus Societatis, immutentur: nisi quando ex causa iusta rerum exigentium uideretur paupertas restringenda magis. 1 2

Præterea promitto nunquã me acturum vel prætensurum, ne indirecte quidem, vt in aliquam prælationem, vel dignitatem in Societate eligar, vel promouear. 3

Tum, si quem sciam id curare, vel prætendere, promitto illum, remque totam me manifestaturum Societati, vel Præposito eius. 4

Promitto præterea nunquam me curaturum, prætensu-

tensurum de extra Societatem prælationem aliquã,
vel dignitatem, nec consensurum in mei electionem quantum in me fuerit, nisi coactus obedientia eius, qui mihi præcipere potest sub pœna peccati.

Insuper promitto, si quando acciderit, vt hac ratione in Præsidem alicuius Ecclesiæ promouear: pro cura, quam de animæ meæ salute, ac recta muneris mihi impositi administratione gerere debeo, me eo loco, ac numero habiturum Præpositum Societatis Generalem, vt nunquam consilium audire detrectẽ, quod vel ipse per se, vel quiuis alius de Societate, quem ad id ipse sibi substituerit, dare mihi dignabitur. Consilijs vero huiusmodi ita me pariturum semper esse promitto, si ea meliora esse, quàm quæ mihi in mentem venerint, iudicabo: omnia intelligendo iuxta Societatis IESV Constitutiones & Declarationes. In tali loco, tali die, mense, & anno. & cæt.

262

